IN

JOHANNIS BEGUINI

Regis Galliæ Eleemoſynarii

TYROCINIUM CHYMICUM,

Notæ

D. JOHANNIS HARTMANNI

Olim editæ

à

CHRISTOPHORO Glückradt/

Phil. & Medic. Doct.

Tomus III.

INDEX

Capitum & præcipuarum materiarum hujus Tomi III.

(Numerus paginam, litera a & b paginarum columnas denotant.)

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.
DE DEFINITIONE CHYMIÆ.

CAPUT II.
DE SOLUTIONE CHYMICA IN GENERE.

CAPUT III.
DE CALCINATIONE.

CAPUT IV.
DE EXTRACTIONE.

CAPUT V.
DE COAGULATIONE.

CAPUT VI.
DE LUTATIONE.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.
DE GENERALIBUS AD DESTILLATIONIS DOCTRINAM CANONIBUS.

CAPUT II.
DE AQUAS DESTILLANDI MODIS VARIIS.

CAPUT III.
DE AQUIS FORTIBUS.

CAPUT IV.
DE SPIRITIBUS.

CAPUT V.
DE ACETO.

CAPUT VI.
DE OLEIS.

CAPUT VII.
DE TINCTURIS LIQUIDIS.

CAPUT VIII.
DE BALSAMIS.

CAPUT IX.
DE EXTRACTIS.

CAPUT X.
DE TINCTURIS MOLLIBUS.

CAPUT XI.
DE CALCINATIONE SALIUM ET ALIORUM.

CAPUT XII.
DE CALCINATIONE ANTIMONII.

CAPUT XIII.
DE CALCINATIONE ET PRÆPARATIONE MERCURII.

CAPUT XIV.
DE CALCINATIONE SATURNI ET JOVIS.

CAPUT XV.
DE CALCINATIONE MARTIS ET VENERIS.

CAPUT XVI.
DE CALCINATIONE LUNÆ ET SOLIS.

CAPUT XVII.
DE SALIBUS.

CAPUT XVIII.
DE FLORIBUS.

CAPUT XIX.
DE MAGISTERIIS.

CAPUT XX.
DE TINCTURIS SOLIDIUSCULIS ET PANACÆIS.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.
DE ESSENTIA QUINTA SANGUINIS HUMANI.

CAPUT II.
DE QUINTA VINI ESSENTIA.

CAPUT III.

TYRO-

TYROCINII CHYMICI LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Definitione Chymiæ.

Chymia quid.

CHYMIA est ars corpora naturalia mista solvendi, & soluta coagulandi, ad medicamenta gratiora, salubriora, & tutiora concinnanda.

In hac definitione altera ejus pars, quæ est de metallorum transmutatione, excluditur, quæ olim quidem plurimùm valuit. Nunc Medicinæ ministrat potiùs, & non in mineralibus elaborat tantùm, sed & animalibus & vegetabilibus, quorum essentias atque arcana in naturæ abyssis adhuc latescentia mirabili quâdam dexteritate in apricum proferre, & ad usum humanos, salutemque defendendam, quanquam etiam ornamenta vitæ conferat plurima. Hæc non nisi rationem & modum optimè præparandi medicamenta docet, id est, pura ab impuris separare, alienas qualitates alterare, aut prorsus tollere, fixa volatilia, & contra reddere, & omnia denique naturæ magis familiaria & amica efficere, ut meliùs & minori cum periculo corpus, quod medicinæ proprium est, permutare possint. Aliis definitur, quod sit ars perficiendi magisteria, & essentias puras è mistis separato corpore, extrahendi.

Etymologia vocabuli Chymia. Unde denominetur Alchymia. Unde ars Hermetica. Unde Destillatoria.

Chymiæ vocabulum Græcum est: Latinis idem, quod ars liquorem faciens, aut res solidas in liquorem solvens: dicta ita κατ' ἐξοχὴν, quod Chymia solvere (id quod difficilius) & coagulare doceat. Alchymiam si quis nuncupârit; Arabum more præstantiam ejus: si Spagyriam; præcipua officia, σύγκρισιν nempè & διάκρισιν: si artem Hermeticam autorem & antiquitatem; si Destillatoriam; functionem ejus præclaram & facilè principem insinuet.

Non displicet etiam alia notatio παρὰ τοῦ χυμοῦ, hoc est, succo, vel sapore, quem arte sua exugunt Chymici, sicut natura ex nutrimentis. Paracelsus & alii Spagyriam vocant, & exponunt artem segregatoriam puri ab impuro. Forsitan alludunt ad Græcum μαγειρεῖον, quasi excoctoriam metallorum, & succorum nominarent. Sed quæcunque sit tandem artis hujus ἐπωνυμία, vera ejus notitia exercitiumque est pulcherrimum.

Cùm autem omnes disciplinæ vulgò sint vel theoricæ vel practicæ: Chymia non acquiescens in cognitione & contemplatione corporum mistorum, ut scientia Physica: sed finem habens τὸ ἔργον seu πρᾶγμα, magisterium scilicet, tincturas, quintas essentias & similia: meritò ipsi locus inter practicas disciplinas & artes conceditur: etiamsi fortè inveniantur, qui theoriâ solâ contenti, ad jucundissimas artis hujus ἐγχειρήσεις vel magistris idoneis destituti, vel gravioribus aliis negotiis impediti, per accidens se non accingant.

Hinc præclarum illud axioma, quod omnibus viris Chymiatris summè commendabile esse debeat: Quantum videlicet Experientia in universa Alchymia procedit, tantum ratio de ejus certitudine & operandi modo meritò statuere debet. *Quapropter cùm experientia practica veritatem Theoriæ corroboret, nunc verum Chymiatriæ studiosum eò allaborandum esse censemus, ut manuali experientiæ noctu diuque incumbat, quà tandem dulcissimâ hujus artis usura frui possit. Quod ipsum etiam suadet & fideliter veros doctrinæ filios adhortatur Severinus in Id. Med. Philosophica cap. 17. dum inquit: Ite filii, vendite agros, ædes, vestes, annulos, comburite libros, emite calceos, montes accedite, valles, solitudines, littora maris, terræ profundos sinus inquirite: animalium discrimina, plantarum differentias, mineralium ordines, omnium proprietates, nascendi modos notate: rusticorum Astronomiam & terrestrem Philosophiam diligenter ediscite, nec vos pudeat: tandem carbones emite, fornaces construite, vigilate & coquite sine tædio. Ità enim pervenietis ad corporum proprietatumque cognitionem,* alias non. Et addit. *Hæc mandata gravia essent, nisi laborum beata præmia pellicerentur.* Hæc ille. *Non tamen volumus inde Chymiatrorum experientiam, quæ temeraria; sed eam, quæ ἐν τῷ λόγῳ sit fundata: certum enim est ac firmum eos omnes absque vera & naturali ratione Vulcani violentia sublimationibus variis ac reverberationibus, ardentibus iisdem ac erodentibus menstruis rerum naturas quodammodo immutare destruere ac pervertere: non autem veras, ut nugantur, ex illis extrahunt essentias: multò minùs solare & salutare illud separant balsamum.*

Objectum artis hujus, corpus mistum concretumque statuitur, non quà illud est mobile; ità enim Physicæ considerationis est: verùm quatenùs est solubile & coagulabile. Talia autem sunt vel imperfectè mixta, ut ros, grando, nix; vel perfectè mixta, ut plantæ, frutices, metalla, lapides, arbores & animalia omnis generis. Unde apparet: quàm graviter illi hallucinentur, qui auditô Alchymistæ nomine, statim sibi hominem imaginantur, qui nihil tractet aliud, quàm metallorum μεταμορφώσεις, nihilque meditetur, quàm mirabile lapidis Philosophici μυστήριον. — Objectum Chymiæ.

Dicitur esse objectum Chymiæ corpus mistum, quà solubile & coagulabile est. Sed notandum, quod mistum nativum non in omne pereat opere. Nam, E.G. extractus Rhabarbari succum crasi effectuque consentit cum integro. Hinc Chymico propositum est plurimum esse, non misturam solvere, sed hac servata concretionis materiata feras & vincula dissipare; quò aditus sit ad intimam substantiam, quam natura arctissimo conclusit complexu, ne externis pateret facilè injuriis. Quocirca falsum dicitis, qui verum Chymicum usque ad ultimum destruere pronunciat. Non est hoc artis. Termini sui singularum sunt præparationum, in quibus ars cessat. Deinde turpè dictu est, quod refert autor de misochymicis, qui Chymiam veram tanto cœperunt habere odio, ut ipsius solo audito nomine inhorrescant, & subinde vomere cogantur. Sed hos Museum rectè ceu halecet sale condiendos, & postea in fumo suspendendos esse exclamas. Et sanè dolendum est, quod multi de Spagyrica tàm temerè judicent, ut rusticus ille Aristidem non notum, quod nimis injustè haberetur, damnare voluit. Alii

tales lactucas asinini suis labris gustare nequeunt, ideo verbis sesquipedalibus damnant, & caninâ quâdam invidiâ alios à pabulo, quò ipsis frui non licet, arcere satagunt. Alii Sophistarum more omnia, quæ ipsis non probantur, contemnunt: quibus tantùm illud ardet, quod suum est: Sicut stultis sua clava & tintinnabula placent, prout rectè disserit Paracels. in præfat. de natura rerum.

Finis Chymiæ.

Ars hæc à Pharmacopœa differt.

Medicamenta Chymica sunt vulgaribus suaviora.

Finis ejus est medicamentorum suaviorum, salubriorum & tutiorum præparatio: atque hac ratione Ars nostra à Pharmacopœa vulgari, quæ etiam medicamenta concinnat, tuta quidem & salubria, sed minùs grata distinguitur. Nam quod ad suavitatem attinet: in confesso est. Ægrotum citiùs parum conserva rosarum, cui grana fortè quatuor Mercurii per inferiora tantùm purgantis, commixta sint, assumturum, quàm multas Diacatholici drachma: citiùs pilulam unicam benedictam Quercetani, vel duas ex Electuario Panchymagogo ejusdem conformatas, quàm decem vel quindecim pilularum sine quibus, Aurearum, Fœtidarum: citiùs grana quatuor Bezoartici mineralis celeberrimi Hartmanni vel octo Antimonii Diaphoretici Crollii, quàm potionem aliquam sudorificam: citiùs jusculum cremore aut magisterio Tartari conditum, quàm haustam agonisticum aporematis; syrupivé alicujus magistralis, ad descriptionem, nescio, quos pedes longam laboriosè confecti. Fieri tamen poterit: ut quandoque ejusmodi pocula & canthari medicamentorum vulgarium suavitate Chymicâ longè superent: nimirum tunc, cum nonnulli ægrotantium, allatis illis & nondum manu prehensis, solâ saporis & odoris eorum nauseabundi imaginatione, non vi aliquâ magneticâ concitati, ἄνω καὶ κάτω vomunt & dejiciunt: id quod medicamentis Chymicis præstari hactenùs non potuit. At inquiunt: triumphent sanè Spagyrici remediorum suavitate: referant autem recepto more præparata in pharmacopoliis medicamenta, laudem salubritatis & curationis tutioris. Hic Rhodus, hic salta. Nam dicunt: Vestra remedia non modò nostris non sunt salubriora, & tutiora: cùm ne quidem satis sint salubria & tuta. Pleraque enim vestra sunt venenata, & naturæ humanæ planè adversa: utpotè metallica & ex mineralibus desumpta: pleraque acria, corrosiva: pleraque calidiora, quàm ut conveniant, & grave ἐμπύρευμα redolentia. Gravia hæc sunt tela, & Chymicorum jugulum petitura, nisi rationis & experientiæ clypeo excepta dextrè elidantur. Negari equidem haud potest: multa nostrorum medicamentorum, è mineralium & metallorum familia petita esse: sed propterea non venenata, non humanæ naturæ prorsùs infesta. Quòd si enim veteres iisdem omnibus, sed crudis & non præparatis, sicut ex Galeno, Dioscoride, Antidotario Nicolai Myrepsici & aliis videre est: & recentiores quidam famosissimi Medici, uti Rondeletius, mercurio crudo in pilulis Barbarossæ, ad morbuum Neapolitanum expugnandum; Crato trium Cæsarum Medicus felicissimus, cinabari ad vertiginem, & alii Antimonio, ut Cardanus, Julius Alexandrinus, Matthiolus, Vitriolo Gesnerus; Croco Martis ad icteros Fallopius; Sulphure universi ad pulmonum affectus usi sunt: cur nobis eadem rectè præparata & omni venenosa malignitate exuta, in usum medicum transferre non liceret? præsertim cum videamus eos: qui vulgaribus Pharmacopolarum medicamentis firmam sanitatem recuperare non potuerunt, suasu ipsorum Misochymicorum ad thermas; metallicas, aut fontes minerales ablegatos, eorum usu continuato perfectè fuisse curatos. Unde sanè conjiciendum est: in ejusmodi mineralibus & metallicis, balsamum quendam fixum spiritusque potentissimos & corruptioni minimè obnoxios conclusos esse. Id quod ex usu etiam medicamentorum Chirurgicorum conspicuum: ubi vix ullum magnarum virium est, nisi cui vel metallum vel minerale aliquod sit commistum.

Vera medicamentorum malignitatis remotio.

Abiit autem: ut ea cruda, seu veterum seu recentiorum quorundam more, intra corpus propinanda esse censeamus. Utile ab inutili separandum, venenum à mumia salutari: nucleus & medulla à corticibus, putaminibus, siliquis & fecibus secludenda. Sic demum exinde apta remedia ad deploratissimos quosque morbos citò, tutò, & jucundè curandos, si à medicis doctis, expertis & circumspectis, & ad præscriptas Therapejæ leges adhibeantur, exsurgent. Sic vipera, venenatissima bestia ritè præparata basin Theriacæ, Alexipharmaci illius universalis, tot seculorum experientia comprobati, constituit. Sic ex serpentibus vulgaribus tam προφυλακτικόν, quàm θεραπευτικόν certissimum, contra omnis generis venena, vulgò nunc parari, quotidiè videmus. Sic Draco marinus, quem Galli *Lavive* nuncupant, in dorso spinam habet; quâ segregatâ, cibus exindè paratur delicatissimus. Eâdem planè ratione & fossilia ad eam mediocritatis naturam reduci possunt: totô in partes constituentes resolutô, qualitatibusque malignis & fatum accelerantibus averruncatis: ut certo certius sit, eos, qui talibus legitimè præparatis ritè utuntur non tam internecinum hostem, quam benignum hospitem; non tam venena, quàm alexipharmaca & morborum ῥιζοτόμους in vitæ suæ penetralia admittere. Nam si metallorum & mineralium venenositas à forma eorundem dependet: quis non videt, si ea in tria sua principia, artificio chymico consumantur, omnes qualitates lethiferas ablatum iri? Et si in parte aliqua constituente malignitatem stabulari opineris, tantò faciliùs intelligis: totô in partes suas divisô: illam segregari posse. Atque hoc modo instituta feralium medicamentorum correctio: quàm salutaris sit, infinitis exemplis; nisi ea nota esse arbitraremur, comprobari posset. Desinant igitur Misochymici, à mineralium & metallorum usu, intra corpus exhibendorum abhorrere, & nescio quam ἰλιάδα τῶν κακῶν ex eo repullulantem temerè pertimescere: potiùs discant à Chymicis verum malignitatis remediorum, quibus veneranda antiquitas usa est (putà, Antimonii, Mercurii, utriusque Hellebori, omnium Tithymali specierum Pytyusæ, Elaterii, Colocynthidis, Euphorbii, Thapsiæ, Scammonii, Thymelææ, lapidis Lazuli & Armenii, Aeris scoriæ, Sandarachæ, &c.) malignitatis, inquam, perdomandæ modum: qui fit corporis heterogenei in suas partes ἀνάλυσιν; non autem consuetâ Mastiches Dragacanthæ spicæ Cinamomi aut similium additione. Nam qui ἐντὰ medicamentorum simplicium qualitates venenatas dispellere, & infringere satagit; næ ille similis videtur cocis imperitis & stolidis: quibus si carpiones desquamandi & eviscerandi essent: amarórem bilis, fellea cysti fortè fortuna pertusâ, non eluendum aut segregandum; sed sacharo melleve addito obtundendum esse contenderent: aut si iidem intestina animalium in alimentum hominum præparare deberent; nec ea ab excrementis sordidis & fœtidis mundanda esse, sed vel amberâ additâ, oleisvé odoriferis affusis, coquenda, stultè judicarent. Porrò Spagyrica non videntur salubria esse tuta, quia acria & corrosiva, ignisque violentiâ magis caustica reddita, & quia impressum ἐμπύρευμα redolent. Veriùm, si acria, si corrosiva intra corpus non recipienda: Deus bone! quanta medicamentorum copia è vulgaribus Pharmacopoliis ejicienda? quantus eorum numerus ex Antidotariis expungendus? quot condimenta è culinis removenda? Cantharides à Galeno inter medicamenta exitialis, quod per erosionem interimant, numerantur: & tamen parcè sumtæ & quibus oportet, commixtæ, τοῖς λιθοθρύπτοις & diureticis, vehiculi loco, ab eodem conceduntur. Vitriolum quàm corrosivum sit; omnibus constat: & tamen in laudatissimam antidotum Theriacam recipitur. Allium, cæpe, sinapi, nasturcium quàm acria? & tamen quotidie iis inter epulas uti non reformidamus. Limonum, Citriorumque succus, firmissima Perlarum & Corallo-

Chymica remedia sunt salubria & tuta licet acria.

4. simpl. medic. 18.

tallorum corpora dissolvunt; & tamen cum in extremâ virium imbecillitate, Cardiacum efflagitatur, nullum eô præsentius & præstantius vulgò propinatur, Ergò nec Chymicorum remediorum acrimonia, & vis caustica metuenda: præsertim cùm multa sint forinsecùs corrodentia, quæ intrinsecùs, cùm ob majorem interraneorum repugnantiam & vegetum caloris nativi robur; tùm ob humores noxios, in ventriculo stagnantes, pari ratione vires suas explicare non possunt. Accedit: quòd, sicut nec integros manipulos salis devoramus, nec aliquot libras ejus in jusculis, sed fortè pugillum unum dissolvimus, parumque aceti & aromatum ad cibos condiendos adhibemus; ità cùm necessitas Medicos Spagyricos, ad medicamenta acria usurpanda compellit: guttam granumvé unum aut alterum; nec sola, sed idoneis liquoribus permista exhibeant. Imò acerrima quævis ità edulcorari possunt: ut omnem acrimoniam deponant: quod ex aqua forti & regia, si Tartari sal iis commisceatur, manifestum evadit. De ignis contagio, quæ objiciuntur: adeò vana sunt & frivola, ut ne quidem refutatione egere videantur. Ipse enim Galenus c. 18. de Theriaca ad Pisonem; ignem multa efficere meliora, & interdum latentem rerum naturam detegere, quædam etiam, quos volumus in usus, apta reddere, expressè scribit: unde etiam idem Elementum, titulo Magistri artium, à Cicerone non immeritò insignitur. Et ut taceam: quòd Galenus metalla acria & mordentia, ut mitiora reddantur, ignis examini subjiciat: chalcitis usta melior existimatur, quàm non usta: Balanus Myrepsica secundùm Mesuen vomitum movet, & simul per alvum dejectiones enititur. Assatâ autem & humiditate ejus nauseabundâ ablatâ: sola vis humores per secessum expurgandi remanet. Ità Mercurius sublimatus, qui acerrimus existit, ignis violentiam cum Antimonio passus, ùt in mitissimum, ità saluberrimum abit alexipharmacum. Sic ferrum, cùm in crocum Martis in reverberio calcinatur: extremum flammarum calorem sustinet: nec tamen ipsi ea inprimitur acrimonia, ut usus ejus in hæmorrhagiis & aliis fluxibus non sit frequentissimus, non utilissimus. Contrà aqua & oleum Cinamomi quantam acredinem solo vaporis balneo acquirunt? quantam eodem vinum? Unde hoc? intelliges rationem: si, quare sol induret lutum, liquefaciat autem ceram, idemque linteamina albefaciat, faciem verô denigret, perpendetis: Falleris igitur: Si spiritus Vitrioli acrimoniam ab externo calore contrahi: Si oleum salis ab igne reverberii, eâdem infici existimas. Nisi enim Sales mixto insint: etiam si violentissimo igne id exerceas: Nunquam tamen ei tanta acredinis stigmata inures: Et contrà, licèt moderatissimo in quibusdam calore utaris: ea tamen, ob salium præsentium vim, acriora redditum iri ne dubites.

Medicamenta Chymica non sunt periculosa propter acredinẽ ab igne contractam.

...simpl. ...medic. ...facult. ...ex 62. ...lib. 2. c. 12.

De quibus infra lib. 2. c. 12.

De quo infra lib. 2. c. 15.

Unde acrimonia medicamentorũ Chymicorum.

Acredo medicamentorũ Chymicorum, nõ ab essentia, sed à materia proficiscitur.

Cæterùm ἐμπύρευμα medicamentorum Chymicorum tanti momenti non est, ut Medicis practicis eo nomine exosa esse & periculosa videri debeant. Si enim quoddam iis vestigium medicamentis inhæsit, id, aut à calore moderato aut fortè, originem suam sortitum est. Si ab illo: & propterea medicamenta Chymiæ evadunt noxia: tùm nec esculenta, nec poculenta nostra, nec vulgaria remedia tuta erunt & salubria: cùm ad ea paranda, major sæpè ignis gradus requiratur, quàm ad medicamenta Chymica: quod patet ex coctione cerevisiæ: ubi hordeum primò valente igne torretur: pòst majori coquitur: item ex quibusdam vinis Rhenanis, quæ ob salubritatem populis Septentrionalibus in omnibus ferè morbis loco remedii sunt; & tamen ad veram maturitatem non nisi ignis Elementaris beneficiô perduci possunt: item ex piscibus assatis: carnibus fumô induratis & sexcentis aliis. Si verò ab hoc, igne scilicet violento: nec indè periculi quidquam ægrotantibus imminet: cùm vel ablutione vel digestione corrigi possit: ùt videre est ex cineribus: qui candatis suæ notas ab igne communicatas, affusâ aquâ, in lixivium deponunt. Imò ablutio nimis crebrò repetita, purgantia quædam metallica & mineralia chymicè præparata, ad sentinam pravorum humorum exhauriendam, inepta reddit. Digestione autem quàm omnia dulcescant: notius est, quàm ut exemplorum inductione, ad id comprobandum, opus esse videatur. Quod si a fortè per Empyreuma intelligis; quando vel calor potentialis, qui in misto latebat tanquam sub carbonibus, igne violento in actum producitur, & liber jam ab omnibus compedibus potentiores exerit vires, vel quando calor, qui hinc indè dispersus erat, Vulcani beneficio unitur: nec hanc ob causam, seu Empyreuma, seu calor nimius metuendus: cum Medici officium sit: calidis ejusmodi dextrè uti, sicut & aliis, quæ, si imprudenter adhibeantur, ægrous nocumentum allatura videntur.

Chymica remedia non redduntur empyreumatica.

Empyreuma diversis modis corrigitur vel ablutione, vel digestione.

Sed instant Misochymici & graviùs nos urgent: dum prætendunt nostra medicamenta esse inutilia, quia emortua & ex mistis destructis, corruptisque primogenio destituta. Verùm enim verò si mistorum corpora non solvenda, vel, ùt ipsi odiosô vocabulô utuntur, non destruenda: cur isti mistionis harmoniam turbant? cur infusiones; syrupos igne violento parant? Cur assationibus, cur tostionibus, cur destillationibus, cur diagridio, & non scammonio integro? cur trochiscis Alhandal & non colocynthide ipsimet utuntur? cur in in extrema virium imbecillitate, destructo capone, hoc est, aqua ejus stillatitia, ubi certè omnis κρᾶσις & μίξις totius perit, ægrotos jam jam animam quandoque exhalaturos, nutrire præsumunt? An quia Naturam hac in parte imitari volunt: quæ cibos in ventriculum ingestos non crudos & integros adhuc existentes, ad partes alendas devehit; sed destructos, hoc est, ab inutilibus & crassioribus partibus denudatos, & in hepatis officina in quintam quasi essentiam redactos? Dicant, si placet; an cùm infantes ab uberibus matrum adhuc pendentes, lacte earum, quæ infuso Rhabarbari, vel suæ, vel illorum valetudinis gratia usæ sunt, purgantur: concentus, temperies & harmonia totius Rhabari in lacte materno pressum data fuerit: an verò forma hujus mixti de subjecto suo in aliud, & ex hoc rursus in aliud translata, & multas mutationes passa, salva & integra permanserit, atque ità ex corpore humores pravos excluserit? Fortè hinc fit: quòd quidam Misochymicorum à caseo & tum butyro abhorrent: non naturali quadam ἀντιπαθείᾳ, sed quòd ob concentum in lactis destructum, formam ejus & temperiem abolitam verentur, hæc & similia alendo corpori esse inidonea.

Præparatio non reddit medicamenta Chymica mutila.

Deinde dum chymica remedia, mortua cadavera nuncupant: humidoque primogenio spoliata esse contendunt: partim sibi ipsis contraria; partim veritati non consentanea loquuntur. Si enim sceleta sunt: cur alibi ea potentiùs agere, quàm humanæ temperiei mediocritas permittat asserunt? Deinde nonne necesse est: ut tam animalia, quàm vegetabilia, vitâ illâ, quâ sibi vivunt, hoc est, nutriuntur, crescunt, priventur: quò esui & usui hominibus esse possint? Nec enim ipsi Scythæ tam barbari sunt: ut licèt carnibus vel crudis vel cursu equorum concitatiori, sub ephippiis fervefactis vescantur: vivas feras in os ingerere & deglutire velint. Ità etiam plantas, stirpes & frutices, ut in corpore humano vitales edere actiones valeant, mori oportet: hoc est; ex solo eorum nativo erui, ne exinde ampliùs alimentum pro vita sua conservanda attrahant, sed ut ad hominum sanitatem tuendam, morbosque profligandos apta remedia suppeditent: id quod etiam herbæ & alia ità emortua, imprimis si legitima eorum ἐξαίρεσις, præcesserit, intra corpus assumpta feliciter præstant. Et ut experientiâ, certissimo veritatis κριτηρίῳ, evincam: vitam vegetabilium operationibus Chymicis destrui, nec humidum mistorum primigenium iisdem absorberi: certum est & multoties probatum: sales herbarum præsertim calidarum: si certô quodam modô nobis cognitô seminentur: alias producere suæ speciei herbas, ut taceam ea, quæ Quercetanus cap. 23. in responsione ad Anonymum

Chymica remedia non sunt emortua cadavera.

mum pro veritate Hermeticæ Medicinæ, stupenda adfert exempla: Quid? quod in Arduenna & aliis multis locis desertis, sterilibus, & aridis, ut agricolæ æstate, quod metere possint, habeant: dumeta, genistas & vepreta passim comburant, & cineres hinc indè per campos dispergant, ut subactâ terrâ, sale, beneficio pluviarum supercadentium ex illis elicito pinguesiat, ac lætas segetes postmodũ ex semine in terrâ projecto producat. Fungitur nimirum ejusmodi cinerũ sal officio fimi, quô nunquam agri impinguari possent: nisi urinis & sale animalium brutorũ (est enim in sale pinguedo, quod miremur, ut Plutarchus post Aristotelem in Sympoliacis lib. 1. quæst. 9. testatur) esset imbutus. Non tamen planè abnuerim; viventia quædam & nondum emortua rectè interdum adhiberi, ut gallus circa podicem deplumatus, ad venenum è carbunculis pestiferis extrahendum: ut catelli ad ventriculum frigidum & imbecillum benigno calore & temperato extrinsecus fovendum: sicut etiam non negârim integra interdum præstare destructis: modò & ipsi fateantur: se non minùs destructis uti quàm Chymicos. Superest nunc scrupulus unus, qui multorum animos valdè torsit, diuque suspensos remoratus est: quò minus in usum Hermeticorum medicamentorum consentire potuerint: nempè quod illa, præsertim si sint metallica aut minerabilia calorem nativum & spiritus subitò dissipent, & in partibus principalibus funestas reliquias, malignum fermentum & pravam διάθεσιν relinquant: Unde aliqui per accidens curati, & paulò pòst recidivam passi maturius ex hoc mundo discesserint. At immeritò remedia Spagyricè præparata eo nomine malè audiunt: cùm si forte tale quidpiam ex usu eorum accidat: id non tam remediis, quàm vel artificibus, qui ea concinnârunt, vel Medicis, qui ea exhibuerunt, imputandum sit. Notum est enim, quantus sit eorum numerus, qui illotis manibus ad hanc artem nobilissimam accedunt. Qui ex libris tantùm, non αὐτοψίᾳ artem hanc edocti, stibium & hydrargyrum ad sanitatem hominis vel conservandam, vel deperditam restituendam, audacter parare, & parata intra corpus exhibere non verentur. Talium Chymicorum præcipitatis, non mirùm, si illis, qui his utantur, in sepulchrum præcipitentur si eorundem Mercurius vitæ non vitam; sed mortem & magno interdum precio emptam, quidã improvidi & valetudinis suæ prodigi, consequatur. Deinde culpa tam gravium accidentium non rarò in iis etiam residet, qui dicta medicamenta propinant, quorum aliqui legitimum ipsorum usum nunquam viderunt; aliqui planè indocti sunt, qui, omnis methodi Galenicæ & Hippocraticæ ignari, quales sunt Judæi & Agyrtæ similes, quibus religio non est, latronum more, de cono humano, pro libitu ludere. Non absimili ratione, & vulgaribus medicamentis, quæ sunt potentiorum virtutum, ut pote Scammoneatis, Helleboratis & similibus ità interdum scribitur: quando à Pharmacopolis imperitis sinistrè parantur, aut ab expertis dextrè cõficiuntur; sed præposterè ab empyricis usurpantur; licèt alias ex usu esse possint, benè scilicet parata, & methodicè adhibita. Non est igitur: quòd Medici docti & prudentes à Chymicorum medicamentorum usu in posterum abstineant, cùm si ea ab expertis artistis, inter quos in Gallia eminet Nicolaus Bonne, illustrissimi Ducis Bullionæi in arce Sedanensi Pharmacopœus, qui officinam habet selectissimis remediis, cùm Galenicis tùm Spagyricis, præsertim verò Theriacis communi & essensificatâ ad Quercetani leges solertissimè & fidelissimè præparatis instructissimam, conficiantur: omnis malignitas, si quæ ipsis suâ naturâ inest, ministerio Vulcani auferatur: ut impossibile sit ea posse, si methodicè usurpentur, vel calorem nativum & spiritus, individuos animæ satellites destruere; vel pravam dispositionem partibus principibus inurere.

Medicamenta Chymica non imprimunt membris principalibus corporis pravam dispositionem,

Atque ità hactenus monstratum est: quàm vano & falso prætextu, remediis Chymicis, quasi periculosa, inutilia & pestifera sint, jus civitatis in republica Medica denegetur: nunc quòd eadem sint vulgaribus salubriora & tutiora evincendum est: quod quidem ex prioribus satis liquet: sed tamen ut omnia meliùs dijudicari possint: pauca quædam pro nostra assertione attexenda videntur. Salubriora igitur & tutiora sunt arte Spagyricâ concinnata remedia, quàm vulgari modo præparata, quia in illis purum ab impuro, malignum ab alexipharmaco, corporeum à spirituali, inutile ab inutili separatũ: ac proinde ventriculũ suâ mole non molestant nec operationes suas differunt: sed citò cum morbis colluctari incipiunt, eosq; victas dare manus festinãterq; cogũt. Sic cerevisia defecata salubrior est non defecatâ: sic vinum à tartaro suo depuratum, tutiùs hauritur; quam vinum ex uvis recenter expressum: sic cibi, seclusis à naturâ excrementis, pòst multas coctiones singula corporis nostri membra nutriunt: sic citiùs aqua cinamomi aut balsamus ejus in lipothymiis, spiritus reficit; quàm ipsum cinamomum integrum: sic guttæ aliquot olei anisi plus præstant; quàm integræ ejusdem unciæ. Vulgus a. præparationes omnes improbat, & integris uti mavult, quàm in principia sua consumptis; partim non sufficientes aut convenientes adhibet, unde non rarò ægrotantes ob devoratas partes noxias excrementitias & venenatas unà cum salutaribus, & utilibus, expugnato morbo, cũ symptomatis gravioribus postmodum supervenientibus, & ipso priori morbo periculosioribus conflictantur. Deinde quis nescit: aquas Chymicas, odorem & saporem vegetabilium integrum referre: vulgares autem nil aliud esse, quàm phlegma inutile, & aquas leviter putrescentes: illasque multos annos durare: has verò vix mensem unum aut alterum. Et sicut aquæ vulgares Pharmacopolarum, extremam malignitatem à vasis plumbeis acquirunt; sic non minorem & decoctiones eorundem, à vasis cupreis: quæ eò deteriores adhuc evadunt: quòd in earum præparatione subtilior & melior pars in auras evanescunt; & situ paulò pòst contracto corrumpantur inutilesque reddantur. Adhæc Analeptica & cordialia, quæ ex corallis perlisq; in pulverẽ contritis & cribratis; nec non auro foliato præparantur, quas vires alias in corpore humano exerunt: nisi quòd ventriculum incrustant, eumq; aliàs languidũ magis enervant? Contra quintæ essentiæ Chymicorũ & magisteria ex iisdem, ut & tincturæ auri absq; corrosivo factæ, sicut in quovis liquore facilè solvuntur: ità soluta, & intra corpus admissa, vires collapsas restaurant & pristinum vigorem restituunt. Quid, quòd medicamenta vulgaria in morbis chronicis, rarò optatos sortiantur effectus: utpote ex vegetabilibus tantùm desumta, quibus radices affectuum contumaciorum firmiores fundiùs exstirpari & evelli nequeunt. Chymica autem præsertim ex metallicis & mineralibus præparata, ut potentiorum virium & majoris efficaciæ, incurabiles vulgò morbos, epilepsiam, lepram, quartanam, podagram, hydropem, ἀσυχῶς, ταχέως καὶ ἀσφαλῶς percurant. Non igitur abs re aut factum esse putamus: quod nobis Chymiam, artem medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnandi, in libelli nostri frontispicio definiverimus.

Medicamenta Spagyrica sunt salubriora & tutiora vulgaribus.

CAPUT II.

De Solutione in genere.

Solutio Chymica est ἐργασία sive operatio, quâ corpus naturale mistum in tria sua principia, Mercurium, Sulphur & Sal, ex quibus à natura conflatum est, separatis heterogeneis, recluditur.

Solutio quid?

Cùm natura nihil puri nobis dedit, sed omnia permultis, imò noxiis permiscuit feculentiis, adeò necessitas hic artem fecit, qua purum ab impuro, salubre ab insalubri separat, haud alio conatu quàm cætera scil. entia id populariter & quotidiè peragunt, rejectanea

semper

semper amoliendo, errataq; corrigendo, ut natura in semetipsâ quasi deficiens, hanc ipsam artem Chymicam ab infantia cognoscendam subinde inculcasse videatur. Corpus autem naturâ mistum non uno, sed variis peccat modis, vel impuritate, tùm intrinsecâ, tum extrinsecâ, vel duritie seu corporis contumaciâ, utrumq; tollitur separatione & alteratione, vel etiam transmutatione: illa omnes impuritates penitùs aufert, hæc & substantiam tractabilem, balsamoq; nostro haud absimilem reddit, & vel totum, vel qualitates immutat. Quin imò malignitatibus sæpè per universum subjectum chymicum dispersis, omninò expedit ejus continuitatem corrumpere, & ad minimas particulas sectionem instituere. Nec enim aliter ad speciem scil. Chymicam pervenire, aut malignas qualitates alterare, aut noxias tollere licet. Nam universum hoc opus est præparationis: quam propterea Hippocrat. 2. de diata ἰχνηλασίαν appellavit, tanti profectò usus, ut sine ea tota benè medendi ratio periculi, terrorisq; plena, cuivis pio cordatoq; medico suspecta esse possit. Quod si enim alimenta per os sumta coqui & elixari postulant, ne corpori fructus crudos ingenerent, quidni etiam medicamenta ad mediocritatem, præparationis sedulitate, reduci debeant. Hinc rectè & prudenter ab autore nostro factum, quod de his prius, variisque præparationis gradibus, antequam de legitimâ medicamentorum præparatione ageret, admonere voluerit. Quoniam autem varii solutionis gradus dentur, quibus non semper corpus naturale mistum in tria sua principia, Mercurium, Sulphur & Sal resolvitur, ideò nonnulli huic generali magis strictam addunt definitionem, dum describunt, quod solutio seu corruptio Chymica sit præparationis Chymicæ gradus primus & summus, compagem corporis quoquo modo dirimens; hæc enim vel in solâ dislocatione continuitatis acquiescit, vel simul etiam inquinamenta separat. Quantumvis enim in opere Chymico corruptionem necessario sequatur separatio; hæc enim jus mensuram certam explet, seu finem addit, nihilominus tamen quam plurimæ operationes sunt, quæ solam corruptionem extra separationem postulant, ut e.g. Magisterium definitur, quod sit ens medicum ex toto extra ullam separationem, impuritatibus duntaxat segregatis, elaboratum & exaltatum.

In lib. [illegible] rum. lib de elementis. Tria sunt principia chymica. — Sicut Aristoteles principia corporis naturalis verè statuit tria: Materiam, Formam & Privationem: licet ea sint poetica potius, quam verè hypostatica: Et veluti Galenus quatuor elementa, ignem, aerem, aquam, terram pro principiis, etsi remotis, haud abs re adstruit: ita Chymicus, artifex sensatus, sensibilium corporum tria asserit principia sensibilia & proxima, Mercurium, Sulphur & Sal; sequiturque hac in parte ipsum Aristotelem, tertio de cœlo textu 61. quem locum Petrus Ramus ad nauseam usque in scholis Acroamat. Philosophi superius allegatis principiis opponit: & post eum Kragius contra Peripateticos valde urget. *Quid per ea intelligendum.* — Per Mercurium autem, sulphur & salem non intelligendum est, quod ejusmodi mineralia ex mistis concretisque corporibus beneficio ἀναλύσεως Chymicæ, possint erui: qualia vulgò à mercatoribus venduntur: verùm sufficit: si sint talia, præsertim in vegetabilium & animalium familia, quæ mineralibus illis sint ἀνάλογα, & tantùm inter se differant essentia, proprietatibus & actionibus, quantum illa in suo genere minerali.

De principiorum numero magna apud antiquos Philosophos erat contentio, ita ut contra ea variis & dissentientibus inter se opinionibus sese effuderunt. Democritus et Epicurus in principia nobis obtruserunt inane, infinitum, atomos, quorum concursu omnia corpora conflagrentur. Diodorus Crocus cognominatus ex corporibus minimis & individuis, tanquam principiis, res componi dicebat. Empedocles omnia, quæ componuntur ex disparibus, iisdemque consentientibus naturis concrescere censuit. Pythagoras lineas, figuras atque numeros rerum omnium principia esse statuit; ita ut singuli suas sententias nudaquaque rationibus suis fulcirent. Sed cum hæc jam olim, tanquam futilia ac inania confutata & explosa sint, frustra his diutius immoremur. Academicorum autem & Peripateticorum sententiam potiùs audiamus, quos de principiis rerum doctius disputâsse & melius sensisse, propiusque ad veritatem accessisse constat. Plato de principiis disserens modò tria constituit Deum, exemplar, & materiam; modò duo tantum stabilis, infinitum nempe, & terminum, materiam infiniti nomine, termini verò formam innuens, tanquam rem sistentem, & finibus aut cancellis suis materiam vagam & excurrentem, coercentem. Aristoteles non procul recessit à sententia præceptoris, etsi aliis verbis suam explicârit; quæ tamen eodem recidunt. Siquidem quod Plato terminum dixit, formam vocavit Aristoteles. Quod Plato infinitum, materiam dixit Aristoteles, tertium principium privationem seorsim constituens. Quæ cum ita habeant, opinandum non est, quod ab Hermeticis antiquorum Philosophorum principia, suis principiis sensibilibus, evertantur, tot jam seculis adhuc comprobata. Quin potiùs credendum, illis cum ipsis facilem esse in hoc consensum ac concordiam. Nam Hermetici cum dicunt corpora omnia constare ex sale, sulphure & Mercurio, non repugnant Aristoteli, qui rerum principia statuit, Materiam, formam & privationem: nec Platoni dicenti, Deum, Exemplar & Materiam esse principia omnium. Singuli quippe diversas creaturarum œconomias scrutantur. Causa autem Hermeticorum, quod in principiis istis vulgaribus & decantatis non acquiescant, est ea præcipuè, quod hæc in Generationum & transplantationum causis & processibus declarandis undiquaq; sufficientia non sint. Alias etiam libenter admitterent distinctionem, quia Aristoteles principia sua partitur in materiam primam simplicissimam, ac remotissimam omnes formarum vicissitudines sustinentem: vel in quâ est potentia, ut possit omnibus formis subjici, & in duo ἀντικείμενα, formam sc. & privationem distribuit. Hæc principia concedunt esse omnium prima & simplissima, ex quibus res omnes naturales primùm constant, ita tamen ut distinguant inter constituentia & demonstrantia: vel si mavis, inter principia rerum & notionum. Et ut ab illis Hermetica non diruuntur, quæ constituunt earum rerum principia, ex quibus proximè res omnes mixta componuntur & constant: Sic ab his, Aristotelica nequaquam convelli certissimum est. Quod ipsum ex indivisibili & admiranda rerum cœlestium cum sublunaribus unitione, longâ serie demonstrari posset, nisi instituti nostri ratio contrarium suaderet. Denique trium illorum principiorum Chymicorum, Salis, Sulphuris & Mercurii nomina ideò ex mineralium familia ad eadem vegetabilium & animalium principia translata sunt, quod radices sint & fundamenta omnium in omni composito posita, nihil prius quod sit sale possidentium usq; adeò ut eadem principia jure quodam omnibus in toto mundo rebus adaptata sint, in membris etiam similaribus secundum potentiam existentia, nutrimenta, & remedia, morbos, morborumq; causas venena & quævis noxia constituentia. D. Hartmannus in Naturæ consulto.

Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis, æthereus ac purissimus, à quo omnis nutricatio, sensus, motus, vires, colores, senectutisque præproperæ retardatio. *Mercurius.*

Confertur elemento aeris & aquæ: illi quidem, quatenus caloris vicinia alteratus facilè in auras abit: huic, quatenus ut ea difficulter proprio; facilè autem alieno termino continetur.

vel

Vel sic: Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis: & purissimum æthereum illud corpus vivificans: aerea, subtilissima, vivifica ac spirituosa substantia pabulum vitæ, & vola seu forma proximum instrumentum.

Sulphur.

Sulphur est balsamum illud dulce, oleaginosum & viscidum: nativum partium calorem conservans, omnis vegetationis, accretionis & transmutationis instrumentum, odorum tùm gratorum, tùm ingratorum fons & origo. Assimilatur igni propter flammam, quam facilè concipit: ut omnia resinosa & oleaginosa alia; eique hoc peculiare est: quod habeat vim liniendi & extrema contraria conglutinandi. Sicut o. nunquam tenacius lutum confeceris ex aqua & arena, nisi calcem aut aliquid glutinosi commiscueris: ita nec Mercurius; volatilis & sal fixus coire in unam substantiam tenaciter possunt, nisi vinculo & copula sulphuris, quod utriusque principii particeps, Salis siccitatem & Mercurii liquiditatem, sua viscositate, Salis densitatem, & Mercurii permeabilitatem, molli sua fluiditate; Salis amaritudinem & Mercurii aciditatem dulcedine sua contemperat.

Sulphuris proprium.

Calcis analogia cum Sulphure.

Sal.

Sal est corpus illud siccum, salsum, res mistas à putredine defendens, mirabilibus dissolvendi, coagulandi, detergendi & evacuandi facultatibus pollens: à quo omnis rerum soliditas, determinatio, sapores & aliæ infinitæ virtutes. Analogia respondet terræ: non qua hæc est frigida & sicca; sed qua elementum hoc est firmum, fixum, & generationis corporum omnium subjectum.

Principia Chymica inter corporis & spiritus naturâ ambigunt.

Sunt autem dicta principia, propriè loquendo, nec corpora; quia planè spiritualia ob cœlestium seminum influxum, quo imprægnata sunt: nec spiritus, quia corporei, sed inter utramque naturam ambigunt: variisque nominibus à Philosophis insigniuntur, vel saltem his ad illa alluditur: ut ex sequenti tabella videre est.

Sal,	Sulphur,	Mercurius.
Sal commune,	Sal Petræ,	Sal Armoniacum.
Acerbũ & amarũ,	Dulce,	Acidum.
Corpus	Anima	Spiritus.
Materia	Forma	Idea.
Patiens	Agens	Informans aut movens.
Ars	Natura	Intelligentia.
Sensus	Judicium	Intellectus.
Vinculum	Calidum	Humidum nativũ.
Materiale,	Spirituale	Gloriosum

Omne corpus mistum potest in sua principia tria dividi.

Verum enim verò omne corpus mistum in hæc principia, sacro ternario (ita secundùm Pythagoricos omne & omnia tribus terminantur) constanter recludi posse & consumi, etsi validis rationum momentis comprobari posset: tamen eas omnes evidentia longe superat inspectio ocularis: ac proinde exemplis, ex vario mistorum genere desumptis, omnem rem in tyronum gratiam dilucidabimus. Exordiamur autem à lignis viridibus, quæ si cremes: egreditur primò aquosum quiddam, quod ignis flammæ concipiendæ planè inidoneum est, & in fumum conversum si colligatur, in aquam resolvitur (atque hac ratione è flamma potum petere, non impossibile) diciturque Mercurius. deinde exibit oleaginosum quiddam, facile inflammabile, quod in vapores resolutum, si cohibeatur, in oleum abit, vocaturque Sulphur: tandem remanet siccum & terrestre, quod ex cineribus, aquæ beneficio extrahitur, inque humido & frigore solvitur: autem concrescit, Salis quod nomen obtinet. Ita lac substantiam continet sulphuream butyrosam, deinde Mercurialem serosam, & tandem salinam caseosam. In ovis albumen Mercurium exhibet: vitellus Sulphur, pelliculæ & putamina Salem, ita ex lini semine oleum elicimus expressione: aquam ab oleo separatione: Sal ex fecibus relictis extractione. Pari ratione ex Caryophyllis, aqua Mercurialis præstantissima, oleum Sulphureum excellentissimum, & ex fecibus Sal educitur. Sic Nitrum in aquositatem dispescitur, pinguedinem & Salem. Non secus ex sale marino, producimus Mercurium γλυκύπικρον, dulces crystallos sulphureæ planè naturæ, & tandem ipsum sal fixissimum. Ex Antimonio elicitur Regulus α) qui ejus Mercurius: deinde rubrum sulphur, flammam concipiens: & tandem Sal, qui vomitivus β). Atque sic de cæteris idem esto judicium.

α) Regulus elicitur quidem ex antimonio, verùm is non est ipse Mercurius, sed instar potius ejus;

β) Vomitivum non est; Salia enim plerumque habent vim diaphoreticam, & diureticam, quamvis interdum quoque per secessum deturbandi vires possideant.

Nullum principium planè simplex est.

Notandum est autem primò: nullum prædictorum principiorum simplex atque solum, quod de reliquis non participet, reperiri. Mercurius enim continet substantiam sulphuream atque salinam: Sulphur substantiam salsam & mercurialem: sal verò substantiam oleaginosam & mercurialem. Deinde observandum etiam est: quod in spagyrica mistorum ἀναστοιχειώσει, præter priora tria commemorata principia verè activa, duo alia resultent corpora, quæ principiorum numero à Chymicis non adscribuntur: quòd illorum tantum sint, quasi integumenta, omniaque δυνάμει Hippocratica destituta: quorum alterũ siccũ, Terra arenosa est sive cinis elotus, vocaturque Terra damnata & caput mortuum, nullâ vi aliâ præditum nisi siccante & emplasticâ, quoque facili negotio in vitrum abit. alterum humidum & accidentaliter aereum, nempe phlegma insipidum & inodorum, quodque tantum humectat, citra ullam aliam ἐνέργειαν aut activitatem medicam.

Caput mortuum & phlegma non sunt principia.

CAPUT III.

De Calcinatione.

SOlutionis species duæ sunt: Calcinatio & Extractio.

Calcinatio.

Calcinatio est misti α) in calcem solutio.

α) Omne mistum perfectè mistum dicitur Chymicis ratione principiorum, quæ omnibus mistis insunt, nisi unum mistum alteri magis sit consolidatum.

Summ. perfect. cap. 51.

A Gebero definitur: α) quod sit rei per ignem pulverisatio, β) per privationem humiditatis, γ) partes consolidantis.

Calx Chymicorum.

Per Calcem autem intelligunt Chymici, quemlibet pulvisculum tenuissimum, ablatione superfluæ humiditatis (præsertim ex mineralibus) factum. Quando verò pulvis, vel calx planè redditur impalpabilis, ad sensum subtilissimus, instar tenerrimæ farinæ: tum Alcohol appellitant: hocque vocabulum etiam ad subtilissimum vini spiritum, sæpissimè reiteratis destillationibus rectificatum: commodè exprimendum transferunt; cum Alcohol vini indigitantes.

Alcohol.

Alcohol vini.

α) Quæ definitio paulo exquisitior est priori.

β) Scilicet Chymica. Siquidem non omnis pulverisatio per ignem fit, nisi chymica; multæ enim fiunt Solis radiis; Solis vi etiam sub terra.

γ) Accidentalis scilicet: nunquam enim potest absumi illa humiditas essentialis per ignem, nisi facta incineratione.

Circa calcinationis doctrinam, antequam de ea sermonem instituamus, proprietates & significata calcis, à qua calcinationem formamus, prius explicare oportet. Calx igitur Chymicis non est lapis coctus adeò dictus, quod in adificiis calcetur, sed est tenuissimus pulvisculus

abla-

ablatione superflua humiditatis, factus. Quemadmodum igitur lapis calcareus beneficio ignis inter coquendum omni humiditate privatur, sic quicquid, quocunque modo, humiditatem suam amisit in Chymicis, calx dicitur. Species calcis est alcohol pulvis ad sensum subtilissimus, instar farinæ tenerrimus, in quo nulla humiditas elementaris amplius viget. Refertur alcohol ad spiritum seu quintam Essentiam vini, ubi omni humore aqueo seu elementari, crebris, hoc est, philosophicis præparationibus, ablato, id duntaxat, quod substantiam vinosam spiritnosamq; solum complet, eruitur, hoc nominis per metaphoram accipis. In genere dicimus calcinationem, reductionem misti in calcem. Calcinamus ergò res, ut humiditate partes misti copulante ablatâ, ex iis pulvis fiat. Sed cùm humiditas duplex sit, essentialis & accidentalis: vel utraque aufertur, & dicitur incineratio; vel saltem manente priore, aboletur posterior: & dicitur propriè calcinatio; de illa paulo pòst nobis agendũ. Perstringamus igitur uberius calcinationis naturam, siquidem ejus usus magnus est & necessarius. Sic 1. calcinamus nonnulla, ut ad solutionem magis accommodata reddantur: verisimile enim est, essentias ex integris propter duritiem minùs extrahi posse, quàm si in minimas partes, & atomos divisa fuerint. Deinde tollitur calcinatione acrimonia, quæ in tenuis subsistens substantia, & à volatili Sale plerumq; dependens, ignis vi evaporat; hâc ratione medicamenta acria mitescunt. Vice versâ reperiuntur, quæ calcinatione tantùm abest, ut mitiora evadat, quin acriora reddantur: nec enim humor aqueus acrimoniam in integris multam alioquin diluens, post sui ablationem eandem minorem, sed potiùs majorem præstat. Sic vitriolum crudum, sic sulphur crudum, minùs acria sunt calcinatis. Cæterùm ex Gebri sententia, tum spiritus, id est, mineralia ignem non patientia, tum corpora, hoc est, metalla calcinantur: spiritus quidem ut faciliùs figantur, & deliquio in aquas abeant. Omne enim calcinati genus fixius inq; deliquium solubilius est non calcinato: semel enim passa ignem à fixione procul haud absunt: præterea, partes calcinati per ignem magis subtiliata faciliùs cum aquis commiscentur, inq; aquam transeunt. Corpora verò calcinantur, tum ut deponant in aquam impuritates, & cruditates suas, tum verò ut hoc pacto faciliùs in liquorem abeant, tenuitatemque consecuta, naturam corpoream & torpentem facilè cum spirituali commutent. Insuper calcinationis necessitas, ejusque accurata administratio, locum proximè meretur in iis, quæ alterationem saltem, paucis mutatis passa, in alcoholia, absunt: ceu sunt magisteria: quorum licèt etiam varietas præparandi modos diversos pariat, omnia tamen sic immutanda sunt, ne quid detrimenti essentia capiat. Itaque ignis reverberii hîc maximè laudatur, qui tamen, ut ab initio oportet sit lentus, ac graduatus, si corpus levibus, & subtilibus erit donatum spiritibus; secus enim essentia ignis vehementiâ exhalaret. Ubi verò ariditas spiritus fixiores arguit, etiam citra graduum ignis observationes, nonnihil insensibus ignem multiplicamus, quandoquidem nullum periculum perdendæ essentiæ imminet. Cæterùm calcinamus, vel igni potentionali, vel actuali: uterque enim ignis, continuatis vincula absumit. Potentionalem ignem suppeditant corrosiva omnia, ut sunt salia, & exinde facti spiritus, seu aquæ stygia, vel fortes, quibus tota compages corroditur. Materiale ignis administramus rebus primùm in minimas particulas comminutis, posteà vasi pro re nata, vel aperto vel clauso, loricato vel non loricato, sinè vel cum spiraculis inditis, tum cum additamentis calcinationem adjuvantibus, fusionem nempe prohibendo, vel simul corrodendo, (qualia additamenta sunt salia) vel etiam fine iisdem commo istis. Verùm sæpe usus postulat, solidiora subjecta ante calcinationem actualem prius aquâ, aceto extingui, quo modo compages divisa ignis facile ingressum largitur. Sunt quæ prius per aquas suas corradenda, posteà igne reverberii in cinerẽ redigẽda, id quod fit, propter tenacissimã partium cohæsionem, quã nunquam ignis dissolvere potis fuerit, nisi corrodantur. Ignis verò naturâ suâ feliciùs agit in paululum antè divisa, quam integra, proptereaque valdè contumacia. Nihilominus sunt quædam, quæ viceversâ reverberari, postea corrodi desiderant: neque enim aliter in calces suas abeunt, nisi ab igne materiali prius aliquid passa fuerint. At de his prolixè præcipere velle, commentarii leges transgrederemus: apud Autores enim usu receptum est, ut de peculiari calcinatione acturi plerumque modos ejus simul indigitent: satis hic fuerit in generalibus operam posuisse, & ad autorum lectiones, vel potiùs ipsam praxin accommodâsse.

Fitque vel Corrosione; vel Ignitione.

Corrosio, est misti calcinatio per res corrosivas. *Corrosio.*

Vel sic: Corrosio est Calcinatio res coagulatas per corrodentem spiritus in calcem reducens. Hæc quia non est vera res solutio, ideò sub calcinationis doctrina meritò de ea præcipiendum.

Fit hæc variis modis: potissimùm tamen quatuor: videlicet Amalgamatione, Præcipitatione, Stratificatione & Fumigatione.

Nonnulli eam in dichotomias redigunt, ità ut corrosio alia sit vaporosa, alia verò immersiva; hanc vicissim in humida comprehendunt amalgamationem, & præcipitationem; sub sicca, cæmentum & commixtionem.

Amalgamatio, est corrosio metalli per hydrargyrum. *Amalgamatio.*

Hæc metallorum propria est, nihilq; aliud, quàm earundem subactio in massam per hydrargyrum, ut aliquando calx fiat. Derivatur ab amalgamate seu potius malagmate: siquidem amalgama est cum adjectione literæ a, & metathesi ejusdem, pro malagma. Quod amalgama à quibusdam clarius sic exprimitur: est metallum cum mercurio incorporatum, ut instar butyri in vola extendi possit. Finis & usus varius est in Alchymia. 1. ex ☉ & ☽ artifices per eam heterogeneitates tollunt: 2. inservit præcipitationi ☉ cum ☿ pro impeto aureo. 3. Multos in ☉ & ☽ usus habet, ut fermè in omni operatione occurrat, in ♄ & ♃ (alia enim metalla non amalgamantur, ob prorsus alienam à ☿ naturam) pro oleo ex eis parando. 4. Aurifabris, pro deauratione.

Fit: quando metallum, exceptô ferrô, in tenues bracteas, vel laminas ductum, cum octo partibus plus minus Mercurii commiscetur, ut fiat massa undique sui similis, ad metalli unitatem solvendam. Hydrargyro enim evaporato super igne: metallum instar tenuis calcis relinquitur.

Administratio vulgaris est ità: aurum, argentum aut stannum (nam iis familiaris est hydrargyrus) rediguntur in lamellas, vel pulveres, aut elimatam scobem: hujus pars una miscetur illius vel duplo, vel triplo, usque ad octuplum: massa inde facta effunditur in catinum intus cretâ obductum, peneq; candentem, bacillo ligneo probè subigitur, & agitatur, declinando tamen, ad evaporationem argenti vivi: ubi benè subacta sunt omnia, in aquam frigidam malagma conjicitur, exsiccatur, pars argenti vivi per corium hircinum, vel cervinum exprimitur, quod restat, tollitur aut sublimando in vase, aut corrodendo per acutas, aut exhalando super prunis.

Præcipitatio, est corrosio per aquas fortes. *Præcipitatio.*

Fit: quando corpora a liquori corrosivo immerguntur, & postmodum corrosa & soluta, vel aquæ fortis abstractione, vel alio modo, in calcem repercutiuntur.

a mineralia & metallica.

Præcipitatio non tantùm est corrosio per aquas fortes,

tes, sed etiam per spiritus acutos, cæterosque liquores, vel eorundem abstractione, vel alio ἐκχυμάτι corporum in Calcem repercussio. Spiritus acuti sunt menstrua potissimùm ex mineralibus medijs, vel seorsim, vel conjunctim certà proportione commistis, violentiá ignis lege destillationum elicita. Horum varia sunt genera, pro rerum calcinandarum; & scopo artificis, ubivis in communem usu recepta: communiter ex simplicibus sunt, ut: spiritus aluminis, oleum acidum sulphuris: his acconsentur cæteri liquores acres, ut, acetum destillatum, succus limonum & berberum, muria, exalme, aqua aluminosa, chalchanthosa, aqua mellis suo sale exasperata, Spiritus Tartari, & infinita alia aqua, tàm naturales, quàm artificiales. Ex mistis sunt aquæ fortes, ex alumine & vitriolo, adjecto interdum sale vel sulphure, facta: Sunt aqua regia, quæ regem metallorum nempe ☉ dilacerant, potissimum ope regis satellitis; aut aquila, quem salem ammoniacum nuncupant. Principio itaq; spiritus acuti corporis seu metalli compagem dissolvit; sitq; suam naturam aqueam consumit, quibus remotis, vel diuturnitate temporis defatigatis, Calx subsidit. Si verò post dissolutionem corporis aqua calcem non dimittat, solent artifices addere, quæ separationem faciant, videlicet, aut aquam communem affundunt, ut hàc ratione obtura vis aquæ fortis calcem amplius non retineat, sed descendat; hoc est, præcipitium patiatur; adeoque sese manifestet. Aut salem addunt vel aquam salsam calidam, sed diversa materia diversas sæpè habent separationes; ut pro argento solent injicere laminas Veneris, ad quas naturali inclinatione Lunæ calx se devolvit. Hujus ἐγχειρήματος causam eam esse puto, quia spiritus vitrioli; ex quo & alumine omnes aquæ fortes præcipuè fiunt, tanquam cupro connatus ac homogeneus, sese eidem conjungendo, quam in se absorpserat argenti calcem, hoc modo derelinquit, & penes Venerem abjicit. Omnes ista calces, aquis segregatis, studiosè per pluvialem, vel destillatam dulcem eluuntur, siccantur, & ad usus reponuntur. Non est autem in hàc calcinatione negligendum, quin unicuique corpori calcinando, sua præsto sit aqua corrosiva, ne frustraneus planè, aut non speratus subsequatur effectus. Quemadmodum non eadem aqua fortis solvit argentum, quæ aurum: sic nec promiscuè qualibet corpora à quibuslibet corrosivis discontinuari desiderant possuntq;. Sic aliâ aquâ opus est, cùm calx paratur in usum humani corporis; alia cùm pro medicinâ transmutatoria.

Stratificatio. Stratificatio est corrosio per pulveres corrosivos.

Stratificatio licet propriè calcinatio dici nequeat; est enim tantum ad hanc consequendam subsidiaria operatio, itaq; per se calcinationem non absolvit: quia tamen eidem inservit, id quod etiam amalgamatio facit, autor cum vulgo ad calcinationem refert.

Fit: cùm crucibulum, pixis, vel olla metallo laminato, & pulveribus corrosivis repletur: faciendo S.S.S. hoc est, ponendo aliquid de pulvere corrosivo in pixidem, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas referciatur. Posteà ponuntur carbones per circuitum vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ùt res postulat. Dicitur etiam.

Vel clariùs sic: Stratificatio est, quando in olla seu catino, de pulvere corrosivo & laminis vel pulveribus metallicis, strues, seu S.S.S. id est, stratum super stratum usque ad summum orificium extruitur, vas posteà igni rota, seu circulari per gradus committitur, donec lamina metallica friabiles fiant. Coincidit penè cum cæmentatione, de qua jam.

Cæmentatio. Cœmentatio, eique affinis est.

Cæmentatio est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, aliisq; rebus exsiccantibus stratificatam confringitur & calcinatur. Apparatus ejus est talis: Corpus metallicum cæmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustrula forcipe scinditur; species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urinâ vel aquâ forti madefiunt, ut fiant instar pulticula: (nonnulli illis siccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ, vel pulveris aliqua portio pyxidi cæmentatoriæ inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, & sic fit stratum super stratum, ut loquuntur artifices, usque ad summum; vel circiter, pixis luto aliquo tenaci armatur, tegitur operculo & agglutinatur; atque igni; vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cæmentatur quatuor; sex, octo; duodecim, vel viginti quatuor horis; imò etiam aliquot diebus (pro re nata) inibi conservatur; dato tamen spiraculo in summo; vel etiam pluribus, si sales fugaces, ut ammoniacus, sal petra &c. sunt in cæmento; alias opus disrumpitur. Tandem pixide infrigidatâ, eximitur; laminæque à pulvere separantur; quæ tota confracta ac calcinata inveniuntur. Fines cæmentandi dependent ab artificis consilio, qui ipsè dirigit cæmentum, ut scilicet depuretur metallum, colore & constantiâ exaltetur.

Commixtio, quâ corpus corrodendum cum pulveribus corrosivis commiscetur, & igni postmodùm admotum in calcem redigitur. *Commixtio.*

Hoc est, quando corpori calcinando species quædam, utpote sulphur, sal petra, sal commune, vel alia commiscentur ac conteruntur, quibus igni admotis corpus in calcem redigitur.

Fumigatio est corrosio metalli per fumum, vel vaporem acrem.

Fumigatio secundùm duplicem fumi naturam duplex statuitur: quandoque enim sicco, quandoque humido vapore res peragitur. Siccus vapor est mineralium & potissimùm argenti vivi & plumbi; tùm ad nobiliora metalla hac ratione per alterutrumque calcinanda, tùm etiam solius plumbi ad argentum vivum. Modus prioris est ejusmodi: superfusum plumbum, aut argentum vivum calens in olla angustioris orificii lamina vel auri vel argenti supernè apposita, vaporem ab alterutro adscendentem combibens friabilis fit, exindeque cum sale teri, & in calcem redigi potest. Posterior ratio est talis: in plumbum leviter sive ignitione liquefactum post primam, vel aliqualem refrigerationem fovea vel bacillo vel lapide imprimitur, in eamque adhuc calentem argentum vivum immissum, & post refrigerationem exemtum, repetitis postmodùm aliquoties illis plumbi fusionibus, & hydrargyro in foveam immisso, undique friabile fit, adeoque in pulverem seu calcem abit. Vapor humidus est liquorum vel aquarum acutarum suis halitibus corpora corrodentium. Sic lamella metallorum filo per foramen in ollã orificii angustioris, super acetum destillatum, vel aliam aquã stygiã suspensa, ollaque probè obstructâ in calidis cineribus, vel ventre equino aliquandiu relicta, paulatim à vaporibus humidis subtus evaporantium liquorum superficietenus corrosæ, calcem acquirunt: quibus abrasis, prædictoque opere identidem repetito, tandem planè in calcem abeunt.

Fit hæc variis modis: In genere scire sufficiat: quòd corpus metallicum in lamellas reductum, & per fumum calcinandum suspendatur, vel super aquas fortes acetum, vel vaporem plumbi liquefacti, vel mercurii, vel similium rerum acrium: uti vulgò cerussam parare consueverunt.

Ignitio, est calcinatio per ignem. *Ignitio.*

Nulla fit absque igne calcinatio, si non actuali, tamen potentiali, si non immediatè, tamen mediatè: Sic fumigatio est calcinatio per ignem, quamvis non immediatè, tamen mediatè.

Estque vel Cinefactio vel Reverberatio. *Cinefactio.*

Cinefactio est ignitio, quâ corpora vegetabilia & animalia in cineres igne violentiori rediguntur.

Mine-

Mineralia (Chymico more loquendo) propriè non in cineres, sed in calcem redigi dicuntur. Ideò cinefactio seu incineratio definitur, quòd sit ignitio, corpora vegetabilia & animalia vehementiori igne in cineres convertens: vel ùt clariùs describam, est operatio Chymica mista corporum vegetabilium & animalium omni humiditate tam essentiali quam accidentali (quarum mentio etiam suprà facta) absorptâ, in cinerem ignis beneficiò redigens, siquidem in iis nihil relinquitur præter salem & terram quandam damnatam, nulli usui ficcantis & emplastico inservientem. Ejus administratio est duplex: aperta & occlusa. Aperta, in qua materia viva flammâ comburitur, ita ut fiat flammæ quasi pabulum, usque quo in albissimum & perfectissimum cinerem redigatur, ex quo Sal elementaris tantum extrahitur. Occlusa administratio est, cùm in olla apposito operculo, undiquaque luto agglutinatis commissuris in cinerem comburitur; atque hac ratione volatilia cum fixis figuntur. Ex quo extrahitur Sal essentialis, qui alkali dicitur, in hoc differens ab altero, quòd quamvis in hac calcinatione omnis humor absumatur, tamen spiritus quidam figuntur & retinentur, unde & essentialis dicitur, quod aliquid de essentia retineatur.

Reverberatio. Reverberatio est ignitio, quâ corpora igne vivo in furno reverberii, calcinantur.

Dicitur reverberium, seu ignis reverberans indè, quia flamma, sive pruna sit, sive lignorum in ipsam materiam agat undiquaque, adeò, ut cùm natura ejus sit subvolare, hic cogatur replicare, & in ipsum vas reciproco cursu sese interquere. Componitur autem hæc reverberatio ex duplici motu, tùm natura in rectum, sursum; tùm violento in obliquum deorsumq;. Cùm enim ignis materia sit fumus, qui vastis voluminibus, si non datur exitus, in se revolvitur; motus iste mistus ei competit. Hæc ab artificibus in duas dispescitur differentias, in reverberationem scilic. clausam & apertam. Clausa est, quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi remittiq; possit quod in vulgaribus non accidit. Reverberatio aperta est, quando materia in reverberatorio furno omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valdè vehemens est, & utimur eâ in corporibus duris & pertinacibus resolvendis,

Desiccatio humiditatis nativa. Huc pertinet & DESICCATIO humiditatis nativæ, ut fieri solet in sale, victriolo, alumine & similibus.

Malè autor hic vocat desiccationem humiditatis nativa; meliùs enim & rectiùs dixisset humiditatis accidentalis, siquidem nulla talis desiccatio, arte spagyricá, comparari potest, quæ etiam humiditatis essentialis consumtionem, aut abolitionem denotaret. Nam impossibile est, ut essentia, humiditate nativâ abolitâ, per se subsistere valeat.

CAPUT IV.

De Extractione.

Extractio est species resolutionis quâ corporis misti partes subtiliores à crassioribus segregantur.

Hic vocabulum extractionis in latissimo sumitur significatu, ità, ut non tantùm pro essentia ex corpore per menstruum separatione, & posteà separatô menstruô, vel evaporatione vel destillatione corporis essentia in fundo relinquitur, quæ extractum vocatur; verùm etiam quod simul sublimationem & destillationem sub se comprehendit, accipiatur.

Estque duplex: vel generaliter; vel specialiter sic dicta.

Generaliter sic dicta fit dupliciter: cùm ascensione & descensione; tùm modo intermedio.

Vel sic; aut sinè medio ut ascensione & descensione: aut cum medio.

Estque illa vel sicca vel humida.

Sicca sublimatio; hæc Distillatio dicitur.

Sublimatio, est extractio partium subtiliorum siccarum, per ignem in sublime elevatarum, & vasi adhærentium. Sublimatio.

Cùm in sublime quid evehitur sustolliturq;, illud Chymici sublimationem vocant, quamvis non admodùm latinâ dictione. Hinc puriori latinitati addicti eam elevationem siccam (ùt destillationem, elevationem humidam) nominant: sublimatio siquidem maximè affinis est destillationi per ascensum, cum ùt hæc, ità & illa requirant vasa recta, & in eo saltem differant, quod sicut in destillatione vapores, qui in altum tolluntur, in liquorem concrescunt: ita in sublimatione exhalationes siccæ adscendunt, & in altum sublata, alembici lateribus instar atomorum adharescunt. Unde sublimationem definimus, sit quod operatio, quâ corpus halitus specie vi ignis in sublime propellitur, ibiq; ab ambiente frigido congelatum subsistit, & a forma operationis sublimatum nuncupatur, præcipitationiq; opponitur. Sic Geber lib. 2. summ. perfect. part. 4. cap. 40. sublimationem esse dicit, rei siccæ per ignem elevationem, cum adhærentia in suo vase. Vasa autem sublimatoria nunc altiora sunt, nunc humiliora, prout materia sublimanda magis vel minùs volatilis est. Si enim sit volatilis: adhibendum est sublimatoriũ altius. Sin minùs altè ascendat, humilius. Interdum plures ollæ in hunc usum parata adhibentur, & altera alteri imponitur, quæ omnes in parte superiore sunt perforata, superior solum clausa est, & in latere rostrum habet, ut si quid humidi adsit, extillare queat. Adhibentur autem eô fine tot ollæ, ut magis purum & volatile in supremam ascendat ollam, quæ impurior verò & gravior, in imo subsideat. Porrò sublimatio diversificatur secundùm diversitatem spirituum sublimandorum, ut loquitur Geber; quædam enim fit cum ignitione forti; ùt marchasita, magnesia & tutia; quadã mediocri, ut mercurii & arsenici, quædam cum igne remisso, ùt sulphuris. Quomodo verò tota sublimatio instituenda, in genere, hac vice, sufficiant ea, quæ sequuntur; supervacaneum enim foret de variis & infinitis sublimationum modis hic præcipere velle, cùm hi non aliunde, quàm ex ipsâ ἐγχειρήσει magis innotescere possint, quam unicè Chymiatriæ studiosis commendamus.

Materia sublimanda, eaq; vel sola, vel cum aliis fixis magis miscenda, quæ eam tradere possit, ne statim, ubi igne incalescit, fugiat, & impuritates omnes secum quadam affinitate retineat: vel si res sublimanda est fixa, misceatur cum volatili, quæ ipsam vel totam, vel partem ejus in altum tollat. Observandi quoquè sunt ignis gradus: Primò ignis lentus est adhibendus, & talis solùm, qui aqueum & humidum, (modò talis sit materia, quæ inutili humore abundet) quod inest, evocare possit. Et si quid per illum gradum simul sublimetur: ignis non augeatur, ut ità subtilissima pars adscendat igne debili, quæ seorsim, si placet, colligi potest. Sin autem parùm adscendere deprehendas, augeatur. Animadvertendum etiam ad alembici vel ollæ magnitudinem, si enim materia sublimata referta est, tum vel cum novâ permutari debet, vel evacuari materia, ne flores priùs collecti, vicissim in cucurbitam decidant. Verùm nec hæc sublimationis doctrinam complere possunt, nisi artifex quoq; intendat ad materiam sublimandam, num ea sit simplex, num verò composita, in simplice sufficit evectio partium subtiliorum siccarum per ignem in sublime elevatarum; cum corporis in alienam formam transmutatione, ut in Mercurii sublimatione videre est;

in composita verò requiritur etiam diversarum rerum incorporatio in unam substantiam, ut indè sublimatum compositum emergat, & novum medicamentum, ùt in cinabari.

Fit: cùm res sublimanda præparatur, ut decet, nempè vel lotione vel calcinatione, tostione, coctione vel similiter; & postmodùm vel sola, vel alii materiei permistæ inferiùs rotundæ aut latæ, ut media tantùm ejus pars repleatur, imponitur, cumq; hac aludel extra fornacem in altum protuberans, luto falso conglutinatur: cui alembicus cæcus in medio vertice perforatus, ut spiritus humidi per foramen illud exhalare queant, supersternitur. Datur posteà ignis per gradus: oculusq; alembici, cùm humiditas omnis expiravit, (id, quod vel vitro, vel laminâ aliquâ ferreâ politâ, quando ea adhibita halitu non ampliùs inficitur, animadverti potest) luto clauditur, ignisque ad spiritus in sublime pellendos intenditur.

lib. 2. sum. perfect. part 4. c. 40. Cùm igitur secundùm Geberum, Sublimatio sit rei siccæ per ignem elevatio, cum adhærentia vasis; patet: quàm malè vulgò Destillatio & sublimatio confundantur: & aquæ, quæ destillatæ sunt, sublimatæ vocitentur. Deinde notandum etiam est: quod hæc operatio Chymica non novum sit inventum; sed & veteribus cognitum. lib. 15. cap. 01. Ita enim Cadmia paratur, teste Galeno & Dioscoride: & ex hac Pompholyx & spodium, iisdem testibus.

Destillatio. Destillatio, est partium humidarum in halitus à calore extenuatarum atque elevatarum extractio.

Destillatio Græcis καταςαλαγμὸς dicitur, proprieq; significare videtur paulatim fluere, & quia alembicorũ rostra paulatim & guttatim stillant, ideò destillare dixerunt. Sic Dioscorid. in chalcanth. quoddam dicit ςαλακτικὸν ait, quasi stillatim decidens & concrescens; unde ςάλαξις destillatio. Hæc inter operationes Chymicas ferè frequentissima & maximè necessaria est, atque tantus ejus sit usus, ut omnibus aliis operationibus inserviat, vel menstrua præparando, vel eadem iterum ab essentiis separando; nec non essentiarum extrahendarum gratiâ inventa esse videtur. Essentia verò ut exaltentur, & subtiliores ac ad penetrationem promptiores reddantur, debent destillari. Quamvis nomine destillationis alii aliter utantur, nonnulliq; destillationis vocabulò totam artem chymicam intelligant: hic tamen magis propriè destillationis nomen sumitur.

Quidam etiam destillationem elevationis humidæ nomine indigitant. Hanc alii aliter definiunt, ità ut quibusdam sit partium humidarum in halitus extenuatarum, à siccis & grossis subtiliatio, quâ, quod in corpore est humores, totum illud vaporis specie ab eo separatur, qui posteà à frigido ambiente congelatus in liquorem ab excipulo recipitur.

Verum esse, quod Aristoteles 4. Meteor: dicit: μιμεῖται ὁ τεχνὴ τὴν φύσιν id vel ex hac operatione praxeos chymicæ vulgari constat. Sicut enim vapores ex terra, radiis solaribus in mediam aeris regionem subvecti, ejusq; plagæ cœlestis frigiditate densiores factæ; in pluviam facessunt: ità & Chymicus artifex ex rebus halabilibus & vaporabilibus, ignis ministerio, tenuium spirituum à crassioribus partibus separatione, & ad frigidas capitelli cameras elevatione, essentiam earum, formâ liquoris elicit: Sic in humano corpore, cùm ἀναθυμιάσεις ex inferioribus partibus, in aeream microcosmi plagam, tanquam in alembicum efferuntur: ejus frigore, in excrementum pituitosum & mucosum condensantur: unde posteà perennis ejus in nares, palatum, aut alias corporis partes fit destillatio & defluxio. Hinc fit; quòd in ciborum elixatione; ollas operculo claudamus, ut, quicquid vaporum in aquã concrevit, in suam originem postliminiò revertatur. Et quando dapum calorem fovere volumus: patinas quibus eæ apponuntur aliis cooperimus paropsidibus: unde vapores ciborum ab illarum ἀντισφέρωσει frigida incrassati, globatim delabuntur.

Estq; Destillatio, pro diverso vasorum positu, ut aliàs multas differentias taceam, vel Recta vel Obliqua. Illa fit per alembicum, aut vesicam, hæc per retortam in rebus præsertim spiritus contumaciores foventibus.

Ex diversitate materierum etiam diversa separandi ratio inventa; &, ne huic arti aliquid deesset, artifices varios destillandi modos & genera finxerunt, quibus tandem voti compotes facti. Nam alia in halitus & vapores ac spiritus facilè converti possunt, ex aliis non, nisi majore ignis vi, halitus eliciuntur; atq; halitus ibi caloris beneficio elevati, vel facilè in sublime ferũtur, & sursùm tendunt; vel ob gravitatem deorsum feruntur; vel medio modò sese habent, & in sublime quid nonnihil levantur, sed tamen locum minùs altum non ascendunt. Hinc ignis patens dat majorem calorem; minorem arena: adhuc minorem aqua. At hæ differentiæ omnes ad tria genera non incommodè redigi possunt. & triplex constituitur destillatio; per Ascensum, ad latus; & per Descensum; vel ut autor distinguit in Rectam & obliquam, hanc vicissim vel per latus, vel per retortam. Recta est; quâ partes humida subtiliores in æthera elevata, & frigidis alembici cameris adhærentes in humorem condensantur, atq; per ejusdem canalem guttatim in appositum vas destillant ac dilabuntur. Fit autem illa hoc pacto: Materia destillanda inditur cucurbita non minùs alta, sed satis ampla, (requiret enim cucurbitam rectam; sive, ùt quibusdam placet, matulam, vol ampullam, ex materia rei operante meliùs inserviente, cum suo pileo rostrato id est alembico) & imponitur alembicus magnus, qui spiritus ascendentes faciliùs capiat; & in humorem resolvat. Posteà pro ratione rei elevanda ad calorem adaquatum ponitur, appositò receptaculò humorem delabentem accipiente, omnibusq; juncturis probè clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur eò usquè, quo omnis humiditas alembicum transcenderit. Præterea ad hanc formam referri possunt, destillatio per campanam, quâ oleum Sulphuris præparatur, & destillatio per patinam, qua unà cum floribus odoriferis (quibus præcipuè inservit) super fornacem cum lentissimo igne collocatur, & supponitur alia patina per quandam inclinationem cum interposito linteo, quod recipiens vapores adscendentes per linteum in ollam suppositam guttatim demittit. Destillatio obliqua per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato proiicitur. Hæc præcipuè usum habet in mineralibus, nõnunquam etiam in vegetabilibus quibusdam, ùt in lachrymis arborum, gummis & ejusmodi, quæ, quia gravia sunt, ægrè ascendunt. Vas, per quod hæc destillatio peragitur, seu vitreum, seu terreum sit, nonnulli cucurbitam, alii bociam contra bociam nominant. Ponitur autem retorta plerumq; in ignem patentem, interdum in cineres, sæpiùs in arenam: unde ferè secundo, tertio, aut quarto caloris gradus hæc destillatio apta est. Et tandem destillatio per retortam est, quando humor ex retorta propellitur igne patente. Ejus autem apparatum hic describere studiò supersedemus, cùm is apud autores passim reperiatur. His omnibus apponenda sunt sua receptacula secundùm discretionem artificis, maximè respicientis materiam elaborandam. Nam quædam requirunt necessariò magna receptacula, siquidem parva rumpentur, ut oleum Antimonii, Vitrioli, &c. quædam parva, ùt aqua communes, & species.

Huc pertinent Rectificatio & Cohobatio.

Rectificatio est repetita liquorum destillatio ad eos magis purificandos n) & exaltandos. Perficitur tamen hæc etiam quandoque Digestione. Rectificatio.

n) Id est, ad vires ejus magis reddendas efficaciores.

Rectificatio ad destillationem pertinet, (quanquàm interdum reiterata sublimationis rectificatio nuncupetur) seu potiùs usus est destillationis repetitus. Hinc rectificatio aliàs ab artificibus donata vocatur, respectu sc. effectûs, quẽ producit. Usum tantùm habet in liquoribus, nimirũ, ut alienitates separẽtur; ùt phlegma à spiritu vel oleo,

oleo, vel contrà. Magnum etiam in acuendis, cum sale suo proprio, spiritibus, usum habet. Immò tam necessaria operatio est hæc, ut sine ea raro perfectum medicamentum à destillatione producatur. Eundem tamen habet instrumentorum & operationis apparatum, qualem destillatio tam per ascensum, quam per latus; nonnunquam verò per descensum, possidet.

Cohobatio. Cohobatio, est destillationis reiteratio, quâ liquor destillatus rursus fecibus reaffunditur; & denuò destillatur: Fit autem fecibus priùs tritis, & humore, paulatim, ut macerentur, imbutis.

Quemadmodum omnis maceratio continuatâ menstrui sui præsentiâ materiam mollificat, & ad separationem cogit: sic cohobatio multiplici sæpius repetitâ menstrui affusione idem præstat. Cohobatio igitur parumper à maceratione distat, nisi quod hæc requiem; illa continuum motum requirat, suum itaq; usum destillationibus proprium facit. Estq; nihilominus partium corporis ob frequentem vehiculi affusionem, ejusdemq; exinde beneficio destillationis prolectationem, solutio seu corruptio. Finem permittit duplicem: aut enim materia aliquid vel virium, vel substantiæ in menstruum sæpiùs aggestum & evocatum simul transmittit: aut vice versâ ab eodem sibi nonnihil identidem retinet. Illo modo etiam fixa redduntur volatilia; hoc volatile fit fixum.

Extractio generaliter sic dicta, quæ fit descensione, est duplex; vel calida; vel frigida.

Causa destillationis per descensum secundùm Geberum, est, ut ex vegetabilibus oleum eliciatur, nam pinguia difficiliùs adscendant propter pondus: infra verò facilè dilabuntur. Hujus à nonnullis quatuor recensentur discrimina ad modum elementorum, ita ut una destillatio per descensum fiat per ignem; altera per terram, (quæ tamen parùm inter se differunt, nisi quòd in hac mitiùs semper agatur) tertia per aerem; & quarta per aquam. Sed commodiùs ea ad διχοτομίαν rediguntur, dum destillatio per descensum distinguatur in calidam & frigidam.

Destillatio per descensum calida. Calida est, quâ partes subtiles à grossis per descensum, mediante igne, separantur: unde etiam destillatio per descensum dicitur, & in picis confectione adhibetur: cùm ex strue tædarum concisarum, obstructis undiquè spiraculis, igneq; intra acervum succenso, pix defluit, ut videre est apud Plinium lib. 11. c. 16. & Mathiol. qui operationem hanc exactè describunt.

Destillatio per descensum calida secundùm breviores lineas sic describi potest: quòd sit liquoris è corporibus dissolutis inversô vase extractio. Nominatur autem hæc destillatio per descensum, quòd in hac liquor ex resolutis halitibus collectus, non sursum feratur, neq; ad latus, sed infrà tendat, ac in vas suppositum destillet, potissimumque adhibeatur in iis, quæ calor ascensorius corrumpat, aut quæ à fortibus spiritibus dissipentur priùs, quàm consistere possint. A Gebero tunc maximè vocatur Descensio, cùm calces metallorum fusione reducuntur, conveniens excoctioni metallorum per canales; vel super ligno, (ità enim appellant, in qua è furno prodit canalis obliquus, & tendit sub furnum in peculiarem catinum: nec expectatur fusio totius, sed ùt primùm quid fluxit; mota materia per lignum incurvum [unde alterum operi nomen] descenditur in suffurnium, ne ab igne jacturam patiatur. Locô liquoris descendit nonnunquam vapor unctuosus deorsum compulsus, qui excipiendus est aquâ lebetibus contentâ, ubi coagulat. Solet autem tunc plerumq; ferreâ lumina perforata in profundo vasis esse. Hujus autem apparatus varios hoc loco describere opus esse minimè censemus, cùm faciles & ubivis obvii inveniantur apud autores, imprimis Geberum & Iohan. Bapt. Portam, qui consulantur.

Frigida est, quâ per descensum absque igne, partium subtilium à crassioribus fit separatio.

Estque vel Filtratio, vel Deliquium.

Filtratio. Filtratio est, quâ humores aquosi per tritorium, aut chartam emporeticam, in modum infundibuli convolutam, aut manicam Hippocratis, laciniam aut simile quiddam, relictis in filtro aut vase, partibus crassioribus, percolatur.

In hac operatione frequenter nobis ministrans pilei, unde credo chymicorum filtrum dictum. Nam ex pilis coactis in formam panni fit, quod Germani Filtz vocãt; unde vulgò trajicere est Filtzilren, quasi per lacernam aut penulam pilosam agere. Hæc tamen, à destillatione per lacinias, vel alios modos in textu expressos, minimè differt; diversi enim modi unius operationis operationẽ non variant, quapropter cum sanioribus pro eadem operatione habemus, dum omnes isti modi ad unũ collimant finem, cujus est aqua vel liquoris serenitas seu puritas, ùt habet Geber. lib. 1. part. 4. sum. perfect. cap. 50. Apparatus ejus principaliter sic habet: Charta emporetica convolvitur, aut complicatur vel loco ejus pannus villosus cõsuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti infundibulo, &c. Liquor infusus sinitur paulatim in excipulum destillare: Quod semel traductum est, nisi sat purum est, iterum percolatur. Quod resistit spissamentum, abraditur, si utile est, vel eluitur, aut si liquori planè transitus denegetur, mutanda est charta. In aliquibus adhibenda expressio est; Quæ autem sinè expressione filtrantur, fiunt clariora: quæ cum expressione, turbidiora. Quædam non semel, sed sæpiùs, ut clarescant, filtranda sunt. Si lenti sunt succi, etiam calor admovetur. Porrò laciniæ seu panni ità sunt comparati, ut inferiores densiores sint superioribus. Ita enim maximè liquor depuratur.

Quod si deniq; res pretiosa & plenè spirituosa atq; exhalabilis sit, commodissimè instituetur filtratio per duplicẽ retortam: quem modũ tradit Ulst. ad c. 56. ubi vide.

Deliquium est, cùm immundæ calces, sales & similia liquabilia, seu per se, inclinatæ tabulæ marmoreæ, aut vitreæ imponuntur, vel sacculo inclusæ suspenduntur: ut in aëre vapido tabescentia, purum succum emittant. Fit tamen interdum: ut nulla fiat partium segregatio per deliquium, uti quando sales repurgati, aut similia in cellam, aut alium locum frigidum humidũ collocantur, & ab humiditate externa, quæ in ea promtè se insinuat, in liquorẽ, qui in subjectum vas descendit & defluit, resolvuntur.

Peculiare liquationis genus est deliquium, ubi corpora coagulata cella, aeri, puteo aut alii frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manicã Hippocratis (ùt vocant) exposita, externa humiditatis hisce corporibus, sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluant atq; destillãt. Resolvuntur autem in frigido potissimùm pulveres calcinati, salsa, & ejusmodi alia corpora salsum naturam redolentia. Nisi, quòd calces resoluta post se relinquant terram mortuam. Sales verò totaliter colliquescant. Sed omnia, quæ in frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur. Hujus loci est purgatio salium ab omnibus impuritatibus: frequentia enim deliquia subinde evaporato liquore extraneo, paulatim terras damnatas abjiciunt, salesq; omne terrestreitate abjectâ crystallinos, id est translucidos, faciũt. Apparatus hujus deliquii est multiplex. Nam interdum quod deliquescere in aëre volumus, vel tabula marmorea, vel vitrea, vel ferrea stanna inducta, inspergitur, cujus latera cera inducuntur atq; lapidem vel tabulã eo locamus situ, ut ex superiore parte, ubi posita res est, in declivia ad unum exitum liquor decurrat, & excipiatur admoto vasculo. Ponitur tabula in locum subterraneum, & cellam frigidam. Optimè autem fit ac instituetur mensibus Iunio, Iulio & Augusto, quo tempore cellæ sunt frigidiores. Nonnunquã materia includitur vasculis, & suspenditur alicubi ad vaporẽ, seu in puteo seu balneo roris. Interdum etiam gutta aliquot aquæ vel alterius liquoris convenientis calci vel sali insperguntur, ut solutio eò citiùs fiat. Quòd si li-

quorem simul alteratum enpiunus tinctumq́, seu odore vel aliâ qualitate; rem liquandam exponimus decocto herbarum convenientium, vel musto fervescenti & similibus. Praetereà tempus deliquii est indeterminatum, ratione enim salis vel puri vel impuri brevius & longius requiritur, prout etiam pulveribus calcinatis multum vel parum salis inest, nam quò sal est purior, subtilior & copiosior, eò citiùs in deliquium abit, atq́, liquor funditur, quippe quum omne deliquium salis debeatur. Tandem vasa deliquiis destinata, densa & sinè poris oportet ut sint, ne videl. liquorem transmittant.

Extractio, quæ fit modo intermedio, est, quâ rerum liquidarũ vel siccarũ humectatarũ partes puriores ab impurioribus sinè destillatione & sublimatione separãtur. *a)*

a) Vel extrahuntur.

Chymiatri in eo praecipuè laborant, ut formam illam rerum naturalẽ, à qua praecipua in medendo efficacia, ac sua propria materia, à fece crassiore, & inutili terrestri ac aquea materia separent, ed quod praecipuè variis extractionis modis cum dexteritate summa perficere conantur; hac enim operatione essentia ex corpore per mẽstruum quoddã idoneum & determinatum (nam unum idemq́, liquor quamcunq́, essentiam ad se non trahit, sed certus certam) factâ separatione eruuntur, & posteà mediante evaporatione vel destillatione in fundum relinquuntur, ac tum propriè Extracti nomine gaudent; aliàs cùm adhuc sub forma liquidiore est, & cum menstruo conjunctum, etiam calorem res habet, peculiari nomine Tinctura appellatur. Deinde notandum; etiamsi autor, nonnulliq́, alii; inter extracta etiam ea numerent, quae è succis liquidarum, sea viridium herbarum expressis & depuratis conficiuntur: tamen, quae ex rebus siccioribus, interveniente aliquo liquore, quem menstruum artifices vocant, praeparatur, propriò extractionis titulò sunt insignienda. Nisi enim res, ex quibus extracta parare cupimus, priùs exsiccentur, humidum illud superfluum & alienum impedimento est liquori extrahenti, ne in penitiora sese insinuare possit:

Qualis autem menstruorum in extrahendis rebus electio esse debeat, de iis infrà ad caput 9. praecipiemus.

Species illius tres sunt: Digestio, Putrefactio, Circulatio.

Hae species propriè non extrahuntur, sed duntaxat qualitercunq́, coquuntur, ut infrà ex ipsomet autore hinc indè colligi potest. Quamvis interim, quòd ea fiant propter extractionem, non negamus.

Digestio. Digestio est, quâ res calore digestivo, ad modum naturalis ciborum digestionis in ventriculo, coquuntur sive maturantur.

Breviter sic definiri potest: digestio est maturatio simplex, quâ in calore digestorio res inconcocta digeruntur. tanta autem est inter digestionem & macerationem affinitas, ut saepè ab autoribus pro uno usurpẽtur, nisi quod ratione finium discrepent. Hujus digestionis vis & efficacia ea est, ut etiã corpora alioquin durissima, quae nullo modo macerari possunt, molliat, atq́, ità intractabilia penetrando seu digerendo evadant operibus apta & mitiora: & si quid inest semicocti, perducatur ad partium absolutarum conditionem, ut posteà eò abundantior sit essentiae messis. Et sic digestio conjuncta cum maceratione admotò competente calore ipsum corpus molle ac tractabile reddit, & penetrationem menstrui admittit, & tincturam eidem liberò transmittit, simulq́, quod adhuc feculentum est, in rebus separat, ad fundum quod grave & terrestre praecipitat, levius, ut spumam, superficiei innatare cogit, idq́, vi & efficaciâ externi caloris, & quidẽ concoquentis. Insuper digestio spissos humores subtiliat: aquositatem restantem in succis concoquit, acerbitatem mitigat, opaca illustrat. Atq́, ex his tuis est facilè videre in quibusnam digestio & maceratio differant, & si macerationi addatur digestio quid praestet. Administratio ejus talis est: Res digestioni exposita ponitur in vitrum benè clausum, collocaturq́, in B. M. vel aliud locum calidum. Ità enim calore lentò in materiam agente impuritates graviores, terrestres & substantiales separantur, atq, aliena qualitates tolluntur.

Quâ ratione enim ventriculus, calore suo moderato, cibos crudos exceptos digerit, & in chylum concoquendo transmutat: ut seclusis fecibus & in intestina amandatis, ex illo ab hepate, benignioris, puriorisque substantiae fiat extractio: ità etiam per calorem, cuivis rei competentem, Digestio subtilia à grossis separat; quae crassa sunt, incidit & attenuat: quae cruda coquit: quae acerba, mitigat ac edulcorat: adeoq; omnia taliter elaborat: ut ex digestis copiosior semper essentiae messis speranda sit.

Administrationem ejus doctissimus Libavius describit hunc in modum. Res digerenda vasi tanquam ventriculo includitur, undiq; stipatis accessibus, nisi cùm divaporatio est conjuncta, ùt in empyreumatis correctione, coagulatione & similibus. Tunc enim exiguum foramen in operculo relinquitur, & justum tempus observatur, ne quid de substantia pereat. Quod si est merus succus aut liquor: res plana est: Sin minutal herbarum & similium: vel proprius succus relinquendus est; vel foris analogus humor addendus: quod tamen nonnunquam fit etiam in diversis generis liquoribus, veluti cùm olea digeruntur cum vini spiritu &c. Ubi proclivitas est ad putredinem, nec adjectum menstruum ei satis cavere potest: (Non enim debet fieri putrefactio; cum quid digerimus; licèt digestio possit esse ad eam viam) sal addendum est. Ità apparatum vas collocetur in foco digestorio caloris competentis, ibiq; sinatur usq; ad quaesitum finem, qui diversus est: pro multiplici usu digestionis. Exempli gratiâ: Herbę recentes suo succo madidae, è quibus destillatione elicienda essentia est, macerantur triduo: siccae vino respersae, septendio: semina & aromata dimidium mensem: Radices per mensem: siquidem sunt siccae: mineralia per mensem Philosophicum, qui est dierum quadraginta, aut etiam diutiùs, pro firmitate & ratione menstrui. Quaedam bis macerantur, aspersa vino graeco; ùt aromata aliquando, quae irrigata usq; ad siccitatem digeruntur: pòst pulverisata & denuò conspersa macerantur secundò. Ità soliditas & raritas etiam discrimen facit. Aquae destillatae, digerendo ad Solem, rectificantur per medium mensem, vase clauso, ità ut duae partes sint plenae, tertiâ vacua: & nonnunquam arenae infodiatur parte vitri tertia, id, quod in frigidis potissimùm spectare jubent artifices. Calidae verò aquae & olea rectificantur in arena frigida, item tertiâ parte sepultâ, &c. in cella vapida per mensem. Si humor alienus addendus: talis esto, qui digestionem juvet, citra corruptionem substantiae. Et hic, si est alienior, separatur officiô peractô: sin paucus, & familiaris, aut etiam alterabilis in naturam digesti, relinquitur. In densis est acrior & nonnunquam corrosivus, ùt acetum, vini spiritus, vinum forte, &c. In aliis mitis, ùt aqua destillata pluvia, rosacea, &c. nonnunquam oleum certi generis. Interim quae alienae naturae sunt, & per digestionem secessum fecerunt, separentur.

Lib. 2. de chym. cap. 9.

Mensis Philosophicus.

Ancillatur autem Digestio non tantùm destillationibus aut extractionibus, verùm etiam rectificationi; coagulationi, fixationi, calcium per aquas fortes praeparatarum edulcorationi, & appellatur Maceratio: quia haec etiam vim habet penetrandi, rerum compegem reserandi, & impuritates, separandi. Maceratio.

Putrefactio est, quâ mistum per putredinem naturalem; humore, siccum terminans vincente, & externo calore fortiùs, quàm interno, operante, resolvitur, ad essentiam ab heterogeneis extrahendam & segregandam. Putrefactio.

Modus est talis: Quod putrefaciendum est, praeparatur ùt decet, eique in cucurbitam vitrea, si vel siccum sit, vel humiditate ad putrescendum sufficiente non abundet: *ὄχημα* quoddam seu menstruum (ità in genere à mense putrefactionis, liquor omnis appellatur, rerum extractioni inserviens: sive is sit ejus rei proprius, sive analogus, sive aqua) conveniens, quod excessu suo Menstruum quid.

misti

inditi siccitatem auferat: τὸ αἴξιν referet:; exeuntem essentiam ad se alliciat, eamq; integram & incorruptam, ad extractionem usquè conservet, superfunditur; & ne calor cum suo humido exspiret; vas Hermeticè clauditur: posteà in ventrem equinum, aut ejus vicarium, ponitur, ejusque calor ad tempus præfixum conservatur.

a) *scilicet B. M.*

Vulgo abominabile nomen putrefactionis est. Sed Philosopho vero grata inest voluptas, causas rerum generandarum sermitantis intuentiq;. Ità non oportet Chymiæ initiatum tædiò affice; si quando de putrescentibus quoque sermocinantem artificem auscultamus ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς ἔνεστί τι θαυμαστόν: Principio Tirones admonendi sunt, ne decipiantur ἀκυρολογίᾳ & catachresi autorum, qui sæpè putrefactionem nominant, cùm intelligunt macerationem vel digestionem, cùm tamen digestio propriè respectu generationis accipiatur, putrefactio autem respectu corruptionis, ut cujus finis est solutio mistorum mistione naturali. Digestionis finis est aptitudo seu dispositio ad misti generationem. Nec propterea pugnandum cum ipso judicamus, qui digestionem vocat putrefactionem, quia quodque commistum suo apparet ordine, oleosa & aerea innatant, terrea petunt fundum.

Hic autem singulariter & individuè rem quamvis putrefaciendam indicare; artis non est. Quapropter, si tale artifices præstare nequeant, non statim succensendi sunt, sed potius arti addenda experientia, & sufficiens particularium cognitio. Nam Catholica ad particularia benè adhibita praxin dirigunt. His præmissis, putrefactionem definimus, quod sit digestio, substantiam rei ex vaporum retentione, calidiq; externi accessione, ad rem præstantiorem generandam dissolvens. Aut est corporis concreti dissolutio, per putredinem naturalem in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusq; penetralia reserante. Dicimus putredinem naturalem: quandoquidem hic præcipuè natura cooperatur; à calore enim externo calor internus seu connatus excitatus, indeq; robustior factus, omnium partium resolutionem molitur, quam tandem humore adjuvante, & corpus siccum exuperante, continuatis putrefactionum gradibus, absolvit. Omnem enim rem putrefaciendam humore abundare, atq; adeò siccum terminans vincere oportet, cooperante calore externò; hinc calor innatus cum humido suo substantiali à mistis segregatur suamq; homogeneam conservans seorsim consistit. Quibus omninò ità constitutis, facilior postmodum separatio ab arte absolvitur. Ad hujus autẽ operationis μέθοδον χειρῶν ritè, rectèq; complendã, canones sequentes observatione digni sunt.

1. Putrefactio est merè naturalis: curiosa itaquè præparationes hic potiùs obsunt quam prosunt, quocirca solius naturæ cursui studendum.

2. Omnis putrefactio naturalis calore humidô perficitur. Hæc itaquè artificialis per B. vel ventris equini calorem nullum requirit.

3. Tota non facilè putrescunt. Non enim ab ambiente vincuntur facilè, separata ergò esse oportet.

4. Omnis putrefactio fit in humore materiæ intrinsecùs adjuncto, hujus nimirum beneficiò partium abjecto introducuntur: Homogeneus est vel congenitus, qualis est succus herbarum recentium; adventitius vero est eidem rei analogus, estq; plerumq; aqua, qualis qualis sit, imprimis, ne noxam inferat, cavendum; Satis enim est, si conclusa corporis claustra reseras, ut hoc modo in apricum producantur, quæ antea sub naturæ involucris latitabant. Hinc apparatus omnis putrefactionis manifestus talis; aut corpora recentia, cou sunt herbæ, flores, radices, etc. incisa & conquassata humore actuali & propriò, aut sicca pulverisata, & contusa analogo liquore perfusa in ampullam putrefactoriam, vel cucurbitam imponuntur ejusque, bene obturato, ne quid peregrini inspires, vel internè exspires, in B. vel fimum equinum ad putrefaciendum reponuntur. Putrefactionis tempus generaliter est mensis, sæpè tamen spacio suo non determinatum; siquidẽ res omnes putrefaciendæ ejusdem naturæ non sunt: hic igitur ars unicuiq; res subjecta naturâ suâ putrefactionè tempus commensurabile reddit. Ubi tamen inprimis observandum, ne resolutio fiat totalis: quæ enim propter institutum facta, plus laboris facessit, & nonnullæ partes, alioquin conservandæ, prorsus pereunt. In putrefactione herbarum, vel florum, ad eliciendum oleum copiosius interdum adjicitur vel Sal, vel vitriolum, vel alumen, vel tartarus: hôc enim modô putrefactio acceleratur, mistio citiùs absolvitur, materiaq; à putrefactione fœtida, quam inprimis vitare jubent artifices, vindicatur: in quem finem nonnulli portiunculam fermenti aeris superaddunt.

Proprium autem putrefactionis est: & calores, & odores, & sapores rerum immutare, earumque naturâ veteri destructâ, novam generare. *Putrefactionis propriũ.*

Circulatio, est liquoris, ab elementis depurati, in pelicano, per varias circumvolutiones aut rotationes, quibus impuritates residuæ prorsus auferuntur, in gradum præstantiorem conversio sive exaltatio. *Circulatio.*

Circulatio nihil aliud est, quam species seu modus digestionis, atq; ita reipsâ à digestione non differens. Hanc nonnulli etiam Pelicanationem, à vase, in quo perficitur, nominant: Vas enim Pelicanus dictum inservit ascẽsui & descensui, atq; ita reciproco spirituum discursationibus aptum. Habet nomen à Pelicano pectus suum fodiente, cujus imaginem propter ansatos canales propè caput productos, & inter latera reflexos, repræsentat. Ejus vices supplent alioquin alembici cæci, haud absimili modo discursibus spirituũ inservientes, eosq; cohibentes. Est itaq; circulatio liquoris puri, per circularem destillationem in Pelicano, vel alembicis cæcis, agente calore, exaltatio. Vas hoc circulatorium Hermeticum quoq; nominari solet: ipsa signatura, item Hermetica, quæ adeò exactè clauduntur junctura & foramina, ut ne subtilissimo quidem halitui possit esse transitus, idq; vel luto fit, vel stricturâ ferri candentis. Insuper aves Hermeticæ nihil sunt aliud, quàm spiritus illi intra sphæram circulatoriam contenti, ascendẽtes, modo versus cœlum, modò se contorquentes, & per gyrũ in terram revertentes, Inde tamen circulatio chymica non est unda vertigo, sed conjuncta alterationi & generationi, cum ex corrupto inferiore existat prodeatq; tandem nobilius. Diximus liquoris puri, hoc est, qui jam ab omnibus fecibus est depuratus, ut sunt, aquæ, spiritus & olea destillata, quorum summa saltem quæritur subtiliatio. Ita spiritus vini jam rectificatus circulatione in optimam, quam quintã nominant, essentiam transire dicitur. Instituitur autem Circulatio, vel circa quintas essentias faciendas, ubi totalis fit impuritatum ablatio. & tunc procedit digestio; vel etiam ad figendum usurpatur, & tunc sublimatione perficitur. Hinc facilè intelligi potest, qui sit ejus apparatus: Sumatur vas circulatorium, sive Pelicanus, seu vas Hermetis, sive aliud, quodcunq; ei simile fuerit, impleatur liquore rectificato ad tertias, (nam in circulatione alicujus materia tantùm tertia pars vitri debet esse impleta) Hermeticè claudatur, ac in arena vel B. collocetur, ad mediam, aut etiam tertiam extantem, ut duæ tertiæ sint in foco, ubi calor est, una verò extra focum in aere frigidiore, ut ibi fiat attenuatio, hic coagulatio. Ita finitur cousq;, donec quæsita exaltatio respondeat voto. Quocirca finis hujus inventi is, ni fallor, est, ut essentia ab elementari fece liberetur, quæ non tantùm puritate suâ, sed & motu cœlum repræsentare debet.

Fitita: Sumitur liquor exaltandus, includiturq; Pelicano aut vasi circulatorio, quatuor aut quinq; ejus partibus relictis vacuis, & ponitur in fimum vel balneum, ad altitudinem liquoris attenuabilis, vel paulò profundiùs: adeò ut reliqua vasis pars in aëre frigidiore extet: ut à fundi & laterum calore fiat attenuatio; à verticis verò frigore, coagulatio: detineturq; ità dictum vas, in calore moderato & continuo: donec Artista finem suum sit assecutus: fecibus, in fundo vitri, subsidentibus.

Fermentatio, Huc non immeritò referri posse videtur & FERMENTATIO: licèt interdum per eam, non tam fiat conspicua salubrium partium, à crassioribus segregatio: quàm potiùs ad nobilissimæ essentiæ extrahendæ dispositio.

Est autem exaltatio rei in substantia, per quam mediante digestione, calor agens excuperat, inque naturam suam vertit patiens.

Cæterùm quæ fermentantur: sunt vel liquida; vel solida. Quæ liquida sunt: vel talia sunt simpliciter; ùt aqua, vinum: vel spissa & mollia: ùt mel, sapa: liquida, quæ sunt simpliciter talia, si sint simul calida, per se fermentantur, ùt vinum pyraceum, pomaceum. Quæ autem frigida sunt, ùt succi expressi frigidi: opus habent additione rei externæ, ut fecibus vini, cerevisiæ, sale; vel aciditate aliquâ, ad accelerationem ebullitionis & fermentationis. Spissa autem & mollia, sequenter in modum fermentari possunt. Recipe, verbi gratiâ, mellis libras X. α) his adde libras quinquaginta aquæ. Stent *Hydromel vinosum.* in calore moderato, per diem naturalem: deinde lento igne simul bulliant, & despumentur. Tertia pars exhalet: β) vel cùm liquor effervescit: ovum imponatur recens: quod si sursum fertur, perfectæ coctionis signum est. Tum liquor ab igne remotus, calidè per duplicem pannum trajiciatur, & ad solem, γ) in vase idoneo, additis drachmis duabus Salis Tartari, vel Salis communis, vel unciâ unâ alicujus aciditatis, ponatur: & sic per quadraginta dies aut circiter, donec liquor sit clarus, vinique odorem referat, bulliat. Tunc enim vas claudendum, & hydromel in cella usui reservandum. Quæ solida sunt & dura: ut semina, triticum, fœniculum, anisum, baccæ juniperi, aromata, &c. comminui debent: iisque aqua affundi: & sal proprius, vel analogus, aciditas, vel feces cerevisiæ vinive, ad fermentationis accelerationem addi: ità ut ad dolium rei fermentandæ pinta δ) secum adjiciatur. Quæ verò durissima sunt, ùt lapides: priùs calcinari, posteà fermentari debent: ùt in sequentibus de corallis & plumbo dicetur.

α) Expeditior est ratio, si octuplum aquæ ad unam partem mellis sumatur. Hic notandum, quod Quercetanus semper tartarum crudum, diligenter autem purgatum, ad conficiendum hydromel sumpserit.

β) imò mediæ pars.

γ) vel ad fornacem hybernô tempore.

δ) Hoc est, 240. libras.

Extractio specialiter sic dicta. Extractio specialiter sic dicta est, quâ è misto, partes subtiliores à menstruo aliquo apprehensæ, elementari crassitie in fundo relictâ, extrahuntur: & in syrupi aut sapæ consistentiam, destillatione, vel evaporatione coagulantur.

Fit cùm materia tincturam habens, in menstruo convenienti infunditur, clausoque vase ad digestionem ponitur. Posteà eo aperto menstruum coloratum, per inclinationem separatur: affusoque alio, vas clausum, ad digestionem rursus ponitur: idque toties repetitur, donec menstruum non ampliùs tingatur. Porrò depletiones filtrantur, circulantur, & coagulantur, menstruo ad oleiformem consistentiam, vel etiam interdum ad siccitatem, pro rei natura & usu, detracto.

Ut res hæc Philosophica Medicina initiatis magis innotescat, agedum exemplô quôdam vulgari magis tam illustremus. Sumatur Rhabarbari quantum placet, illiq; pulverisato tantum aq. endiviæ vel buglossæ, borr. aq. aut alterius convenientis, affundatur, ut quatuor digitis illi supernatet, clausoq; vase per quatriduum ad digestionem in B. collocetur, postea apertô vase, per inclinationem liquor coloratus à radice separetur, affusoq; novo liquore vas clausum rursus ad digestionem ponatur, idq; tantisper, donec liquor non ampliùs coloretur: Tunc enim omnis tinctura & essentia è Rhabarbara extracta est. Porrò confusis omnibus extractionibus, liquor, seu menstruum in B. M. abstrahatur, residuaq; essentia vitreo vase ad usum reservetur, quæ in evacuanda bile & aliis affectibus, plurimùm potest.

CAPUT V.

De Coagulatione.

Coagulatio. HActenùs dictum est de solutione, ejusque speciebus: sequitur nunc de coagulatione.

Coagulatio, est principalis operationum Chymicarum altera, quâ res molles & liquorosæ, è consistentiâ tenui fluidaque in solidam per humiditatis privationem coguntur.

Hæc etsi ferè inseparabiliter cum solutionis speciebus, uti præcipitatione, amalgamatione, sublimatione, destillatione, &c. cohæret: tamen ea peculiariter fit:

Primò exhalatione: quâ humor à re coagulabili exspirat.

Secundò coctione, quâ res liquidæ ad solidiusculam consistentiam coquuntur. α)

α) ut in culinis.

Tertiò congelatione: ùt cùm crystalli in cellis à frigore producuntur.

Quartò fixatione: quâ res ignem fugientes & volatiles, ut in eo fixæ perseverent, assuefiunt: id quod fit vel misturis, vel sublimationibus, cœmentis, &c. pro cujusque rei naturâ.

Coagulationi sæpè inserviunt exsiccatio, exhalatio, ut & digestio, ita ut pro evaporatione & exhalatione sæpiùs ea accipitur. Unde & Geber lib. 1. part. 4. summ. perfect. c. 53. definit coagulationem, quod sit rei liquidæ ad solidam substantiam per humidi privationem reductio. Quæ definitio vera & Chymicæ coagulationi competit: siquidem excludit congelascentiam & generationi dicata. Nam coagulatio, ut nomen habet à coagulo, est, quo lac cogitur, separatis partibus humidis, determinatis verò & consistentibus siccis terreis. Quapropter cùm in aqua coagulanda humidũ non tollitur, aqua nõ tam coagulatur; quàm congelascitur. Sic cùm spiritus in corpus redeunt; id propriè est sublimationis & destillationis opus; fitq; generatione, non coagulatione: Coagulatio duobus modis absolvitur; alia fit separatione, & hæc propriè sibi coagulationis nomen vendicat; alia verò fit comprehensione, relictâ separatione, quæ impropriè & ad generationem magis spectat. Coagulatio per separationem est, cùm id, quod est consistentia tenuis fluidaq;, ad solidam redigitur: Ex quibus liquet, coagulationem semper sequi dissolutionem, sive illa fuerit in menstruo aliquo, ùt in Mercurio, sive sinè menstruo, ùt in deliquio salium. Hujus coagulationis maximus & frequens est usus in corporum depuratione & purgatione, utq; ab iis peregrina discedat humiditas, corpusq; in solidam substantiam convertatur: Porrò coagulatio alia peragitur calore; quô divaporat seu exhalat paulatim humor, qui erat causa floris, idq; ratione humoris vel pauci, vel copiosi. Instrumenta huic operi varia adhibentur, ut olla, ahena, sartagines, pro re nata. Quædam etiam fimo includuntur. Hic probè observandum est, ut liquor priùs sit purè filtratus, quòd si aliquid impuritatis coagulo adhæret, abluatur celerè manu; alia verò frigore, cùm res in calido resolutæ in frigido coagulantur. Hujus apparatus E. G. talis est. Sal vitrioli in aqua pura dissolvatur, dissolutio filtretur ad medias vel tertias partes, prout diluta est, coquitur, in cella deinde frigida (si fuerint coagulabilia, ùt hoc Vitrioli saccharum, injiciuntur bacilli lignei; quibus coagulatum adhæret; si verò non, ut in salibus, bacillos ligneos imponere non est opus) usq; dum totum coagulatum fuerit. Si verò aliquid in menstruo sit relictum, repetatur ùt priùs. Tandem ea coagulatio, quæ

per

per comprehensionem fit, est, cùm totum simul comprehensum remistumque, ad uniformem substantiam coagulat. Et hac potissimùm perficitur modis ab autore in textu expressis.

CAPUT VI.

De Lutatione.

ORdinis ratio postularet, ut nunc fornaces, vasa, variamque supellectilem chymicam, ùt & ignium diversorum regimina describeremus. Verùm cum hæc oculari inspectione potiùs quàm præceptis & regulis addiscantur: silentio illa brevitatis causâ prætereunda, & pauca tantùm de lutamentis Philosophicis subjungenda duximus.

Pro fornacibus construendis.

Recipe terram pinguem, cujuscunque coloris sit: misce & subige cum arena, fimo equino, & aqua salsa.

Pro retortis loricandis: quamvis ego nec vitreas, nec terreas, unquam lutare soleam: seu destillem per arenam; seu per ignem nudum; seu per reverberium clausum; seu per ignem suppressionis.

Recipe argillam figulinam, stercus equinum lotum & exsiccatum, farinam laterum, & squamam ferri, miscendo & cum aqua communi subigendo.

Vel sic tale: Recipe luti mundati & exsiccati part. X. cinerum lotorum part. ij. fimi equini part. iij. scobis ferri part. j. pilorum bubulorum vel jumenti part. ij. M. cum sanguine bubulo vel ovillo.

Lutum sapientiæ, ad spiritus subtilissimos arcendos. α)

α) non est.

Fac lutum ex calce viva, & albumine ovi, in aquam redacti, simul miscendo, & citò applicando, quia facilè exsiccatur. β)

β) Postea super alutam vel lacinïam lineam extensa fracturis applica.

Pro vitris & hydriis fractis consolidandis.

Recipe boli Armeni, Minii, Cerussæ, ana partes æquales: reduc in pulverem subtilem, & cum oleo lini, vel vernice liquida tempera.

Pro vitris simul lutandis.

Usus sum feliciter usque in hanc horam vesicis porcinis, vel bovinis pro alembico cum cucurbita lutando, tam in destillationibus aquarum; quàm spirituum acrium & acidorum.

Pro rostro alembici cum recipiente lutando.

Recipe ceræ unciam j. resinæ, colophoniæ ana drachmam j. liquescant simul in fictili: quibus adde modicum olei olivarum miscendo baculo, ut incorporentur, posteà ollam ab igne remotam imple frigidâ, & etiam manibus subige.

Pro retortis cum recipientibus collutandis, in destillatione spirituum acrium.

Lutum pro retortis loricandis subige cum aqua salsa; vel misce cum colophooia pulverisata, & applica.

Recipe lutum commune, distempera cum aqua salsa, vel etiam cùm sanguine bovillo subigendo exactè, adde posteà pilos jumentorum, diligenter prius cum baculo concussos, & à fecibus purgatos. Demùm adde particulam capitis mortui aquarum fortium quæ ex vitriolo, sale petra & alumine fiunt, & exactissimè pulverisatam cum toto misce. Est fortissimum lutum ad commissuras pro retortis tum loricandis, tum & pro commissuris vasorum, ne exhalent spiritus, muniendis.

TYROCINII CHYMICI
LIBER SECUNDUS.

ACtum est superiori libro, de Solutione & coagulatione in genere: nunc in sequentibus de operationum illarum effectis tractaturi sumus: licèt in specie, quomodo singulorum corporum mistorum claustra reseranda sint, monstrari debeat: id quod etiam præstata conaremur, si nobis integrum Chymiæ systema, & non tyrocinium conscribere proposuissemus. Sunt autem solutionis & coagulationis effecta, sive, ùt à quibusdam appellantur, species Chymicæ vel liquidæ, vel molles, vel duræ. Ad liquidas referri possunt: aquæ ex floribus, herbis, radicibus, corticibus, seminibus, lignis: aquæ fortes; Spiritus, acetum: olea, tincturæ liquidæ. Ad molles: balsami, extracta varia, tincturæ molles. Ad duras: Sales, flores, magisteria, calces, croci, tincturæ siccæ.

CAPUT I.

ANtequam ad ipsas liquidorum formas, quæ ùt plurimùm destillatione fiunt, parandas nos accingamus: generales quidam canones præmittendi videntur: quorum hic est.

PRIMUS.

...autnes / ...d destil- / ...retortis / ...vitri- / ...non ne- / ...cessaria.

Vasa, in quibus destillatio fit, non sint plumbea. α) Hæc enim qualitate malignâ, liquores inficiunt, eos vomitivos β) reddunt, sapores immutant nativos, & nonnunquam ipsamet à vaporibus acribus ex re destillanda exspirantibus, corroduntur. Et si Galenus, aliique Medici sapientiores, aquam, quæ per canales plumbeos fluit, improbant, propter maligni[tatem], visceribus internis valdè infestam, quam indè contrahunt: de aquis, in vasis plumbeis destillandis quid sentiendum sit: patet præsertim, cùm non rarò, quando per aliquot dies, ejusmodi stillatitii liquores immoti steterunt, in fundo cerussa ex plumbeo alembico abrasa; inprimis si experiundi gratiâ, guttam unam aut alteram spiritus Victrioli infundas, reperiatur. Quod autem de plumbeis vasis dictum: pari ratione & de stanneis, æneis, ferreisque γ) intelligi debet: nisi fiat destillatio in vesica ænea, ubi, quæ destillantur, citò affluunt.

α) Sæpiùs tamen aceta per vasa plumbea destillanda veniunt, in quibus dulciora evadunt.

β) non semper: aqua enim destillata per se non facilè vomitivam vim attrahunt ex vasis plumbeis, aut aliis.

γ) non pari ratione vasa ferrea ac plumbea prohibentur.

II.

Vitra, quò altiora, eò meliora. δ) Sic enim una destillatio plus præstat, quàm tres rectificationes. Sint autem cucurbitæ ùt plurimùm altæ duos cubitos. ε)

δ) Scilicet in destillationibus & spirituosis rebus, quæ verò sunt fixa, ùt oleum cera, & alia, non opus habent vitris altioribus, neque etiam conducunt.

ε) Id est, pedes tres.

III.

In omni destillatione vasa non nimis refarcienda: Tutiùs operaberis: si cucurbitas ex quarta parte: & retortas ex media aut circiter: vesicam verò æneam, ex tribus α) partibus repleveris.

α) ex tertia parte potiùs.

IV.

Res flatulentæ, ut cera, quæ β) resina, & similia, sicut & ea, quæ facilè ebulliunt, minore imponantur quantitate, & magnis γ) vasis destillentur, & quidem sale, arena, aut similibus additis. δ.)

β) Cera, resina & talia permiscenda sunt cum arena, cineribus, &c. tum ob flatuum aliqualem repressionem; tum ob partium dislocationem; fluida enim & pinguia in se confidentia non facilè adscendunt.

γ) amplis.

δ) ùt cinere, bolo, farina laterum, pumice calcinato, argilla, scobibus ferri.

V.

Destillatio per balneum convenit rebus levioris compagis. Cavendum tamen in herbis maximè calidis: α) ùt in absinthio, salviâ, roremarino & similibus, ne nimis leni calore utamur, & non tam essentiam: quàm phlegma inutile proliciamus. Sed in lactuca, endivia, & similibus tenuioris substantiæ, calor moderatus adhibendus: & sufficit interdum Balneum roris quod neque empyreuma imprimit, neque partes aëreas tenuiores dissipat.

α) scilicet propter earum olea.

VI.

Destillatio per cineres vel arenam, competit rebus consistentiæ solidioris, ut seminibus, lignis, radicibus, &c.

VII.

Per vesicam, non tantùm tenuia destillantur, sed & alia, quæ sunt firmioris texturæ, in suo tamen menstruo β) præmacerata.

β Vel proprio, vel analogo, v.g. semen anisi macerari potest, vel in aqua anisi, vel in aqua communi.

VIII.

Destillatio per retortam, non tantùm spiritus graviores è mineralibus elicit: sed etiam è tenuioribus, ut lignis, seminibus, radicibus, gummis, resinis, &c. aquas & olea extrahit.

IX.

Herbæ recentes succulentæ cùm destillandæ sunt, tundantur, succusque exprimatur, & posteà per calorem Balnei in cucurbita alta destilletur.

X.

Herbæ, vel suâ α) temperie, vel temperiei siccæ, tundãtur: & aquâ communi, vel propriâ, vel roris Maji, vel vino irrorentur. Copia autem menstrui tanta sit, quæ macerationi sufficiat: sin plùs affundatur, tota quantitas non abstrahenda. Factâ maceratione ad placitum, per balneum destilletur: aut si per vesicam destillationem instituis: adde ad quamlibet libram herbarum, libras sex β) aquæ, & destilla, ùt artis est.

α) ùt Satyrium, Serpillum, &c.

β) potiùs libras iij.

XI.

Eodem modo per vesicam quicquid est aromaticum, sive sint radices, sive cortices, sive ligna, sive semina, sive folia, sive flores, destillantur: & oleum simul cum aqua elicitur.

XII.

Sunt quædam, quæ vehementem ignem postulant: sed tamen ea non nimis violento α) urgenda sunt: ne natura eorum prorsùs corrumpatur.

α) in principio: in laboribus enim Chymicis semper gradus ignis observandus est.

XIII.

Detur opera: ne lutum, β) quô vasa destillatoria conglutinantur, exspiret, & liquorem alienâ qualitate inquinet: præsertim, cùm ignis violentior adhibitus.

β) Ideò confectio luti supra est observanda.

XIV.

Acidorum α) destillatio hoc peculiare habet: quòd ignobilior pars semper priùs egreditur, & nobilior ultimò. Unde in eorum rectificatione, quod primò elicitur, tanquam plegma separandum.

α) ut vitrioli, aceti, &c: nipotè quorum natura per putrefactionem, ex qua fiunt, fit veluti inversa. Et quamvis acetum ex natura vini prodeat (unde acetum vinum mortuum vocatur (nihilominus destillatio eorundem est planè diversa, nipote cùm in vino primùm spiritus exeat, in aceto verò posterius; & vinum phlegma suum post se relinquat, acetum præmittit, quod probe observandum. Æstimamus autem hoc fieri propter naturam fixam.

XV.

Si aquæ β) empyreuma, seu fomitem quendam igneum validèque calidum, per exiguas partes dispersum, redoleat: corrigitur illud. si vitrum in locum frigidum γ) humidum collocetur.

β) non ùt aqua, sed ùt adhuc de oleo participantes empyreuma possunt contrahere.

γ) vel in arenam humidam frigidam.

XVI.

Cùm liquores per B. M. destillati, insolatione rectificandi sunt: δ) tum vitra ex duabus, vel ad summum tribus partibus repleantur, & membrana, quâ ea claudi consueverunt, acu pertundatur: ut factis perspiraculis phlegma inutile exhalet. ε.)

δ) in cellâ per æstatem aperta.

ε) non tam facilè, potiùs ne vasa, ob denegatum spiritibus spatium, rumpantur.

XVII.

Destillatio tam diu continuetur, dõnec liquor egrediens non sentiat ζ) ampliùs rem impositam.

ζ) id est, non amplius sapiat, vel gustu & odore non referat.

CAPUT II.

De

Aquis ex floribus, herbis, radicibus, corticibus, seminibus, lignis.

AQUA ROSARUM.

VAriis hæc præparatur modis: Alii sumunt rosarum q. l. easque per triduum, in balneo digestas, vapore aquæ calidæ destillant. Alii absque digestione præcedaneâ, aquam, ex iis in alembicum conjectis eliciunt. Alii per cineres destillant: ubi tamen maximâ opus est cautione & circumspectione, ne empyreumate liquor stillatitius inficiatur. Alii lucro magis quàm valetudini hominum intenti, eas integras, ùt decerptæ sunt cum magna aquæ copia, per vesicam æneam destillant: ac ex triginta rosarum libris, centum aquæ odoratæ venalis extrahunt. Alii flores tusos, α) absque menstruo, β) aut eo saltem tam pauco, ut ad irrigationem sufficiat, modicô balnei calore destillant, & ad vim refrigerantem tantò expeditiùs evocandam, unâ destillatione, quam præcedit irrigatio, ex aqua ... communi vel rosacea veteri, aut ad

1. Modi [illegible]
2.
3.
4.
5.

aut ad virtutem confortantem & fragrantem prolectandam, pluribus in destillata aqua infusionibus utuntur.
6. Nos γ) ità eam parandam ducimus; destinguendo, inter rosas albas, & incarnatas. δ) Ex illis enim ùt plurimùm vis refrigerans petitur. Ac propterea paucâ aquâ pluviali irroratæ in mortario marmoreo contundendæ sunt: indè torculari succus exprimendus & destillandus. Incarnatæ absque irrigatione contusæ, reponuntur in magno vase, vitreo, in cellam; post triduum succus exprimitur, qui per balneum ε) destillatur. Hæc aqua est fragrantissima, quæque vel multos annos, odoris sui fragrantiam conservat. ζ) Nonnulli recrementis ejus
7. aquam puram superfundunt, & Ità per octiduum maceratam, vel balneo, vel vesicâ dillant, quæ communi venali viribus & efficaciâ non cedit.

α) non in mortario aneo, sed aut marmoreo aut ferreo.

β) scilicet propriè.

γ) Est optimus aq. rosarum refrigerantis destillandi modus.

δ) ad quas etiam referuntur rosa canina, seu agrestes, qua hortensibus albis prastant.

ε) vel rore majali.

ζ) In cucurbita vitrea, vel fictili vitreato,

AQUA † ROSARUM ARDENS.

Sicut ex aliis rebus omnibus, præsertim autem alimentosis, aqua flagrans & fragrans fermentationis beneficiô, educi potest: ità etiam ex rosis, quæ vulgò statuuntur frigidæ.

Porrò recipe rosas incarnatas, cœlô serenô, cùm rorido madore destituuntur, collectas: eas tere accuratissimè, & in cucurbitam vitream, quæ posteà benè clausa in cellam reponatur, ut ibi fiat earum fermentatio, immitte. Cùm jam acidum α) quiddam redolere videntur: sume de floribus tritis q. v. & per balneum destilla: aquam indè extractam superaffunde parti rosarum alii: & rursus destilla, similem in modum pergendo, donec omnis rosarum fermentatarum quantitas, per alembicum transierit; fecibus, quæ in fundo remanere solent, semper segregatis. Tandem omnem aquam ex rosis elicita, per balneum destilla: β) & duodecimam saltem partem, aut circiter, abstrahe, eamque, si vis, rectifica. Sic aquam habebis γ) gratissimam & odoratissimam, quæque non minùs promptè, quàm spiritus vini, flammam concipiet.

** Est spiritus magis quam aqua.*

α) Acor est fermentationis sufficientis nota.

β) In phiolâ alembico adjecto magno recipiente: per phiolam enim fit facilior & melior operatio.

γ) Spiritum potiùs.

Ad hunc modum spiritus quidam rosarum compositus insignis parari potest, speciebus sequentibus adjunctis, confortativum quoddam insigne & regium, quod tale est: Recipe ambra gryseæ recentis partes VIII. moschi odoratiss. Alexandr. part. j. adde sacchari candi albissimi aliquantulum, tere subtilissimè, ac pulverem posteà cum spiritu rosarum diutiùs contere, ut totum quasi pulmentum fiat. Reconde Sigillo Hermetis in phiolam, vel cucurbitam aptam, eamq; in terram defodiendo per mensem unum serva, donec totum fiat homogeneum, quô elapsô tempore, iterum cum spiritu rosarum recenti terendo distempera, & rursus priori modo repone, postea serva ad usum. Dosis est instar pisi minoris, qui omnium viscerum confortativum maximum, inprimis verò vim generandi promovet.

AQUA CICHORII.

Recipe herbarum & radicum Cichorii, mediô Majô lectarum libras XII. tunde vel minutim incide: iisque affunde aquæ communis libras viginti: & postquam per triduum macerâris: ex vesica libras saltem octo destilla.

Ex floribus etiam cæruleis de cichorio, secreta quadam aqua ophthalmica parari potest, quâ in affectibus oculorum tantùm palpebra externè singulis diebus illinienda albugines, nubecula, ungues, suffusiones, caligo, ipsa quandoq; cæcitas mirificè tolluntur. Ejus autem preparationem consultò pratermisimus.

AQUA FOENICULI,

Recipe seminum fœniculi crassiusculè contritorum, libras quatuor: aquæ communis libras viginti quatuor: macera in loco calido: & adde α) Tartari vel salis communis, uncias duas: Destilla posteà per vesicam æneam cum refrigeratorio. Sic aqua cum oleo transibit, quod ab illo separandum.

α) Hadua linea sunt transposita, nam & tartarus, vel sal simul est macerandus.

AQUA CINAMOMI †)

Recipe Cinamomi crassè triti libram unam: cui affunde aquæ rosaceæ & vini albi ana libras tres: macera in calore congruo fimi, vel ejus vicarii β) q. s. γ) deindè destilla per balneum, separando aquam primam, quæ est optima. secundam item seorsim, ut & tertiam colligendo. Secundæ usus potest esse ad macerationes pro menstruo. δ) Tertia, est phlegma inutile.

†) Huc referendus modus aquam & oleum Cinamomi proliciendi, quem habet Crollius pag. 168. qui cateris prastantior est.

β) Balnei scilicet.

γ) 14. dies.

δ) tùm subjecti proprij, tùm aliarum rerum extrahendarum.

AQUA ACIDA QUERCUS, JUNIPERI, GUAJACI, BUXI.

Recipe serraturam quercûs, aut scobem Juniperi, Guajaci, aut particulas Buxi: destilla in retorta α) usque ad siccitatem: separa posteà oleum ab aqua, per chartam emporeticam: aquam rectifica in arena, super colcothar, β) aut salem marinum, aut proprios cineres: posteà phlegma ab acido liquore separa destillatione: γ) tertiam saltem ejus partem, aut circiter ultimò asservando.

Usus ejus est, δ) in corallis & perlis dissolvendis, ad tincturas extrahendas.

α) ex igne balnei sicci, vel reverberatorij clausi.

β) Hoc est, Vitriolum ad rubedinem calcinatum.

γ) per Balneum.

δ) Hujus usus est & intrà corpus ad ea, ad qua ingredientia usurpantur: sic sudores copiosè provocat.

AQUA CINAMOMI COMPOSITA.

Macera & destilla Cinamomum, ut suprà: addendo radicum Dictamni Cretici, Angelicæ, ana uncias duas. In hac aqua dissolve saccharum album, quantum potest, & digere per diem naturalem: posteà aquam superfluam destillatione segrega: donec syrupus placeat: cui adde aquæ vitæ rectificatæ uncias duas, & probè misce. Est virtutis admirandæ in peste & partu difficili.

Modus hujus Cinamomi aquam compositam conficiendi convenientior est sequens: Macera Cinamomi lib. ß. rad. Dictamni Cretici, Angelica ana ℥ij, in vini malvatici lib. iij. per triduum, ad lentum ignis calorem, posteà coletur. In colaturâ dissolve sacchari albissimi lib. 1. & tandem lentè omnia coque ad Syrupi consistentiam. Huic misce quid spiritus vini. Confortat cor & spiritus animales mirificè. Dosis est ad ℥ij. vel per se, vel cum aliis. Aqua Cinamomi composita.

CA-

CAPUT III.

De
Aquis fortibus.

AQuæ fortes, quæ & *caustica*, & *chrysulca*, separatonæ, & *gehenna* nuncupantur: violentô igne, ex atramento α) sutorio, halinitro, β) sale Armoniaco, stibio, γ) Mercurio sublimato, alumine, cinabari, δ) &c. conficiuntur: quarum ea, quæ vim obtinet omnium maximè causticam & corrosivam, STIGIA; illa verò, quæ aurum solvit, REGIA dicitur.

α) *Victriolo.*

β) *Id est, sale petra.*

γ) *Antimonio.*

δ) *Sale communi, sale alkali, sale Gemma, &c.*

AQUA FORTIS COMMUNIS.

Recipe victrioli exsiccati libras duas, salis petræ repurgati libram unam:

Tere simul & misce; deinde impone retortæ optimò lutô loricatæ, & colloca in fornacem α) reverberii, appositoque recipiente amplô β) destilla per gradus, spatiô viginti γ) horarum. Cùm Spiritus albi & nebulosi in receptaculo dissipantur: finis adest: δ) sine pedetentim refrigescere: Aquam exemtam clarifica ε) per argentum, hâc ratione. Cape quartam ζ) partē istius destillati: injice puri argenti drachmam unam, & solve η) super prunis: solutionem infunde aliis tribus partibus θ) & lactescent: sine residere: purum effunde. ι) Si Regiam cupis: in unciis quatuor hujus communis: dissolve unciam unam salis Ammoniaci vel communis exsiccati: atque ea aurum solvet.

α) *Id est, in ignem apertum.*

β) *intùs tantum aqua simplicis continente, quantum deperditum est ab exsiccatione.*

γ) *potiùs viginti quatuor horarum.*

δ) *paulatim subsidentibus spiritibus rubris.*

ε) *aquæ fortes clarificata dicuntur Germanicè gefellet aquafort.*

ζ) *vel saltem unciam unam atque alteram.*

η) *in cucurbita alta.*

θ) *reliquis tribus partibus.*

ι) *& in vitro probè munito serva.*

Aqua fortes omnium optimè destillentur ex cacabo ferreo in furnum aptè collocato, quem ad marginem superiorem, posteaquam jam materia indita est, exactè in peripheriam suam claudit. Illud ferreum ferte, cum alembico rostrato conjunctum & munitum; hac enim ratione, & aquæ fiunt fortiores, & capita mortua faciliùs ex cacabo ferreo eruuntur, minorq; jactura vasorum fit, unumq; vas infinitis destillationibus sufficere potest, cùm econtrà ad mentem autoris singula destillationes singula requirant vasa, quod probè notandum.

AQUA FORTIS PERPETUA, ET MODUS FACIENDI CINABARIM.

Dissolve mercurium in aqua forti, adde sulphuris partem α) æqualem, destilla per retortam: & habebis aquam validiorem β) quàm anteà, & cinabarim γ) ad collum retortæ.

α) *potiùs tertiam partem; aut ad summum dimidiam.*

β) *magisq; gradatoriam, ac fixatoriam.*

γ) *Ubi ignis in fine vehementior excitatus fuerit, elevatam habebis cinabarim.*

AQUA PHILOSOPHICA SIVE REGIA.

Recipe Nitri repurgati,

Salis Armoniaci ana uncias duas: Simul tere, & α) misce & impone retortæ amplæ, cui appone magnum vas recipiens commissuras retortæ cum recipiente leniter lutando: deinde destilla ex cineribus, β) donec omnes fumi, magnâ violentiâ egressi fuerint, nec guttæ ulteriùs ex retortâ decidant. Tum retortam ità calentem exime, & materialia suprà dicta nova in eadem dosi repone, & misce cum capite mortuo, destillando, ùt suprà. γ)

† *Dicitur etiam aqua pugilum, quod nitrum & sal armoniacum, cùm sint infensissimi hostes primo statim congrediantur contactu. Regia autem dicitur, quia aurum solvit, quod est rex inter metalla. Hinc etiam sal armoniacus Aquila vocatur, quia Ganymedem seu aurum secum elevat, deinceps facilè separetur per aquam.*

α) *cum tertia parte silicis vel pumicis calcinati.*

β) *igne admodùm leni.*

γ) *aqua enim regia non est adhibenda, nisi sit defæcatissima.*

Nonnulli eandem aquam destillant per retortam posticâ parte tabulatam. Nam cum retorta talis in igne reverberii posita (præmisso recipiente capaci) & paulatim ignis subministratus fuerit, donec nempè retorta paululùm incandescat, ac posteà per tubulum istum materia injiciatur cochleare unum, ac tubulus diligenter argillâ clausus fuerit madidâ, cum impetu procedit aqua, cujus spirituosioribus partibus subsidentibus, denuo nova materia injiciatur per tubulum, atque ita procedatur, donec sufficiens quantitas aquæ prolecta fuerit. *Aqua Regia propria conficiendi modus.*

CAPUT IV.

De
Spiritibus.

SPiritus participant partim de aqua, partim de igne: & prout sunt vel aquosiores, vel magis oleaginosi: pro eo etiam vel aqua, vel oleum dicuntur. Qui tamen è mineralibus prolectantur: olea ùt plurimùm vocantur. α) Inter Spiritus autem animalium excellit spiritus sanguinis humani; vegetabilium, spiritus vini; mineralium, spiritus victrioli.

α) *καταχρηστικῶς.*

Spiritus sunt menstrua è re simplici, sed acri producta, ignei halitûs naturam habentia. Menstrua dicuntur, quia plerumque horum locô usurpentur halitus ignei; ipsorum enim pars potissima est halitus igneus, mixtus parte vaporosâ, hinc ergò consistentiam habent aqueam.

SPIRITUS VINI.

Digere vinum generosum α) in fimo, vel ejus vicario, in vasis circulatoriis β) justæ amplitudinis, per octo vel decem dies: posteà vase refrigeratô effunde illud in cucurbitas altas, γ) quibus superpone alembicos rostratos, juncturis cum vesicis porcinis vel bovinis benè munitis; destilla, ùt artis est, per B. M. Primò egredietur Spiritus, δ) quem separa, mutatô recipiente: deindè urge phlegma usque ad mellis liquidi spissitudinem: feces per retortam destilla, dando ignem per gradus: & accipiens oleum pingue. Ex capite mortuo Sal elicies, phlegma superfundendo, digerendo, filtrando & coagulando. Quod si præstantiorem spiritum vini desideras: rectifica eum, ε) destillationibus sæpiùs repetitis.

α) *quale est Creticum vel Hispanicum.*

β) *Vasa circulatoria sunt cucurbita cum alembicis cæcis.*

γ) *Secundùm Canonem destillationis secunda.*

δ) *qui sexta pars est vini generosi, vel octava vini Rhenani optimi; reliquum est phlegma inutile.*

ε) Re-

...piritus ...in re- ...ficatio; ...mmuna.

α) *Rectificatio spiritus compendiosior & melior est hæc: Injiciatur spiritus rectificandus in phiolam, ita ut pars ventris ejus sit vacua, apta postea alembicum rostratum juncturis benè munitis cum vesicis porcinis vel bovinis, rostro verò applica receptaculum capacissimum, quod tamen in latere colli sit fistulatum; (cujus fistula interioris orificium perfectè interius tangat, ipsum rostrum alembici in vas recipiens immissum.) Huic verò fistulæ applica cucurbitam aliam: ac utrobiq; juncturas bene claude ac muni, balneo paulatim effervescente, videbis spiritum defæcatissimum ascendere per collum phiolæ, ejusq; vaporem, per rostrum alembici transire in receptaculum spiritualiter; Quod verò cum quadam aquositate simul elevatur, quod tamen admodum paucum est, illud ex alembici rostro in fistulam lateralem recipientis cadit, & ab excipulo eo loci applicato, excipitur. Perge ità, donec nihil amplius prodierit, semper leniter ebulliente balneo, & relinquetur in ventre phiolæ substantia aquea planè sine viribus, aut si non potest recipiens magnum taliter fistulatum haberi, inter rostrum alembici & collum recipientis interferitur tale vas tricollatum, quorum uni inseritur rostrum alembici, reliqua duo inferuntur, inferius quidem excipulo minori, posterius collo recipientis majoris; vas tale est.*

...ritum ...on com- ...endi ...dus ...quens.

Compendium autem generosissimi spiritus vini eliciendi sic se habet: Recipe spiritum vini, vel alcohol ejusdem rectificatissimum, quod est sine phlegmate, libras ij, vel etiam si vis, plures: misce cum vini generosi antea digesti & circulati lib. VI. vel 4. Deinde destilla & per alembicum non plus minusvè lento balnei calore evoca, quam quantum fuit alcoholis vini anteà affusum. Idem hic vice prolectum secundò cum recenti vino generoso, priori mensura misce, ac denuò eandem quantitatem simili destillatione evoca, atque ita perge ad 9. vel 10. conjunctionem novã recens destillati spiritus cum generoso vino, cavendo semper, ne unquam plus minusvè inde destilleris, quàm junctũ fuerit. Habebis hoc modo spiritum generosissimum, & verum alcohol, sine omni aquositate, tenue admodum & fugax (cujus guttula in aërem affusa terram non attingit, sed evanescit) aërem & ignem tanquam formalia principia referens vini, ideoquè ad efficiendum validissimum.

SPIRITUS TARTARI. †

Recipe Tartari albi puri α) libras quinque, pone in retortam vitream, eiq; in ignem cinerum β) collocatæ recipientem satis capacem adapta. γ) Dato igne per gradus, primo δ) spiritus egreditur, posteà oleum, ε) quæ rectificari ζ) debent, addito sale tartari & post ab invicem separari.

Est egregium aperiens, η) unde in menstruis retentis, θ) in paralysi, ι) ictero, κ) & similibus affectibus mira præstat. Utuntur etiam in hydrope, λ) cum aquis aliis hydragogis: in lepra, μ) morbo Indico: ν) pleuritide: ξ) angina: & exhibent à scrupulo uno ad duos, in aquis convenientibus.

† *Paracelso astrum vini dictus:*

α) *vel cremoris Tartari, quem docet autor infrà cap. 17. Tartarus autem Austriacus huic operi non inservit, quia pleraq; vina Austriaca nascuntur in locis petrosis, unde eorum tartarus multum fæculentiæ secum trahit.*

β) *potius arena.*

γ) *& luta.*

δ) *cum fumis albis.*

ε) *fœtidum.*

ζ) *rectificationem quære ex Crollio p. 159. ubi tamen notandum, quod melius sit, simul cum eodem spiritu sal spirituale reddere, quam saltem ab eodem rectificare.*

η) *præsertim is, qui cum vitriolo sit præparatus.*

θ) *in aqua artemisia, vel infuso flor. borag. & bugloss. cum violis; aut cum vino sabinato.*

ι) *Si ter quotidiè exhibeatur in aq. vel potiùs arcano melissæ, multum facit; totum enim corpus penetrat, nervos aperit, & viscida putrilagine liberat, & roborat, quæ in hoc morbo maxime requiruntur.*

κ) *in decocto fragariæ.*

λ) *cum aq. soldanellæ & ebuli: præstat autem in hoc casu reliquis spiritus Tartari cum vitriolo confectus.*

μ) *Initia duntaxat lepræ profligat in vino sumptus.*

ν) *Si turbith minerale aliquoties præcedat; posteà verò spiritus Tartari in aq. vel arcano hydropiperis, extremo septembri, vel Octobri collectis, exhibeatur.*

ξ) *pleuritidi, ut & anginæ prodest in aq. card. mar. & rhoeadis.*

NOTA.

Paracelsus in Consil. Medic. extant. V. Tom. edit. germanica in quarto ibidem pag. 128. facit mentionem alicujus diaphoretici in peracutis; cujus rudimenta etiam in lib. de Peste ad Sterzingenses 3. tom. pag. 116. & 117. ejusdem editionis. Quod sanè est magnarum virtutum, proptereaq; non negligendum. Nonnulli hodierni practici vocant mixturam simplicem, est enim medicamentum compositum per se ex Tartaro: spiritu vini; theriaca; myrrha & spiritu vitrioli; Sed quod posteà ad alias mixturas varias quorumlibet aliorum miscibilium, aliis morbis utilium, tanquam basis usurpari & misceri possit, ejus respectu vocatur simplex. Paracelsi diaphoreticum in peracutis.

SPIRITUS THEREBINTHINÆ †

Recipe Therebinthinæ claræ q. p. Inde in vesicam æneam cum refrigeratorio aquâ propemodum repletam. Sic elicitur spiritus, qui aquæ innatabit. & per B.M. rectificari α) poterit. β)

† *Lorchet Paracelso dictus.*

α) *aut si placet cum aqua communi conjunctam terebinthinam ex B.M. per alembicum destilla, & non opus erit rectificatione.*

β) *dosis est gutt. VI. ad 20.*

Usus ejus in medicina multiplex est. Tussim, α) phthisin β) curat: venenis pestilentialibus resistit: γ) ventriculum ab illuvie sordida & viscida mundat; urinam δ) provocat odoram, instar violarum: ε) calculum & arenas pellit: ζ) stranguriam & ulcera vesicæ sanat: η) nervosas partes aperit & confortat: vasa θ) spermatica calefacit, & libidini stimulos addit, sanguinem ι) coagulatum dissolvit, κ uterum purificat, ac propterea suffocationi matricis valdè utilis est. Extrinsecus in λ) contusionibus maximus ejus usus & utilitas.

α) *cum aq. plantag. vel equiseti.*

β) *cum lacte sulphuris.*

γ) *cum aq. menthæ.*

δ) *cum vino.*

ε) *cum aqua alkekeng.*

ζ) *cum lacte chalybeato.*

η) *in aq. Chamædryos.*

θ) *in vino malvatico.*

ι) *in aqua cherefol.*

κ) *in aq. artemisia.*

λ) *illinitione cum unguento populeonis.*

Ex spiritu terebinthinæ balsamico, tempore collecta, & floribus sulphuris, conficitur balsamus pretiosus, ad Balsamum pectorale pretiosum

exul-

exulcerationem pectoris & pulmonum mirifice facient, qui fit commendatissimus: & est talis: Colligatur therebinthina in diebus Veneris, quando Luna est in Cancro (quod singulis annis ferè ter, aut quater contingit) eaq; statim recondatur, ne nempè aeris multùm subjiciatur, postea ex ea destilletur spiritus lentissimo B. tenuis & sincerus, primo tamen affuso, in æquali quantitate, rore majali destillato. Deinde recipe flores sulphuris, ceu docebit autor infrà cap. 18. eosquè præpara cum aloe myrrhâ & thure ad mentem Crollii pag. 232. horum uncia duam in sce eum unciis totidem spiritus terebinthinæ balsamica in cucurbita parva, ac vase probè munito, in igne arenæ fac ut leviter ebulliant invicem; fit extractio florum instar rubini. Hujus extracti guttæ 15. ad 20. manè & vespere in decoctis pectoralibus, præmissis tamen universalibus, præsertim vomitoriis, aliquandiu, donec sanatio fuerit absoluta, exhibita mirificè & salutariter, quoslibet affectus pulmonum tollunt. Cavendum tamen est, ne prohibeat hujus usum febris quædam maligna.

SPIRITUS SULPHURIS.

Ponatur sub campana α) vitrea vas terreum cum sulphure, quod accendatur. Ita verò vas subjectum ad campanam adaptetur: ne fumi egredientes flammam suffocent, sed liberè in illam subvecti in liquorem densentur, qui in scutellam appositam β) destillet. Ex libra una elici potest uncia una, γ) tantæ efficaciæ, ut Leonhardus Fioravant. ejus intra δ) corpus assumti vires non satis admirari possit. Dari verò potest, cum aquis appropriatis, aut syrupis, ad guttas quatuor, quinque, sex: & commisceri cum electuariis & pilulis, tam in morbis ε) calidis, quàm frigidis. Exteriùs etiam prodest ad dentium dealbationem: ulcera luis Venereæ gingivarum: verrucas: ani & cœterorum membrorum fistulas. ζ) Appellatur etiam oleum; sed καταχρηστικῶς.

α) vel retorta subtùs foraminata.

β) Si retorta suprà fuerit; partim ex eadem retorta, partim in vas adjectum è rostro retorta.

γ) non est κατὰ πάντας interdum vix drachma duæ, interdum etiam plus unciâ unâ prodire visum est.

δ) hujus spiritûs sulphuris usus intrà corpus non est usq; quaq; tutus.

ε) destillata sunt hermophroditicæ naturæ, & Chymici potissimùm non respiciunt ad qualitates primas.

ζ) Quibus affectibus conducit Spiritus victrioli, iisdem etiam Spiritus Sulphuris.

Oleum sulphuris per campanã quidnam. *Spiritus seu oleum sulphuris per campanam, nihil aliud, quàm spiritus Victrioli acidus, qui solâ alteratione ab illo differt; victriolum enim crudum quo assumtum a sulphure communis in eodem digestum magis est, nec aliunde provenit hæc aciditas, quàm à victriolo sulphuris; dum enim ardet sulphur, fumus ejus in locum frigidum ad condensationem aptum, sublatus, illicò hoc victriolum tollit. Id igitur ibidem in campana condensatur, ac in aciditatem abit; sed quia hoc victriolum est pars aliquota sulphoris, tantum id, quod ipsius est, in aciditatem hanc spiritualem abire potest, non verè totum sulphur.*

SPIRITUS VICTRIOLI.

Natura Victrioli. Tres sunt victrioli species; viridis, alba, cœrulea: α) participantes de natura salium, aluminum, sulphurum, secundùm magis & minùs: prima quidem magis de sale, altera de alumine; tertia de sulphure: Constatque ex parte, aquea, terrea & intermedia, quæ teste Riplæo in pupilla Alchymiæ, separari non potest à suis extremitatibus, aquea, & terrea; nisi mediante mercuriô, qui adstipulante Gebero, quod naturæ suæ est, retinet, alienum respuens & igni exponens. Hæc substantia intermedia diaphana per sublimationem exaltatur in candorem niveum occultè in se semen sulphureum continentem instar vermiculi rubicundissimum: Unde in Turba dicitur: Mirati sunt Philosophi rubedinem in tanta albedine existere. De hoc sulphure, ità loquitur Geber. 28. cap. summæ: Per DEUM altissimum idipsum illuminat β) & rectificat omne corpus: γ) quoniam est alumen & tinctura. Hæc est illa aqua vitæ, aqua sicca, quæ manus non madefacit, aqua congelata sal animatum, de quo Raimundus Lullius post Alphidium: Sal non est nisi ignis, nec nisi sulphur, nec sulphur nisi argentum vivum, reductum in illam pretiosam substantiam, cœlestem, incorruptibilem, quam nos vocamus Lapidem nostrum. Unde etiam quidam, ad litteras VITRIOLUM, ità allusit: Visitando Interiora Terræ Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

α) reperitur & lucidum, præsertim Goslariæ.

β) splendore Solis & Lunæ.

γ) metallicum.

Porrò valdè inter artistas controvertitur: utrùm inter tam varia victrioli genera primas obtineat. Has alii α) Cyprio deferunt: alii Romano: β) alii Hungarico, Cyprium & Romanum meritò suspecta esse debent: quod sint verè adulterata, sophisticata, varia, diversorum scilicet colorum, formarum, virtutum. Quod ad Hungaricum verò attinet, Galli & Germani mercatores, qui nobis victriolum quoddam cœruleum, diaphanum, aliquando subviride, pro genuino & ex ipsa Pannonia allato vendunt, impudenter mentiuntur. γ) Cùm enim ante octo menses eò locorum me contulissem: ut auri argentique fodinas, quæ Schemnitii visuntur, intrarem, & mineralium, metallorumque notitiam perfectiorem ex αὐτοψίᾳ compararem; illustris ac generosus Dominus de Bloenstain in generalis minerarum regni Hungarici Præfectus pro humanitate sua eximia, mihi certò confirmavit: quod etsi duo victrioli genera, album unum valdè aluminosum, ex quo aquas chrysulcas δ) conficiunt; alterum cœruleum longè præstantius reperiantur: hujus tamen minera, quamvis fertilissima; planè nō colatur: eo quod nunquam sint mercatores, qui tale victriolum coëmtum in alienas terras asportare dignentur. Idem & de Antimonio profitebatur, quod in Auri fodinis reperitur copiosissimum. Illud autem jure meritoque censeri debet præstantissimum, quod è Venere elicitur, aquæ beneficio, ut posteà ε) dicetur. Huic bonitate succedit illud: quod cœruleum est: plus Solis in se continet: plus Martis in Venerem transmutat: & diutiùs ignis examina sustinet, antequam ultimus reddat spiritus, undecunque id afferatur.

Quod Victriolum optimum.

Antimo-[illegible] garicum rarum; album [illegible] adfertur [illegible]

α) ut Quercetanus in Tetrade pag. 356.

β) Romanum nullum ortum est, Romæ enim nullum foditur, sed κατ' ἐξοχὴν sic dicitur, quia Roma mundi caput habita est.

γ) autor falsi insimulat mercatores.

δ) hoc est, fortes regias.

ε) cap. 17. scilicèt.

Hujus ergò Victrioli recipe libras duodecim: calcina in vase terreo, igne moderato: donec omnis humiditas abscedat. Vase refrigerato, massam quæ erit septem circiter librarum, reduc in pulverem subtilem, α) cum libra una circiter particularum ejusdem testæ: & impone retortæ firmæ lutatæ; ità tamen ut tertia ad minimùm pars sit vacua. Eam in fornacem colloca reverberii: adhibito receptaculo amplo, colliqùe brevis desuper lutato; & commissuris retortæ cum recipiente, luto salso diligenter munitis. Dein paropsidem terream latam, pedem unam altam, & in fundo quadrangulariter perforatam, retortæ, ut æqualiter os fornacis claudat, superstrue: atque ad extremitates fornacis, cujuscunque illa sit formæ, quadratæ, rotundæve, lateres altitudine paropsidem adæquantes adapta: spatiumque inter lateres & paropsidem quod intercedit, cineribus usquè ad summum obrue. Tunc fac caminum ex quatuor laterum particulis, super testæ foramen quadrangulare,

gulare,

gulare, ut flamma, mediante tali vehiculo, liberiùs, cum tempus fuerit, queat evolare. Orificium camini, sicut & cineritii ostiolum ità claudantur, primis quatuor horis, ut carbones furno impositi saltem ardeant, & non extinguantur: quò paulatim & successivè retorta calefiat. Exindè sequentibus quatuor horis, calor augeatur: foraminis singulis; suprà & infrà paulatim aperiendo: donec flamma per superiora incipiat erumpere, & retorta undique candeat. Quod cùm fit cineritio & camino omninò apertis, per octodecim vel vinginti horas ignis intendi debet, donec omnes spiritus egressi fuerint. Pòst biduum, lutum salsum & valdè induratum, quod retortæ collum cum recipiente tenet colligatum, linteô madidô, per horam, donec recipiens, absque vitri fractione, abstrahi possit, humecta: & postmodùm phlegma à spiritu, destillatione per Balneum, aut blandà cinerum, separa. Sunt, qui post phlegmatis separationem, spiritus super corallos β) tritos ex arena rectificant.

Spiritus hic in febribus ardentibus, cum aquis appropriatis mistus & haustus refrigerat: sitim extinguit: humorum putredini resistit: per urinas γ) & poros cutaneos operatur: Phlegma consumit, crassos & viscosos humores incidit, languentem appetitum excitat, & succos rosarum, violarum, aliorumque florum pulcherrimè tingit. δ)

α) *In calcinatione Vitrioli ut plurimum exhalat pars dimidia. Sic libras viginti vidimus redactas ad libras decem cum dimidia.*

β) *ità paratus est sine omni corrosione.*

γ) *renes à mucilaginibus feliciter expedit.*

δ) *non ipse tingit, sed tincturam saltem evocat.*

Spiritus Vitrioli præparatio juxta Crollium

Hisce apponere lubet spiritum Vitrioli Crollii pag. 136. sed correctum, qui sane admodum probus est & genuinus. Ejus præparatio est talis: Recipe Vitriolum Hungaricum, solve in aqua destillata, vel rore Majali: & solutum cola, postea colloce in digestionem cinerum seu arena vel fimo, in alembico negligenter saltem obturato, quia nil evaporat: stet per mensem, tunc ad superficiem ejicit feces separandas: Iterum ponatur in digestione tàm diu, donec nullas feces amplius rejiciat; posteà coletur, & quod clarum est, in lento igne Balnei vel arena destilletur usquè ad cuticulam in frigido, deinde concrescunt lapilli, toties colligendi, quoties id fieri potest. Hujus lib. V. vel VII. ex cucurbita probè lorricata igne apertô per alembicum destilleatur, spatiô aliquot horarum duarum, vel trium phlegma egreditur, quod auferendum est, postea sequuntur spiritus (ubi hi incipiunt ascendere, quod gustando poteris deprehendere; sentis enim aciditatem, & videbis, ut in destillatione aquæ vitæ fieri solet, striarum instar, ut signum spiritus volatilis in alembicum ascendere) qui mutato vase recipiente seorsim colligendi sunt. Hic spiritus Vitrioli ad odoris suavitatem, & dulcis aciditatis gratiam reductus, in quo nec sensibilis corrosio in lingua apparet, nec tarda austeritas, sed spiritualis aciditas, nihil est medicamentum & curationibus necessarium. Ejusdem imò penè melioris usus est spiritus Vitrioli noster Philosophicus, cujus descriptio genuina non nisi paucis concessa: mirabilia enim præstat in Medicinâ, & quia corrosivus non est, solà austeritate gratus ejus virtutes evidentiores censentur.

Spiritus Vitrioli Philosophicus.

In superiori autem processu qui volet ulterius persequi destillationem, auctiore igne oleum profluens, ad suos usus seorsim colliget, & hujus rectificati olei partem quam cum quatuor vel sex partibus spiritus vini alcoholizati, id est, sine omni phlegmate, in Balneo Rorido, per aliquot menses digeret, & posteà destillabit, habebit oleum vitrioli, supernatans aqua suavissimi odoris & jucundi saporis, separetur per retortam, antequam acida gutta prodierint, alioquin hoc cum illis remiscetur.

SPIRITUS NITRI.

Nitrum, sive sal petræ misceatur cum tribus partibus boli communis: α) & destilletur per retortam, β) spatio decem vel duodecim horarum. Ex libra una salis petræ, accipies libram unam spiritûs: si benè operatus fueris.

Spiritus hic est verus ignis naturæ balsamicus: & prodest in colica, δ) pleuresi, angina. ε)

α) *vel terra figulina.*

β) *igne reverberii.*

γ) *sic vocat eum Quercetanus, quia mortificat omnes spiritus corrosivos.*

δ) *miscetur cum ana spiritus vini ac dantur de illa mistura scr. ij. vel ʒj. spiritus verò non debet esse purus, sed adhuc cum suo phlegmate: priùs tamen solvenda est alvus. Nam si vini & nitri spiritus puri confunderentur, facile fieret inflammatio. Alias optime valet in colica scil. flatulenta.*

ε) *Datur & in febribus cum aquis cardui, portulac. Cichor. ad extinguendum calorem à guttis, 6. ad 16. Estq; hic spiritus in febribus præstantior lapide prunella.*

Crollius in præparatione hujus spiritus pag 153. priùs globulos oblongos efformat, dein ad opus eos adhibet; at meliùs procedit operatio sine globorum efformatione, si nempe saltem terra benè admisceatur pulveri salis nitri, ac tandem ipsa destillatio instituatur.

SPIRITUS ARDENS E SATURNO.

Calx Saturni sive minium, acetô destillatô, vel ejus saltem phlegmate perfunditur: α) posteà per diem naturalem sæpiùs agitando, ne in fundo vasis concrescat β) digeritur: menstruum detrahitur γ) aliudque donec omnis salsedo δ) abstrahatur; substituitur. Depletiones filtrantur, & ex duabus circiter partibus evaporantur, crystalli loco frigido expectantur, separantur: in novo aceto ε) dissolvuntur: filtrantur: & toties, ùt suprà, coagulantur: donec sufficienter sale aceti Armoniacô, tanquam propriô fermentô impregnentur. Tali calore balnei, per mensem digeruntur: ut perpetuò instar olei in liquorem resolvantur. Destillentur posteà per retortam, in arena: servatis ignis ζ) gradibus, adhibitoque recipienti amplô, η) qui, nisi diligentissimè cum retorta lutetur, tanta fragrantia, totum laboratorium replens, deperit: ut non dubitem: quin ea omnium vegetabilium odoratorum simul congestorum & mistorum odores longè superet. Pòst destillationem, omnibus frigefactis caput θ) mortuum reperies nigerrimum nullius momenti. E liquore egresso, separabis ι) oleum flavum supernatans, & oleum sanguinis instar rubicundum, fundum petens. Phlegmate per reiteratas destillationes, κ) ab aqua ardente separato: servabis spiritum Saturni odoratissimum, tanquam balsamum pretiosissimum ad varios morbos tam intra, λ) quàm extra corpus utiliter adhibendum.

Cæterùm non è Saturno tantùm arte Chymicâ, spiritus ejusmodi fragrans elici potest: verùm etiam ex omnibus aliis metallis, mediante aquâ illâ viscosâ minerali, quæ solius Vulcani beneficiô, absque ullius rei externæ additione, brevissimô temporis spatiô, educitur [illegible] de qua Rhodianus in tractatu trium verborum: Mutatur iste spiritus fumosus, aquosus & adustivus in nobilissimum corpus, & non fugit ampliùs ab igne; sed currit, ut oleum, &c. Recipit enim omnes qualitates metalli, cui industriâ sagacis artificis immiscetur, odorem, colorem, saporem, cum conservatione facultatis vegetantis: Et sicut Rhases dicit: prout mutatur, mutat. Unde constat: quàm turpiter rerum physicarũ ignari sint vulgares Misochymici, qui odores, sapores, & virtutes reliquas Medicas solis vegetabilibus vendicant, & metallica tanquam humano corpori infructuosa, cane pejus & angue fugienda existimant.

α) *ad eminentiam trium digitorum, seu ad libras iij. minii, accipe libras quatuor aceti destillati.*

β) *lento calore.*

γ) *depletur.*

δ) *dulcis.*

ε) *destillato.*

ζ) excipiatur primò phlegma insipidum, quod si post hoc spiritus albicantes prodire videris, &c.

η) excipiantur illi.

θ) Quod simul atq; aëri exponitur flammam concipit.

ι) magis ad sensum & experientiam ità scribendum: separabis oleum sanguinis instar, &c. demitte supervacaneis.

κ) in phiolis.

Spiritus ardens Saturni non adeò tutò intrà corpus sumitur

λ) Spiritus ardens Saturni non usquequaq; tutò intrà corpus sumitur; virilitatem enim destruit & emasculat; in febribus tamen ardentibus & malignis, prætereaq; in peste ejus usus sæpissimè profuit, nec à scopo aberrant, qui Bezoartici loco, in tali casu propinant, guttulis videlicet duabus, aut ad summum tribus, in aquis cordialibus.

Oleum Saturni.

Inter destillandum hujus Spiritus simul prodit oleum rubrum in guttis rubris, exindeq; quod prolectum est rubescere videtur. Quod si ergò rectificatur, habebis quatuor diversa menstrua spiritum nimirum ardentem, qui primò prodit, deinde oleum flavum, quod secundò prodit: tertium est phlegma; quartum verò est oleum quod in rectificatione in vase manet.

CAPUT V.

De

Aceto.

ACETUM DESTILLATUM.

ACetum sinè digestione, eôdem modô destillatur, quô & vinum: nisi quòd phlegma, ut in omnibus acetosis aliis, primò egrediatur; Spiritus autem ultimò. Oleum α) & sal pari ratione, uti de vino dictum, eliciuntur.

α) fœtens.

ACETUM † ALKALISATUM.

Aceto ad mellis liquidi consistentiam α) destillato, superfunditur aqua communis, ut ad palmæ altitudinem emineat: digeritur in balneo per biduum: β) ponitur in loco frigido, ut crystallos producat: aqua per inclinationem effunditur, aliaque γ) donec omnis oleaginositas abscesserit, superfunditur. δ) Tum crystalli sæpiùs solvuntur in aqua bulliente, & coagulantur in frigido, ut omninò reddantur diaphani: acetumq; quartò destillatum & ab omni phlegmate depuratum, ε) iis superfunditur: ità ut ad unam libram crystallorum, addantur quatuor aceti: & per arenam, in retorta, dando sub finem ignem satis fortem, destillantur. Quô factô: ζ) feces η) calcinantur: fixum sal θ) elicitur, acetumque sale essentiali animatum rectificatur; & deinè sale fixo, igne satis violento destillatur, reaffundendo toties super id, quod in fundo remanet: donec totum sal per alembicum ascenderit. Tandem acetum hoc sale propriô imprægnatum, per balneum bulliens bis κ) destillatur: accipiturque acetum, ad durissima lapidum crystallorumque corpora calcinanda, validissimum.

† Id est cum proprio suo sale conjunctum, vocatur aliàs acetum radicatum.

α) quæ est fæcum à destillationibus multis aceti in residuo manentium, continens in se & oleum & sal.

β) filtratur, & ad tertiam partem evaporando destillatur.

γ) super feces reliquas.

Crebriores aceti destillationes vim ejus retundunt.

δ) digeritur, filtratur, evaporatur & colliguntur crystalli.

ε) quod acerrimum. Nam crebriores destillationes aceti vim potius retundunt, quàm augent: itaq; satis est habere acetum fortissimum, quod omnibus ablatis aquositatibus primò egredientibus, ultimò destillatur; oportet igitur in aceti destillatione primas destillationes admodùm esse lentas in Balneo, ne si fortibus urgeatur cum phlegmate, etiam spiritus aceti simul transeat, quod hìc notandum.

ζ) ex fecibus residuis.

η) deleantur illa verba; feces calcinantur.

θ) cum phlegmate aceti, vel aquâ communi.

ι) quod primâ hac destillatione simul cum aceto transit.

κ) sufficit semel.

Sal aceti duplex.

Sal aceti, ut & vini, duplex est, volatile dictum; quod & armoniacum vocant, & fixum; volatile semper transit cum aceto, super salem proprium destillato, fixum verò manet; quod ut similiter cum aceto conjungatur, utere compendio illo, quod ad spiritum tartari suprà est ostensum: Sic igitur procede: sume illum salem fixum, solve in aceto, priùs cum sale suo volatili animato, quantùm potest, digere aliquamdiu, postea cum terra figulina, vel bolo, impasta, ut globoli fiant, qui per retortam in vas recipiens magnum igne nudo per gradus destillati, omnem salem de se spiritualiter emittunt, eundemq; in acetum transferunt, hàc igitur solâ destillatione efficietur id, quod vel multis cohobiis præstari nequeat.

Acetum Terebinthinatum. Pag. ...

Huc pertinet etiam acetum radicatum, Husero quondam terebinthinatum dictum; à Crollio verò in Basil. Chymic. descriptum, cujus apparatum, castigatum tamen, hìc annectere licet, qui talis: Recipe, exempli gratiâ, lib. 2. vel tres vel 4. Terebinthinæ, affunde ultimæ medietatis aceti destillati, id est, spiritus aceti; libras duas, & destilla secundùm artem in arena primò lento igne, donec acetum cum spiritu Terebinthinæ egressum sit, postea auge ignem, & exibit oleum flavum, & aqua rubicunda acerrima, quando oleum rubrum vult stillare, cessandum est à labore. Separa postea spiritum Terebinthinæ, & oleum ab aceto per trittorium, & solum acetum per se rectifica bis vel ter, donec nullas feces post destillationem relinquat; sed omninò purissimum evadat. Rectificatio autem debet fieri per se, ùt diximus, non suprà zinziber, eâ ratione, quia zinziber suam aciditatem non deponit in acetum, ut apparet Zinzeber in cibis: quia illa aciditas est à sale volatili, atq; ità sensibilis minimè redditur. Potest etiam phlegma ipsius terebinthinæ per se in spiritum destillatæ asservari, aliquoties rectificari, & eandem cum aceto forte destillato conjungi, ad similes operationes solutionum perficiendas; sed prior modus potior est & melior.

CAPUT VI.

De

Oleis.

OLeum propriissimè dicitur de oleo ex olivis expresso, omnis excedentis qualitatis exparte: de reliquis verò, non nisi per similitudinem. α) Omnia autem olea inter aëris & ignis naturaam ambigunt: & quò acriora sunt, eò magis ignea: quò minùs acria, eò magis ætherea & aërea censentur.

α) scilicet ob viscositatem.

Olea in sua essentia purissima ... sidera ... ... sunt combustibilia.

Quæstio est nobilissima, num olea in sua natura seu essentia purissima, sint combustibilia? id quod negamus, ex fundamento Anatomiæ vitalis, in qua elicitur essentia ita spirituosa, omniq; sua heterogeneitate liberata, ut nullam imprimat inflammationem, quin potiùs eandem suâ facultate tincturali extinguat, hoc apparet abundè in affectibus inflammatis, ubi maxima cum utilitate, oleosa ejusmodi spirituosa adhibentur. Sic oleaginosa perlarum substantia, est confortativum, in cordis & reliquarum partium affectibus, præstantissimum. Quapropter, concludendum, firmiterq; statuendum, cum inflammationem Anatomia essata ignoret, eam crasso cuidam; atq; narcotico, fœtidoq; sulphuri adscribendum. Sic empyreumata oleis imprimuntur, non spirituosis & puris, sed crassis, fæculentis, atq; multum virtutis narcoticæ possidentibus, quibus si exuta sunt,

nullum

nullum sanè empyreuma recipiunt. Simile exemplum est in Anatomia salis, qua nullam proprietatem suam inducendi agnoscit; sic & in aliis quam plurimis.

OLEUM EX VITELLIS OVORUM.

Vitellos α) comminutos in sartagine frige, igne temperatô, donec rubescant & oleum remittant; continuò spatulâ ligneâ vel ferreâ movendo, ne adurantur. Oleum posteà calidè exprime; & cum magna aquæ β) stillatitiæ quantitate per mensem in B. M. digere. Aliqui frixos sic vitellos in linteo; oleô amygdalarum dulci madefactô includunt, & sub prælo γ) exprimunt.

Matthiolus in Dioscoridem scribens, hoc oleum commendat ad asperitatem cutis, impetigines fissuras labiorum, manuum, pedum, dolores ulcerum, articulorum δ) & omnium locorum nervosorum. Prætereà utile est locis igne ambustis, & in membranis cerebri. Ulcera maligna cicatrisat ε) & pilos generat. ζ)

α) *coctos.*

β) *rosarum, aut alterius, additur autem, ut oleum corrigatur, nec facilè rancidum fiat.*

γ) *Hoc modo oleum ex ovis anatum expressum, & posteà illitum, & cum particulis laterum per retortam ex arena actum ad herniam intestinalem penitùs sanandum miré commendatur. Sic oleum vitellorum anseris ad dolores luis Venereæ inveteratos in articulis valdè proficuum censetur.*

...lei lum- ...icorū ...para- ...o. δ) *Valet etiam egregiè ad artuum dolores oleum lumbricorum in hunc paratum modum. Recipe butyri & lumbricos ana lib. j. Commisceto, & posito in olla vitreata, cujus fundus aliquot foraminibus pateat, imposito operculo, & supposita alia ollâ collocato in furno pistorio cum pane: destillabit oleum in ollam inferiorem, id eximito, & in eo decoquito, flor. verbasc. Chamæmel, Cheyrohyperici herb. meliss. perfoliata, betonica, baccar. & fol. paridis ana M. j. unâ & alterâ ebullitione factâ modicè exprimitur oleum & reservatur. Aqua verò ovorum sic fit: Recipe album ovorum coctorum q. v. adde pulverem putaminorum ovorum, & destilla ex alembico per retortam, igne ad extremum vehementiore, prodit cum oleo fœtido, etiam aqua, quam separatam aliquoties nimirùm sexies vel septies destilla per se, donec clara & à sensibili fœtore libera futura sit.* *...qua ...vorum ...stillo- ...*

ε) *cum pauxillo salis Saturni.*

ζ) *si cum musco junctum fuerit.*

OLEUM SALVIÆ.

Recipe magnam Salviæ α) quantitatem, eamque per duas aut tres septimanas in umbram pone β): posteà per refrigerium destilla: & accipies aquam, quæ rectificari poterit: & oleum flavum. γ)

Prodest δ) in omnibus nervorum morbis; paralysi, apoplexia, convulsionibus & similibus.

α) *efflorescentis.*

β) *cum aqua communi, quantum satis macera, &c.*

γ) *Hic communis est modus omnium vegetabilium olea eliciendi.*

δ) *Olea herbarum adeò prosunt, atq; ipsa planta.*

OLEUM CERÆ.

Liquefac ceram, igne moderatô: tamdiu stet in fusione: donec bullas ulteriùs non producat. Tùm amotæ ab igne commisce duplum sui ponderis salis decrepitati, & destilla per retortam, α) igne moderatô. Ex libra ceræ. extrahe uncias duodec. olei β).

γ) Resolvit: attenuat, penetrat, emollit, discutit: ac propterea utile est apostematibus duris & tumoribus frigidis. Sanat fissuras papillarum in mammis mulierum, & dolores earum mitigat. Vulnera etiam recentia consolidat: si ea bis de die jungas. Confert & in ambustis, commistum cum oleo ovorum.

α) *rectificetur bis vel ter, si præsertim, quod plerumq; fit, crassiuscule transierit.*

β) *circiter duodecim olei.*

γ) *Intus sumptum a tribus guttis ad sex in aq. petrosel. aut vino malvatico. Exteriùs præterea ubi dolores, vehementiùs urge, & loco dolorifico, cum oleo scorpionum, & de lateribus ana mistum, & inunctum, calculum & urinam feliciter movet suppressam. De usu & efficaciâ hujus olei, plura qui desiderat, consulat tractat. 7. med. destill. pars. 1. Conradi Khunraths:*

Elegantior modus olei ceræ conficiendi est hic: Recipe ceræ elegantis libram j. ossium calcinatorum quorumq; libras duas, misce & destilla per retortam, vel cucurbitam non nimis altam, prodit oleum & aqua, quò tardior destillatio, eò melius fit oleum. Ex libra j. unciæ sex vel septem olei prodeunt, quod fœtet quidem, sed ita corrigitur: Recipe ceræ novæ duas partes, olei ceræ jam destillati unam partem, ceram finde in particulas parvas, & misce cum oleo, destilla per retortam igne cinerum lento, & oleum proveniens, colorem & odorem ceræ repræsentans. Phlegma verò ex hoc oleo per se nil facit, ut & in reliquis, at si huic oleo acetum addatur, posteà valet hoc acetum terebinthinatum egregiè ad corallia dissolvẽda.

OLEUM TEREBINTHINÆ.

Recipe medullam, ex destillatione spiritûs Therebinthinæ residuam: eamque per cineres, in retòrtâ, per se destilla: sic ubi oleum extractum fuerit: restabit in fundo retortæ colophonia. Si digeras posteà in balneo: ut de oleo vitellorum ovorum dictum est: omni empyreumate spoliatur.

Calefacit, emollit, discutit, aperit, purgat, atque exteriùs locô veri balsami α) usurpari potest in omnibus vulneribus, ulceribus cacoetheis, in sanibilibus, fœtidis, uti fistulis, lupo & similibus phagedænicis, parotidibus, fracturis, contracturis, &c. β) præstat autem hæc non semper per se, & solùm usurpatum, sed requiritur insuper ut cum aliis, affectui curando idoneis, convenienter misceatur.

α) *Si hoc oleum leniter in scutella aperta evaporaverit, reducitur in colophoniam instar rubini translucentis, quæ pulverisata, & cum spiritu vini extracta, remoto posteà per destillationem spiritus relinquit balsamum admodùm utilem in doloribus nephriticis, regione renum tantùm cum pluma aliquoties inunctâ.* *Balsamus ex ol. Terebinthina confectus*

β) *Terebinthina etiam alvum per se feliciter movet, præsertim verò, ubi impuritates renum simul sunt exterminandæ. Exhibitio ejus est talis: Recipe Terebinthinæ Unciam semis, dissolve cum oleo tartarisato, id est, cum eo spiritu, qui ex tartaro calcinato, vel sale tartari rubedinem extraxit; adde aquam communem destillatam & albescit instar lactis, quam solutionem hauriendam exhibe; vel recipe terebinthinæ unciam semis, dissolve cum vitello ovi crudo, benè invicem commiscendo, adde sacchari albissimi unciam. j. Hoc totum compositum dissolve in haustulo vini, & jejuno stomacho propina bibendum.*

Sic D. Schroterus in Consil. Witichii pilulas de Terebinthinâ format eum in modum: Rec. Terebinth. Cypria lota diligenter in aq. hyssopi, posteà addatur aqua hyssopi libra una, in vase vitreo mundo ad consumptionem aqua ebulliat, posteà injiciatur in vas frigidum, & aquam hyssopi frigidam Terebinthinæ hac, & cum incipiat frigefieri, manibus malaxetur, & addatur pulveris ireos drachma una. Et ita semper, subinde manus immittendo in aquam, pilulæ formentur formâ cicerum rubeorum, & exhibeantur pro dosi drachma dua. In Orthopnœa valdè proficua, nam alvum ita non movent, ut vires prosternant, dilatant pectus & abstergant, & per urinam (quod maximè in hoc casu competit) promovent. Hactenus D. Schröterus dicto loco. Apparatus autem varios hujus olei, quod Pa- *Pilula de Terebinthinâ.*

racelsus Germanae balsamum appellare non dubitavit, ùs & ejusdem vires praestantissimas, vide apud Conrad. Khunradt. in Medull. 5. Destillat. Tom. 1. tract. 22. pag. 583. & seq. aliis multis.

OLEUM CARYOPHYLLORUM.

α) Recipe Caryophyllorum grossè tusorum libras quatuor, aquae fontanae libras quadraginta. Macera in loco calido q. s. adde Tartari β) uncias duas: destilla posteà per vesicam aeneam cum refrigeratorio: & habebis olei uncias octo. Eodem modo destillantur macis, piper, semina anisi, coriandri, &c.

α) Aromata destillanda in pulverem minimè sunt redigenda, quia oleum aromatum in forma pulveris quasi figitur, & in feces abit, atq; illis se insinuat.

β) crudi.

Confert frigidis ventriculi morbis, hepati, cordi, diarrhaeae à causa frigida: spiritus melancholicos dissipat, & clarificat crassos. α) Extrinsecus vulnera β) recentia sanat, & vices veri balsami obit.

α) memoriam acuit, lypothymias solvit, inprimis verò apoplexin medetur. Dosis à guttis duabus ad VI. in aquis convenientibus.

β) praesertim capitalia.

Olei Cinamomi descriptio genuina.

Crollius aliter oleum elicit caryophyllorum pag. 149. sicut summum oleum cinamomi. Quoniam autem hoc oleum cinamomi inter efficacissima confortantia spagyrica referatur, ejus descriptionem genuinam hic docebimus: Primo Cinamomum in frusta confringatur, mediocriterq; contundatur, contusum istius crassiô modo selectissimum cinamomum in retortam vitream immittas, & in balneo sicco lento calore destilles, tunc exit aqua, quod si in fine fortiùs urseris, oleum foetidum prodibit, quod ab empyreumate, in modum olei Tartari à Crollio factum fol. 158. liberandum. Illam aquam recenti ligno vel cortici affunde & perge in destillatione, quam si continuaveris aliquoties dicto modo, habebis magnam copiam aquae & olei, faeces in fundo omninò aridas, subnigras & insipidas, salis tamen inde conficiendo perquam utiles.

Cassia lignea malè à quibusdam inter canellam, vel Cinamomum relata.

Praestantiùs est oleum ex Cassia lignea, malè à quibusdam inter canellam & cinamomum relata. Habet enim in se lentorem quendam & mucilaginem ipsâ masticatione deprehensibilem, quae in Cinnamomo non deprehenditur; Praetereà sapor ejus cum acumine fortiori & magis oleaginoso; quamobrem oleum quoquè ex eadem destillatum fortius majorisq; virtutis esse, maximè consentaneum est. Hic notandus quoquè venit balsamus vulnerarius hunc in modum confectus:

Balsamus vulnerarius egregius.

Recipe caryophyllorum crassiusculè tritorum ac contusorum q. p. ex retorta per arenam ignem igne primò leni; posteà forti destilla, & prodibit oleum crassum ac foetidum; relinque aliquamdiu in aëre aperto loco frigido & humido, donec evaporet empyreuma. Hujus crassi balsami gutt. 10. immisce sacchari Saturni grana quatuor; ac utere ad vulnera; tùm recentia, tum antiqua mirabiliter consolidat. Idem & quidem praestantiùs intra 36. ad summum horas praestat balsamum ex oleo nucum, praesertim cum mumia commistum.

OLEUM SACCHARI.

Recipe sacchari albi grossè tusi uncias quatuor. Aquae vitae uncias octo: aquam vitae succende in scutella argentea vel figulina vitreata: in quam saccharum injice; continuè spatulâ agitando, donec flamma cesset. Tum adde aquae rosaceae uncias duas. Misce α.)

Corroborat: & à pulmonum perfrigeratione, tussi laborantibus certo experimento opitulatur. β)

α) dosis cochleare semis.

β) asthmati, raucedini & pectoris affectibus medetur.

OLEUM TARTARI.

Oleum hoc, praeter modum superiùs in spiritu ejus, traditum; fit etiam per deliquium, α) ponendo Tartarum ad albedinem calcinatum, β) in cella vel alio loco humido, donec resolvatur in oleum, quod posteà filtrandū. Parari etiam potest: si Tartarum post calcinationem, in aqua communi dissolvatur, filtretur, coaguletur: & in loco humido, donec resolvatur, collocetur.

Optimum est remedium in omnibus serpiginibus, ulceribus, praesertim a. venereis, tinea, scabie, verrucis. Faciem erugat & cutem reddit teneram. γ)

α) id est per resolutionem ab aëre humido frigido.

β) vel saltem ejus, quo docetur infrà cap. 17. fol. 302.

γ) Est porrò hujus olei tartari elegans usus in extractis vegetabilium purgantium conficiendis ejus enim gutta 4. 5. 6. cum menstruis misce; oleò tincturas vegetabilium extrahunt.

De hoc oleo Tartari per deliquium obiter & incidenter docet Crollius in sua Basilica sub Tartaro Vitriolato, pag. 116.

OLEUM SUCCINI. †

Digere libram unam succini triti, in vini albi α) ℔ j. Tum adde manipulum salis praeparati: destilla per retortam: β) servatis ignis gradibus. Rectificatur, γ) bis destillando, cum sale tantùm.

Sacrum hoc oleum olim appellatum fuit: ob vires ejus eximias, quas cum per se; tùm cum aliis mistum praestat: in epilepsia, apoplexia, melancholia, spasmo, vertigine, peste, calculo, frigidis capitis defluxionibus, cordis palpitationibus, animi deliquiis, ictero, difficultate respirandi, dysuriis, partu δ) difficili, uteri strangulationibus, mensium retentionibus, fluore matricis albo, vermibus, febribus. ε)

† praesertim albi.

α) Crollius pag. 190. addit aquam rosarum & betonicae.

β) in arena vel calce mortua. Hoc est; addantur priùs fragmentis succini arena alba pura, aut ossa combusta, vel etiam silices calcinati. Haec enim omnia eâ potestate pollent, ut succinum ebulliens quasi supprimant; nec idem permittant, ut per retortam in recipiens dilabatur vel fluat, quae sanè ratio est accommodatior, & ad destillandum oleum succini securior.

γ) Antequam oleum succini rectificetur, benè abluatur priùs in aqua communi; volvendo saepiùs, posteà rectificetur lentè in B. M. per aquam rosarum vel majorana.

Nonnulli tantùm per retortam destillant sinè ulla additione; saltem observantes, quae sigillatim colligunt, primùm prodit album, quod optimum est, hinc flavum, deinde rubrum; Caeterùm inter destillandum in collo retorta & receptaculi elevatur sal volatile succini album; quod colligendum est, & juxta mentem Crollii pag. 191. purificandum, estq; diureticon praestans, docente eodē p. 149. Dosis à gr. iiij. ad V I. Quod si ex capite mortuo succini in reverberio in cinerem reverberato per aquam communem salem elicueris, & huic salis volatilis miscueris, ejusq; compositi scr. j. cum scr. ij. visci querni pulveris in aq. paeonia bis vel ter in morbo adscendente exbibueris, id quemlibet caducum morbū tollere creditur.

δ) Si scil. olei succini gutt. VIII. vel IX. imponantur in umbilicum, & guttas 5. vel 6. cum pauxillo vini bis intrà horam bibantur, sive mortuum sivè vivum, educet statim.

ε) Usus eleganteeplures vide apud Crollium pag. 191. & seqq. exinde enim autor hos desumsit: ùt & apud Anshel: Boet. de Boodt. cap. 162. Externus ejus usus potest esse talis: Recipe olei succini ℥ j. mellis ℔ salis communis ℥ ij. Misceantur, & emplastri loco s. per ulcera arden-

Externus olei succini usus.

ardentia ponantur; ardorem extrahit, dolorem sedat & sanat. Hujus olei ℥ j. cum epodeldoch. lib. j. diligenter mista, adeo illud confortat, ut ulcera ab omnibus accidentibus, praesertim verò ab ardoribus, & humoribus praeset & defendat: extrahit etiam ex vulneribus officula; festucas; surundarumq; particulas per imprudentiam Chirurgi profundius illapsas.

Succini albi praeparatio artificialis. *Quod si album succinum haberi nequit: est enim rarius & pretiosius flavo; hoc aeque praestat, nisi quod prius artificio quodam ad albedinem reducendum sit: id praestabis hoc modo: Recipe succini flavi e.g. lib. j. pone in cucurbitam terream validam, superadde salis marini; vel si eo cares, salis gemmae aut salis communis optimi libras duas, superfunde aqua fluviatilis tantum, quantum satis est ad solvendum salem, quo soluto insuper affunde recentem aquam fluvialem, ebulliant postea posito alembico caeco ad dies 14. integras continuo igne, & tandem succini particulam eximtam fractamq; examina, quod si satis alba sit desistendum est ab opere coctionis, sin minus diutiùs insistendum; donec nempè albedinem sufficientem ostenderit. Inter bulliendum providendum fuerit, ne aqua deficiat, itáq; identidem alia fervens aqua superadficienda.*

OLEUM AD HEMICRANIAM COMPOSITUM.

Recipe Rutae manipulum unum. Bulliat in libra una olei α) olivarum, in olla nova, per horam dimidiam, Deinde funde illud in retorta eique adde Terebinthinae β) Venetae uncias duodecim.

Colophoniae uncias quatuor.

Destilla in arena. Aqua clara, quae primùm exit, & nullius momenti est, separetur: postea igne per gradus aucto: oleum destillatione prolectetur seorsim asservandum. Praesente paroxysmo parum de eo ad ignem calefiat: & gossypio in eo humectato, frons & tempora ut & ipsa pars dolens, cùm cubitum eundum est: inungatur.

α) recentis.

β) clara scil. Additur autem propter penetrationem.

OLEUM AD UTERUM †COMPOSITUM.

℞ecipe pulveris rutae parùm siccatae libram unam: Castorei uncias duas; olibani, Myrrhae ana uncias quatuor: oleum lini libram unam semis: Digerantur quatuor diebus, in ventre equino vel ejus vicario: posteà per retortam, in reverberio clauso destilletur. Hoc liquore umbilicus ungitur manè & vesperi.

† *Suffocantem:*

OLEUM LATERINUM †

Candefac particulas laterum, vel silicum instar fabarum, in crucibulo quas ità ignitas projice in vetus oleum olivarum: cooperi; α) & relinq; per noctem: posteà lapillos cum oleo per retortam β) destilla secundò & tertiò rectifica oleum destillando cum sale praeparato. γ)

† alias Philosophorum dictum.

α) ne accendantur in catine.

β) igne aucto.

γ) Usus olei laterini est in externis, praecipuè in gangrana, lupo, phagedenicis, &c. in internis possunt de eo sumi gutta dua vel tres in liquoribus destillatis, vel decoctis convenientibus. Oleum hoc ob praestantiam dicitur etiam oleum sapientia, & benedictum & sanctum, & divinum à veteribus est nominatum, cujus virtutes à Diodore Euchyont. lib. 2. de polychym. cap. 9. 44. numero & posteà Conrado Kunrath. medull. s. destil. Tom. 1. tractat. 11. recensentur. Alii hoc oleum reddunt melius hoc modo: Recipe Storacis; Calaminthæ, partes tres, olei terebinthina partes duas; olei Philosophorum partem unam; digere aliquandiu, posteà destilla per retortam & serva.

OLEUM SULPHURIS.

Recipe sulphuris triti libram unam, Calcis vivae libram semis, salis Mercurialis α) quatuor. Misce: & per retortam destilla. Ad vulnera β) & ulcera γ) utile.

α) id est; salis armeniaci, qui sublimatur instar mercurii:

β) scilicet antiqua.

γ) maligna.

NOTA.

Si per salem petras vis destillare, ac propè admoveas igni, sed altè in cineribus loces, donec discat ignem pati.

Olei sulphuris praeparatio secundùm Ponotium. *Ponotius in hunc modum felicissimè elicit: Sulphur ter sublimatum in vitro perfunditur spiritu Terebinthina quantum satis ad solvendum. Stent in calore leni quousq; colorentur ut sanguis. Affunde optimum vini spiritum ad tres digitos. Relinque donec spiritus vini tingatur. Effunde refuso alio, & extrahe tincturam totam. Spiritum destilla in Balneo: quo extractô, muta receptaculum, & igni intensiore exibit oleum sulphuris rubicundum non foetens. Hic nec Fincelii apparatus contemnendus, qui sic operatur:* *Fincelii apparatus.* *Sulphuris libra infunditur ter aceto, Siccatum pulveratur. Pulvis circulatur cum vini spiritu, Destillatur igne balnei, idq; ter repetitur. Loco vini spiritus aquam roris sumere potes. Pulveris tandem libra misce spiritus terebinthina q. s. & loco macerationis, quam autor vult, coque in vase clauso; ita enim feliciter opus procedet. Affunde postea vini spiritum, & extrahe tincturam. Quam tandem destilla, & spiritus exibit prior. Auctiore igne excipies oleum rubeum mutato receptaculo.*

OLEUM SALIS.

Sal constat ex partibus diversis: terrea, aquea, ignea. *Natura salis.* Consistentia & soliditas ejus à terra, liquabilitas ab aqua, mordicatio ab igne. Acris est, γλυκύπικρ☉, incisivus, subtilis, penetrativus, purus, fragrans, incombustibilis, & alia à corruptione praeservans, diaphanus aëris instar, per reiteratas praeparationes, dissolubilis in humido, liquabilis in igne, instar metallorum: estque ceu anima in corpore, secundùm Plinium, α) qui pôst Stoicos ait: salem datum esse carni porcinae, sua natura quasi mortuae, pro anima. Hic enim in modum fermenti, corpus cui miscetur, modò id penetrare possit, in suâ naturâ convertit; humorem viscosum putrefactioni obnoxium consumendo. Raimundus Lullius vocat liquorem salsuginosum, per totum corpus dispersum, humorem urinalem: Paracelsus Mumiam.

Sunt a. varii ab artistis excogitati modi oleum seu spiritum salis eliciendi. Aliqui sal decrepitatum per se destillant, absque additione alicujus rei externae. Sed cum sal sit facilis fusionis: & cùm in unum coierit, spiritus contumacissimos foveat: β) post destillationem viginti quatuor horarum, omnibus refrigeratis; retortam frangunt: massam salis terunt: & novae retortae imponunt: cum liquore destillato; idque toties repetunt; donec totum sal in oleum resolvatur, quod octava aut nona destillatione γ) fieri solet. Taediosa nimis operatio. δ). Alii sal calcinatum, in cella vel aqua pluviali dissolvunt: & cum argilla figulina cribellata impastant, indeque orbiculos vel globulos formant: quos exsiccatos retortae indunt & spiritus eliciunt. Ego verò sic parare soleo. Accipio libras duas salis marini calcinati: ε) misceo cum sex libris farinae laterum, vel terrae rubrae, vel boli communis: impono retortae firmae & amplae, ζ) ut tertia ad minimùm pars vacua remaneat, adhibitoque recipienti amplo, in qua prius aquae η) stillatitiae librâ infudi, destillato per triginta horas: servatis iisdem gradibus ignis, de quibus destillatione spiritus Victrioli dictum: Post separationem aquae & phlegmatis, accipio viginti ad minimum uncias olei acerrimi, quod rectificari debet,

Vires exerit potentissimas, cùm interiùs; tùm exteriùs sumptum. Renovat totum hominem, & præservat ab omnibus morbis: si in generoso vino aut aquâ vitæ usurpetur. Cum sale absinthii mistum, & in vino aut aqua absinthii usurpatum, hydropem tollit. Curat epilepsiam, icterum, febres, calculum, lumbricos. Inunctum sanat membra luxata, contracta, paralytica, apostemata; dolores item podagricos mitigat, si cum oleo vel Terebinthinæ, vel ceræ, vel chamomillæ misceatur. Calcinat etiam omnia metalla, lapides, vitrum ipsum, artis opus perfectissimum. θ)

ALIUS MODUS.

Dissolve sal commune in humido per se: toties filtra; donec nullas relinquat feces: deinde pone in ventrem equinum per duos menses: postea fortissimo igne destilla: & phlegma per balneum à liquore unctuoso salsuginoso, separa. Quicquid corruptioni maximè obnoxium est: hoc liquore si imbuitur, multa secula manet incorruptum. Creditur illud formosissimæ fœminæ cadaver hoc liquore fuisse conditum, quod, referente Raphaële Volaterano, tempore Papæ Alexandri VI. (*lib. 6 Geographia*) ante annos centum & sedecim aut circiter, in antiquo sepulchro, propè Albanam, adeò integrum, nullaque adeò corruptione contaminatum repertum fuit, ac si eâdem horâ expirâsset: cùm tamen ex scriptura marmori insculpta, ultra mille trecentos annos, jacuisse ibi defossum constaret.

α) Plinius hæc non habet.

β) Imò sal fusum nullum planè spiritum de se mittit, nisi vicissim discontinuetur.

γ) vix duodecima.

δ) sed valdè bona.

ε) Id est, decrepitati,

ζ) terrea,

η) Non opus est effusione aquæ, quia per se etiam phlegma destillat.

θ) dosis à gutt. 4. 5. 6.

Oleum salis dulce conficiendi ratio. *Gloriosa est apud Chymicos, admodum de oleo salis dulci ostentatio, sed quæ nunquam demonstrari potest: tale enim oleum seu spiritus salis dulcis a sale ipso nulla destillatione projicitur absq; spiritu vini. Hic itaq; solus est, qui eandem dulcedinem procurat, sive ab initio cum sale destillando conjungatur, sive postea spiritus salis cum eodem sæpius cohobando subtilisentur: sic enim & non alio modo omnem acrimoniam à spiritu salis, aufert, eumq; subdulcem reddit, simili modo in cæteris spiritibus efficiendo. Apparatus ejus est talis: sal solvitur in aqua pluviali destillata, filtratur & coagulatur, postea calcinetur igne moderato, semper movendo ne fluat, idq; fiat deciesquinquies, vel sæpius; posteà idē sal extrahitur cum vini spiritu optimo, quo particulatim ablato sal lapidescat. (i. dest, bis es zu Crystallen vvird, oder bis sie anschiessen) Ex istis crystallis, cum argilla seu terrâ sigillatâ, crustâ impastatis, fiat more usitato spiritus dulcescens, ulterius cum alcohole vini conjungendus, & sæpiùs cum eo per cohobia destillandus.* (*Pag. 27.*) *Nec Crolliana olei seu spiritus salis præparatio vilipendenda, quam ita correctam damus: Recipe salis Cracoviensis nativi, id est, salis gemmæ vel salis marini exsiccati vel calcinati saltem, scilicet decrepitati, lib. 4. affundendo aquam pluvialem, impasta vel malaxa, cum alba argilla figulinarecenti & per setaceum cribrata libris duabus (vel quod meliùs, argillæ loco, sumatur matrix si haberi possit, seu cortex Terram sigillatam involvens, & proximè ambiens, & è qua Terra sigillata tanquam nucleus eruitur, sic enim efficaciorem liquorem ad usus medicos habebis) inde facias orbiculos, hoc est, pastillos rotundos seu oblongos, quos retrò fornacem ad duritiem exsiccatos imponitis retortæ terræ luto obductæ, vix ad dimidietatem impletæ: jungatur Recipiens satis capax luto tenaci connexum, & servatis ignis gradibus, donec phlegma egressum est, ultimò pelle forti & indesinenti igne aperto continuando, donec spiritus albi omnes egressi sunt. Sic sal marinum cum terra sigillata cruda tripla, vel quadrupla proportione mistum, & ad præscriptum autoris, destillatum, spiritum reddit elegantiorem. Spiritus hic seu oleum salis dicitur habere antipathiam, ac naturam contrariam, quod tamen non aliunde accipit, quam ratione mistionis: Sal enim tanquam mistum corpus habet in sese partes diversas; quarum singulæ alias atq; alias habent qualitates, ac alios effectus. Conjunctim verò id ostendunt, quod mixti corporis est. Ita Sal commune excitat sitim. Spiritus hic pellit eandem, quod manifestè apparet in hydropicis, in quibus sitim sedat, & quidem tam fortiter, ut postquam spiritum salis, præsertim vero compositi, usum aliquandiu continuaverim, in posterum non sitiam; quod tamen aliàs in sale resoluto microcosmico cujus est hydrops, perpetuum & quasi inseparabile est. Essentialem enim humiditatem, quam multum exhauritur in hydropicis, spiritus salis adjuvat, & ventriculum cæteraq; viscera corroborat; sal verè tanquam mistum corpus essentialem humiditatem non promovet, sed eam aufert: Sitis itaq; a sale sumto non minuitur, sed promovetur.* (*Spiritus salis cum sale commune antipathiam*) *Tandem elegantium virtutum est oleum, s. spiritus salis compositum, ex sale nempe petra, & sale communi confectus, qui hic apprimè commendatur, nec immeritò, siquidem eo medicus verus commodè carere nequit.* (*Oleum salis compositum.*)

OLEUM VICTRIOLI.

Dissolve Victriolum optimum in aqua communi: dissolutionem in leni balnei calore digere; postea filtra: & per vaporem balnei, in vase vitreo, aquam abstrahe, donec cuticulam contrahat. Tum vase in loco frigido posito, cristallos diaphanos producet: quibus separatis, reliquam aquam evaporabis, donec novam contrahat cuticulam, & novos in frigido produxerit crystallos; quos omnes separatos dissolves, digeres, filtrabis, rursus in frigido crystallisabis, & ut suprà separabis, eundem laborem tertiò repetendo, donec victriolum ab omni terrestreitate heterogenea sit liberum. Hoc victriolum cucurbitæ altæ impone, & phlegma per balneum ad siccitatem abstrahe: reddendo toties propriæ terræ; α) donec siccum ebiberit totum humidum. Massam exime, & in pulverem subtilem tere: eumque in retortam firmam immitte, cum octava parte sui ponderis spiritus vini summè depurati: & servatis ignis gradibus per triduum; omnes spiritus evoca. Vase refrigerato, quod in recipiente fuerit, redde aliis duabus libris colcotharis, ut suprà præparati, & iterum per triduum destilla. Tum vini spiritum, per Balneum; in cucurbita alta separa: Deinde spiritum victrioli per cineres destilla; in quo si corallos vel perlas dissolveris: Verùm Antiepilepticum β) habebis. Oleum instar sanguinis rubeum, quod in fundo hærebit, rectificare poteris, destillando per retortam in arena, vel sola γ) digestione, fecesque terreas, quæ fundum petent, ab eodem oleo separare.

Ejus usus est in metallicis potiùs, quàm medicinâ.

α) quod ferè primâ operatione continget.

β) Fit hoc oleum Antiepilepticum præstantius hoc modo: Recipe hunc spiritum Victrioli, funde super corallia pulverisata, & radicem pæoniæ quantum satis; calcinantur corallia & exalbescunt: relinque aliquandiu, & corallia petunt fundum, aquam supernatantem decanta, quæ parùm accessit: cujus recipe cochleare unum, & tantundem aquæ radicis pæoniæ, ac in eo solve salis verbenæ drachmam unam; da epileptico post paroxysmum, ac repete per triduum vel quatriduum manè jejuno stomacho, abstinendo ab omni potu pòst sumtum hoc per 4. horas. Eo pertinacissima etiam epilepsia solvi creduntur. (*Oleum Antiepilepticum ex victriolo.*)

γ) quod melius est.

Operosiorem autoris præparationem, quæ suo loco quidem

quidem haud inutilis fuerit, sublevat vitrioli salsem, ad flavedinem usq; calcinatio: cui si miscueris particularum silicis partes duas, & cum spiritu vini imbiberis, ut fiat instar pultis, per retortam tandem destillatum, rubicundum oleum prodit: à quo si auferatur per balneum phlegma, idem est cum eo, quod antea hic proponit.

Alia olei Vitrioli praeparatio compendiosior. *Fit & oleum rubicundum vitrioli hoc modo: Recipe colcothar, rubeum q. v. fac istud ebullire in vino albo generoso ad colcothar duplo, usq; ad siccitatem, postea tere, & ex retorta igne aperto destilla primo phlegma: postea applica receptaculum capacissimum, ac juncturis bene munitis destilla more consueto oleum instar sanguinis rubicundissimum.*

Oleum vitrioli dulce. *Potest etiam hoc oleum Vitrioli fieri dulce (quod Crollio apud neminem adhuc videre licuit, ut de seipso testatur in f. Basil. Chym. pag. 223.) hunc in modum: Oleum hoc in sartagine ferrea nova cum aqua communi tam diu coquatur, donec sal corrosivum ad fundum sartaginis collectum fuerit, & tunc reliquum oleum dulcescit; idem facit ferrum candens in oleo Vitrioli, aliquoties extinctum: sed ab hisce ἐγχειρήμασι virtutes ipsius olei valde imminuuntur, nec effectus medici inde sperantur. Videatur de oleo Vitrioli dulci Triumph. Antimonii Basil. Valentini Monachi.*

OLEUM ANTIMONII

Recipe Antimonii crudi:
Sacchari candi ana uncias 4.
Aluminis calcinati unciam unam: simul tere & misce. Destilla per retortam, α) igne valdè moderato. Sic accipies oleum rubicundum, β) ad ulcera aptissimum.

α) *satis capacem.*

β) *prodit potius gummi nigram seu spissum loco olei.*

γ) *Ex oleo illo Antimonii cum aceto ad supereminentiam trium aut quatuor digitorum in digestione extrahitur tinctura, quae sola manet post evocatum spiritum vias in B. rubicundissima & dulcis; Ejus compositio sequens laudatur ad Quartanam:*

Medicamentum ad Quartanam. *Recipe istius olei unciam semis, aloes succocitrinae drachmas duas; ambragrysea drachmam unam; essentiae croci drachmam semis, cum portione aliquâ conserva borraginis fiat massa. Dosis scrupulus semis in principio paroxysmi, purgat per inferiora.*

Coronidis loco, antequam capiti huic de oleis finem imponamus, nonnullorum Empyricorum versutiam & impostùram, dum cum oleis aromatum praesertim destillatis aurum potabile (putabile potiùs) fabricare student, detegendam esse necessario duximus Chymiatricis & Medicis quilibet vir bonas discernere valeat. Turnisserus, & post eum Huserus, ac ab illis aliquot multi cum oleis aromatum destillatis, inprimis verò oleis, caryophyllorum: thymi, cinamomi & tiliae, cum oleo camphora, quod vocabant, limaturam Solis, vel ejus calcem in coloratam quandam essentiam redigebant, ac pro auro potabili magno precio vendebant. Sed falso.

Empyricorum aurum potabile fictitium conficiendi modus describitur. *Processus est talis: Camphora prius electa solvatur in aqua forti ex nitro & alumine ana facta, ac paulo post innatabit aqua camphora instar olei flavi, quod separandum & seorsim servandum est. Deinde sint tibi prompta olea caryophyllorum, thymi, tiliae & cinamomi, ac insuper calx Solis subtilissima. Recipe igitur olei caryophyllorum drachmas quinque ol. thymi & cinamomi drachmas duas, olei tiliae drachmam unam, olei camphora per aquam fortem resoluti drachmas quatuor, calcis Solis subtilissima drachmas tres. Haec singula sigillatim in suis vasculis statuantur praesentia: celeriter enim res expedienda est: ita prompta insuper sint duae conchae vitreae, quae ad miscendum superiora proba, tersa & idonea sint. Una concha capit oleũ camphorae: in hoc calx Solis immittatur, & simul oleum caryophyllorum infundatur statim omnia fervere & ebullire videbantur. Extemplo itaque in illa concha in alteram hinc inde transvasando totum mixtum fundatur, ac refundatur, ut omnia incalescere & ebullire visa sint. Calx Solis simul cum illis misceatur, & inter bulliendum quasi solvatur: fiunt enim omnia rubicundissima & crassa instar sanguinis. Dum haec transvasando perficiuntur, deinceps etiam residua addantur olea, ac identidem transvasando, misceantur omnia diligenter.*

NOTA.

Conchae vitreae, quemadmodum & olea ad hanc operationem requisita, debent plane esse sine omni phlegmate aquoso, alioquin res ipsa non succederet. Hanc ergo compositionem Thurneisserus pro magno secreto habuit, & admodum carè vendidit. *Unciam scilicet semis pro 10. imperialibus.* *Atqui Philosophus Hermeticus hanc empyricam & crassam operationem vituperio dignam existimat: est enim fallax & nimis a veritate aliena: Camphora ab aqua forti redigitur quidem in oleosam liquorem: simul enim spiritus illius aquae fortis in se continet: oleum itaque revera non est. Jam igitur quando miscetur hic liquor cum caeteris oleis pinguibus, fit mutua ebullitio, quae non aliunde est, quam à salium aquae fortis spiritibus, aliàs simili modo cum aliis oleis propter contrariam naturam pugnantibus parum aut nihil de Sole simul solvitur: aut si quid solvitur; id à nullo oleorum fit, sed mere ab ipsis corrosivis spiritibus invicem cum oleis incalescentibus. Praeterea eadem olea sine calce Solari inter se, eo ut diximus modo, confusa & mista, deinceps crassa fiunt & rubent: haec igitur rubedo est ab ipsis, non protinus ab auro. Quid itaque de ejusmodi fucis boni sperandum sit, modo liquet. Haec obiter saltem monere voluimus, ne tantam stultitiam defendere videamini.*

CAPUT VII.

De Tincturis Liquidis.

Tincturae vocabulo, Chymici non intelligunt, ut vulgus opinatur, colores simplices à misto separatos, vel exaltatos sed colores essentiae rerum & qualitatibus formalibus, è concreto corpore extractus inhaerentes: Unde Tincturae interdum olea dicuntur, interdum spiritus, interdum quinta essentia.

Arcanum & Tinctura reipsâ non differunt. *Arcanum & tinctura reipsa non differunt, siquidem arcanum Paracelso propriè id vocatur remedium, quod aliis multis praecellit. Arcani itaque nomen quaelibet Medicina magnetica & virtuosa cujuscunque etiam speciei mereatur. Tinctura verò nihil aliud est quam arcanum specificum, cum essentia qualitatibusq; formalibus etiam colorem res habent, at in sui similem naturam tingere possit, adstipulante id ipsum Libavio lib. 2. Alchym. tract. 2. Haec in medicina plurimum ad valetudinis restaurationem & sanitatem firmandam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, spiritus, sanguinem & calorem usu sui reddat vegetum & valentem. Omnis autem tinctura caelo sereno & quidem sic est paranda, ne crasis substantialis cum colore vivo pereat: in hoc enim totum consistit artificium, & non nisi veris Chymiatris propriam, quibus exactè est nosse, nam coloris menstruis additis; num vero ipsi rei tingenda, sit adscribendas: menstrua enim non pauca in digestione per se spontè rubescere observavit Crollius in Basil. Chymicâ pag. 164. & 165. Hujus variae sunt differentiae; aliae enim passiva dicuntur, quae extrahuntur, ut tinctura rosar. &c. alia verò activa, quae scilicet passivas extrahunt, imò ipsas tincturas communicant. Ut magisterium sapientum, croci, &c. Item tinctura alia est naturalis, alia artificialis; quaedam metalli-*

ca, quadam animalia. Item alia simplices, alia composita. Qua interdum olea dicuntur; interdum spiritus; interdum quinta essentia, prout magis cum his participant, vel illis.

TINCTURA ROSARUM SICCARUM.

Impone unciam unam rosarum rubrarum exsiccatarum, in libras quatuor aquæ tepidæ, quibus adde drachmas duas aut circiter spiritus Vitrioli, vel Sulphuris. Intra tres vel quatuor horas aqua fiet coloratissima, quæ filtrari debet: in qua si dissolveris uncias duodecim sacchari: verum hepatis α) refrigerativum habebis.

α) In febribus, aliisq; caloribus præternaturalibus, quos imprimis expedit, usus ejus est magnus, præterea que ipsi hepati confortativum est, propter spiritum Vitrioli, ventriculiq; ob id bonam digestionem promovet.

TINCTURA VIOLARUM.

Flores β) contusi macerentur in propria aqua, vel sacchari oleo superiùs descripto: post exprimantur: expressum coletur: donec tinctura voto respondeat.

β) potest & hic addi vitriolum, ut in tinctura rosarum monitum fuit.

VEL:

Pone flores ad alembici rostrum: ut propria aqua destillata prætenlabendo tincturam secum abstrahat.

Operatio melior est talis: fistula ventriosa inter rostrum alembici, & vas recipiens posita, capit flores integres recentes. Ex floribus autem contusis in cucurbitam positis destillando per eos flores transiens aqua, secum colorem flavum rapit. Quæ tamen Tinctura non diuturna. Mullerus in miracul. Chymic. pag. 83.

CAPUT VIII.

De Balsamis.

BAlsami Chymici nihil aliud sunt; quàm olea composita, & aliarum rerum additione spissiora reddita. Constant ferè liquore triplici, spirituoso seu aqueo, oleaginoso & crasso instar mellis: quibus interdum pro rei natura, moschus ambra, Zibetha, &c. addi solent.

Hoc est, balsami conficiuntur ex tribus, scilicet ex proprio oleo, tinctura & sale. Hinc Paracelsus definit balsamum, quod sit res temperata, non dulce non amarum, non ponticum, sed liquor salis; non sit sal minerale; sed sal liquoris, ideò potentissimè præservat à putrefactione, de Tart. lib. 1. tract. 4.

In balsamis conficiendis certum pondus principiorum per omnia observari non debet nec potest.

Ad balsamorum verè compositionem an certum pondus principiorum per omnia observari debeat, vel etiam possit, controvertitur: Nos negamus: quadam enim sicciora sunt, habentque tincturam planè aridam, qualis est cinamomum; quadam habent tincturas oleosissimas, ut nux moschata, fœniculum, anisum, macis; quadam mediocrem obtinent naturam, ut Zinziber: prout itaq; tinctura fuit arida vel sicciores, pro coctione pondus olei informatur. In genere verè tantùm cera admiscetur, ut oleum exinde quasi coagulari, posteaq; faciliùs cum tinctura permisceri possit.

Exempli gratiâ, in balsamo fœniculi hac ponderum ratio observetur:

Recipe tincturæ uncias sex, ceræ unciam unam, olei unciam semis. Ceram itaq; benè mundatam, & rasam tenuiter leni colore ignis funde, fusa adde oleum, & extra ignem spatulâ ferreâ tam diù agitando misce, donec consistat, adde posteà tincturam cum spiritu vini extractam, & iterum misce. Cum omnia jam ad consistentiam suam perducta fuerint, & refrixerint, adde salis fœniculi ad singulas uncias potius compositi drachmam semis, quæ faciunt drachmas tres cum semisse, atque itàre servetur usui. Quia verò cera, per vetustatem rancida fit, & ob hinc salibus compositionibus ingratum saporem conciliat; insuperq; in usu balsamorum externo a cera potiùs occludantur pori, ne vis eorum rectè penetrare possit; igitur pro hoc incommodo evitando sapientiores Medici ex oleo quodam puro vegetabili, per acetum tincturam extrahunt, donec corpus albissimum residuum fuerit; Quod, cum planè insipidum, nullisq; qualitatis peregrina capax sit, id loco ceræ, ad consistentiam balsamis conciliandam sumant, oleo nempe & tinctura aromatum cum eorundem sale in istud magma immissis. Quercetanus meminit artificii cujusdam novi sibi à Medico Germano communicati, olea scil. reducendi in essentias gratissimas & utilissimas, quæ propriis suis coloribus, odoribus saporibusq; nobilitantur: nulla accedente mixtione: quam Manna cœlesti optimè depurato, quod harum rerum vires, atque virtutes allicit, easq; sua admixtione exquisitissimè corrigit, id quod hieroglyphicis tantùm verbis arcani hujus descriptionem adumbrare voluit, & quidem meritò; prudenti enim & experto Chymico sat dictum. Quem modum elegantiorem à Quercetano etiam se didicisse profitetur Laurentius Hoffmannus Medicus Hallensis eximius, & qui beneficio Lorbaonum aliena qualitatis expertis, & tinctura vitalis perficitur. Hoc enim modo, ait, concinnati balsami nativum colorem, odorem & saporem retinent, effectus exoptatissimos proferunt, & facili negotio, quod singulare habent, in tenuissimum pollinem redigi, atq; ad multos annos conservari possunt, de us. & abus. medic. Chymicor. pag. 7.

In Pharmacop. Dogmat. restit. non inventum tum verum à loco in frustra reducenda.

BALSAMUS CINAMOMI.

Componitur hic ex tinctura, per Spiritum vini extracta & inspissatâ, oleo & sale ejusdem, nec non α) ceræ albâ, in aqua rosaceâ probè soluta: lota: & ab omni acredine vindicata, quæ mediam dat consistentiam. Vel fit ex sebo cervi, aut vervecis, diligenter mundato & lotos ità in quodlibet per se, vel unum ex istis, cum cera possit misceri, & posteà cum extracto, oleo & sale ad justam consistentiam reduci. Ità parantur balsami ex Caryophyllis, Junipero, Salvia, Rosmarino, Aniso, & similibus, qui tam pro externo illitu, quàm interno usu sunt efficacissimi.

α) pro cera substituatur oleum arcanum vegetabile superius; redduntur enim eo balsama durabiliora, nec illud tam facilè rancescit quàm cera.

BALSAMUS † SULPHURIS.

Recipe florum Sulphuris uncias duas. Ol. α) Terebinthinæ uncias quatuor: Misce, & vitrum in arena colloca, ut spatio octo horarum lentè bulliat, & fiat instar sanguinis. β) Tum superfunde aquam communem: & per alembicum γ) destilla δ) oleum superfluum cum aqua. Manebit in fundo balsamus sulphuris: à quo tincturam per spiritum vini extrahere potes, & coagulare, quæ in aqua Hyssopi vel Syrupo liquiritiæ, datur à tussi vexatis, propter pulmonum affectus. Valet ε) etiam ad ulcera maligna. ζ)

† Quercetano vocatur rubinus sulphuris.

α) spiritus Terebinthina.

β) Separa spiritum & adde ad eminentiam 4. digitorum destillatam aquam, & per alembicum, &c.

γ) in balneo.

δ) Spiritum.

ε) & in aqua ulmaria, vel cardui benedicti ad pestem.

ζ) dosis à guttis 4. ad 7.

Insuper de hoc balsamo sulphuris videatur etiam Penotus in tractat. de vera præparatione & usu medicamentorum Chymicorum.

Præ-

Balsamus sulphuris Rulandi. Emplastrum diasulphuris ejusdem.

Præstantissimum quoque fuit Rulando Patri ex hisce floribus cum oleo nucum balsamus sulphuris confectus, qui in variis & infinitis morbis ab ipso fuit adhibitus, prout videre est Curat. 92. Cent. 1. Emplastro simul Diasulphuris, ita vocato, ejusdem superimposito, cujus descriptio ea est: Recipe olei sulphuris uncias tres, colophoniæ drachmas tres, ceræ unciam unam semis, myrrhæ ad pondus omnium. Cera, colophonia, oleoq; liquefactis simul & benè commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, spatula semper agitando donec benè permixta fuerint. Posteà scilicet post quartam horæ partem ab igne deponantur, & paulatim frigescant. Habebis Emplastrum præstantissimum, certum & infallibile in curandis omnis generis ulceribus & vulneribus quibuscunq;.

BALSAMUS SATURNI.

Destilla duas partes aceti imprægnati sale Saturni, ut tertia tantùm pars supersit. Deinde recipe olei rosati uncias quatuor, aceti imprægnati uncias octo. De hoc guttatim super oleum infunde: & simul continuè misce in mortario æneo: α) fiat instar unguenti, quod confert inflammationibus, & podagræ calidæ. β) Si idem acetum sale Saturni imprægnatum mixtum fuerit, cum æquali parte aquę communis, & applicatum calidè, cum linteolis replicatis, super contusiones γ) in quâcunq; corporis parte statim sedat omnem dolorem. δ)

α) plumbeo.

β) item cancro, & omnibus phagedanicis ulceribus.

γ) earumq; lituras.

δ) & maculas extrahit.

Salis Saturni præparatio.

Sal Saturni paretur hunc in modum: Recipe cinerem plumbi aperto igne sine sophisticatione, sive alio adjecto, præparatum, ex illo salem non aquâ, ut habent irritis vulgarium descriptionum labores, sed aceto destillato extrahas, quem postea à suo sale aqua pluviali, solvendo, filtrando & lenissimè in Balneo evaporando septies edulcora, tandem in deliquio in liquorem solve.

CAPUT IX.

De

Extractis.

PAranitur EXTRACTA specialiter sic dicta ex genere animalium & vegetabilium, beneficio dissolventium sive menstruorum accommodatorum, qualia sunt spiritus vini, juniperi, serum lactis, hydromel vinosum, aqua pomorum redolentium fumi terræ & similium, vel aquæ ex iisdem, ex quibus extracta concinnare animus est, destillatæ. Ex animalibus canes, aut Mumia, hepar, splen, pulmones, testiculi & similes partes eliguntur: undè vulgò inclaruerunt extracta ex cranio humano ad epilepsiam: ex splene α) bovis ad menses provocandos: ex hepate vituli, ad hydropem & fluxum hepaticum: ex pulmone vulpis ad asthma & similes morbos. Ex vegetabilibus varia fiunt: utpote ex herbis, floribus, radicibus, succis, baccis, corticibus, lignis, aromatibus, seminibus, fructibus: ut videre est, apud Quercetanum, c. ult. Pharmacop. Dogmaticorum restitutæ.

Cæterùm ad extracta purgantia præparanda: multi hactenus vini spiritu, pro dissolvente usi sunt: qui tamen, quod vim eorum catharcticam valdè infringat: β) promiscuè in omnibus non videtur usurpandus. Adhiberi poterit interdum in Hellebori, Colocynthidos, Scammonii extracto: in aliis autem substituentur aquæ destillatæ: utpote Rhabarbaro, accommodata erit aqua Endiviæ: Foliis Senæ Orientalibus, aqua pomorum redolentium, fumariæ, fœniculi: Agarico aqua cinamomi: & sic porrò aliis aliæ. Quod si talis aqua vitæ, proprio scilicet sale armoniaco privata, uti Danotus, & post eum, Joannes du Val, Medicus Issoldunensis, Penotus quoque in

Pag. 192.

tractatu de vera medicamentorum Chymicorum præparatione, in magisterio Tartari, docent, daretur: præstantior, ad omnis generis extracta paranda, desiderari non posset. Verùm quamvis Dn. Mayaud Vir in re Chymica longè exercitatissimus & amicus meus singularis, ad illorum doctorum placita, menstruum tale parare, mecum tentaverit; tamen nunquam non in operatione hac oleum & operam perdidimus. Unde conjicere quis posset: quod, cum bonus ille Penotus in suprà citato magisterio Tartari, alios ad Dei timorem, & pro tam raro secreto gratiarum actionem moneat & invitet: ipsemet Deum non satis timuerit, nec illi gratias egerit: quando tale magisterium posteritati consecravit.

Hepatis bubuli extractum.

α) Idem præstat hepatis bubuli extractum, quod sic fit: Recipe hepar bovis junioris castrati, seca in particulas, easque in clibano exsicca & pulverisa, adde vinum adustum à fecibus suis crassis destillatum, & cum eo extrahe subtiliorem substantiam jecoris, quantum ejus fieri potest: si non amplius extractio procedit, pulverem hepatis exsiccatum primò, & secundò cum spiritu vini, ut antea, extrahe, atque id repete etiam tertiò, conjunge omnes extractiones, & ad consistentiam quandam destillando redige, adde tandem sal proprium ex capite mortuo hepatis cum aquâ destillata extractum, & misce. Ejus usus est, ut extracti splenis bovis; sed longè promptior & expeditior.

Spiritus vini ad extracta purgantia est menstruum minimè idoneum, & quare.

β) Utrum ad extracta purgantia conficienda spiritum vini pro idoneo menstruo adhibere possit, post alios multos disputat hic autor noster. Existimat autem, quod in nonnullis vis purgans, digestione per spiritum vini infringatur: ast committere videtur elenchum: non enim infringit, sed eam ad se non trahit: facultas enim purgantium hospitatur in sale Mercuriali, ea itaque desiderat, simile menstruum, cujus symbolum est idem cum eo quod extrahendum est; spiritus autem vini est sulphureus, naturamque sulphuris retinet: itaque ille ut trahit ex rebus id quod sua natura est, nimirum sulphur, sales intactos relinquit: is itaque potius adeorum extractionem facit, quorum essentia consistit in Sulphure, qualia sunt diaphoretica, de purgantibus non item. Nec hanc nostram labefactare potest sententiam, eorum opinio, qua contrarium persuadere conatur, quod scil. nulla vis purgandi in iis relinquatur, quibus spiritus vini affunditur; dicunt enim, extrahi quidem vim catharcticam à spiritu vini, sed ab eo non facilè separari posse, sed dum abstrahitur eam secum auferre. Verùm diversum dictat experientia: nam primò quomodo spiritus vini ad se trahere potest, id quod non est sua natura, uti modo dictum. Dein si vim purgandi plane extrahat, qui fit, quod ejusmodi extractum hoc menstruo inquinatum posteà probe exsiccatum, accommodatumque aliud affusum, vim catharcticum in ipso adhuc delitescentem, optime in apricum proferat? Et tandem quod additur, vim catharcticam à spiritu vini non facile separari posse, huic itidem experientia manifestò reclamat; quis enim negabit, quod spiritus vini menstrui loco in extracto colocynthidis adhibitus, non à facile tinctura purgante separari possit? Quocircà nec vis purgandi in vini spiritu figitur: magmata enim purgantium à spiritu vini extractionis ministerio absolute relicta aliis menstruis posteà excitata, vim purgandi à spiritu vini non attractam, demum mittunt, quasi nulla esset. Ad extracta itaq; purgantium, exceptâ colocynthide & scammoneâ inserviunt alia menstrua, qualia sunt, hydromel vinosum, vinum Canarin, serum lactis, aqua pomorum redolentium, betonica, fœniculi, endiviæ, anisi, rosarum, ulmariæ, cardui benedicti, fumiteræ & similium, ubi inprimis semper guttulæ aliquot olei Tartari per deliquium concinnati, admixtæ fuerint; Sic enim illa sal mercuriale citiùs aggrediuntur, ac ad sese rapiunt. Ex his omnibus abundè liquet, quænam causa, quod in extractis sæpe vis purgatrix

Ad extracta colocynthidis & scammoneæ paranda Spiritus vini requiri tur.

debi-

debilitetur, ne non rarò purgantia quædam in substantia in praxi addere soleamus. Quamobrem probè animadvertendum, quænam, huic vel illo purganti, menstrua sint.

EXTRACTUM SENÆ.

Folia senæ α) macera per viginti quatuor horas, in sufficienti aquæ stillatitiæ β) pomorum redolentium quantitate: quod tinctum est, effunde & filtra: foliis prius fortiter expressis. Interim ex fecibus, secundum artem, γ) sal elice; & tincturæ commisce, quam deinde lento balnei calore, ad duas partes destilla: vel in scutella vitrea vapore calentis balnei reliquum humorem, ad extracti consistentiam exhala. Dosis ejus drachma semis. δ)

NOTA:

Tincturæ extractionem ex iisdem foliis Senæ non esse secundò repetendam: nec extractum intra corpus admissum, ideo gravia concitet tormina. ε)

α) sine stipitibus.

β) vel alterius qualiscunque aqua destillata non graveolentis; ideo verò ab autore aqua pomorum redolentium capitur, quia ut succus eorundem, ita & aqua tincturis vegetabilium extrahendis maximè idonea est.

γ) In extractis purgantibus admistionem salium propriorum improbamus, cum salia potius adstringant, quam purgent. Quapropter omnium absolutissimè egeris, si tantùm menstruo aliquot guttulas olei Tartari per deliquium præparati adjeceris, ut suprà etiam innuimus.

δ) Dosis potiùs est a scr. j. ad ʒß.

ε) quia per crebriorem extractionem etiam impuritates extrahuntur, quæ tormina pariunt.

EXTRACTUM RHABARBARI.

Rhabarbarum recens minutim concisum digere in aqua Endiviæ, α) vel alia odorifera, donec coloretur. Quod tinctum est, deple: novamque aquam toties reaffunde, donec ea nō tingatur ampliùs. Depletiones filtra: circula & menstruum ad extracti consistentiam per balneum evoca: sale priùs ex fecibus addito: β) ut in superiori præparatione dictum.

α) buglos. borrag. portulac. cichor. aut alterius convenientis, cum guttulis aliquot olei tartari.

β) Neque hic admistione salis opus.

Quercetanus correctori loco adjicit Cinnamomum & santalum rubrum, sed meo judicio parùm fructuosè, siquidem illud nullo alio modo fieri debet, quam per aquas cichorii, endiviæ, centaur. minor. aut alterius convenientis, cum guttis aliquot olei Tartari per deliquium factis, sine ulla compositione alia. Acui tamen illud potest, necessitate requirente, cum diagridio; item cum Chitiba Chemia, elaterio, philosophicè præparatis, nempè per levigationem in marmore, cum guttulis aliquot spiritus Vitrioli, & oleorum anisi, fœniculi, cinnam. angelic. citri. &c. pro ratione morbi & patientis. Dosis est gran. XV.

PANCHYMAGOGUM. †

Recipe pulpæ Colocynthidos. α)
Ellebori nigri, β)
Diagridii ana uncias duas semis:
Turbith, γ)
Hermodactylorum,
Agarici.
Aloës ana unciam unam;
Foliorum senæ Orientalium,
Rhei electi ana uncias quatuor:
Specierum Diarrhodon Abbatis unciam unam.

Fiat Extractum secundum artem, cum aqua Cinamomi, δ) addendo ε) sal ex fecibus. Dosis à scrupulo uno ad drachmam semis.

† De hoc vide Crollium pag. 138. Quod etiam describit Isaacus Hollandus in opere vegetabili. Panchymagogum autem dicitur propterea, quod trahat omnes humores.

α) antiqua.

β) verè Styriaci.

γ) gummosi.

δ) cum vino parata.

ε) Non opus. Ut ex superioribus constat.

Descriptio panchymagogi non minùs facilis & utilis est hæc:

Recipe Folior. senæ Alex. sine stipitibus uncias duas.
Rhabarb. opt. unciam unam semis.
Radic. hellebor. nigri styriaci unciam unam.
Turpethi albi gummosi.
Polypod. querni.
Trochiscor. alhandal.
Agaric. trochisc. ana unciam semis:
Medull. sem. Carthami.
Myrrhæ rubeæ select. ana drachmas tres:
Specier. aromat. garyophyllor. diambræ, ana drachmas duas:
Cortic. citri drachmam unam.

Concisa & contusa extrahantur simul omnia cum affusione spiritus vini boni, & aqua Cinamomi ana libram unam semis: posteà exprimantur: Feces iterum extrahantur cum solâ aquâ Cinamomi tenuiori: procedatur posteà secundum mentem Crollii pag. 138. Extracto adde Extracti aloes cum aq. betonic. vel veronic. facti uncias tres. Fiat mixtio, deinceps ad majorem consistentiam in calido redigendam: adde ol. garyophyll. gutt. x. Dosis a gran. x. ad xx. vel xxvi.

AD QUARTANAM.

Recipe Aloës uncias quatuor.
Myrrhæ, α)
Radicum Gentianæ,
Aristolochiæ rotundæ ana drachmas tres;
Croci Oriental. drachmam unam semis:
Trium Santalorum ana drachmam unam.
Rad. Asari drachmas duas;
Folior: senæ mundatorum unciam unam semis:
Mithridatii optimi unciam semis:

Pulverisanda pulverisentur: fiatque massa cum syrupo β) de scolopendrio, ex qua fiat extractum, cum aquâ Carduibenedicti: addito sale ex fecibus: cujus dosis scrupulus unus ad drachmam semis, pridiè accessionis, manè cum drachma una aquæ extracti.

α) electa rubra.

β) melius cum succo, si haberi potest.

In Quartanariis cautè purgantibus est progrediendum; imò à medicamentis purgantibus vehementibus, at & roborantibus calidioribus summè abstinendum. Quartana enim ludibrium Medicorum nisi convenienter & molliter tractetur, sive jam recens nata fuerit, sive adoleverit, aut ad ætatem aliquam pervenerit, rarò sui dominatorem exactum relinquit. Præterea multùm situm est in naturis Quartanariorum, quæ sæpe eludunt medicamenta etiam cum mollitie summa adhibita. Loco autem purgantis aliquoties cum fructu tale exhibuimus decoctum: Recipe decocti senæ uncias quatuor, Syr. rosf. solut. Syrup. è sena ana unciam semis. Diacatholiconos, diaturbith. cum Rhabarbaro, ana drachmas tres, cort. hellebori nigri scrupulum semis. Redigantur, diluanturq; pro potu, qui manè jejunus 4. horis ante cibum exhauriatur calidè. Interim statuimus, quod ad quartanas inveteratas non sit præstantius remedium Crollii digestivo ex Tartaro Vitriolato, quod describit pag. 117. Tandem vomitum in hoc casu a Craton. in Consil. Medicinal. approbari reperimus; verum in hâc febri haud prodest: Etsi enim regionem primam ventris aliquantulum expurget, & circà Circa Quartanam observatio.

visce-

vicinora loca aliquid heterogenei depopuletur, nihil tamen attingit, quod proxime febrem continet. A vomitu itaque sæpe repetito potius abstinendum judicamus. Nisi causam antecedentem respiciamus, dum educenda pituita prius incumbendum sit, antequam sentina illa Melancholica eliminanda veniat.

MODUS hic parandi extracta purgantia, tàm simplicia, quàm composita, vulgaris est. Novi autem modum α; longè compendiosiorem, tincturam & omnem vim catharcticam, spatio quadrantis, horæ, è medicamentis purgantibus, absque ullo calore externo, & additione ullius rei mineralis eliciendi: quo extracta longè majoris fiunt efficaciæ; quam si trito & consueto more parentur.

α) *Non certè est alius, quàm qui fit cum oleo Tartari admixtis guttulis 4. aut 5. ad singulas drachmas.*

THERIACA GERMANORUM. †

Grana juniperi recentia & matura in mortario marmoreo conterantur: quibus ad singulas libras, aquæ pluvialis destillatæ libræ quatuor superfundantur, & per triduum, loco calido digerantur: α) posteà per pannum colentur, β) & fortiter exprimantur. Colatura filtretur, γ) exhaletq; ad extracti consistentiam. δ) Dosis drachma una. Datur in colica, calculo, suffocatione matricis, mensium suppressione, defluxionibus frigidis, hydrope. Est etiam præservativum specificum contrà pestem, & omnem aërem contagiosum. ε)

† *Hoc nominis putant à Paracelso tributum esse, verùm in scriptis ejus id non invenitur; Electuarium quidem juniperinum proponit Consil. 1. Tom. V. pag. 105. at longè aliud magisq; compositum, atq; ideo etiam melius est hâc theriacâ.*

α) *vel etiam coquantur leniter ad horas non ita multas.*

β) *agitando ut nimirum pulpa tantùm transeat, semen verò & tunica removeantur, quod optimè per cribrum fit.*

γ) *addaturq; sacchari albissimi ad pondus extractionis.*

δ) *ad cujus libram unam adde pulveris zinziberis drachmam unam, macis & calami aromatici ana drachmas duas, cubebarum drachmam unam, fiatq; Electuarium in forma mithridatii, quod in vitro benè munitum insoletur per mensem unum; cujus usus est à pastu.*

ε) *caput enim & cor hoc succo mirabiliter recreantur.*

LAUDANUM sive Νηπενθὲς † quovis Homerico præstantius.

Extractum α) Narcoticum dicitur Laudanum, quasi laudatum remedium: ob insignes scil: effectus, quos in gravissimis morbis & doloribus sæpissimè conspicimus, Aliqui Nepenthes vocant. Testatur enim Homerus,

Odyss. 4. remedium tali nomine insignitum Helenæ β) fuisse, quo omnes cordis languores & ægritudines abegerit, & jucundam Hilaritatem lætitiamque induxerit.

Recipe Tincturam ex γ) Hyoscyami onciis duabus cum spiritu vini per spiritum victrioli vel sulphuris acido facto, extractam ut artis est.

Ex opii δ) uncia una, ut supra extractam. Croci Orientalis unciis duabus extractam.

Misce: & pone in loco tepido per dies quindecim, quotidiè agitando. Quibus finitis, spiritum per balneum evoca: deindè massæ in fundo remanenti adde:

Extracti Castorei drachmas duas.

Tincturam ex unciis duabus Diambræ, per spiritum vini juniperatum in balneo vaporoso extractam unà cum dissolvente. ε)

Stent in digestione per mensem, sæpiùs agitando: dum omnis odor gravis evanescat. Tandem adde:

Tincturæ ζ) corallorum.

Succini pellucidi præparati ana drachmam unam.

Ossis è corde cervi scrupulum semis.

Tincturæ auri drach. semis.

Omnibus in mortario marmoreo mixtis, & priùs contusis contudendis, adde:

Olei Succini,
Macis,
Cinamomi ana scr: unum:

Extracti Moschi (quod tamen in mulieribus omittendum est) scrupulum semis. Hæc omnia pone in loco temperato, ut exsiccentur, ad pilulas inde facilè formandas.

Dosis à gr. j. ad quatuor.

† *Laudanum hoc verè laudatum Theodorus Zvingerus, vir summus & insignis medicus, primum illud appellare consuit Nepenthes nomine, quod latinè sonat quasi nullus luctus; ob summos autem & admirabiles effectus, quos exerit Laudanum ei aptissime & summo jure competit.*

α) *Paregoricum hoc insigne, autor extractum quoque narcoticum vocitat, quamvis minus convenienter, siquidem qualitas ejus narcotica & soporifera, dependet potius à sulphure quodam φλογιστῷ. fœtido & immaturo, quo opium plurimùm abundat, quam a causa quadam frigida. Nam & fumus sulphureus carbonum, & vapor sulphureus, tam vini, quam Cross multo citius hominem in somnum præcipitabunt profundum & lethæum, quàm aqua nivis, aut glaciei montium, quantumvis in summo excessu frigidissima. Hæc enim frigiditas caret spiritibus vaporosis & sulphureis, qui cerebri ventriculos opplentes, ejusmodi soporiferas inducunt affectiones. Odor præterea opii fœtidus, certissimus index est ejus, quo in eo inest, copiosi sulphuris & olei. Quapropter separato & dempto hoc sulphure fœtido, opium hoc in anodynum præstantissimum evadet, siquidem causâ ναρκώσεως sublatâ, necesse est ipsa quoque νάρκωσις tollatur, ut hinc manifestè eorum error apparet, narcotica ab anodynis non distinguentes, cum tamen ipse Renodæus in dispensatorio Medico profiteri cogatur, Narcotica impropriè, ac solùm nomine tenus anodyna vocari.*

Laudanum hoc opiatum potiùs essentiale anodynum, quam narcoticum vocandū.

Instit. Pharmaceut. lib. 3. cap. 15.

Quum autem anodyna communiter sint paregorica; quæcunq; dolorem tollunt: doloris verò cruciatuumque enormes passiones lenis introducto somno plerumq; consopiuntur, ac sæpe etiam, dum quiescit cum corpore morbus, simul dolorum causa exstirpantur; Ideo multum situm est in mitigationum momento. Quicunq; igitur essentiale anodynum (non allioticum, aut narcoticum) ritè rectèq; præparatum, ipsi naturæ convenienter applicare poterit, is meritò gaudebit se instructum thesauro Attalico, possidere panacæam ad obliterandum quoscunque tam internos, quam externos cruciatus: ad id autem in acies novacula tanquam ad sacram salutis anchoram confugere poterit, nec colica, lumbago, vigilia, delirium, cardialgia, febrium inquietudines, vomitus, pleuritides, arthritis, calculus, uteri suffocatio, morbus comitialis seu Herculeus, aliique quam plurimi affectus repugnabant. Quod ipsum sanè memorabile illud exemplum Quercetani in Pharmacop. confirmat, quod sic se habet: Matrona quædam amplissima, nec infimo loco nata, gravi quodam affectu hysterico correpta, intolerabilibus continenter affligebatur doloribus convulsivis, qui neque Philonio, neque pilulis cynoglossæ, neque aliis remediis, sivè internis, sivè externis, mitigari poterant. Tandem nobis confugiendum fuit ad Nepenthes nostrum: ex cujus usu continuò prædicta matrona per quinque sexvè menses, singulis noctibus semel, & interdum bis nullum unquam in capite stuporem persentiebat, neque etiam spe sua frustrabatur unquam in doloribus subitò sedandis, & quiete corporis concilianda;

Cap. 23. circ. fin.

Inter-

Interdum quidem ipsi, fallendi causa, pilulam aliam utcunque, animi causa formatam, & magnitudine ac colore, veris Nepenthes pilulis respondentem exhibeamus: sed sequentem totam noctem inde lamentando miserè transigebat. Unde altero die post certa, gravique objurgatione, verbisque, satis asperis ac duris nos excipiebat, seque immeritò a nobis delusam, & nostra culpa & permissione, per totam noctem tantis doloribus & cruciatibus exagitatam conquerebatur. Quæ omnia a nobis in eum finem dicuntur, ut oculis omnium objiciamus tam præclaros & infallibiles Nepenthes nostri effectus, quod unius tantùm piperis grani magnitudine exhibetur, contra omnes dolores a quacunque causa ortos. Hactenus ille.

β) Helena tale remedium dedit Tholemacho, quod quidam putant fuisse nostram buglossam.

γ) An hyoscyami tinctura quomodocunque parata utilis necessariaque sit ad Laudani opiati confectionem, non immeritò quæritur? Nos negamus simpliciter: hyoscyamus enim est narcoticum vehement, adeoque deleterion, ut non tantùm in hominibus insaniam, capitis vertigines, & veternum gignat: verum etiam Æliano teste, pastu illius resolvantur apri, unde & suilla faba appellatur. Deinde hanc vim suam tantum abest ut reclusam vel correctam exhibeat ejus tinctura, ut potius propter summam tenuitatem, quam à vehiculo spiritus vini habet, cujus nimirum ministerio extrahitur, eandem magis noxiam prodat: repagulis itaque crassities ipsius remotis clandestinè in omnes corporis cavernas sese insinuare potest. Quapropter hyoscyami tincturam meritò a laudabili laudani hujus opiati confectione excludimus, hujus laudati medicamenti basin esse seriò statuimus, secus ac quidam æstimantes.

Hyoscyami tinctura planè inutilis est ad Laudani opiati confectionem.

δ) Thebaici scil. Thebaicum autem optimum & præstantissimum illud dicitur, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult Galenus. Ex Syria verò, Alexandria, & aliis regionibus allatum, nigrum, & minus bonum est. Nec minoris virtutis est illud, quod ex Cambaja hodie affertur.

ε) seu menstruo, spiritu vini juniperato.

ζ) ut a laudani confectione meritò hyoscyami essentia excluditur, & omittitur; ita alia sunt quæ possunt: dicimus magister: Gemm. Hyacinth. Tinctur. Corall. Bezoar. Unicor. Ambra, Extract. Mum. Myrrh. Ol. Anysi. Caryophyll. Citrior. Nuc. Mosch. &c. quæ non tam virtutem medicamenti, quam pretium & dosin, etiam in minimâ quantitate ægris abominabilem, adaugent. Omninò enim Thechnurgemata pharmaceutica, què simpliciora, eò perfectiora censeri debent, nam & crebrius & facilius suo fine potiuntur, quia sunt αὐταρκῆ, primamque naturam æmulantur, quæ modicis commeatibus iter suum peragit ad opus perficiendum.

Ex hisce luce meridiana clarius patet, qualemnam doctiores Chymiatri laudani cōfectionem desiderant, & ut Medici prudentis requirunt; nefas tamen puto clarius ejus præparandi modum manifestare, cum hoc præclari Theodori Zuingeri judicio, medicamentum tale sit, quod Medici manu parari debeat; ipso aliòqui usu vilescet, & abusu pharmacopœorum importune adhibitum suspectum redditur.

CAPUT X.

De Tincturis mollibus.

ETsi TINCTURÆ meritò propter operationes, quibus perficiuntur, & consistentiam suam, ad extracta referri possent: tamen quia ab autoribus tincturarum titulo donatæ fuerunt: placuit ipsis etiam peculiare caput assignare.

† Tincturæ molles differunt a liquidis quod in illis fiat aliqua menstrui evaporatio, & sic aliqualis coagulatio: in his vere menstruum servatur universum.

TINCTURA MELLIS.

Misce mel arenis benè mundatis: ut fiat quasi massa: superfunde vini spiritum: ut emineat duobus digitis: digere per quinque vel sex horas: coloratum spiritum effunde: donec non amplius coloretur. Tinctum spiritum α) filtra & coagula. Mirum in modum nutrit phthisicos. β)

α) non omninò, sed ad mellem consistentiam usque.

β) potius veros hecticos, si ejus quotidie manè & vespere exhibeatur cochleare dimidium, vel per se vel in decoctis pectoralibus præcipuè verò cum balsamo fumiculi; potest & in sero lactis exhiberi.

TINCTURA CROCI.†

Fit cum vini spiritu, α) qui super ipsum infundi debet toties, donec tincturam totam attraxerit: & remaneat terra subalba. Tinctura filtratur: & S. V. leni balnei calore abstrahitur. β) Varias & egregias habet facultates: γ) & spiritus inprimis in syncopticis recreat & restaurat mirabiliter: si unica saltem ejus gutta, in julculo aut, vino albo exhibeatur.

† Sub intellige flores Croci Orientalis.

α) melius cum aqua vitis, vel sero lactis.

β) Exinde fit extractum, si ad consistentiam destilletur.

γ) Conducit & in Apoplexiâ, si gutula lingua aspergatur, præsertim si S. V. sit præparatus, cum floribus lavendula ac lilii convallii. Eadem præstat in morbis hystericis.

Ferè similem in modum hanc Croci tincturam præparare jubet Libavius, dum inquit: tusum crocum, inque syndone ligatum merge in vini spiritum, ita ut in medio pendeat vitro, digere per diem, (vel donec color extractus sit) sique alba substantia est in syndone, eam exime, & novam impone materiam, idque donec sat coloris habeas, post coagula. Quod si une menstruo non possis extrahi totus color, plura adhibe per vices, acrimoniam elue aquâ stillatitiâ. Coagula verò igne lenissimo, sine jacturâ coloris, lib. 2. Alchym: tract: 2. cap. 8

TINCTURA SACCHARI.

Recipe Sacchari albi pulverisati libram unam: pone in cucurbitam, vel matracium cum duobus cochlearibus aceti destillati: digere super cineres calidos per sex horas: deinde superfunde aquæ vitæ rectificatæ: ut supernatet ad duos digitos: digere, donec coloretur: postea aquam tinctam effunde, & aliam toties reaffunde, donec ulterius non coloretur. Tum menstruum per balneum evoca. Tinctura sivè essentia rubra manebit in fundo, quæ circulari α) debet cum aquis cordialibus.

α) nec tamen hæc necessaria est circulatio.

Prodest in Syncope & deliquiis animi, cum aqua cinnamomi & rosarum exhibita.

TINCTURA SULPHURIS.

Liquefac α Sal tartari in tigillo: flores item sulphuris in alio tigillo: postea simul misce, & spontè infrigidari permitte. Massam tere, cui spiritum vini superfunde, ad eminentiam 4. digitorum. Digere: β) donec colore rubicundissimo tingatur: menstruum separatum per balneum evoca. Hæc tinctura est verus pulmonum balsamus.

α) Modus hic præparandi tincturam sulphuris in ἐγχειρήσει ipsâ non succedit. Alius itaque substituendus.

β) digestione non opus est.

Penotus tincturam hanc vocat balsamum sulphuris simplicem, quem tali apparatu conficit: Recipe olei Terebinthinæ drachmas quatuor, florum sulphuris uncias duas, flores sensim imponantur, ut eò melius solvi possint,

Penoti balsam. sulphuris simplex.

sint, vitrum sit supra cineres calidos, moveantur sæpius. Hoc totum finito in arena calida, ut fiat picis instar, quod octo vel decem horarum spatio fiet: ignis lentus sit. Tandem huic materiæ superaffundatur spiritus vini optimi ad eminentiam trium digitorum, & relinquatur supra ignem lentum, & vini spiritus fit rubens, quem effunde in aliud vitrum: novumq; spiritum affunde fæcibus: & rursus tinctus erit: quem etiam sensim separa, & utrumq; spiritum simul junge: spiritum vini tinctum impone in cucurbitam, & apposito alembico extrahe partem illius spiritus, & tinctura sulphuris manebit in fundo, quam ad usum serva. In commentar: de vera præparatione & usu medicamentor: Chymicor: Nos ut breviorem ita & meliorem talem damus: Primò liquefac flores sulphuris in tigillo communi ne adurantur, posteà guttatim adde oleum salis tartari per deliquium facti ana: & tamdiu agita, & misce, donec fiat materia nigricans cum rubore, tum tere, & statim cum affuso S. V. coloratur rubicundissimè. Huic solutioni nonnulli miscent acetum, & statim turbabitur, lactescetque, atque hac ratione sulphur ad fundum cadit grysei coloris, quod longè præstat ipsâ tincturâ. Datur in syrupo prassii jujub. & aliis appropriatis scrupulus unus, vel amplius. S. V. post impositionem aceti fœtet pessimè; mirum tamen facit ad contracturam ex morbo Indico, si in decocto guajaci ad sudandum exhibeatur.

Brevior & melior sulphuris præparatio in forma pulveris.

TINCTURA CORALLI.

Dissolve corallorum uncias duas, in libra una succi limonum, digerendo per octiduum, & posteà filtrando. In hac tinctura α) dissolve sacchari albi uncias octo, & digere evaporando ad syrupi consistentiam.

Dosis cochlear unum in omni fluxu hepatico, dysenteriâ, β) & fluxu sanguinis.

α) solutione potius.

Non est hæc vera tinctura sed potius solutio; in vera enim tinctura integra manente corporum compage tantùm elicitur vis formalis; hic vero omnis simul compages corporalis solvitur à succo limonum: quod & dosis indicat, quæ in tincturis vix guttulas 6. vel 8. excedit. Est itaque potiùs Syrupus.

β) Hic in dysenteriâ & aliis alvi fluxionibus, præsertim malignis, constringendis, non tam respiciendum est ad restrictiva, quam confortantia, sine quibus sæpius plus peccatur, quin etiam malum exasperatur. Sic omnes fluxus intestinorum primario a ventriculo pendent: hujus ergò ut partis mandantis cum primis ratio habenda fuerit, nisi fluxus nimis urgeat; ideoq; ventriculo corroborato, ipsi quoque fluxus cessant: sed tamen præmisso, in fluxibus incipientibus vomitu, adhibitis epithematibus, tandem evenantis abstergentibus & consolidantibus utendum.

γ) In febribus etiam pestilentialibus est arcanum summum, id quod de se testatum facit Anshel: Boet: de Boodt in s. de gemm. tractatu, dum inquit: Ego certo testari possum, me cum extremè febri pestilenti decumberem, animiq; deliquia singulis momentis haberem, quatuorq; dies & noctes absque omni somno habuissem, omnesque adstantes de mea salute desperarent, me sex guttulis tinctura cum decoctione violarum ex cochleari propinatis, extemplo & quasi miraculose fuisse liberatum. Quamprimum enim duo cochlearia tincturæ sumseram, cordis spiritus ita recreari, & naturæ gratissimum quippiam accessisse, ac omnia præcordia subito se sensi, ut illico q. luce depulsis tenebris morbi vim medicamenti efficaciâ manifeste abiisse perciperem. Sudorem enim & crisin movebat, maculasque quàm plurimas purpureas ad cutim pellebat. Quibus sudore continuo deletis brevi pristinam valetudinem recuperabam. Hæc Anshelmus Boetius.

ALITER.

Recipe coralli triti q. v. infunde in aquâ acidâ, vel quercus, vel juniperi, vel Gujaci, vel buxi rectificata, (sicut in capite de aquis destillatis docuimus) ut menstruum ad tres vel quatuor digitos emineat. Digere in fimo equino vel ejus vicario, ad octiduum. Quod dissolutum fuerit, effunde & aliud acidu toties reaffunde: digere: & decanta donec coralli dissoluti fuerint. Dissolutiones per chartam emporeticam cola: vel filtra: & ad siccitatem destilla: Materiæ in fundo vasis relictæ affunpe optimum vini spiritum. Is tingetur per digestionem octo dierum instar sanguinis: separa liquorem tinctum à fæcibus; alium reaffunde spiritum: digere: & decanta: donec omnem tincturam extraxeris. Tandem spiritum tinctum filtra: & coagula ad Syrupi consistentiam: si placet: circulabis cum aquâ cordiali, vel adde saccharum in aquâ rosacea dissolutum; & reduc in syrupum.

Hæc secunda tinctura corallorum præparatio, non videtur carere suspicione alienæ tincturæ, quæ non est à coralliis, sed a menstruis ea solventibus: nunquam enim fit ut menstrua hæc etiam recens destillata per alembicum evocata syncerè sine omni sedimento rubro transeant, per se itaque dum faciunt, multò magis cum corpore corallorum; relictam eandem rubedinem tandem spiritus in se trahet. Genuina itaque tinctura hæc esse nequit.

ALITER.

Calcinantur α) coralli cum ana sulphuris: & tinctura per acetum destillatum elicitur, digerendo per quinque vel sex dies. β)

α) in catino igne rota.

β) aceto posteà per destillationem evocato, & à corallorum remanentia per aquam dulcem repetita destillatione, acrimoniâ vini remota, tandem fit extractio cum spiritu, quæ tamen non rubescit eleganter; tinctura itaque vera non est.

ALITER.

Coralli triti calcinantur, cum ana salis petræ, per horam, igne ita moderato, ut Nitrum γ) non liquescat. Posteà calidè imponitur in matracium, & spiritus vini superfunditur: digeruntur per viginti quatuor horas. Spiritus tinctus effunditur, & alius reaffunditur; donec omnem tincturam attraxerit.

γ) Melius operatus fueris, si ita calcinentur corallia cum nitro, ut simul per integrum diem naturalem fusa maneant: Hac enim ratione nitrum magis discontinuat corallia, quoad reddendam tincturam habiliora fiant. Nitrum posteà separa à pulvere corallorum per aquam calidam: ex pulvere corallorum siccato tincturam extrahe cum spiritu sufficienter, donec nullus color amplius transfundi possit; relictam corallorum materiam, recenti nitro fundendo, ut anteà calcina, & separato nitro tincturam cum spiritu extrahe, à qua superfluo spiritu per destillationem evocato, si ea in pelicano aliquandiu circulata fuerint, insignium virtutum arcanum præstantissimum habebis.

Melior coralli præparatio.

Tinctura corallium, ut & perlarum, decantata, quamvis etiam hinc inde ab impostoribus & medicastris circumferantur, tamen potius sunt absolutiones ipsorum menstruorum, quàm rerum solvendarum, ita ut ejusmodi non nisi apud veros reperiantur Chymiatros. Quocirca hanc licet difficilem, non tamen planè impossibilem esse evincit experientia, difficilem quidem; siquidem Crollius ultrò fatetur, se veram & genuinam apud neminem adhuc vidisse. Et magnus Zvingerus testatur, sibi veram tincturam semel tantùm videre & excipere, contigisse. Nec propterea cum Crollio, aliisque statuendum, quod affusione aquæ mellis vera elici nequeat tinctura. Si enim spiritus mellis dextrè paratus solvat aurum per sulphur & mercurium calcinatum, ejusque tincturam eliciat, quæ non sit à melle, sed ab auro in eodem spiritu dissoluto: multo magis igitur coral-

Tinctura corallorum licet difficilis, non tamen impossibilis.

pag. 264.

Per spiritum mellis vera quoque elici potest tinctura.

corallorum, tincturam ad se raptam spiritus mellis postea meliori menstruo alcohole nempe vini lubens tradet. Et talis operatio per spiritum mellis nemini suspecta esse debet: experientia enim hoc nobis fidem multoties fecit. Hic tamen non negamus, quod melior & facilior per non corrosiva etiam vera corallorum tinctura extrahi possit, qua corpori humano conducibilior: imò tantarum virtutum, ut pòst ejus usum aliquoties repetitum impossibile sit ullam impuritatem in massa sanguinis totius corporis humani superstitem esse posse, qua exhibeatur in vehiculo convenienti à gutt. 3. ad 8. vel 10. sed cum talia sunt, qua ab omnibus doctrina filiis pro arcanis habeantur, nec nostrum ejusmodi revelare oportet, quum sacra sacris esse debeant.

Optima corallorum tinctura fit per non corrosiva.

CAPUT XI.

De

Calcinatione salis communis, salis Petra, Victrioli, Lapidis spongia, Crystalli, Marchasita, argenti.

CALCINATIO SALIS COMMUNIS.

SAl commune positum in crucibulo, vel alio vase terreo, & ferè ad summum repleto coopertoque locatur inter carbones vivos, donec undique candeat, nec amplius crepet. Solvitur postea aquâ communi; filtratur, & in scutella nova vitreata coagulatur.

Hac calcinatio seu potius praparatio salis communis enim in finem fit, ut spiritus arsenicales & fortes in sale hospitantes, ignis beneficio auferantur, humorq́; et admistus adventitius pereat; utrumq́; te consecuturum esse certò confidas, ubi crepitus post candorem satis desierunt.

CALCINATIO SALIS PETRÆ: SIVE cristallum minerale, seu Lapis Prunellæ. †

Sal Petræ venalitius solvitur aquâ communi, & per chartam emporeticam trajicitur: quò à sordibus omnibus expurgetur. Deinde vase vitreo decoquitur, & crebrò despumatur, α) antequam coaguletur. Exsiccatus teritur, & tigillo mundo imponitur: ut inter prunas β) accensas liquefieri possit. Liquatæ libræ injicitur florum sulphuris uncia una, non quidem simul unâ vice, sed pluribus, donec omnis pinguedo γ) deflagraverit. Flamma autem vitanda. δ) Hæc salis solutio, filtratio, decoctio, despumatio, coagulatio siter continuentur: ad medicinæ usum sufficienter præparatus est. ε) Sal iste ζ) drachmæ semis pondere, in aqua rosarum vel endiviæ η) resolutus, summum est in prunella arcanum. Gargarisatus enim omnem oris & colli θ) immunditiem tollit: & si parùm istius aquæ ι) deglutiatur: sedat omnem calorem internum & cordi refrigerium præstat. Cum κ) vini spiritu sumptus tussim sedat: cum aqua hyssopi tàm pulmonis, quàm hepatis obstructiones expedit: λ) anhelitum difficilem curat: vocem deperditam restituit, eamque sonoram reddit: si dimidia ejus drachma, cum ovi vitello mediocriter percocto, μ) matutino tempore, à jejuno quotidiè sumatur. Valet prætereain multis ν) aliis morbis tàm internis, quàm externis: ut latiùs Johannes Tholdeus in sua Halographia, & Bernhardus Penotus in libro de præparatione medicamentorum Chymicorum edocent.

† Lapis prunella dicitur ideò, quod inflammatione gutturis, quam prunellam vocant, ac faucium scabritiei confiniumque artium inflammationi medeatur prasentissimè.

α) posteà, antequam coaguletur, frigori in scutella lignea prasertim ex ulmo facta, exponitur, ut deinde in lapillos concrescat; coagulatio autem super igne, non usquequaque tuta est.

β) Non continuò, sed pedetentim & quidem igne rota.

γ) sulphurea.

δ) Quia nimis visum dispergit, praterea que odor pectori malignus: ideoq́; operatio hac semper sub patenti camino perficienda.

ε) sal nitri scilicet.

ζ) scrupuli unius, vel drachma semis, &c.

η) vel semper vivi.

θ) Inflammationem, & tandem sal nitri eliquatum & purum in vas ferreum, vel aneam pelvim, prius probe excalefactam, est effundendum, ut frigore concrescat.

ι) cum sacchare mista, vel etiam in aqua acetosa cum sacchara. Itaque ejus usus in febribus est magnus.

κ) ad unciam unam salis petra praparati seu lapidis prunella, proportionaliter sumitur S.V. libra semis, de hac mistione exhibetur, cochleare dimidium, aut unum ad duo.

λ) potius spiritus nitri, quàm lapis prunella id prastat.

μ) in cineribus.

ν) prasertim in febribus putridis, Ungaricis ac malignis; mirè enim putredini resistit; expellit calculum renum, & vesica impuritates expedit, urinam amovet in aquis appropriatis.

CALCINATIO VICTRIOLI.

Exsiccatur ad albedinem, in vase terreo, α) non vitreato, igne moderato: postea is augetur per horæ quadrantem, ut Victriolum rubescat: & tunc vocatur Colcothar.

α) vel etiam ferreo semper victriolum intensè agitando; ne adhærescat nimis ac lapidescat.

CALCINATIO LAPIDIS SPONGIÆ. †

Lapis spongiæ ignitur, & toties in aceto destillato extinguitur, donec in calcem resolvatur. Ejus usus in calcinatione pro tinctura elicienda.

† Spongia in se habent lapides candidos friabiles, crudo cum sulphure calcinati leviter, & cum aceto soluti, evaporatoq́; aceto, in salem rediguntur, qui sal sapit per aquam pluviam dulcificatus & purificatus solvendo, filtrando & evaporando est utilis ad calculos renum, vesica, in appropriato liquore vel vino sumtus, pondere granorum 3. 4. 5. vel 6. valet etiam ad strumas discutiendas, si nempe omni mane fiat haustus propria urina, & posteà in ultima luna quadra singulis diebus sumatur in vino lapidis spongia calcinati scrupulus semis, salis tartari scrupulus unus, salis gemma drachma dua, & nulla struma tam contumax erit, qua spatio duorum non cedat mensium.

Ad strumarum ...

CALCINATIO CRYSTALLI.

Crystallum, per sex horas, in crucibulo reverberatum α) reduc in pulverem subtilem, & misce cum ana salis Petræ: & denuò reverbera igne vehementi, horas octodecim. Fusum projice in aquam cœlestem: β) & quod indissolutum manserit, exsicca, & reduc in Alcohol. Deinde cum eadem aqua coque: donec instar pultis inspissetur: & expone super partes vitri, in calido, γ) ut exsiccetur: iterumque reduc in alcohol: & δ) si volueris, pone in humido, ut dissolvatur. ε) Si quid indissolutum remanserit: repetita calcinatione cum nitro & aliis, ùt suprà, fiet solubile.

Dosis, guttæ tres vel quatuor, cum ana olei juniperi contra calculum renum & vesicæ. ζ)

α) per ignem nudum aut ignem rota.

β) vel rorem majalem.

γ) in hypocausto, vel super furnum.

δ) delcantur illa, etsi volueris, & subsistuatur tandem.

ε) sive deliquium abeat, prasertim mensibus Majo, Junio, Julio: hi enim menses ad deliquia commodissimi sunt.

ζ) in vehiculo convenienti aqua petroselini, saxifragia, juniperi, ononidis, raphani, &c.

ALI

ALITER.

Candefac Crystallum clarum & ponderosum: eumque extingue in aceto destillato toties: donec minimo attactu in pulverem redigatur. Tum misce cum ana salis Petræ, & reverbera α) per octodecim β) horas. Deinde multis ablutionibus sal fixum salis petræ extrahe: siccatum γ) reduc in alcohol. δ) Prodest in calculo, ε) morbo caduco, ζ) dysenteria η) uberibus sterilibus. θ) Si quis hunc pulverem in impalpabilē ad prædictos affectus magis subtiliare voluerit; digerat viginti quatuor horis in spiritu vini: & per retortam destillet. Quod fixum remanserit: reverberetur, ι) ùt suprà. κ) Digeratur & destilletur toties, donec major pars cum spiritu vini ascenderit. Tum spiritu vini per destillationem separato, quod in fundo vasis hæret, ponitur in humido, ut in aquam sive oleum dissolvatur. λ)

α) igne rota.

β) ad fluxum usque.

γ) scilicet corpus crystalli.

δ) Dosis est à scrupulo semis ad scrupulum unū semis.

ε) Paracelsus scribit in lapillo durenon est præstantior medicina cristallo, Hinc liquor Cristallorum à multis unicè in calculo totius corporis dissolvendo & expellendo commendatur. Id quod non est extra rem: prudentiâ tamen in administratione ejus opus est singulari. Nam iste liquor neque confertim, neque continuè est administrandus, præsertim ubi natura languidior extiterit. Ejus à 10. ad 16. guttas, vix sunt propinanda plures simul & semel, neque id singulis diebus, sed paulatim donec videlicet medicamenti operatio successivè id præstiterit, quod scopus curæ requirit.

ζ) Epilepsiæ aut aliis morbis caducis, non video, quomodo calcinatio cristalli inservire poterit; habet enim tantum vim ipsum cerebrum corroborandi; deinde etiam eum ineptum esse epilepsiam medendi propter crassam suam substantiam: oportet enim ut sint subtilioris substantia.

η) cum vino: hac ratione etiam albos fluxus uterinos sistit: quinimò fluxum ventris, colicam, vel cœliacam citissimè, & a proprietate veluti bezoardicum præsens, compescit.

θ) cum melle, vino aut jusculo; cristallus enim à proprietate lactis ubertatem promovet.

ι) cum nitro.

κ) laveiur.

λ) Dosis a Gran. 10. ad 15. Sic hujus pulv. scrupuli duo amygdalar. dulc. expresso exhibiti., è vestigio prosunt iis, qui mercurium hauserunt, ratio ea est, quia sulphur, quod est in mercurio sublimato statim sese insinuat huic pulveri propter convenientiam, & ita insinuando facit, ne mercurius iterum fiat currens, atque ità sine ulla noxa è corpore exit.

Sed melior hac est sequens cristalli calcinatio processu priori. Cristallus primò ignescat in tigillo; posteà ignitus projiciatur in scutellam aquâ frigidâ plenam, ut faciliùs in pulverem redigatur, vel comburatur; priùs pulverisata in mortario ferreo, cum sulphuris communis æqualibus partibus, igna rotatu catino cooperculato, donec sulphur universum deflagret auctioribus ignis gradibus; posteà cum aqua dulci calx eluitur, quæ postea exsiccata trituve cum ana salis petra purificati miscetur, denuoq́; in catillo cooperto igne rota tàm diu calcinatur, ut fundatur simul; ubi refrixerint, exempta ex igne pulverisentur, cum aqua pluviali fervente coquantur: & tandem ad mentem autoris procedatur. [Melior cristalli calcinatio priori.]

NOTA.

Si cupis pulverem è suo menstruo separare, tum adhibe tertium quoddam, quod sit natura ejus, quod à pulvere separare velis. E.g. si velis separare pulverem cristalli ab ejus menstruo, scilicet aqua uncia minoris, affunde parùm salis fusi pulverisati, tùm efficiet hoc, ut aqua urtica relinquat pulverem, (quæ nimirum aqua anteà erat mixta cum pulvere) & superiorem partem occupabit, in fundo autē ipse pulvis solus manebit, & sic in aliis.

CALCINATIO MARCASITHÆ ARGENTI.

Wismouth dissolvitur α) in aqua factâ ex salibus, sulphureo & stiptico diaphano. Solutio fit clara, cui nucleum rerum omnium liquidum superfunde. Sic in momento præcipitabitur in alcohol, instar nivis candidissimum, quod ab omni acrimonia vendicari & exsiccari debet. Usus ejus ad cutis vitia. β)

α) Hoc est Wismouthum primò pulverisatur: posteà aquâ fortis, & alumine ana destillata solvitur, & cum spiritu vini præcipitatur.

β) cum unguentis, præsertim cum unguento pomada, ad lychenes impetigines, scabritiem manuum.

CAPUT XII.

De

Calcinatione Antimonii.

CALCINATIO ANTIMONII.

Recipe Stibii electi libras quatuor, α) salis præparati libras quinque, β) Pulverisata misceantur: & in vase terreo lato plani fundi super fornacem reverberii agitentur, spatulâ ferreâ continuè movendo, spatio quinque γ) vel sex horarum, donec fumus cesset: & stibium fiat album & subflavum, (cavendum diligenter à liquefactione & fumo noxio) conterantur posteà in pulverem, & sal affusione aquæ calidæ & sæpius frigidæ eliciatur: quod exsiccatum & pulverisatum sublima per se in aludele per decem aut duodecim horas. δ) Floribus collectis caput mortuum tere, & ad rubedinem, mensis ε) spatio reverbera: vase ità occluso propter cineres, ut ignis ab operatione debita, ne impediatur. Pòst calcinationem tincturá ζ) aceto radicato elice: & filtratione, menstrui separatione; & circulatione cum aqua cordiali, ulterius elabora.

α) duas potius.

β) tres, ad modum præcedentis capitis; vel non opus est additione salis, sed sine eo hoc modo & melius calcinatur; si ejus pulvis ponatur supra tegulam igne subjecto lento, nec fusorio, continuè bacillo agitando ferreo, donec videlicet extracto fumo sulphureo, tandem in cineres subalbicantes vertatur.

γ) tantillo spatio non absolvitur.

δ) vel etiam plures, igne neque nimis lento, neque nimis intenso.

ε) Philosophici scilicet, qui constat 40. diebus.

ζ) melius ex ipsis Antimonii floribus, quàm capite mortuo contrahitur tinctura nobilissima.

Jubet autor colligere flores, ut forsitan aliis usibus eos reservet; caput vero mortuum tritum per continuam coctionem, aut elixationem in ignis gradibus tandem ad rubedinem figit, ut exinde tincturam extrahat; at secus faciendū monet expeditior ratio. Flores enim sublimati tanquam nobilissima pars & nobilior præ capite mortuo in vasculo vel vitreo, vel terreo, firmo rotundo, sed colli longioris, sunt beneficio graduum ignis tamdiu figendi, donec fiant rubini instar rubicundissimi: quibus affunditur acetum radicatum seu destillatum, ut octo digitos emineat, atque ità succedento tempore color rubeus extrahitur, totidem repetitis aceti affusionibus, donec nempè omnis coloratum in arenâ, vel cineribus a tinctura extrahitur, ea edulcoratur aquâ communi stillatitiâ; dulcoratâ tincturâ, cum alcohole vini conjuncto, dirigitur vase clauso per quadraginta dies, tandem lentâ admodum destillatione spiritus abstrahitur, tincturâ Antimonii preciosissima in forma olei restante: Hujus dosis est à guttis tribus ad quinque vel octo. Medicamentum sanè ad restaurationem & renovationem totius corporis humani laudatissimum, in convenienti vehiculo, præsertim verò in vino exhibitum, omnes vitiosos humores ex corpore expellit, & quidem sine evacuatione manifestâ, solâ pravorum humorum correctione; succedente paulatim sudore spontaneo, fœtido quidem [Tinctura Antimonii preciosissima.]

primum, sed deinde rursus naturali, hepatis obstructionibus opitulatur, hydropem tollit ac dissipat; ictericiam curat, morpheam a lepra tollit, & pro qua eliminanda, nil fere præstantius reperire licet, lienem rectificat, scorbuto medetur, matricis dolores sedat, menses movet, calculos frangit, & alia infinita subsidia præstat.

ALIA STIBII CALCINATIO † ET PULVIS Emeticus, sive Mercurius vitæ.

Recipe Antimonii α) pulverisati uncias quatuor.

Mercurii sublimati uncias β) octo. Misce simul: γ) & destilla in cineribus, δ) per retortam vitream: cui applicetur recipiens, aquâ communi semiplenum. ε) Detur posteà ignis per gradus, donec liquor gummosus, instar butyri, ad collum retortæ hæreat, quem apposito ζ) carbone vivo fluere η) facies: & θ) in aquam, in pulverem album præcipitabis. Posteà paulatim detur ignis, suppressionis, donec liquor rubeus κ) egrediatur. Tum amoto recipiente, & alio substituto, ignis intendatur per horam unam vel alteram: λ) donec Mercurius ex sublimato sulphuri antimonii junctus, μ) ad collum retortæ, in Cinnabarim sublimetur: quam vase refrigerato colliges. ν) Præcipitatum pulverem per noctem digeres & aquam spiritu victrioli, ex sublimato, impraegnatam, ad corallos & perlas dissolvendas ξ) separabis & servabis: aliam aquâ sæpius præcipitato pulveri affundendo, donec omnis acrimonia tollatur: tandem aquâ cordiali ο) ablue, & lentissimo calore exsicca. π) Dosis in robustioribus est granor. quatuor vel quinque, in debilioribus, duorum vel trium, in pomo cocto, vel conservâ rosarum: ρ)

Prodest in peste: cap. morbis: febribus: σ) lue venereâ, τ) leprâ, υ) hydrope, φ) ulceribus. In exhibitione autẽ hujus observandæ sunt *cautiones* elegantissimæ Crollii, quas tradit in sua Basilicâ Chymicâ, Earum *prima est*: quod in usu Antimonii cavendum ne adsint constipationes, χ) colici dolores, nev cunum principalium membrorum læsum sit.

Pag. 31. 35. & 36. Cautiones in exhibitione Antimonii observanda.

Secunda: ne iis, ψ) quibus Antimonium offertur, vel ante, vel post ejus assumtionem vena incidatur.

Tertia: ne Picrocholis, & iis, qui difficulter vomunt: ac qui viribus imbecillibus sunt prædíti, offeratur: sed iis, qui ad vomitum proclives, stomachum fortem habent, thoracem amplum & latum, quique vomere aliàs sunt adsueti, & quibus humorum materia sursum fertur.

Quarta: quod, ubi sese vomitus movet; exhiberi soleat offa, aut jus pisorum leviter coctorum, vel gallinarum pingue, aut calidæ cerevisiæ haustus, reiterando, & medicamenti acceleretur actio.

† *præparatio magis.*

Vocatur pulvis Angelicus, item pulvis Algorethi: Victorius enim Algorethus Medicus & Physicus Vtronensis id nominis ipsi dedit, aliàs & aquila alba nomine venit.

α) *fusi.*

β) *Nonnulli, ut Crollius pag. 130. sumunt utrinq́ ana*

γ) *terendo in marmore, sed cavendum est à fumo, qui inter terendum elevatur; est enim à sulphure Antimonii & sublimato ipso venenosus.*

δ) *melius in arenâ.*

ε) *commodius fit per simplicem destillationem liquoris gummosi in vas recipiens sine aqua, & tandem semel atque iterum per se ejusdem rectificati in aqua fontana præcipitari potest.*

ζ) *foris.*

η) *paulatim.*

θ) *in aquam in pulverem album præcipitabis, potius præcipitationem in vas recipiens sine aqua communi, ut modò dictum, instar butyri colligas.*

ι) *qui in carbonibus vivis super arenam, retortam tegentem, positis, s. accensis.*

κ) *luteus potius.*

λ) *vel etiam per horas octo, auctiore in fine igne, donec aliquandiu copella cum vase retorta canduerit.*

μ) *ex utroq́ enim & sulphure Antimonii & Mercurio sublimato conflatur Cinnabaris.*

ν) *Cinnabarim semel atq́ iterum per retortam angustioris colli ex arena sublimando rectificata, & in pulverem reduc, & habebis Cinnabarim diaphoreticam.*

ξ) *non item, sed alterius & præstantioris usus est, liquor hic acidus, quem rectè philosophicum appellare licet.*

ο) *ut beton. bugloss. meliss. cinamom. &c.*

π) *in phiola vel mortario.*

ρ) *Vide Crollium pag. 131.*

σ) *In omnibus febribus ita dictis rectè curandis maximopere respiciendum est eò, ut nec ἀμεθόδως nec temere cura auspicetur. Quantumvis enim specifica utramq́ paginam rectè absolvere debent in omnium morborum curatione: illa tamen vel sine ratione, id est, sine methodo, vel sine judicio exhibita, parùm proficiunt stagnantibus nempè impuritatibus corporis contra specificorum innatas potestates mirabiliter dimicantibus. Quæ ratio itaq́ est in cæteris morbis omnibus, ea etiam hic nullo modo negligenda fuerit. Sic evacuantia possunt esse hoc loco varia & egregia hinc inde ab autoribus descripta: ita tamen ut temperamentum, ætas, sexus, & vires probè considerentur. Sic Mercurius hic vitæ cùm sit emeticus, prodest febribus (longè scilicet antè paroxysmum exhibitus) sed non quibuslibet, neq́ indifferenter iis cunctis est exhibendus: operæ pretium itaq́ est, ut diligentius natura patientis consideretur, an nempe ad vomitiones ferendas habilis sit nec ne, quod si ad vomendum minus dispositus sit patiens, hoc specificum potius intermittendum, & ad alia recurrendum, quàm temere periclitandum.* Febris.

τ) *Lues venerea nisi manifestissimis tuberculis & pustulis hinc inde in toto corpore, præsertim verò circa frontem, obscænas partes & ad femora, nominatim versus genua, prorumpentibus se prodit, sæpius occulta est, facileq́ imponit, ne vel recens rectè curetur, vel inveterata difficulter cedat: accurato itaque judicio opus est, quod unice dependet ex confessione ipsius patientis. Præter enim illos manifestos gradus, quos Fernelius quatuor distinxit, plures sunt, propter communia cum aliis morbis symptomata, vix in cognitionem pervenientes. Eos omnes & singulos judicabis concubitus contagiosus, vel cum scorto infecto patratus: ejus itaque si confessus fuerit patiens, ut ut symptomata fuerint communia, nihilominus si rectè omnia fieri debent, non aliter quam à lue venerea infectus patiens tractandus fuerit. Quocirca in signis nonnullis & certis indiciis aliqualis infectionis multum situm est in probe cognoscendo tempore durationis eorundem. Hinc morbus recens aut noviter contractus ab inveterato retè discernendus fuerit; ille breviorem, propterea q́ faciliorem; hic longiorem & artificiosiorem requirit curam. Utraq́ fundamentum & basin collocat in Mercurio seu argento vivo rectè riteq́ parato, qui verus & unicus est luis hujus ἀλεξίκακος & ῥιζότομος, quicquid contrà blaterent mirabilis & divini medicamenti osores & risores. Quod si morbus inveteratus planè fuerit, leviora locum habere nequeunt, præsertim si symptomata urgentiora valde molesta sint, ipsumq́ corpus undiquaq́ à morbo ipso tantùm non prorsus devictum. Hic itaq́ purgationes Mercuriales maximè locum habent: Quin imò sudores non nisi à mercurialibus fixis, vel etiam in specificum cum actis excitari debent. Nec salivatio in hoc affectu negligenda, sed instar certissimi signi habenda est futuræ sanitatis: ea igitur prudenter observanda, ut vel sponte sequatur, vel ulterius provocetur. Quæ tamen citò non restinguenda, sed potius promovenda, donec sponte cesset. Quod si symptomata evidentiora etiam cessârint, probe quidẽ cura peracta est: Sin minus, aut prædicta mercurialis mundificatio repetenda, ac salivatio, si opus est, restauranda, aut ad diaphoretica tantùm, sed mercurialia, pro-*

Luis venereæ adumbratio, & curæ generalis.

De pat. morb. & sympt. lib. 6. c. 20 & in lib. lu. Ven. c. 2.

progrediendum. Ab hac igitur methodo generaliter adumbrata lues venerea etiam inveteratissima facile curatur, modò omnia rectè corresponderint, ut exinde Medicus de Symptomatum molestiis haud anxius esse possit vel debeat. Nonnunquam verò in morbo Gallico benè curato relictæ reliquiæ tanquam Symptomatum soboles altius infixa, etiam subsidiarias manus medicas, & quidem non segnes, sed curiosas postulant; Hoc itaque ubi facto opus fuerit, aut prior methodus revocanda, aut alia in auxilium accersenda. Imò sæpissimè semel intromissus inquilinus hostis inducias non fert, quin præsentes auxiliares manus natura desideret, præsertim ubi fluxiones malignæ frequenter methodum ine dendi interverterunt, aut nova symptomata pariunt. Sic inter reliqua recentissimum lui symptoma est Crystallina, *quam vocant, vesiculam nempe ad glandem membri virilis adnascentem, translucidam: indeq; nominis ratio nata est. Est alioquin lethalis; si remediis exquisitè factis non curetur. Ferrum non patitur, nec leviter coalescit locus affectus, etiam remediis alioquin ulcerationibus venereis præsentibus. Verùm de his omnibus consulantur immensi Practicorum Codices.*

Hydrops. *n) Hydrops confirmatus difficulter curatur: incipiens facilè. Nobiliora tamen medicamenta, utendiq; ratio expedita, prætereaq; subjectorum dispositio inhabiliter affecta, quandoq; etiam hydropem confirmatissimum tollere visa sunt. Ubi probè observandum, quod in singulis hydropis speciebus semper ab aperientibus, per alvum, nunquam à diureticis cura incipienda. Secus enim colluvies ventris tota ad renes consertim quasi coacta summā difficultatem parit. Quocirca purgantia universalia antè omnia præmittenda, inter quæ non infimum tenet locum mercurius hic noster vitæ, cujus dosis à gr. iiij. ab initio, posteà auctiori usq; ad 12. per aliquot dies continuos præsertim in hydrope confirmato, stante tamen adhuc virtute ventriculi, maximè prodest. Qui in casu nullos generat vomitus, sed tantùm per inferiora movet. Ideoq; non immeritò autor scribit eum prodesse in hydrope.*

Nota tamen, quod hæc Mercurii exhibitio in senioribus procidentiam ani causetur, difficulter, aut vix posteà sanabilem.

Arthritis. *φ) Adde etiam in arthritide, cujus in hoc casu virtutes admirandas Venerandus senex* Jacobus Mosanus *aulæ Cassellanæ Medicus celeberrimus, satis deprædicari nequit, dum in consil. quodam ad Illustrissimum Marchionem Badensem scripto, sic de hoc testatur, cum inquit:* Mercurius vitæ quàm tuto exhiberi possit, si Cels. V. exemplum deesset, possem præter vulgus hominum, multorum generosissimorum Comitum & Nobilium fœminarum, & virginum nomina recensere, quæ ipsius usum non solùm suo exemplo approbant, sed etiam in cœlum laudibus extollunt, nisi putem in re tàm manifesta, non opus esse probatione.

Hujus Mercurii vitæ dosin 4. granorum V. C. singulis diebus accipere, post lunæ mutationem, potest, idque quater in mense. Hinc quatuor vomitus, decem vel octo sedes sequentur, neque nausea in stomacho ultra tres horas erit. Hora sequenti post assumptionem exhibetur haustus jusculi pisorum vel carnis, posteà à cibo abstinendum, donec vomitus planè desierit, tunc prandium capiatur leviusculum. *Hæc Mosanus, quem, ob experientiam multiplicē, æternis laudū encomiis concelebramus.*

χ) alvi scilicet.

ψ) In Canone. 2. Crollii nullam videmus rationem, quamobrem is post exhibitum Antimonium venam aperiendam dissuadeat: nec n. metus ullus esse potest ullius heteropraxeos prudenti quidem medico valde indigna, etiamsi necessitate ita requirente post Antimonium sanguis mittatur. Imò sunt, qui nullis aliis, quàm Antimonii purgationibus utantur, sæpè tamen ab iis incisiones venarum admodum salubriter absolvernut. In pleuritide exquisitâ, item in febribus tertianis intermittentibus, post Aquam Benedictam, quæ ex Croco metallorum Antimoniato fit, exemplo Mart. Rulandi l'at. ducentas venas se incidisse, nec usquam à scopo aberrâsse testatus est coràm celeberrimus Hartmannus. Hinc commodè annumeretur ultima regula Crollii, quæ in peste unicè est observanda. Pag. 156.

HEPAR ANTIMONII † SIVE CROCUS METALLORUM.

Recipe Antimonii crudi lib. *α)* unam.
Salis Petræ uncias *β)* duodecim.

Misce: & impone mortario ferreo ad latus *γ)* posito: ubi ea prius benè triveris. Deinde adhibito saltem carbone *δ)* vivo, accende: & subitò fiet hepar *ε)* Antimonii: Sal Petræ posteà separa. Dosis gran. duodecim ad viginti, in infusione vini albi, aquæ cardui benedicti, vel alio convenienti liquore, in febribus pestilentialibus maximè.

† hepar dicitur, quia hepatis vitulini, aut alterius animalis colorem refert.

** Crocus appellatur, quia pene colorem croci adhuc in flosculis suis subrubentis refert; quia communi opinione Hermeticorum receptum est, magnesiam illam Saturni, quam ajunt esse Antimonium, (quod tamen non est) esse Eas & radicem omnium metallorum. Hunc metallorum crocum Martinus Rulandus Pater etiam vocat Terram sanctam.*

β) vel etiam recipe utriusque ana.

γ) inclinato.

δ) commodius spatulâ ferrâ ignitâ circumagendo semel.

ε) ex quo demùm verus fit metallorum crocus.

Croci Metallorum præparatio vera. *Nos sic paramus: hepar antimonii pulverisatum in aquâ ferventi ebulliat per horam unam atque al. eram, & feces ad fundum præcipitabuntur; aqua verò colorabitur instar croci, quā à fecibus, dum adhuc calet, decantas, & per chartam emporeticam transmissa relinquatur per noctem, donec rubedo probè subsideat, hac remotis aquis, sale petra fixo adhuc impregnatis, ac propterea per evaporationem in sartagine reducendis, semel atque iterum edulcorata aqua communi, ac posteà exsiccata, exhibet verum crocum metallorum, ita à Martino Rulandi Centur. 5. curat. 95. vocatum.*

ALIA STIBII CALCINATIO.

Per inferiora tantùm purgans.
Recipe Antimonii electi. *α)*
Salis decrepitati ana lib. unam:

Trita, & simul mista reverbera *β)* in crucibulo probè lutato, *γ)* per duodecim horas, ignem paulatim augendo. Vase refrigerato, toties aquâ dulci ablue, donec omnis acrimonia tollatur. Posteà exsicca & *δ)* tere. Dosis à viginti quinque granis ad triginta quinque *ε)*

α) quod fusum habet strias longiores & splendidiores.

β) igne rota.

γ) supernè bene clauso.

δ) cum sale decrepitato aliquandiu in marmore tere. Tandem salem per aquam dulcem remove, & pulverem sæpius eluendo edulcora, post pulverem exsiccatum ad usum reserva.

ε) potius à scrupulo semis ad scrupulum integrum.

Alia Antimonii præparatio. *Fit & Antimonium per inferiora tantùm purgans hoc modo; Recipe vitri Antimonii q. p. pulverisa, affunde in matracio oleum seu spiritum vitrioli non (quod notandum) rectificatum, ut superemineat duobus digitis, relinque in calore moderato aliquandiu, & oleum redditur nigro-puniceum: ejus gutta 4. 5. 6. usq; ad 10. in aliquo liquore convenienti exhibita, sine omni noxia, nauseâ & vomitu alvum tantùm solvunt; Catharticum admodùm utile, & multis morbis accommodatum.*

REGULUS ANTIMONII.

Recipe Antimonii. α)
Salis Petræ.
Tartari ana libram unam,

Tere: & misce, dein colloca crucibulum inter prunas accensas ut candeat. Tum injice cochlear pulverum: β) & statim operi, donec fumus cesset. Posteà amoto cooperculo, novos pulveres injice & claude, ad finem usque ita continuando. Tandem da ignem fusionis, & crucibulum move, ut regulus fundum petat. Crucibulo frigefacto, Regulum a fecibus separa, & serva.

α) Alii accipiant libram unam Antimonii, salis Petræ uncias duodecim. Tartari uncias octo, pulveris carbonum manipulum unum.

β) & detonabit, es wird verpuffen; aut recipe nitri ac tartari in prædicta quantitate, detonent prius, tum pulverem misce cum Antimonio pulverisato, & in crucibulo per se fiat regulus.

Feces seu scoriæ & recrementa Antimonii nominant vulgò ob similitudinem quandam regulum corruptum, propterea quod ejusmodi impuritates ipsi Antimonii regulo undiq; sese adhæreant. Quæritur jam, num essentia quædam Chymica hisce scoriis insit? Decemus ne illas quidem per se esse rejectaneas; at quia aliquod efficatia continent, in pretio haberi tanquam magisteria, donec id sit extractum? Et certe ex reguli corruptione (quæ sunt feces ipsius residua) oritur tum Sal Antimonii, quod nonnulli aurum medicorum vocant, author verò noster sulphur auratum appellitat, à forma desumptum scilicet externâ; cum potius sit sal summe diaphoreticum, multis morbis præsertim epidemicis depellendis aptissimum; tùm etiam oleum quoddam crassum ac fœtidum, quod summe efficax est in suffocatione matricis, si nimirum illud aspergatur prunis, & fumus ejus excipiatur per inferiora. Hinc autor pergit:

Sal Antimonii nõnullis aurum Medicorum dicitur.

Ex fecibus autem hujus fit SULPHUR AURATUM DIAPHORETICUM hunc in modum Recipe feces Reguli, ut suprà, præparati: easque reduc in lixivium per digestionem vel ebullitionem, illudque calidè per chartam emporeticam trajice. Huic lixivio frigefacto, adde parum aceti destillati, & videbis β) crocum multis ablutionibus dulcoratum, & desiccatum seorsim collige, qui admirabile erit sudorificum, & sanguinis mundificativum, multis morbis depellendis aptissimum. Dosis à scrupulo semis ad integrum.

Sulphur auratũ diaphoreticum.

α) Hujus meminit Quercetanus in Pharmacop. in Quarto pag. 243.

β) Crocum auratum paulatim fundum petere; separa lixivium per inclinationem & prædictum crocum, &c.

REGULUS MARTIS STELLATUS.

Recipe apicum clavorum equorum α) lib. semis: Antimonii unam. Candefac β) Martem in crucibulo: cui adde Antimonium tritum: & cooperi: dando ignem fusionis. γ) Posteà injice per vices uncias duas Nitri: & tandem projice in conum fusorium. δ) Regulum in crucibulo funde: cui adde unciam unam Nitri per vices, ut suprà, & projice in conum. Hoc quater, quinquies ε) vel sexies repete: donec Regulum Martis habeas stellatum.

α) vel quosvis clavos ferreos so von zehem Eysen sind.

β) hoc est, da clavos in crucibulo, à scoriis separatum denuò.

γ) Martem fluidum reddit Antimonium: qui sane omnimodus fluor spatulâ ferreâ explorari potest.

δ) antea paulatim excalefactum, & sebo vel cerâ inunctum: marginem coni fusorii superiorem levibus ictibus malleo tunde, donec requiescens ad fundum regulum mittat.

ε) Stella in hoc Martis regulo solida quarta ad summum fusione fit, quod si non hac, nec sequentibus contingit, & certò statuas te non ad amussim in prioribus rite progressum esse.

NOTA.

Regulus Martis stellatus feliciùs succedit cœlo sereno, & Luna crescente; alias enim vix superius stellatus debetur.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM.

Recipe Antimonii,
Salis Petræ ana libram unam.

Pulverisata simul misce: deinde pone crucibulum α) inter accensas prunas, ut candeat. Tum injice uncias duas, aut circiter hujus mixtionis, & statim crucibulum operi: donec fumus & strepitus cesset. Postea amoto operculo, novos pulveres injice & claude: ita ad finem continuando. Tandem da ignem liquefactionis ad horæ quadrantem. Vase refrigerato: materiam exime & tere: miscendo, ut suprà, cum ana Salis Petræ, eodem modo calcinando & elaborando ut suprà, materiam tritam & ablutionibus β) edulcoratam, reverbera in vase terreo clauso, spatio viginti quatuor horarum: donec pulvis fiat candidus: cùjus dosis gran. quindecim. γ)

α) majus.
β) aqua calida.
γ) ad scrupulos duos. Usus hujus mirificus est, in rumpendis internis apostematibus; item in lue venerea recenti.

ALIUD.

Recipe spumæ venenatæ duorum α) draconum semel rectificatæ β) uncias quatuor: quibus calore resolutis, superfunde γ) spiritus salis balsamici δ) uncias totidem: destilla ε) ex arena omnem liquorem, ad siccitatem usque. Terram exime, & probè tere; cui liquorem destillatum reaffunde, cum unciis duabus spiritus recentis balsamici, & destilla ut prius. Posteà, pulveri trito reaffunde destillatum cum aliis unciis duabus ut suprà: & procede rursus ut prius. Massam tritam trade Vulcano Docimastico ζ) examinandam per quatuordecim horas: Materiam continuè agitando ferreo instrumento puro. Tandem alcohol vini ab ea aliquoties abstrahe: ut remaneat pulvis siccus candidus: cujus dosis gran. 4. ad sex. Usus ejus singularis est in omnibus affectionibus pestilentibus, & febribus malignis populariter grassantibus. η)

α) Id est, mercurii sublimati & antimonii crudi.
β) olei scil. per destillationem in butyrum acti, non tamen præcipitati.
γ) potius in spiritum Nitri oleum istud Mercurii sublimati & antimonii in majusculo vase guttatim injiciendum, ne nimia ebullitiones jacturam faciant, spirituum magnâ vi inde erumpentium.
δ) seu spiritus Nitri.
ε) per cucurbitam cum alembico.
ζ) Id est, in furno probationis suprà catinum probatorium.
η) in vehiculis convenientibus; præmissis tamen præmittendis necessariis. Vide quoque Crollium pag. 155. 156. & 157.

† Hoc Dn. Hartmannus & alio Quercetanus in s. pharmacop. pag. 209. in 4to vocant bezoarticam minerale; minus verò convenienter ab autore hic, & Crollio pag. 155. vocatur Antimonium diaphoreticum, ut enim hac appellatio præcedenti competit antimonii diaphoretico autoris; ita huic minus aequè: ibi enim revera substantia antimonii fit diaphoretica per sal petra, quod sæpius cum illo detonuit: hic verò nequaquam; butyrum enim quod progreditur ex sublimato & Antimonio simul

Bezoar- ticum mineral & Antimonium Diaphoreticum minus aequè pa- lent.

mul junctis, mercurius sublimatus potius est, nihilq́; accedere de Antimonio, nisi quod hoc ipsius liquiditatem promoveat, ueut quam aliàs in hâc formâ progressurus, absque antimonii adjectione; nullo itaque modo ab antimonio, sed potius a mercurio sublimato denominationem accipies. Hic notandum, quod bezoarticum hoc minerale longè antecellat bezoar animale; siquidem expresse fatetur Dn. Crato in Epist. 3. medicinal. dum inquit: Lapis bezoar animale in febribus pestilentialibus nobis nil profuit, quod sanè de hoc minimè pronunciandum.

CAPUT XIII.

De Calcinatione & præparatione *Mercurii.*

Mercurii substantia. MErcurius est corpus minerale, compositum ex terra subtili sulphureâ, & aquâ fortiter admixtâ. Substantia autem ejus terrea purganda est è crassa terrestreitate sulphureâ: aquæ verò substantia, ab humiditate superflua. Duplex autem est naturalis & artificialis. *Mercurius naturalis.* Naturalis activus & summè depuratus, in Almagro propè Calatrave, in regno Castiliæ, reperitur vivus, per se fluens, & in Cinabari coagulatus, qui ignis vieducitur. Hanc mineram antiquissimam Plinius vocat vomicam liquoris æterni. Huic similis reperitur in Hydriæ, pago comitatus Goritz in Sclavonia. Sed Hispanica bonitate excellit, quamvis Hydria longè fertilior. Est autem admiratione dignum, quod quamvis in vicinia Hydriæ singulis ferè annis lues pestifera grassari, illa tamen ob hac immunis nunquam non manere soleat: id quod viri provectæ ætatis sese observasse, idemque à Majoribus suis accepisse, mihi antè annos octo, eo loci profecto, confirmârunt. Ex quo satis patet, ut & ex aliis exemplis innumeris: Mercurium esse summum omnis corruptionis & putredinis alexipharmacon: Non minus & illud stupendum, prodigioque simile: quod ibidem notavi. Senex erat decrepitus, qui toto vitæ suæ tempore, in paranda Cinabari, consumto, perpetuo tremebat: & aureum nummum manu compressum ita dealbabat: ut color ejus nativus omninò dispareret.

Reperitur & alius Mercurius in monte Gimnavoda dicto, sed miliaribus à Cracovia in Polonia, inter Tarnava, Ribic & Streleztky, distante, qui sponte certis anni temporibus, usque ad terræ superficiem erumpit: præsertim autem autumnali tempore: quamvis etiam circa festum Johannis Baptistæ, multæ gr. pisorum instar, in radicibus graminum, ibidem collegerim. Verùm hic Mercurius nimis aqueus, & Sclavonico, ut & Hispanico longè inferior. Invenitur etiam naturalis in multis aliis locis: & interdum in auri & argenti fodinis.

Mercurius artificialis. Artificialis fit modo satis trito & artistis noto, per sales resuscitativos, α) ex mediis mineralibus, β) quam metallicis. γ) Quin & in hac urbe plures viros fide dignos; & præcipuæ autoritatis dignitatisque novi: qui non modò è mineralibus, sed etiam ex sanguine humano prius calcinato, & ex plantis etiam, Mercurium vivum elicuêre.

Mercurii bonitatis nota. Ille optimus, cujus drachma in cochleari argenteo puro super carbones vivos posita, post evaporationem, maculam relinquit flam vel albam. Sed qui cochlear denigrat: ita purgari debet, antequam ad usum medicum adhibeatur.

Recipe Mercurii,

Purgatio Mercurii. Aceti destillati ana libr. unam: pone in matracio forti, cum manipulo salis præparati: move strenuè per horæ quadrantem, ut misceantur, & acetum denigretur, quod per inclinationem cum Mercurio, in scutellam vitreatam effunde, & toties aquâ tepidâ ablue, donec omnis nigredo & salsedo separetur. Exsiccatum repone in matracium, cum aceto & sale ut suprà, eundem laborem ter quaterve repetendo, & tandem per corium trajiciendo. Sed hæc vulgaris & imperfecta purgatio, sequitur perfectior: Recipe Mercurium præcipitatum, Cinabarisatum vel sublimatum: misce cum duabus partibus sui ponderis Tartari usti, δ) vel calcis vivæ: destilla per retortam vitream, igne suppressionis vel reverberio clauso, adhibito recipienti amplo aquâ semipleno. Ita accipies Mercurium magis depuratum, quam modo præcedenti. Sed modus perfectissimus depurandi Mercurium, quo melior dari non potest, est ejus amalgamatio cum corporibus perfectis: ε) destillando aliquoties, per retortam, singulis vicibus, ζ) feces terreas sulphureas, fœtentes separando, & denuò amalgamando, & tandem per corium trajiciendo.

α) idest, per salem tartari, armoniacum & urinæ.

β) ut Antimonio.

γ) stanno, Saturno.

δ) solum, vel etiam cum calce, aut calcem vivam solam sine Tartaro: vel etiam utrumq́;.

ε) in regulo Antimonii essentialiter collectis, à quo regulo cum mercurio amalgamato fit destillatio per retortam igne suppressionis.

ζ) in collo retorta, aut juxta fundum se colligentes.

Melior Mercurii depuratio fit, cum acetum sine additione salis, tantum cum Mercurio conjunctum, ac in cucurbitâ oblongiori aliquandiu exagitatum, donec nigrescat acetum, hoc verò remoto seu decantato, cum recenti aliquot vicibus fiat agitatio, & semper in decantato aceto subsidebit mercurii impuritas, quo clarificato aceto iterum poteris uti ad repetendas depurationes, potest imò totus Mercurius hac agitatione cum aceto in nigredinem quandam converti, convertibilem tamen per calcem vivam in pristinam suam naturam currentem, ab omnibus tamen impuritatibus planè liberam, si omnes istæ nigredines decantata impastentur cum calce viva, & per retortam destillentur, tunc purissimus prodibit Mercurius. *Melior & compendiosior Mercurii depuratio.*

Præcipitatus albus. †

Mercurius dissolvitur in aquâ forti, & affusione aquæ salsæ α) præcipitatur pulverem album. Dissolvens per inclinationem effunditur: & præcipitatus multis ablutionibus cum digestione, omni salsedine & acrimonia privatur. Tandem exsiccatus aquâ rosaceâ abluitur. Dosis interius à granis octo ad decem, in morbis venereis β) maximè: purgat per inferiora tantùm. γ)

† communis dictus.

α) frigida, non autem opus est, ut sit marina, sufficit si communis sal sit in aqua communi decoctus.

β) non tamen inveteratis.

γ) in convenienti vehiculo; pilularum modo exhibitus, & sine masticatione deglutitus: quia aliàs dentes lædit, ac ptyelismon movet. Quæ observatio in omnibus præcipitatis exhibendis curiosè tenenda.

NOTA.

Mercurii Hermetice præcipitati signum est, si cum Sole fortiter teratur, nec aurum inde dealbetur, vel etiam si nullâ arte redivivus reddi possit, cæteris tamen paribus.

Præcipitatus Rubeus.

Post dissolutionem Mercurii in aqua forti fiat evaporatio α) ad siccitatem, igne violento: β) in fundo matracii hærebit pulvis rubeus præcipitatus, ulceribus maximè venereis aptissimus. γ)

α) aqua fortis.

β) extremo loco administrato.

γ) rarò vel nunquam intra corpus sumendus.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS EX OPTIMIS OPTIMUS. †

Recipe Mercurii purificati uncias 4. affunde olei sulphuris α) rectificati uncias 8. Digere per duos dies in arena: deinde per retortam destilla, cum tribus cohobiis; Ultimò igne violento, ut retorta candeat, massam albam exime & tere, aquâ destillatâ calidâ sæpius ablue; donec præcipitatum videas versum in pulverem flavissimum: super quem, spiritum vini ter accendas, ita securè intra corpus dari poterit. Dosis à granis tribus vel quatuor ad sex, in extractis purgantibus, conserva β) rosarum aut sacchato rosaceo. Valet γ) in infirmitatibus causatis ab humorum putredine; & morbis deploratis: purificat sanguinem in podagrâ, hydrope, & in omnibus febribus continuis summum est arcanum.

† Turpethum minerale vulgò dictus, quod apud Chymiatros nihil aliud est, quam artificiosa Mercurii præparatio.

α) Per campanam facti, aut ejus succedanei, olei scilicet vel spiritus vitrioli. Videtur oleum sulphuris per campanam ideò assumi, quia magis fixationi inservit, sed æque sufficit ad hoc substitutum oleum seu spiritus vitrioli ex mente auctoris præparatus, estq; penè unus idemq; spiritus, qui ex Vitriol. destillando fit, & qui ex sulphure per campanam elicitur; Ex eodem enim principio vitriolato derivantur.

β) Non commodum vehiculum hujus præcipitati sunt conserva, quia citra masticationem aliqualem vix possunt sumi; præcipitati verò omnes masticati dentes lædunt.

γ) De usibus vide Crollium in Basilicâ Chymic. pag. 120. qui etiam hujus operationis processum fusius, & exquisitius persequitur, & benè exemtum pulverem in igne arena vehementiori in matracio per octo dies digerit, quo, si quid adhuc Mercurii crudi cum fixo permistum sit, sublimando separetur, & præcipitatus sit tutior.

Autor pro vehiculo turpethi hujus mineralis, inter alia ponit extracta purgantia: potest autem ad incorporationem præcipitati pro extractis purgantium unicè commendari præparatio scammoneæ seu diagridii subsequens admodùm bona. Recipe scammoneæ seu diagridii quantum placet, v.g. drachmam semis, tere in pulverem, adde posteà pauxillum (guttas quinque vel sex) vitrioli olei, vel spiritus sulphuris per campanam facti, & guttulas tres, vel quatuor olei anisi, tere (pistillo oleo amygdalarum dulcium illinito) fortiter, & evadet massa lenta instar picis, quam in magdaleonem redactam serva in vesica, quæ per plurimos annos inviolata servari potest, ejus grana 12. vel 16. ad 20. usque leniter sine omnibus torminibus subducunt alvum. Hujus verò diagridii præparati misce cum præcipitatis certâ dosi pro incorporatione ad formam pilularum, poteris sumere tria vel quatuor grana diagridii. Suaderem autem ut tonsores & balneatores, nobilissimi hujus medicaminis præparatio Philosophica planè latet, ab usu hujus ut illegitimo se abstinerent, aut parùm sibi contemperarent: quot enim quasi ejusmodi homines Mercurio hoc præcipitato, non Hermeticè præparato præcipitârunt? hinc Antarvetus opinatur se Crœso ditiorem fore, si tot haberet nummos, quot Mercurius præcipitatus sustulisset. Nec tamen propterea apud medicos veros & prudentes præstantissimus ejus usus exolere debet, quamvis illud interdum malè audiatur, sed potius sententiam cum Magno Zwingero, qui in lib. 3. epist. medicinal. à Scholzio edit. ita de hoc judicat: Turpetho minerali utere deinceps & audacius & felicius. Eos enim qui odio sectæ Theophrasteæ hoc & rident & insectantur, non tàm in Chymistas, quàm in Chymiam Medicinæ famulam, multò antiquissimam, injurii sunt, & de ignotis judicium interponunt. *Vt & Libavio sic attestante: illud cavendum est, ne audaculi imperiti in medicando id adhibeant, quod ex medicorum circumspectissimorum, exercitatissimorumq; : veluti si essentia ex sublimato & regulo fiat, si flos ex antimonio, si Turbith ex mercurio, si laudanum ex opio, in qui imperitus ei medendi & imprudens, nec tibi facile, nec aliis horum permitte usum, cum temeritate utut semel atq; iterum fortè profis, plus tamen deinceps peccare possis. Nam nobiles medicinæ in manu temerarii hominis, sunt ut culter, vel fax ardens in manu pueri, aut dementis.*

Adhortatio ad tonsores & balneatores.

Turpethi Mineralis usus commendatur.

De profes. Alchym.

ALIA MERCURII CALCINATIO ET PRÆCIPITATIO.

Mercurium à Sole vel Lunâ destillatum & purgatum ut suprà, vel per se, vel cum octavâ parte Solis vel Lunæ, α) præcipita in pulverem rubeum, modo quo sequitur. Accipe matracium parvum, β) colli prolixioris, cui impone Mercurii γ) uncias quatuor: deindè super laminam ferream, in fornace arenæ colloca, dando ignem continuum, spatio quadraginta dierum. Collum matracii super arenam eminere debet, ad sex vel octo pollices, & primis decem vel duodecim diebus Mercurius, qui ad collum matracii ascenderit, debet aliquoties quotidiè baculo ferreo, cui alligatus sit pannus lineus, ad fundum ignitum [uti Geber docet] detrudi δ) & præcipitari. Est autem hic modus præcipitandi Mercurium non modernorum, sed antiquorum Philosophorum. Tempore finito, si quid mercurii crudi, in matracio repertum fuerit, separari debet à pulvere rubeo, qui admirandas habet in medicinâ facultates. Est enim catharticum præstantissimum in leprâ, ε) blandè adeò alvum solvens, ut pueris & prægnantibus dari possit: acres humores mitigat: pituitosos expurgat; calidamque ac siccam viscerum constitutionem emendat. Dosis gr. sex. ζ)

Cap. 13. summ. perfectionis.

α) prius amalgamationem adjecta.

β) subtus loricatum.

γ) præparati vel rectificati.

δ) commodior fit operatio, si phiola vel matracium lateraliter non sursum positum singulis horis 12. versatur, ita, ut superior ejus pars cum inferiore commutata præcipitationem acceleret.

ε) & aliis fœdis ulceribus.

ζ) ad decem.

ALIUD.

Dissolve Mercurium in aqua forti, & præcipita, ut artis est, per exhalationem omnis humiditatis, ut præcipitatus fiat rubeus. Pulverisatum impone matracio forti, superfundendo acetum ter destillatum, ut supereminеat ad altitudinem quinque digitorum, dando ignem arenæ, ut acetum lentè bulliat, spatio sex horarum, & præcipitatus totus dissolvatur. α) Dissolutio β) prius filtratæ, superfunde liquorem animâ mundi impraegnatum: γ) & statim separabitur Mercurius à dissolvente, qui ablui & exsiccari debet. Dosis à gran. 4. a. 5.

α) nempe post aliquotas cum recenti aceto ebullitiones.

β) calida.

γ) id est, spiritum vini, cui ad hunc usum succenturiari potest oleum Tartari.

Huic sequentem addimus præcipitatum: Recipe Mercurium per salem communem & vitriolum sublimatum, solve aqua fontana ebulliendo, posteà in solutionem claram & puram guttatim mitte oleum. Tartari quantumvis, & statim cadit Mercurius ad fundum instar rubei pulveris, deple aquam per inclinationem, & pulvis eluatur aliquoties, donec aqua nihil retineat saporis acris, postremò pulverem exsicca diligenter & serva; cujus grana 4. vel 5. vel 6. in theriacâ, vel mithridatio data jejuno stomacho bis in hebdomade mirificè solvunt omnes obstructiones, præsertim in ictero; contra venena

Præcipitatum è albis non infima nota.

ejus

ejus fumatio admodùm est salutaris; in febribus diuturnis etiam sudores movet.

PRÆPARATIO MERCURII IN MOMENTO.

Impone Smiridem α) rubeum β) pulverisatum crucibulo, exponendo spatio quatuor horarū, igni violento: donec quodammodo vitrescere incipiat, & lateribus crucibuli adhærere. Tunc ab igne ablatum, tritura in pulverem subtilem, & matracio impone: Cui superfunde aquam Regis rectificatam, digerendo γ) per viginti quatuor horas, δ) posteà per inclinationem, aquam tinctam effundendo, & aliam toties reaffundendo: donec omnem tincturam attraxerit. Depletiones ad oleaginositatem ε) destilla. Hujus olei recipe unciam unam, infunde super uncias quatuor ζ) Mercurii η) crudi; sic in momento præcipitabitur: θ) nec oleum Mercurio adhærebit. ι) Si destilletur igni satis forti, pòst olei exhalationem, aliquid de Mercurio sublimatur, major tamen pars manebit fixa. κ) Ejus usus in augmentatione Solis λ) & Vitrificatione rubicundissima. μ)

† *Vocatur etiam præcipitatus miraculosus.*

α) *loco Smiridis adhibeantur granata Bohemica tosta.*

β) *imò quo nigriorem, eò meliorem,*

γ) *in calido.*

δ) *donec aqua regis impragnata fuerit tincturâ Smiridis subviridi, vel subflavâ.*

ε) *ut nimirùm tantùm tertia pars aquæ, tinctura Smiridis impragnata, restet.*

ζ) *potius duas vel tres.*

η) *benè purgati.*

θ) *in pulverem album.*

Mercurii ... eme- ... qua ... movetur. ι) *Hunc Mercurium, quia oleo non adhæret, lento igne in crucibulo candefac per horam unam, posteà edulcora, Habebit Mercurium emeticum sursum & deorsum leniter moventem gran. 3. vel 4. Quod si igniatur horis duabus per inferiora tantùm purgat; at si amplius horis scilicet 5. vel 6. igniatur, fixissimus fit, & tantùm sudores movet.*

κ) *Ipse verò præcipitatus manet rubeus; cui si mercurii crudi tantundem addideris, & in phiola ad ignem arenæ posueris, brevissimo tempore præcipitabitur; atque ita per crebras additiones æquales Mercurii crudi, quantitas præcipitati augebitur.*

λ) *Augmentatio Solis per præcipitatum hunc miraculosum hoc fit modo. Recipe sulphuris communis duplum ad præcipitatum hunc miraculosum, tere & misce in marmore, liquescant in catino; liquata facilè ignem concipiunt, quem permitte donec spontè cessarit; relinquitur pulvis subflavus, qui in fluxu auri pedetentim eidem admiscetur.*

μ) *Si nempè eidem filicum calcinatorum pauxillum adjeceris, & igne violentissimo urseris; solet enim tandem in vitrum rubicundissimum transire.*

PRÆCIPITATUS DIAPHORETICUS. †

Dissolve Mercurium à Sole vel Lunâ destillatum & purgatum ut suprà in aqua forti, quam ex matracio colli prolixioris, cum alembico proportionato, abstrahe, igne tertii gradus, cum binâ cohobatione; α) ut Mercurius fiat rubeus, qui edulcorari debet calcinando in crucibulo, inter prunas accensas, continuò virga ferreâ movendo, per horæ quadrantem circiter, β) vel cum aqua sequenti. γ) Recipe aceti destillati libras duas phlegmatis aluminis libram semis, calcis reverberatæ testarum ovorum uncias sex: destilla simul ad siccitatem. Hujus aquæ recipe libras tres. Mercurii supra dicti præcipitati libram unam: Misce & digere per diem naturalem: posteà destilla per alembicum, cum ternis cohobiis, ignem augendo sub finem, ut materia probè siccetur, quæ circulari debet per diem naturalem cum S.V. Postea destillatione separatur spiritus: & denuò circulatur. Hoc quartò repeti debet. Hæc vera Mercurii præcipitati præparatio ad infinitos morbos pellendos: & maximè luem veneream, sive interius sumatur, (quia ità elaboratus saltem sudores provocat) sive exterius cum butyro, aut alio medicamento applicetur. δ)

† *Paracelsi.*

α) *semper reaffusâ aquâ priori, sed cum uncia una atq; altera recentis aquæ fortis fortificata.*

β) *disjunctiva non opus est, sed loco ejus ponatur postea.*

γ) *debet scilicet figi.*

δ) *dosis à gr. 4. ad 6. vel 8.*

PRÆCIPITATUS † CINABARIS DIAPHORETICUS.

Recipe cinabaris vulgaris unciam unam.
Salis præparati α) drachmas duas.

Simul tere, misce: & matracio impone, quibus superfunde olei sulphuris per campanam facti uncias tres. Digere per triduum in cineribus: tandem igne β) violento, fac omnem humiditatem evaporare. γ) Manebit in fundo massa alba, quæ frequenti ablutione edulcorari debet. Dosis à gr. sex ad decem, in morbis Veneris maximè. Datur δ) cum conserva rosarum, & unciis quatuor vel tribus decoctionis ε) sarsæ parillæ.

† *vitiosè scribitur, legendum potius Præcipitata Cinabaris diaphoretica.*

α) *Id est decrepitati.*

β) *arena scilicet.*

γ) *reaffunde & destilla iterum, etiam tertiâ vice.*

δ) *aliquot diebus.*

ε) *prima nempe.*

MERCURIUS VENERIS DIAPHORETICUS.

Recipe limaturæ Veneris unciam unam.
Mercurii meteorisati uncias duas.
Salis Mercurialis α) unc. duas semis:

Tritis, & simul mistis: inde ea matracio firmo, dando, ignem arenæ, donec instar ceræ omnia liquescant. Tum matracium ita calens frigidæ impone; ut ii partes dissiliat, & Mercurius subviridis effluat: quem exsiccatum in retortam parvam, cum spiritu sulphuris vel Victrioli, in cineribus, per diem naturalem, digerendum collocabis: & postea cum binis cohobiis in arena destillabis: tandemque ablues bis aut ter, β) & ultimâ vice, aquâ cordiali. γ) Præstantissimum remedium diaphoreticum Bezoardicum est, contra pestem. Si duodecim δ) horis à veneno hausto sumatur, à morte præservat. Dosis gr. unum vel duo in aquâ appropriatâ. ε)

α) *id est, salis armoniaci.*

β) *aqua dulci.*

γ) *seu spiritu vini.*

δ) *intra duodecim horas.*

ε) *cum theriaca; in lue Venerea radicitùs curanda nihil hoc præcipitato est præstantius; in principio quidem datus movet vomitus, sed repetitus tantùm per sudores mali mineram expellit omnem.*

CAPUT XIV.

De Calcinatione Saturni & Iovis.

CUm, teste Gebero, impossibilis sit corporum solutio, compositione ignoratâ: antequam metallorum calcinationes aggrediamur; de ipsorum naturâ obiter aliquid dicendum est: Rectè autem mihi sensisse videtur Hermes, Pater ille Philosophorum: dum dicit: Id quod est superius, est sicut id, quod est inferius: & vice versâ. Quâ ratione enim natura paulatin & successivè in terræ superficie, plantas & cætera vegetabilia producit: ità eadem in locis subterraneis, metalla quamvis tardiùs, & longiori temporis spatio, ex vapore humido unctuosa, argenti vivi & sulphuris vitriolati, suo calore, mercurium decoquentis proprietates in se continente generat. Unde Hydrargyrus mater

Cap. 10. summ. perfect.

Generatio metallorum In Tab. Smaragdina.

mater metallorum dicitur; Sulphur verò pater: in iisque quatuor elementa, quæ omnium corporum naturalium materia remota sunt, repræsentantur. Mercurius enim instar fœminæ, frigidus & humidus aquæ & aëris rationem habet: Sulphur autem tanquam mas, calidum & siccum, ignis & terræ vocem obit. Si quis materiam eorum, non tàm halitum, quàm succum statuere velit, non repugnabo. Cùm enim superiori æstate in Hungaria, medio miliari a Schemnitz, in argenti fodinam, mille quingentos circiter cubitos profundam descendissem à fossoribus, qui ob summum mineræ æstum, vestibus & ipso indusio exuti laborabant, didici: Vapores minerales a centro terræ frequenter sursum ferri, eorumque lucernas & ipsosmet, in subito recedant extinguere: aliquanto autem tempore pòst, in eodem loco illos halitus ad parietes fodinæ in massam: quæ levi contactu, instar olei fluat, coagulatos reperiri. Undè fortè quis inferre posset: vaporem esse materiam metallorum remotiorem: succum verò sulphureum & mercorialem, propinquiorem. Et sunt mihi ad manum ex eâdem fodinâ, & ex aliis silices, quos seu vapor, seu succus talis mineralis humidus unctuosus undiquaque penetravit: & in quorum aliis, conspicitur materia cruda, nec satis cocta: in aliis mediocriter excocta: ex quorum libra una, elici possunt drachmæ sex argenti puri, & scrupulus semis circiter auri: in aliis perfectè decocta: ita ut argentum in superficie pullulet, & in uno ramosculi auri puri puti conspiciantur. Etsi autem sunt, qui ob frivolas quasdam ratiunculas, Mercurium & Sulphur, metallorum materiam esse, inficias eant: tamen satius est, Philosophis metallicis, & metallurgis credere, qui in omnibus fodinis & venis ea reperiri, uno ore attestantur. Ad quorum opinionem, & metallorum excoctores, ustores & probatores accedunt: ut taceam, quod Medici plerosque fossorum morbos, à sulphureis & mercurialibus spiritibus crudis intrà corpus admissis, oriri: & metalla, in externis affectibus, eadem præstare, quæ Hydrargyrum. Imò omnia metalla facili negotio in argentum vivum, & argentum vivum in omnia metalla reduci possunt.

Germanis dicuntur Bergschwaden oder Witterungen.

Calcinatio Saturni.

Plumbum liquefit in matula terrea, vel ollâ ferreâ, purgaturque à scoriis: α) deindè aucto igne, ut olla candeat, continuâ agitatione, cum spatula ferreâ, reducitur in calcem; β) quæ cribellata, postea si diutius reverberetur, fit minium. γ)

α) supernè eminentibus.

β) gryseam.

γ) cujus usum vide infrà sub finem, c. 17.

Calcinatio Jovis.

Recipe stanni Anglici non sophisticati (quod ex pondere & malleatione dignosces) libras quatuor. Liquefac in olla plani fundi, & à scoriis purga: deinde injice aliquid salis Ammonii: & in igne aucto, ut olla candeat: impone libram unam & semis salis præparati, spatulâ ferreâ tam diu movendo; donec in calcem redigatur: quæ △ violento reducitur in corpus, & à sale impuro & denigrato separatur. Iterum miscetur cum libra una salis præparati, & calcinatur, ut suprà. Calx abluitur ab omni salsedine, & reverberatur ad octiduum, donec vertatur in Alcohol. Sal affusione aceti alkalisati elicitur, digerendo aliquot diebus, posteà filtrando & coagulando.

Hæc Jovis calcinatio minus videtur commoda; propter salium enim adjectionem calx illa multum corrumpitur, satius est, si, ut cum Saturno in præcedenti factum, Jupiter per se calcinetur, & tandem per acetum destillatum sal Jovis eliciatur: qui vulgari solutione per aquam simplicem & coagulationem rectificatus, præstantissimum habet usum in suffocatione matricis: de qua re videatur Crollius pag. 225. Huic usui autem magis inserviunt Cristalli Jovis Philosophicè præparati, quorum dosis sunt tria grana, tribus aut quatuor auroris continuis in aqua artemisia vel aquis cordialibus, sumta.

Cristalli Jovis Philosophicè præparati.

ALITER.

Jupiter potest etiam calcinari, sicut Saturnus, α) sine additione salis: vel possunt etiam calcinari in scutellâ lignea, β) cretâ oblitâ: si fusi in crucibulo, effundantur in dictam scutellam, & γ) subitâ agitatione moveantur.

α) de quo suprà cap. 8. balsamum Saturni.

β) vel fictili, non vitreata, duplici, quarum una ad amussim contegat alteram.

γ) lacinia humida juncturis invicem circa circum coarctatis.

Jupiter Diaphoreticus.

Recipe Jovis Anglici limati, vel ut suprà, in scutella ligneâ, vel terreâ non vitreatâ calcinati uncias duas: Mercurii sublimati uncias quatuor: Simul misce: & per retortam destilla, igne arenæ, apponendo vas recipiens, aquâ semiplenum: cumque destillare inceperit, da ignem suppressionis moderatum, donec omnis liquor destillaverit, & præcipitatus fuerit in aquam. Quod autem ad collum retortæ sublimatur, abraditur, & cum eo, quod destillatum est, per noctem digeritur. Aqua spiritu Vitrioli imprægnata separatur, & ad usus servatur: calx verò exsiccatur. Dosis gr. quatuor ad sex.

CAPUT XV.

De Calcinatione Martis & Veneris.

Calcinatio Martis.

Limaturam Chalybis à sordibus, ventilatione & ablutione diligenter emunda. Hujus recipe libras duas, salis præparati libras tres. Misce simul, & in olla terreâ verbera, per diem naturalem. Massam exime, & tere: dissolve in aquâ calidâ, & lava toties: donec ab omni salsedine & terrestreitate liberetur. Exsiccatur deinde, & in pulverem subtilem, terendo & cribellando reducitur. Postea reverberatur per octo vel decem dies; donec superficies elevetur in crocum rubicundissimum impalpabilem: quo ablato: reliqua pars toties & tamdiu reverberatur; donec tota in crocum abeat. Vas terreum limaturam continens, habeat cooperculum, ne cineres super crocum decidant, ita tamen elevatum, ut inter vas & operculum, flamma liberum habeat transitum.

Crocus Martis omnium optimus, & ad medicina usum præstantissimus est, si sola limatura Martis, sine adjectione salis communis, aut alterius heterogenei, per se igne reverberii florificetur; & posteà per aquam dulcem à sordibus eluatur: qui autem cum corrosivis, ut salibus, &c. conficitur, periculo non vacat; melius autem & citius procedit operatio reverberationis, si priusquam furno reverberii committatur, limatura Martis aliquoties urinâ puerorum conspergatur; hac enim ratione inter reverberandum surgit in florem rubicundissimum uno atq; altero die, qui tamen quotidiè colligendus est, ne violentiâ ignis reverberii pereat; aut ex rubicundo colore in nigrum vicissim denigret ac defiguat.

Quinam Crocus Martis ad medicinæ usum optimus.

Usus Croci Martis vulgaris internus, est fluxum ventris, diarrhœam, dysenteriam, sistendum, sed cautè procedendum est, sæpè enim ejusmodi adstringentia tempestive non adhibita, majora pepererunt pericula. Quocirca sumentes prius medicinis attenuantibus, & alvum subducentibus purgatos esse oportet. Externus usus est, & in exsiccandis ulceribus ac vulneribus. Hujus vires insignes vide etiam apud Crollium pag. 253.

Croci Martis usus.

ALIA.

Paratur etiam crocus Martis è lamina chalybis candente & ſcintillante immiſsâ, in magdaleonem ſulphuris, cujus vi liqueſcit & decidit granulatim in vas fictile ſuppoſitum frigidâ vel aceto plenum. Granula exſiccata teruntur in pulverem ſubtiliſſimum, & ſi placet, in crocum reverberantur, ſpatio ſex, vel octo horarum. α)

Virtutem habet deobſtruendi, β) aperiendi & attenuandi, quam etiam limatura chalybis acquirit, ſi per ſimplicem aquam in tenuiſſimum alcohol redigatur.

α) Hæc Martis calcinatio ſecunda, eſt baſis & fundamentum pulveris cachectici Quercetani, quem deſcribit in pharmacopæâ Dogmaticâ. Pag.263. [...]us.

β) Hepar inprimis & ſplenem.

γ) Per aquam ſimplicem limatura Chalybis alcoliſatur, ſi ea pura & ſincera elevatur aquâ ſimplici, parùm ſale abſinthii exacuata, & aliquandiu relinquatur in loco tepido, exſiccata teratur, & denuo imbibatur, idque tam diu, donec poſtea ſponte levi attritu in pulverem ſubflavum tenuem redacta ſit: quæ præparatio à Quercetano in pulvere prædicto apprimè commendatur.

ALITER.

Diſſolve limaturæ Martis unciam unam, in aquæ fortis δ) unciis octo, digere per noctem: & deſtilla per alembicum, aquam fortem, in arena. Habebis unciam & ſemis croci rubicundiſſimi. ε)

δ) potius aqua fortis ſucceſſivè & paulatim ſuperaffundatur, aliàs nimis fortiter efferveſcet.

ε) ſuper hunc crocum exſiccatum, & in igne leniter calcinatum, funde ſpiritum vini vulgare, & appoſito alembico cæco, ſpiritus rubeſcet, quem à fecibus decantatum deſtilla in balneo ad oleoſitatem, & habes inſigne medicamentum ad exſiccandum hydropem, & viſcera corroboranda; univerſalibus, tamen præmiſſis; ſi poſtea guttæ hujus decem vel octo propinentur hydropico manè & veſperi in decocto granorum juniperi, facile rem expediunt; ejus guttæ ſex in vino exhibitæ, qualemcunq; hæmorrhagiam paſſo illicò eam ſiſtunt; ſanat vulnera & ulcera antiqua radicitùs, ſi eodem quotidiè ter illinas.

ALITER.

Reverbera limaturam Martis, cum ana ſulphuris triti, per quatuor aut quinque horas. α) Virtutem habet aperitivam, ſed majorem, ſi per dimidiam tantùm horam calcinetur, cum duplo ſui ponderis ſulphuris triti.

α) tantùm ſpatulâ ferreâ agitando ut ſulphur diffla-gret.

ALIA MARTIS CALCINATIO.

Digere lento calore limaturam ferri, vel chalybis, in aceto ter deſtillato donec coloretur. Decanta, quod tinctum eſt: & aliud acetum reaffunde toties; donec omnem tincturam attraxerit. Depletiones filtratas deſtilla: & remanebit in fundo pulvis rubeus, qui per diem naturalem reverberari debet in crocum impalpabilem. Virtutem habet conſtringendi.

Hæc quinta operatio non procedit, quandoquidem limatura nuda ferri, aut chalybis in acetum, etiam aliquoties deſtillatum, ægrè aut nunquam ſuam rubedinem demittit. Expeditior res fit cum ſcoriis ferri cæruleis, aut viridiuſculis, in pulverem contuſis, & cum aceto deſtillato extractis. Ad mentem autoris hujus eſt laudatus à Crollio in ſpecifico dyſenterico uſus pag. 253. & 254.

ALITER.

Crocus Martis etiam cum oleo ſulphuris fit: infundendo in cochlear ferreum, olei ſulphuris & ſpiritus vini partes æquales, evaporando lento calore, ad conſumtionem humiditatis: poſtea ſi reſideat ad aliquot dies, invenies pulverem ſubtiliſſimum, quem ſervabis in phialis optimè clauſis, ne aër intret, quia reſolveretur. Si aliquot grana in juſculo ſive liquore congruo dentur, verum hepatis reſtaurativum erit, conducens omnibus morbis, qui inde oriuntur, ut hydropiſi & ſimilibus.

Hæc 6. Croci Martis præparatio cum oleo ſulphuris & ſpiritu, quam autor ex Quercetani Pharmacop. dogmat, cap. ult. circa finem propè tranſcripſit, non procedit, ſed pro hiſce duobus menſtruis ſubſtituenda eſt aqua fortis ex vitriolo calcinato, & ſale communi ana, cum argilla tribus partibus admiſtis deſtillata, hac enim poſtea cum in cochleari ferreo evaporando conſumta fuerit, ſtatim crocum fuſcum ex ferri ſuperficie abraſum poſt ſe relinquit tenerrimum, & uſibus multis deſtinatum.

CALCINATIO VENERIS.

Diſſolvitur Venus in aqua forti: & affuſione aquæ tepidæ, cum particula ferri vel argenti, præcipitatur ad fundum vaſis. Vel laminæ Veneris reverberantur in æs uſtum, in fornace figulorum quod facili contritione in calcem reducitur. Vel: laminæ ponuntur in crucibulum, cum parte æquali ſulphuris triti, faciendo S. S. S. & reverberantur tribus vel quatuor horis, in æs uſtum.

Veneris laminæ tenues cum ſale præparato in cellâ firmâ terrea vel ferrea ſtratificantur, & paulatim leviter igniuntur, poſteà in vas aquâ frigidâ plenum injiciuntur, & laminæ à nigredine & ſale diligenter cum ſcobis ferreis eluuntur, exſiccata denuò cum ſale condiuntur, iis ſupra igniuntur, & in aquam frigidam immittuntur, reliquavè omnia cum prioribus ad præſcriptum peraguntur: aqua tandem illa, in qua laminæ ſunt extinctæ & illota cum aquâ fervente, temperatur, ut omnis ſalſedo abeat, & crocus Veneris in fundo relinquatur, inſtar ſanguinis rubicundiſſimus: quem diligenter ab omni ſalſedine liberatum, exſiccatum & tritum Cheirurgi periti ad emplaſtrum ſticticum, quod opodeldoch vocant. conficiendum curiosè ſervant. Crocus Veneris rubicundiſſimus.

CAPUT XVI.

De Calcinatione Lunæ & Solis.

CALCINATIO LUNÆ.

Diſſolve Lunam in aqua forti: & affuſione aquæ ſalſæ, præcipita ad fundum matracii, in calcem candidam, quæ frequenti aquæ communis affuſione edulcorari debet, & exſiccari. Hujus calcis recipe unciam unam: Salis præparati uncias duas: Salis ammonii drachmas duas. Hæc probè miſce in mortario vitreo, & reverbera per octiduum. α) Elicitur poſtea tinctura cum ſpiritu vini alkoliſato, β) circulatur. γ) Confert maniæ & aliis cerebri affectibus.

α) ſufficit dies naturalis unus, vel duo.

β) vel cum ſale Armoniaco fortificato.

γ) ablatoq; menſtruo tinctura remanet in forma liquoris, hæc eadem tinctura inſtar lapidis lazuli, ſeu cærulei ultramarini coloratiſſima extrahitur ex limatura Lunæ cum ſpiritu vini, in quo aliquid ſalis ammoniaci fuit ſolutum, quæ ulterius poſtea, ablato hoc menſtruo, & tinctura, quæ remanet à ſalſedine liberata, recente alcohole vini repetitis cohobiis, in oleum elaborari poteſt.

Tinctura Lunæ eſt diaphoretica, & aliquantulum anodyna; cerebri inflammationi, nervorum convulſioni, inſaniæ, & delirio ac melancholiæ maximè prodeſt, ejus guttæ tres vel quatuor ad ſex, in aquis betonicæ, ſalviæ, vel meliſſæ exhibentur; eſt ſingulare quoddam remedium hepatis, lienis, & menſtruorum obſtructionibus eaſdem ſolvendo, medens: datur in aq. Cichorei centaurei minoris, ſcolopendr. artemiſiæ: confortat omnia membra principalia, ſpiritusq; animales mirificè exſuſcitat. Tinctura Lunæ vires.

CAL-

CALCINATIO SOLIS.

Fac amalgama Solis, per cœmentum repurgati, cum sex partibus Mercurii, ut sequitur. Accipe aurum laminatum, quod in minutas particulas forficibus scinde: & in crucibulum mundum inter carbones vivos pone, ut aurum saltem ignatur. Deinde ex alio tigillo, mercurium α) calefactum, super aurum effunde, & bacillo misce: ut incorporentur. Tum projice in frigidam: & massam optimè lotam trajice per corium, & mercurium & superfluum exprime, ut remaneat massa γ) satis dura, quæ diu teri debet cum duplo sui ponderis salis præparati, in mortario vitreo, δ) ita ut nihil de amalgamate appareat. Hoc totum pone in crucibulum coopertum & lutatum, parvo saltem foramine pervium: & reverbera- ε) per diem naturalem: tali cautione adhibitâ, ne aurum liquescat: Hoc facto, reperies aurum calcinatum; Mercurium verò cum sale ζ) in auras evolasse. Tum aurum denuò amalgama; & per corium trajice ut suprà: & misce cum duplo sui ponderis vivi η) & optimè tere: & pone in scutellam terream vitreatam superfundendo optimum θ) vini spiritum, qui accendi debet. Pòst cujus deflagrationem & sulphuris, reperies aurum spongiosum & valdè attenuatum: præsertim si idem processus bis vel ter repetatur. Aliqui amalgama cum floribus sulphuris terunt, & in crucibulo ponunt inter carbones vivos, bacillo ferreo continuè movendo, donec mercurius in auras abeat. Hæ veræ Philosophicæ præparationes sunt, ad aurum potabile & alias operationes physicas.

Antequam autem aurum calcinetur calcinatione philosophica: debet, ut dictum est, cœmentari cœmento vel vulgari, vel regali. Cœmentum vulgare ita fit:

Purgatio per cæmentum vulgare & regale.

Recipe farinæ laterum uncias octo.
Salis præparati unc. quatuor.
Victrioli albi uncias duas:
Salis petræ,
Æruginis ana unc. semis.

Cœmentum regale, quod soli auro probatissimo parcit, recipit.
Farinæ laterum partes 4.
Salis Ammonii.
Gemmæ,
Communis præparati, partes singulas.

Commista uniantur: & urinâ humectentur. Quidam auri bracteas, antequam componantur, candefaciunt, κ) sinuntque refrigescere: ut si quid inquinamenti in cute hæserit, id consumatur, & liberiorem accessionem relinquat medicaminum acumini. Omnibus ritè præparatis: ollæ cœmentatoriæ inspergitur pulvis æqualiter, crassitiæ digitali. Huic imponuntur bracteæ urinâ irrigatæ, eo ordine & modo, ut æquali situ, se λ) non contingant mutuò, ne corpus corpori cohærens id accendat: caloreque aucto, oras colliquet. Dispositæ primo ordine bracteæ obruuntur medicamine, μ) dimidii digiti crassitie: sequuntur bracteæ, atque ita vicissim usque ad ollæ marginem, quam tantum implere debet medicamen, quantum est in fundo, nempè ad crassitiem digiti transversi. Ultimò imponitur ν) operculum sine respiraculo, si pro cœmento vulgari; at si pro regali: operculum habeat foramen parvum. Ignis datur ad 24. horas: ita ut olla sive pixis semper rubescat. Finito opere: bracteæ pede leporino purgantur à pulveribus adhærentibus; & urinâ lavantur, & exsiccantur.

Optimum cæmentum.

Omnium autem perfectissimum cœmentum est istud, quod sequitur.

Liquefac aurum cum duplo sui ponderis optimi cupri: ξ) reduc in lamellas tenuissimas instar papyri: quas cœmenta per quadraginta vel 50. horas, igne forti faciendo S. S. S. ut in cœmento regali dictum est, cum farina laterum, sale communi, colcothare, viridi æris & modico sale armoniaco, cum aceto forti permistis. In hoc examine, totum cuprum evanescit, sulphure ipsius in combustibili & tinctura, in auri substantia ο) remanente: cum teste Gebero. decimo octavo capite fornacum, à cupro extrahatur sulphur mundissimum tingens & fixum.

α) probè mundatum.

β) extra ignem.

γ) instar globi.

δ) vel marmoreo.

ε) igne scilicet rota.

ζ) non tamen omni, sed nonnihil de sale supererit, quod per aquam dulcem separa, & calcem Solis exsicca.

η) potius florum sulphuris.

θ) qui est sine omni phlegmate.

ι) Hoc vulgari cæmento utuntur aurifabri, cum deaurare cupiunt, quo non solum aurum purgatur ratione salium, sed & in calore exaltatur a farina laterum & ærugine, quæ ex cupro est.

κ) id quod omnino fieri oportet, antequam bractea in aqua regia solvantur.

λ) neque etiam latera & spondilia vasis.

μ) pulveris propositi cæmentatorii.

ν) & lutatur.

ξ) quale est Hungaricum præstantissimum verè fuerit id cuprum, quod ex ferreo confit, quale generatur in Zepusio vulgò in Zeippern, ex fontibus vitriolatis, salicem ferri frustis injectis, & paulo pòst in rubiginem corrosis, ex qua denuo beneficio ignis cuprum excellens fit.

ο) Hinc per hanc recentis cupri cum auro hoc modo cæmentato per aliquot vices, additionem, & repetitam cæmentationem, aurum impensè fit rubicundum.

BEZOARDICUM METALLICUM.

Dissolve in aqua Philosophica, α) solis purissimi drachmas duas: cui adde guttatim liquoris gummosi β) septies γ) rectificati unciam unam. Fiet maxima ebullitio. Pone matracium super cineres calidos, ad tres vel quatuor horas. Tum præcipita in aqua communi & sæpius ablue: ultimò cum aqua cordiali: & tandem exsicca. δ) Habebis lapidem admirandæ virtutis: cujus grana sex sudores egregiè movent.

α) ex sale communi & aqua forti preparata, vel etiam regia.

β) id est butyri Antimonii & Mercurii sublimati, de quo supra cap. 12. in pulvere emetico, & bezoartico minerali.

γ) sufficit terna vice.

δ) melius & convenientius fiet, si per alembicum ex arena evocetur aqua philosophica, vel aqua regis, trina destillatione, ut supra in bezoartico minerali factum, figatur, vix enim fiet aliàs bezoarticum hoc ad mentem autoris præparatum, citra vomitiones & secessus.

CERAUNOCRYSON † DIAPHORETICUM.

Dissolve solem purissimum in aqua Philosophica, & per noctem digere in arena: Deinde superfunde guttatim oleum Tartari: α) donec cesset ebullitio, & calx auri ad fundum vasis præcipitetur, β) quæ multis ablutionibus edulcorari debet, & igne γ) lentissimo exsiccari. Dosis granorum trium vel quatuor.

Ex hoc Diaphoreticum parari potest adhuc præstantius, hunc in modum: Recipe Ceraunocrysi quinque vel sex grana: eaque impone in vasculum argenteum, & superfunde spiritum vini rectificatum optimè, quem incende, & desuper δ) vitrum cristallinum satis ampli orificii suspende.

Quamprimum spiritus vini ardere desierit, ceraunocryson officium suum faciet, & pars quædam terrea ad parietes vitri sublimabitur. Hoc quater vel quinquies repete, ζ) & vitrum cum spiritu vini lava, ut calx fundum petat, quæ exsiccari debet. Dosis gran. unius aut duorum.

Cer-

† Germanice dicitur das Schlaggoldt, Latinis aurum fulminans, id est, quod instar fulminis dissiliendo fragorem acutissimum edit: Crollio vero vocatur aurum volatile, pag. 212.

α) per deliquium ex sale tartari factum; aut in defectu hujus Tartari, sal in aqua communi solutum accipiatur.

β) quod animadvertes è colore aquæ Regis, quæ debet esse alba, nam si adhuc flava sit, signum est totum Aurum nondum repercussum, plus igitur olei Tartari guttatim affundatur. Et calce auri ad fundum præcipitata in calido liquorem superiorem effunde, qui posterior, &c. pag. 42.

γ) calore; vel ut vult Crollius in patina vitrea per se sponte in hypocausto siccescat, nullo ignis calore adhibito.

δ) potius partem cucurbitæ superiorem, cum alembico rostrato & receptaculo.

ε) id est, dissiliet ac fulminabit.

Auri fulminatio & repercussio unde. Unde autem hujus fulminationis & repercussionis causa existat, non æque constat; Crollius quidem refert in salem Armoniacum, atque hanc suam sententiam sic confirmat: quemadmodum, inquit; sal nitrum & sulphur sunt hostes, & se invicem non compatiuntur, ut videmus in præparati pulveris Tormentarii accensione; pag. 213. Eodem modo sal Armoniacum & Tartarus sibi contrariantur, &c. Verum Libavio non satisfacit, qui tamen ipsemet etiamsi in prodrom: Phil. Vitul. thes. 49. conqueritur, nullas ponderosiores aut meliores contrarietatis in medium produci rationes. pag. 12. Nos vero negationem nostram de sale Armoniaco cum Clarissimo Doctore Hartmanno sic comprobamus: Si sal Armoniacum esset percussionis causa, utiq; ad omnem effectum talem requireretur, sed non hoc, E. neque illud: Mars enim in aqua forti, quæ nullum salem Armoniacum recipit, solutus, & oleo Tartari repercussus, eadem fulminandi facultate pollet. Rectius igitur virtus ista sulphuri solis igneo, & cœlesti, ac spiritibus nitrosis & tartareis, quorum aliqui cum auro remanent, & fixi evadunt, tribuitur, quamvis spiritus salis Armoniaci etiam non prorsus segregetur, unde fortior penetratio ob salinam contrarietatem, quæ tamen sola in aliis metallis talem effectum non produci: nisi in ferro, quod sulphure igneo non secus ac ipsum aurum, abundat. Deinde idem fragor & volatilitas Solis protinus in infusione olei Tartari admittitur: si enim tantisper infuderis in solutionem Solis in aqua regia, quantisper tota compositio nigricet, instar atramenti, non tantum plane certus existis. Aurum omne ad fundum esse repercussum, sed & nunquam illud postea etiam statim post primam exemtionem seu collectionem, fulminandi potestate pollere, sed quod omnino mirabile, duorum & quidem diversorum effectuum unam & eandem causam extare posse. Quod sane alioquin per naturam possibile haud videtur esse; idem enim qua idem non efficit nisi idem: idem igitur non potest esse causa oppositorum, nisi in eodem occurrant & concurrant diversa principia, quæ quandoq; ejusmodi sunt & impellunt, ut verum & idem oppositorū causa sit. Sic igitur oleū Tartari debitā proportione infusum aurum repercutiens & fulminans facit, sed idē tandem faculentem ipsi in dimidia proportione indebita & quidem excedente, affusum, donec nempe totum nigrescat.

ζ) cum recenti cernunocryso, & spiritu vini.

CAPUT XVII.

De Salibus.

MODUS ELICIENDI SAL ESSENTIALE α) ex herbis sine Calcinatione.

Recipe carduibenedicti quantitatem magnam; contunde in mortario lapideo vel ligneo: postea in alveo β) amplo cum magna aquæ quantitate coque, usque ad mediocritatem: γ) deinde fortiter exprime & cola. Colaturam iterum coque usque ad spissitudinem δ) mellis liquidi. Succus iste Carduibenedicti ponatur in vase vitreo, in loco frigido, per dies aliquot: & generabit in fundo vasis sal cristallinum, angulare, in modum salis gemmæ. ε) Effuso succo colligitur, & aquâ carduibenedicti abluitur & exsiccatur, quod diligenter serva. Est enim præstantissimum remedium in peste, si ejus grana duo plus minus, in carduibenedicti spiritu ζ) exhibeantur, sudores abundè provocant. Eadem quoque ratione fit sal ex aliis herbis, qui multis modis antecellit salem, qui ex cineribus herbarum conficitur.

α) volatile potius.

β) vel aneo, vel ferreo.

γ) dimidium.

δ) exquisitum.

ε) sal gemmæ vocatur ideò, quia habet transparentiam ipsius gemmæ; alias dicitur sal fossile.

ζ) aqua.

Hic modus eliciendi sal essentiale, vel potius volatile, ex herbis, nulla præmissa calcinatione, est solarum herbarum extra sal fixum, quod sola calcinatione prodit, etiam quamplurimum salis volatilis possidentium, quales plerumq; sunt herbæ temperate calida, ut carduus benedictus, cum reliquis carduis fere omnibus, absynthium, majorana, abrotanum, melissa, resta bovis, urtica, flammula, petroselinum, rosmarinum, & alia; de frigidis non item hoc intelligendum; quamvis & multum sanum sit in operatione: nisi enim succus rite ad melleam consistentiam sine empyreumate coctus, ac præterea in locum frigidissimum posicus, nihil aut parum salis generabitur: deinde quod hæc salia hoc modo extracta reliqua salia per calcinationem facta, tam virtute, quam sapore superent, mirum non est, integrius enim salis volatilis, in qua essentialis potestas latet, salva manet; nec potest fieri, quin etiam ex sulphure, & liquore mercurialis cæteris ceu suis compositis principiis aliquid sibi attribuatur, quibus alioquin si calcinando provenisset, carere debuisset. Hujusmodi sales, ut & reliqua principia, licet summis & elegantissimis virtutibus prædita sint, non tamen carent suis incommodis, ut quidam præstantissimi viri observarunt. Salia enim irrodunt & extimulant: spiritus caput petunt: olea ventriculum convisceant & adhærent. Unde nonnulli commoti sunt, illas Philosophicè conjungere, & ex combinatione horum trium primorum corporum lapillum quendam Philosophicum, seu clyssum, ut alii vocant, conficere, Clyssus. qui salis, spiritus & olei viribus impregnatus, sine omni noxa usurpari possit.

SAL ESSENTIALE, CREMOR; SIVE CRIstallum † Tartari.

Recipe Tartarum Montispeliensem α) album, quod est optimum: β) reduc in pulverem, γ) & fac in magna aquæ quantitate, in cacabo æneo vel ferreo bullire ad mediæ partis consumtionem. Tunc amove ab igne, & si vis, trajice δ) per manicam Hippocratis, vel pannum lineum, in vas figulinum firmum. Ubi refrixerit: aquam per inclinationem effunde: & salem parietibus vasis adhærentem, separatis fecibus, frequenti aquæ affusione ε) collige: & iterum, ut supra, decoque, lava, à fordibus separa & exsicca. Tandem reduc in pulverem, cujus dosis drachma una in jusculo, vel medicamine appropriato. Virtutem habet incidendi humores crassos & tartareos: meatusque obstructos aperiendi.

† Cristalli nomen à nativo accipiunt, suntq; solubiles omnes in humore copioso: nam in unico suo menstruo concrescunt etiam. Cum coagulat filtratus liquor aluminosus, vitriolatus, salsus, acidus &c. Crystallos vel lapillos vocant.

α) vel Hungaricum, aut etiam Hispanicum.

β) & lava in aqua clara fontana, defusa semper turbida, donec aqua talis, qualis affusa, permaneat lympida.

γ) crassum nempe.

δ) non est opus.

ε) potius cum priori proprio decocto parum recentis aquæ affuso, & hanc aliquoties repete singulis vicibus, ubi decoctum ab igne semotum refrixerit cremorem tùm superna parte instar pelliculæ sublimatum, tùm parietibus cacabi adhærentem collige, lava, &c.

Cremor Tartari in omnibus obstructionibus admodum est utilis: in melancholia hypochondriaca expedienda nihil felicius est, si aliquot diebus ejus drachma semis vel scrupuli duo in jusculo, cum capparum decocto exhibeatur, & exterius ad hypochondrium sinistrum emplastrum ex ammoniaco in aceto squillitico soluto applicetur, senibus maximè, & qui obstructa sunt alvo, conducit: insigne evadit catarcticum, si hujus cremoris scrupulus unus cum extracti scammoneæ granis 7. 8. vel decem in jusculo vel vino propinetur.

SAL SIVE ALKALI IMPERATORIÆ.

Siccatam calcina ad albedinem: α) salem extrahe cum aqua ejusdem herbæ stillatitiâ, vel communi, β) digerendo per noctem. Postea aquam per inclinationem γ) effunde: cavendo, ne feces turbentur; aliam usque tertio reaffunde, digerendo ut supra. Tandem depletiones filtra & coagula. Si coagulum non sit satis album: calcina in crucibulo ad rubedinem; cavendo, ne δ) liquescat: deinde resolve, ε) filtra & coagula. ζ)

Sic extrahitur Sal ex omnibus herbis: sed tali calcinatione perit sal volatile, sive essentiale, manetque solùm elementale. η)

α) hoc est, cineres albos.

β) calida, non tamen ferventi, quod observandum.

γ) & filtrationem.

δ) nonnulli parùm curant liquefactionem in igne; citius enim albescunt salia; sed propter fluxum ejusmodi sales postea rarò consistunt, sed plerumque in liquores ab aere resolvuntur, quin imò non levem virium patiuntur jacturam.

ε) in igne.

ζ) idque sæpius repete, donec salia fiant purissima

η) fixum potius sive terreum.

Salium vegetabilium crystallinorum præparatio genuina. *Sales vegetabilium crystallinos seu transparentes instar salis petræ feceris, si cujusque cineres post calcinationem dennò cum æquali parte sulphuris commistas, calcinaveris, idque igne non admodùm leni, & tandem beneficio aquæ communis destillatione extraxeris, filtraveris, & evaporaveris, donec tantum aqua cum sale restiterit, quoniamque illic in crystallos in frigido abire possit; hi sales sunt omnium optimi, nec enim facilè in deliquium abeunt, nec lixivium recipiunt; Quin imò sales hoc modo præparati mirificè operantur, sic sal absinthii hac methodo præparatum purgat per vomitus, ventriculi & pectoris impuritates expediendo, si ejus scrupulus unus, vel drachma semis in unciis duabus aquæ propriæ, id est, absinthii, exhibeatur; sic sal Imperatoriæ juxta hanc sententiam ex radicibus factus, & à 4. ad 8 grad. in rob sambucino exhibitus tollit omnes febres intermittentes.*

SAL TARTARI.

Sternitur Tartarum in vase terreo non vitreato plani fundi crassitie digitali. Reverberatur posteà ad albedinem usque spatio quinque vel sex horarum, igne ita moderato propter fusionem, ut vas saltem candeat. Tartarum ita ad albedinem calcinatum, perfunditur aquâ communi; digeritur, filtratur, & coagulatur.

Modus hic non est aspernendus, præsertimque observandum in eo ignis lenis moderationem, quo hic sal melius fit quàm fornacum figulinorum intentiore. Ex hoc sale per deliquium soluto fit oleum Tartari per deliquium, de quo suprà, quod rarò ad medicos venit usus, nisi quod est constitutivum magisterii tartari, de quo mox.

SAL CORALLORUM.

Hoc fit, digerendo α) Corallos tritos, in aceto ter destillato, β) per noctem: postea filtrando, & acetum ad siccitatem evaporando. γ) Sic sal corallorum manet in fundo vasis.

Vires ejus sunt excellentes. Sanguinem enim in universo corpore mundificat: pristinum sanitatis vigorem restituit: fluxus uteri, ventris, hæmorrhoidum sistit: roborat cor & stomachum: omnes obstructiones viscerum reserat, concretumq; sanguinem dissolvit. Prodest & in hydrope, convulsionibus, paralysi, calculo, suffocatione matricis, si cum aqua affectui præter naturam conveniente exhibeatur. Dosis à granis decem, ad scrupulum unum vel duos pro ratione ætatis & vehementiæ morbi. δ)

α) & solvendo.

β) Nonnulli acetum sic conficiunt. Destillant à cineribus herbæ Kali lib. 1. sensim prius infusi, propter metum scilicet effervescentiæ, aceti destillati optimi libras sex, cohobando bis vel ter: acetum tale fit dulce, & non admodum mordax: nec tamen magnis caret viribus: illicò enim Corallia, ut & Perlas solvit.

γ) vel: post solutionem abstrahitur acetum ad siccitatem, & sal aqua pluviali destillata, vel quod melius Rore Majali supra Triticum collecto & destillato, solutum & filtratum, denuo evaporatione siccescat, reiterando quinquies vel sexies hunc laborem, donec sal candidissimum habeas, ab omni acerositate liberum, id quod facile obtinebis, si acetum superius ad operationem hanc citius absolvendam adhibueris. *Crol. pag. ...*

δ) de natura & viribus salis corallorum Crollius Basil. Chym. pag. 165. & Anshelm. Boet. de Boodt. cap. 154. lib. 2. de gemmis.

Quercetanus sal ita elicit: Corallia crasso modo conterantur: posteà ritè dissolvantur in succo limoniorum vel berberorum: qui succus post illorum dissolutionem rursus separetur: & quod in fundo remanet (quodque posteà pluries cum aquis cordialibus dissolvi & coagulari potest, ad aciditatem dissolventis acidi tollendam) dicitur sal corallorum. Nonnulli autem magis operosius sic præparant. Corallos benè tritos (quamvis corallia crasso modo conterenda esse censeat Quercetanus dicto loco) vasi vitreo apposito alembico imponunt, eoque ut vasis fundus excandescat ad albedinem usque calcinant, Calcem aceto destillato potenti immittunt, ac in loco tepido digerunt ad octiduum quotidiè bis agitando materiam, ita tingitur colore rubro: postea colaturam diffundunt, repetunt infusionem. Deinde tincturas omnes simul collectas vesica injiciunt, phlegmaque omne alembico abstrahunt, liquoremque crassum, qui in fundo remansit, in vitrum paulatim infundunt, serosumq; omne in calido exhalare sinunt. Quo evaporato nova corallorum rudimenta apparent, quæ abluuntur aquâ calidâ sæpius, quâ abstracta, exsiccatam materiam supra cineres calidos fovent per hebdomadas aliquot; ita enim in sal albissimum convertitur, quod in quolibet liquore promptissimè solvitur. *Pharm. cap. Dogmat. cit. ult.*

SAL COLCOTHARIS.

Colcothar perfunditur aquâ pluviali, & sal digestione unius diei vel noctis in eam ingreditur, filtratur, coagulatur. Rubedo reliqua si sexies aut quinquies iterum calcinetur, & salsedo semper eluatur: tandem dulcis relinquitur, & vocatur dulcedo Victrioli, quæ major est; si ex Victriolo Veneris paretur, α) & præsens est in ulceribus malignis remedium.

† Colcothar est caput mortuum residuum ex destillatione olei Victrioli; vel est ipsum Victriolum ad summam rubedinem calcinatum. Usus salis colcotharis est rarus, nisi quod nonnulli in diaphoreticis id valde commendent gr. duobus vel tribus. *Colcothar quid.*

α) Terra victrioli dulcis per hunc modū parata habet

tantum vim emplasticam & stipticam, nec est vera ea dulcedo quam aliàs Victriolum, & omnia in se continens acria. Illius usus est in emplastris, & hæmorrhagiis narium.

VICTRIOLUM VOMITIVUM.

Dissolve Victriolum album in aqua communi, filtra & coagula., repete hoc secundò, tertiò dissolve in aqua rosacea & coagula.

ALITER.

Dissolve Victriolum album in aqua destillata: filtra: & in vase vitreo aquâ exhala, donec cuticulam supernè contrahat. Tum vas pone in loco frigido, ut cristallos producat: quibus separatis reliquum humorem evapora & ut supra cristallisa, hocque secundò repete. Tertiò cristallos in aqua rosacea dissolve: exhala: & ut suprà cristallisa, igneque lento exsicca.

Dosis scrupulo uno ad drachmam semis, in haustu Vini vel Cerevisiæ, aut conservâ rosarum. Operatur feliciter in febribus, ventriculi affectibus, Catarrhis, Lumbricis, Peste, &c.

Paracel. si Grilla. *† Vocatur a Paracelso lib. 1. de rebus naturalibus cap. 8. (ubi agit de virtutibus victrioli crudi & colcotharis) Grilla non Gilla, atq; id nomine Victriolum accepisse secretè. Liquorem verò victrioli ad cerebri magnos illos affectus, vertiginem, phrenesin, maniam, caducum, tertio & quarto capite 2. de viribus membrorum internorum, vocat arcanum, quod ex Grilla extractum est: sive itaque illo, sive hoc nomine appellaveris, perinde fuerit. Videatur Croll. pag. 118.*

α) dosis hæc autoris est nimis magna; ultrà scrupulum semis n. vix exhibetur.

β) potissimum quotidianis, quæ sunt ventriculi, cum aq. centaurii minoris, vel potius in ejusdem decocto.

Angeli Sala Victriolum vomitivum. *Est & Victriolum aliud vomitivum & purgans simul, quod Angelo Sala adscribitur, sequentem in modum paratum: Recipe victriolum Romanum cæruleum, q. v. reduc. in pulverem, & supra chartam in loco calido sine radiis solaribus in pulverem album exsicca, postea solve in aq. centaur. minoris, per filtrum trajice, remotis fecibus liquorem lympidum è balneo ad tertiam partem destilla. Vas in locum refrigerationi accommodum repone, ut concrescant cristalli, quos separatim siccabis, servato tamen colore cæruleo, cristallos toties collige, quoties necessitas exigit, semper videlicet destillando ad tertiam partem, & frigori postmodum exponendo, collectos cristallos serva in vitro probè occluso. Hoc victriolum per vomitum & secessum purgat corpus. Dosis à gr. 5. ad 10. in liquore aut aqua destillata appropriata; eximium est in febribus pestilentibus.*

NOTA.

Universaliter in omnibus vomitoriis victriolatis exhibendis, sedulo cavendum est ab asthmate, aliisque pectoris affectibus, victriolum enim crudum venenum est, suffocando enecans, quomodocunque præparatum vix omnem suffocandi pravam deponit indolem.

SAL SIVE VICTRIOLUM MARTIS.

Accipiatur spiritus Victrioli, vel olei Sulphuris per campanam facti, licet non rectificati uncia una, cui immisceantur unciæ duæ aquæ communis. Huic mistioni impone limaturæ ferri unciam unam in matracio, quod obseratum colloca in cineres calidos, ut bulliat lentissimè spatio sex horarum. Postea infrigidari sponte permitte: & invenies in vase generatum Victriolum, viride, splendens, quod calore dissolvitur, frigore coagulatur.

Ad asthmata etiam inveterata, & tusses, aliaq; pectoris infirmitates, ex Marte subito fieri potest victriolum albicans hoc modo: Recipe limaturam chalybis tenuem, puram & neutiquam pulverulentam unciam semis, superfunde guttatim in scutella vitrea olei sulphuris per campanam facti, non rectificati drachmas duas, statim incalescit, & totus Mars solvitur; sine quiescere & refrigerare, fiunt cristalli, qui per aquam communem destillatam soluti, & à fecibus per filtrationem liberati, denuò in cristallos aqua evaporata, redeunt, eorum gran. 4. vel tria in syrupis pectoralibus aliquoties exhibita mirifice asthmata expediunt, idque nec per vomitum, nec per secessus, sed sudoribus prorumpentibus.

SAL SIVE VICTRIOLUM VENERIS.

Cuprum calcinatum, sive squamas cupri reduc in pulverem subtilem, quem in aceto destillato, per diem naturalem digere. Tinctum acetum per inclinationem effunde; & aliud reaffunde toties; donec non tingatur ulterius. Depletiones filtra: & ex tribus partibus evapora vel destilla: quod relinquitur in fundo vasis, ponatur in locum frigidum: sic generabitur victriolum viride, obscurum, splendens.

ALITER:

Laminæ Veneris cum ana sulphuris triti, ut dictum est in calcinatione Veneris, reducuntur in pulverem subtilem: & in olla terrea, cum sulphure trito, calcinantur; continuè baculo cupreo movendo, donec totum sulphur ustum fuerit. Calx denuò teritur; & cum octava parte sui ponderis sulphuris triti calcinatur: ut suprà teritur; & in aquam ferventem projicitur, baculo sæpius movendo, dum calx fundum vasis petit, donec aqua refrigeretur; quæ filtrata evaporatur ex tribus partibus, & ponitur in locum frigidum; ut crystallos cœruleos producat, vel ex toto evaporet.

Vide Crollium pag. 218. & seq. accuratius de hac præparatione præcipientem. Habetur & alia via compendiosior, qua fit Victriolum Veneris & Martis, seu hermaphroditicum, id est, quod utriusque Veneris nempe & Martis naturam habet: ex ambobus enim conficitur, & ubivis à Basil. Valentino Monacho celebratur. Cujus vires in medicina sunt eædem, cum hac autoris præparatione. Victriolũ Veneris & Martis hermaphroditicum.

SAL SATURNI.

Calx Saturni sive Minium α) perfunditur aceto destillato, vel saltem β) ejus phlegmate: digeritur per diem naturalem, sæpius agitando: menstruum detrahitur, aliudq; substituitur, donec omnis salsedo abstrahatur: depletiones filtrantur, & in cineribus vel arena coagulantur. Si acetum tertiò destilletur à sale Saturni cum cohobiis: posteà superfundatur vini spiritus, & destilletur cum trina cohobatione: Sal sic virtutem adquirit admirandam γ) in sanandis diversis morbis. Si ejus sex grana dentur in peste, cum vino albo: curatur æger intra viginti quatuor horas. In hydropе dantur tria grana in vino albo, quatuor diebus continuis: In colica sex grana cum vino albo: in lepra itidem sex, cum aqua fumariæ, continuè per octodecim dies. Saccharum hoc δ) intra corpus sumptum, frigiditate suâ libidinem etiam veneream extinguit ε) ac propterea utile iis, qui in cœlibatu vivunt. Extrinsecus usurpatum mira præstat in ulceribus corrosivis, malignis, cancrosis, lupo & similibus. Contra putredinem oris etiam, & impetigines, ambusta, inflammationes, tumores, ζ) pustulas faciei rubras, præstantissimum est medicamentum: si cum oleis aut aquis convenientibus applicetur.

α) supra cap. 14. factum sub titul. Calcinationis Saturni.

β) Verba illa, vel saltem ejus phlegmate, deleantur.

γ) hujus deprædicatio nimis pomposa est, & valde aliena ab experientia rerum omnium magistra.

δ) vel mel, vel butyrum, de cujus usu prolixè Crollius pag. 274. & 275.

ε) Castitatem præstat quidem butyrum hoc Saturni, si umbilicus & priapus eo inungantur, atque ita desiderium fœminarum minuit; ast vicissim si mederi velis, utere Balneo Laconico, & inunctione umbilici cum oleo nucis muscatæ destillato.

Sal Saturni tumores dissolvit.

ζ) *Hoc mirum cuipiam, videri possit, cum hoc sit frigidissima natura, quomodo tumores, duritiet & scirrhos dissolvere possit. Attamen experientia hoc ipsum nos docet, & convincit, utut principia Galenica non usquequaque respondeant.*

CAPUT XVIII.

De
Floribus.

FLORES BENZOINI. †

BEnzoinum teritur, α) & ollæ rotundæ β) imponitur, deinde clauditur duplici charta emporetica, convoluta in modum manicæ Hippocratis: & datur postea ignis γ) ad sublimationem idoneus: δ) floresque nivei sæpius colliguntur.

Valet ad asthma ε) & omnes pulmonum morbos. Dosis scrupulus semis in liquoribus vel syrupis idoneis. Topicum etiam remedium est ad tubercula & ruborem faciei. ζ)

† *hoc est, asa dulcis.*

α) *grosso modo.*

β) *cum pedibus.*

γ) *arena, vel primarum.*

δ) *dum flores scilicet assurgunt, quod deprehendi potest, si charta admoveatur candela.*

ε) *Si florum Benzoini drachmæ duæ, cum florum sulphuris drachma una misceantur, & ex hac misturâ quantum cum mucrone cultri capi potest, cum pauxillo salis in ovo sorbili, singulis diebus manè, jejuno stomacho, exhibeatur, ad vitia pectoris feliciùs expedienda, præsertim in phthisi, & asthmate etiam inveteratâ commendatur.*

(ζ *cum unguento pomada, aut Butyro Majali illitum.*

FLORES SULPHURIS.

Parantur miscendo æquales partes sulphuris & colcotharis α) perfectè rubificati exsiccatique; & sublimando, β) ut in Antimonio (spatio tamen octo horarum operatio hæc perficitur, nec tanto opus est igne, ut in Antimonio) dicetur. Secundò sublimantur cum saccharo γ) candi solo, ut majus ad asthma & alias pulmonum affectiones conferant auxilium. Fit etiam hæc florum præparatio, miscendo ad libram unam sulphuris, libram unam & semis farinæ laterum: Vel, ad libram sulphuris addendo Colcotharis & salis decrepitati ana libram semis: Vel, per se δ) etiam absque ullâ additione.

Flores hi valdè resistunt putredini, ac propterea in peste tàm præservationis, quàm curationis gratiâ, vel in aqua Carduibenedicti, vel Theriacâ, vel Syrupo citrio, vel aquâ Melissæ, ad drachmam unam utiliter usurpantur. Præservant à febribus & epilepsiâ. Sudorem in lue venerea promovent. Conducunt in omnibus morbis, qui exsiccatione opus habent: in omnibus pulmonum affectibus, asthmate, tussi antiquâ & recente, catarrhis ad pectus defluentibus: Pleuresi, Colicâ: Apostematibus & putrefactionibus corporis.

α) *Hi tamen flores propter acredinem non usquequaq; utiles sunt.*

β) *per arenam ex cucurbita flores in alembicum colliguntur.*

γ) *Sublimatio cum Sacchare candi vix potest operi conferri; liquescunt enim unà, & Saccharum ebulliendo sublimationem impedit, potius miscendi sunt flores sulphuris cum Sacchare candi, & vel forma electuarii, vel Morsellorum usui adservandi.*

δ) *Qui modus ultimus omnium est syncerissimus, fitq; hoc modo: Cucurbita terrea, ad quam prius duo alembici vitrei, congrui sint selecti, ita ut unus post alium possit adhiberi, locetur prius vacua in arenam, quæ ubi gradibus ignis paulatim fuerit excalefacta, immittesulphuris communis in frusta conquassati manipulum unum, aut alterum, & appone alembicum, videbis paulo pòst elevari flores, si modo ignis justè administratus fuerit; aliàs si intensior is fuerit, jacturam patieris operis: Quod si itaq; nonnihil florum in alembicum elevatum fuerit, illo sublato, substituatur alter, & identidem flores sic repetitis sæpè alternis alembicorum vicibus colligantur. Quod si elegantiores & puriores adhuc desideres, hanc florum operationem semel atque iterum reiterare poteris.*

Hos flores si in usus adhibere velis medicos, poteris partem quandam cum aliis, Ex. gr. gummatibus sequentibus selectissimis in tenuissimum pulverem tritis, mixtam servare ad usum, suadente idipsum Paracelso in lib. 8. paragr. pag. 232. de asthmate, & cap. de sulphure 3. Tom. 7. pag. 174.

Recipe ergo florum simplicium sulphuris ter elevatorum unciam unam & semis. Myrrhæ selectæ drachmam unam. Aloes Epatici scrupulum unum. Croci grana quindecim. Terræ sigillatæ scrupulum unum Sacchari q. s. dissolvatur in aq. rosar. vel pectorali, & fiat massa, ex qua formentur Rotulæ: vel cum tragacantha in aq. rosac. dissolut. F. Tabulæ; aut cum Theriaca Extract. Electuarium. De his, ut & eorundem compositione, egregiè præcipientem vide Crollium in Basil. Chymic. pag. 229. & seqq.

FLORES † ANTIMONII.

Electum stibium in subtilem pulverem redactum, ex aludele terreo in alembicum α) rostri expertem quidem, sed tamen in vertice pervium ad humidos spiritus emittendos, cum mobili conoq; β) sublimetur secundum artem, dando ignem per gradus ad decem vel duodecim horas γ) ad flores albos excipiendos: ad citrinos, per viginti quatuor horas: ad rubeos, per triginta sex, ignem continuando & augendo. δ)

† *Elegantiores fiunt flores Antimonii, si secundum Crollium ex retorta per arenam admistam sublimentur, pag. 132.*

α) *potius in ellas artificiosè sibi incumbentes.*

β) *vitreo vel terreo.*

γ) *ignis gradus hanc florum Antimonii variationem præstare non possunt.*

Flores Antimonii non nisi correcti in medicum usum accersendi.

δ) *Flores Antimonii in medicum usum accersendi non sunt, nisi corrigantur: id quod de vitro ejusdem rectè à veris Chymiatris pronunciatum est. Primò itaq; ut flores Antimonii probè corrigantur, habeantur flores Antimonii albi, qui communi more fiunt, per sublimationem scil. in aliquot ollis supernè ad orificium cucurbita sese excipientibus, ceu monet hic autor, quæ via quidem expedita, sed feliciùs proveniunt, si fictilis cucurbita ex bona materia facta inferius probè fundum subulata, eiq; postea firmiter in furnum collocata adaptentur alembici cæci invicem sese capientes: itaque quâ se capiunt sint perforati, eorum sint numero sex vel plures, in summitate verò apponatur alembicus vitreus rostratus, cui cucurbita regalis adjecta sit. Primum itaque, ubi ignis gradibus admotis cucurbita, subulata per si vacua fuerit ignita, ex Antimonio trito cochleare unum paulatim & post vices est injiciendum, statim liquescit, & vi ignis tolluntur flores sursum, super impositos alembicos cæcos: Antimonium verò injectum est cum ferreo stilo incurvato aliquoties per tubulum movendum: Sic enim citiùs & velociùs sursum fertur. Omnibus ritè rectèq; institutis etiam ad distantissimum alembicum rostratum flores elevantur, cum aliquotâ parte phlegmatis acidi, quod in cucurbitam annexam dilapsum colligendum est, suoq; usui destinatum reservandum. Et hic sit modus florum alborum eliciendorum tutissimus.*

Florum Antimonii correctio.

Flores Antimonii albi.

Posteà recipe salis Tartari frequenti solutione & coagulatione summè depurati quantumvis, (quæ sane

pari-

purificatio salis Tartari apprimè est necessaria, alioquin apparatus hic noster non procedet) & affunde tantùm de aceto destillato, vel potius de spiritu vini, quantum pro solutione salis sufficit, abstrahe acetum, sive vini spiritum, lento igne, in balneo, ut evaporet; nonnihil enim acredinis simul progreditur, affunde vicissim acetum destillatum novum, ut dictum, & abstrah. eodem modo reiterando laborem, donec tandem acetum ejusdem saporis destillando egrediatur, quod octavâ vel nonâ imbibitione & destillatione fiet, & hoc Chymicis est impregnare.

[margin: ...pra- ...nare ...Chymicis ...ndum]

Hujus igitur salis aceti spiritu impregnati & exsiccati accipe, Ex. gr. unciam unam & semis, Florum Antimonii alborum modo praeparatorum unciā unam, misce, & in crucibulo ad ignem subitò liquescant, massam liquefactam ferè instar sanguinis rubram effunde supra marmor, ubi refrixit, erit coloris cineritii: Postea tere materiam, & affunde illi in vitro sequentem aquam vitae aromatisatam.

Recipe Galangae, Gallia Moschata, Caryophyllorū Cinamomi, vel Cassia lignea vera. Maceris ana unciā semis. Croci drachmas tres. Terantur mediocriter, & affundatur Alcohol vini, in lento cinerum calore Tincturam extrahe, postea per declinationē aufer tinctum spiritū vini & affunde recentem, donec amplius non tingatur: demū omnem spiritum vini tinctum & aromatisatum, affunde Tartaro & Antimonio simul, ut dictū est liquefacto, addendo salis vel magisterii Perlarum & Corallorum una drachmas duas. Omnia in vitro clauso digerantur in calore cinerum per duos dies. Postea adaptato capitello destilletur lento igne spiritus vini, & remanebit in fundo Tinctura Aromatum praecedentium cum pulvere Antimonii & Tartari, abstrahantur omnia ad siccitatem, color erit instar caryophyllorum: Ita habebis Antimonium optimè praeparatum. Servetur in vitro clauso pulvis, quia in aere resolvitur: sine ulla formidine tutò intra corpus exhiberi potest. Et haec est correctio Antimonii Crolliana, pag. 132. & 133. Flavi autem & rubei Antimonii flores non nisi peculiare quoddam instrumentum, si semper eos habere velimus, ac hoc artificium construendum requirunt, quod datâ opera supersedemus. Tandem hi flores omnes, tam albi, quàm colorati vomitivi sunt, & quidem rubei vehementiores caeteris. Verùm si praeter illam Crollii praeparationem flores ex vini & mellis spiritu aliquando circulentur omnem deponunt violentiam, retinentque solam dejiciendi facultatem; violentia enim à cruditate est, quae coctione & nobilium menstruorum clementia mitescit. Horum florum grana 6. 7. 8. aut ad summum 10. movent blandè quatuor vel quinque sedes, sine omni vomitu, cum tamen ante hanc rectificationem priorum florum duo vel tria grana non tantum alvum perturbent, sed & enormes cieant vomitus.

[margin: Flores Antimonii flavi & rubei. Flores Antimonii omnes vomitivi sunt, nisi corrigantur.]

MERCURIUS SUBLIMATUS.

Recipe Mercurii purgati per salem praeparatum, acetumque, & per corium trajecti.

Victrioli rubificati:

Salis praeparati ana lib. unam:

Salis Nitri uncias quatuor:

Terantur, & misceantur simul in mortario lapideo, cum modico aceto tamdiu, donec Mercurius nullo modo appareat vivus. Omnia benè mista pone in cucurbitam α) lutatam: cui superpone alembicum rostri brevis: dando ignem per gradus, ut artis est, per octo vel decem horas. Aqua fortis, quae primò effluet, servetur. Pro secundâ sublimatione: ad libram unam sublimati addantur salis praeparati unciae duodecim, & Victrioli unciae quatuor. Si tertiò: sale tantùm sublimetur.

α) qualemcunque.

Praeterea sublimatio Mercurii vulgaris haec est: Solvatur argentum vivum purificatum in aqua forti, donec totum absorptum sit ab ea, postea solutio fundatur super Victrioli exsiccati & salis communis praeparati ana partes mercurio analogas, & cum spatula lignea diligenter subagita, cavendo spiritus acres evaporantes. Tandem ex cucurbita sublima, & plerumque glacies transparentis instar Mercurius elevatur. Possemus etiā hic Mercurium in Crystalli formam singulari quodam processu redigere: qui alios omnes sublimatos puritate & virtute longè antecelleret, verùm ejus saltem innuisse hâc vice sufficit.

[margin: Mercurii in Crystalli formam reductio]

SUBLIMATUS DULCIS. †

Recipe Mercurii purgati ut suprà, unc. 6.

Mercurii sublimati uncias octo.

Tere simul, & misce cum libra una colcotharis α) perfectè rubificati. Deinde sublima ex matracio in arena spatio quinque vel sex horarum. Secundò sublima cum media libra colcotharis. Tertiò per se tantùm. Qui voluerit, loco colcotharis uti poterit sale praeparato. Finitis sublimationibus, massa redigitur in pulverem subtilem, qui aqua rosacea abluitur & exsiccatur. Dosis à viginti granis ad triginta, in lue Venerea. β)

† qui est panchimagogon Quercetani.

α) Ad sublimatum dulcem conficiendum non opus est ullâ colcotharis additione: statim enim ac posteaquam cum Mercurio vivo, eo pondere, quod innuit processus, fuerit conjunctus, & triturando mistus, omnia corrosiva & victrioli & salis emoriuntur, & pulvis fit dulcis; itaque victrioli adjectione nulla opus est, sed si velis operari dextrè, binos Mercurios junctos per se in matracio sublima, more solito, idq; tertiò repetendo, semper adjecto Mercurio crudo, qui in extima parte interdum simul vivus surgit, rejectis fecibus, in fundo matracii, restitantibus.

β) adhuc recenti; inveteratam enim non tollit. Aliàs evacuat & curat morbos omnis generis, at nec per se, neque in conservis exhibendus est, sed plerumq; massis pilularum immistus, ad concinnandam pilulam, integrè est deglutiendus, v.g. Recipe sublimati dulcis gr. quindecim vel 20. adde massa cochiarum, vel alicujus alterius purgantis, ut diaphoeniconis, &c. scrupulum semis, misce; vel eidem pulveri Mercurii dulcis extra massas adde gr. 4. vel 5. scammoneae praeparatae, vel trochiscor. alhandal. & cum syrupo aliquo fac pilulam parvam, quae omnes humores electivè, sine aliqua perturbatione purgat, exhibetur dextre, in omnibus affectibus, in quibus evacuatio requiritur; possit etiam hic pulvis cum extracto panchymagogo, quod suprà docuit autor cap. 9. misceri, & dari ea dosi, qua diximus.

[margin: Mercurius in certis vehiculis exhibendus.]

ALITER.

Recipe Mercurii sublimati uncias sex.

Foliorum α) Lunae uncias duas.

Tere simul: misce: & sublima ex matracio in arena Vase refrigarato; partem volatilem separa: lixiorem & cristallinam tere: & cum fecibus in imo vasis relictis, misce; secundò & tertiò sublimando, ut suprà & tandem abluendo. Dosis à gr. sex; ad octo, vel decem. Purgat suaviter.

α) Verùm sublimatus cum Luna sine additione Mercurii vivi in sublimatum dulcem abire possit, dubitatur meritò, & forsan non immeritò negatur, verùm magis congruens videtur processus hic: Recipe Mercurii sublimati elegantissimi uncias quatuor. Mercurii vivi purgat. foliorum Lunae finae, & talci ana uncias duas misce, fiat pulvis, quem sublima more antea dicto, idq; quatuor vicibus, ultimum sublimatum pulverem collige, & in matracio pulverisatum, in arenam calidam statue per diem unum atque alterum, restabit pulvis magis albicans, dosis à gr. V. ad XV. purgat suaviter, ac urinam movet. Non per se tamen exhibendus, sed in pilulis, ut in priori factum.

MANNA MERCURII.

Dissolve Mercurium α) in aqua forti. Postea aquâ marinâ β) praecipita: & ex cucurbita, per arenam destilla.

ignem sub finem augendo, ut Mercurius ad latera vasis sublimari possit. Vase refrigerato, fecibus in imo vasis subsidentibus abjectis, sublimatum seorsim collige: & iterum in eâdem aquâ dissolve, & destilla ut supra. Habebis Aquilam cœlestem nive candidiorem: γ) cujus usus in morbis venereis maximè: Dosis à granis decem ad quindecim. Purgat tantùm per inferiora.

α) probè mundatum.

β) quâ deficiente accipe salem marinum, in aqua communi calida dissolutum.

γ) anteusum aquâ aliqua cordiali, ut rosacea, vel aliâ prius lavandum.

CAPUT XIX.

De Magisteriis.

MAgisterium est, quando corpus mistum ita præparatur arte Chymicâ, citra extractionem: ut omnes ejus partes homogeneæ serventur, in nobiliorem vel substantiæ, vel qualitatis gradum traductæ: exterioribus impuritatibus segregatis.

α) seu consistentia.

Vel est Ens Medicum ex toto citrà ullam separationem impuritatibus duntaxat segregatis elaboratum & exaltatum. Huc igitur pertinent medicamenta, quæ ab alteratione saltem suam perfectionem habent.

MAGISTERIUM TARTARI.

Recipe olei Tartari ex sale resoluti α) & purificati uncias quatuor β) Spiritus Victrioli unciam unam:

Quem guttatim supra Tartari oleum, in vitrum capax instilla: fiet δ) coagulum albissimum. Humiditas supernatans evocetur ε) lento calore, ad siccitatem salis: super quem destilla ter vel quater vini spiritum: atque ita habebis Tartarum album victriolatum fixum. ζ)

Usus ejus est in omnium viscerum obstructionibus: calculo: η) nephritide: ictero: mensium retentionibus: melancholiâ: θ) splenis duritie, febribus: hydrope: si convenienter exhibeatur. Dosis à scrup. semis ad integrum. ι)

α) ceu docuit autor supra cap. 6.

β) duas potius esse sumendas.

γ) supra cap. 4. preparati.

δ) istorum duorum diversis inter se naturis pugnantium ebullitio cum calore, & tandem amica pax & coagulum.

ε) vel evaporando, vel destillando.

Pag. 655. *ζ) Magisterium Tartari Crollio est Tartarus Victriolatus, ex quo generale digestivum ad omnes obstructiones solvendas conficit, ejus uncia una in libris tribus vini ebulliendo dissolvitur: hoc posteà miscetur cum decocto passulato pro libitu, ejusque mane vesperi exhibetur haustus; vel recipe juris pulli uncias quinque in paropside supra lentum ignem calefac, adde Tartari Victriolati dosin, quæ à scrupulo semis ad scrupulos duos, & cum cochleari argenteo move diutius, donec solvatur, & jusculum acescat.*

η) In obstructione renum deoppilativum certius & evidentius nullum est, quàm quod ex Victriolo & Tartaro conficitur. Tartarus itaque Victriolatus & specificum quoddam purgans hic omnem paginam absolvunt, præsertim si sit obstructio recens, nec ab impactis grandioribus profecta calculis: hæc enim curam aliam requirit. Crystallus hic Tartari istis æquivalet: nam obstructiones & Tartarum ipsum solvit, expellitque. Quum autem omnes obstructiones renum fiunt à Tartaro, sive illa recentes, sive confirmata fuerint, maximè præstares specificum sale, cujus vi & potestate insitâ Tartarus in omnibus humani corporis partibus genitus mirabiliter expelleretur, adeoque omnes obstructiones maximoperè expedirentur. Id quod de ludo humano omninò sperandum esse censemus, cujus preparationem Paracel-

Morborũ Tartareorum cura.

Ludi humani preparatio.

sus quidem passim commendat, nuspiam tamen ejus descriptionem genuinam, a multis hactenus desideratam & anxiè quæsitam, reliquit.

θ) Hunc affectum esse chronicum constat, nec ferre fortiora, aut multa remedia, quibus tamen ægri sæpe frustrà excruciant. Quapropter imprimis, ut ventriculus benè coquat, laborandum, ne flatus & cruditates gignantur, aliave excrementa prava, unde illuvies hæc in venis meseraicis colligitur, quæ etiam ex sentina hac ut expurgentur sensim procurandum, cor reficiendum, recreandumque. Quapropter Tartarea & Victriolata medicamenta hoc loco primatum obtinent: per ea enim in venis meseraicis congesta melancholica excrementa per alvum expurgabuntur, calorque præternaturalis hepatis, & lienis contemperabitur. Interdum etiam vomitiones admodum proficuæ sunt: sed utrobique prudentia Medici hic desideratur, à qua cum pendeant omnium curationum momenta sæpè perit omnis felicitas, nisi illa cautè & religiosè, sed cordatè, subsit. Aliàs in hoc casu vomitus minimè formidandus experientiâ deprehẽsum est. Quod si animus desit convertendus ad purgantia specifica ibi sæpè usu venire solet, ut ab exhibitione horum præsertim solutis obstructionibus internis viscerũ, alvus ita proruetur, ut quasi dysenteria subsequi videatur: huic providendum fuerit corroborantibus nonnullis accommodatis.

ι) potius ad scrupulos duos.

Tartaro verò Crolliani victriolati salis, exempli gratia, usus esse potest: Recipe scammoneæ unciam unam in mortario in pulverem (pistillo prius oleo amygdalarum dulci illito; aliàs enim scammonea non potest teri) reduc; extrahe cum spiritu vini partes puriores fecibus abjectis aufer menstruum per calorem ex balneo, & scammonea in forma pulveris in fundo manebit. Hujus grana 5. 6. 7. vel 8. cum scrupulo uno Tartari hujus victriolati exhibita, impuritates omnes feliciter exturbant. Proinde de hoc testatum facimus, quod eo ad febres præsertim chronicas arcanum non detur præstantius. Vel sic procede, menstruum scammoneæ tinctum funde super pulverem Tartari victriolati: & abstrahe iterum calore balnei, sic enim unitur essentia scammoneæ cum Tartaro Victriolato.

MAGISTERIUM PERLARUM ET CORALLORUM.

Dissolve Corallos sive Perlas tritas in aqua, α) valdè acida facta cum spiritu Victrioli, β) Digere per noctem: & super dissolutionem prius filtratam injice guttatim oleum Tartari: γ) & fiet instar lactis. Superfunde aquam communem, & digere: si præcipitabitur pulvis candidus ad fundum vasis. Aqua separatur, & alia superfunditur ter vel quater: donec omnis acrimonia separetur. Tandem pulvis exsiccatur & ad usus servatur. δ)

Margaritæ temperie & viribus aurum valdè æmulantur: ac propterea spiritus cordis vitales corroborant: palpitationem cordis, animi deliquium & vertigines tollunt: & meritò omnibus cordialibus medicamentis misceri debent: appetentiam Veneris excitant: Melancholiæ resistunt; dentes dealbant: memoriam confortant, & fœtum in utero: omnes pravos humores in corpore existentes exsiccant: & à variis morbis omnes corporis humani partes præservant. ε) De corallorum viribus, ζ) in sale eorum dictum est.

α) potius in aceto destillato; quamvis olim pro eo Thomas Monfetus Medicus Anglus Practicus quondam Francofurtensis insignis, ad magisterium Perlarum extrahendum vini spiritu optimo utatur. Minimè verò acetum quoddam radicale, ob maximam scilicet acrimoniam, quâ illud imbutum, ita ut huic eluenda vix trecenti aquæ congii sufficerent, ut ipsemet scribit in quadam Epistol. ad Dn. Monavium lib. 3. Epistol. Medicin. à Scholzio edito. Verùm si Crolliano modo processum fuerit, nullus sensibilis acrimoniæ metus esse possit, In solvendis Perlis & Corallis aceti acrimonia minimè nociva. Pag. 162.

cujus

cujus etiam supra cap. 17. sub titul. de sale Corallorum meminimus, ubi simul acetum quoddã compositum magnarum virium, pro dissolvente admodum idoneo, adjunximus, quod huc referendum. Ast non tantũ eo artifices contenti cum insuper varia à variis excogitata sint lutionis menstrua; nam nonnulli solutionem Perlarum per spiritum Quajaci absolvunt; quidam per succum limonum, & liquorem betulæ eam sic expediunt: succi limonum expressi & depurati libras duas, cum libris octo liquoris betulæ mense Aprili collecti, in olla devitriata leniter coquunt, cui denuo addendo succi limonum libram unam, destillant postea ex cucurbita bis velter, hoc menstruum servant in vitro probe obturato ad usus prædictos.

Varia solutionis menstrua.

Cunctis istis menstruis palmam facile præripit spiritus quidam secretus cum suo phlegmate, si Perlæ in marmore saltem tritæ solvantur in hoc phlegmate: soluta postea, & à fecibus liberata cum pauxillo spiritus prædicti infusi rursum præcipitentur in liquamen instar spermatis tanta volatilitatis, ut etiam visu dignoscantur in auras abire. Hæc cum spiritu vini postea extracta, vel cum eodem plane per retortam acta, præbent cordiale tantarum virtutum, quantas nulla aliâs præparatio Perlarum polliceri potest. Dosis gutt. 3. vel 4. in aqua convenienti.

Menstruum celi-quid [illegible] ali superans.

β) vel communi, vel philosophico.

γ) per deliquium scilicet factum.

δ) dosis à gr. 5. ad 15.

ε) de viribus Perlarum videatur Crollius pag. 162. & 163.

Ad magisteria Corallorum paranda eadem quidem menstrua, quæ antea ad Perlarum solutionem à nobis accommodata fuerunt, proficiunt, nec alia esse potest via magisterii Corallorum, quam quæ antea in Perlis fuit. Majoris tamen lucis gratiâ habetur & alia, & quidem arcana magisterii Corallorum præparatio, quâ illud ita efficitur, ut instar butyri in ore liquescat: magnum magisterium ad menstrua inordinatè fluentia corrigenda, stomachiq; robur conciliandum in morbis dissolutis, ut lient. dysenter. diarrhœa, &c.

Butyrū Corallorum.

ζ) Videantur quoque de his Crollius Basil. Chymic. pag. 165. & 166. & Anshelm. Boetius de Boodt, cap. 154. lib. 2. de gemm.

MAGISTERIUM, LAC, CREMOR †SEU BUTYRUM SULPHURIS.

Recipe florum Sulphuris unc. 1.
Salis Tartari uncias tres:
Misce: & superfunde.

Aquæ communis libr. tres: Digere in arena per diem naturalem: ita ut sub finem aqua ferè bulliat: α) postea filtra calidè per chartam emporeticam: & superfunde aceti destillati β) q. s. sic cremor lacteus sulphuris paulatim petet fundum. Separa dissolvens per inclinationem: & reiteratis ablutionibus materiam edulcora. Ultimò digere cum aqua cordiali, γ) & exsicca: & ita habebis lac sive cremorem sulphuris albissimum: qui balsamum est humidi primigenii: confortat vires naturales: sanguinem purificat, morbos pulmonum, uti tussim, asthma, phthisin δ) curat: in exsiccandis catharris, ventositatibus stomachi tollendis, Schiatica & Podagra summopere commendatur esse utilis: ab apoplexiâ, peste, lepra & nervorum convulsionibus præservativum egregium: hecticis etiam suâ confortatione prodest. Tantum pulveris cum aquis specificis ε) commiscetur; quantum ad eas albicante colore tingendas satis est. Datur manè & vesperi cochlear unum; & antè exhibitionem accuratè cum vehiculo humido commiscetur.

† Dicitur etiam supereminentia Sulphuris. Autor alias hujus compositionis est Doctor Samuel Schlegel Anhaldini Principis Medicus, à quo Comitem de Alta Flamma hoc sibi commisse fertur quingentis coronatis.

α) & sulphur penè omne solutum fuerit.

β) Crollius affundit vinum absterisiculum.

γ) seu spiritu vini.

δ) Phthisis hæreditaria difficulter curatur, imò ferè nunquam, propter altius impressas avitæ constitutionis radices, quæ curationes nullas recipiunt, inducias quidem interdum patiuntur, ne nempè gravius affligant, sed consummatas radices nuspiam. Quia vero phthisis plerumque destillationes comites & causa sunt, eo incumbendum, ut purgante specifico præmisso, simul cerebrum tanquam membrum mandans suis appropriatis & confortativis diligenter in suo vigore conservetur. Deinde respiciendum quoque est ad illapsos humores in ipsos pulmones, ut expectorantibus, mundificativis, aut, si tenues sint, incrassantibus, domentur. Si butyrum hoc sulphuris est expectorans egregium. Ad consolidanda autem pulmonis ulcera balsamum habemus rubicundissimum nobilem, aliquoties expertum & comprobatum. Nam hujus gutta 6. usq; ad 20. in decoctis pectoralibus quotidie mane & vesperi intrò sumta, pulmones putridos & exulceratos, præmissis tamen mundificantibus & expectorantibus, mirabiliter restituit, ulcera consolidat, & ad perfectam curationem disponit.

Phthisis.

ε) ut aq. cinam. meliss. lavend. aq. epil. Langii hirundinum: vel in spir. vini.

Hic primus modus subsequentibus duobus longè præstat; expeditiorem tamen ex Crollio lactis sulphuris præparationem sic damus: Recipe sulphuris flavi triti vel cribrati, vel florum sulphuris (qui meliores sunt) partem unam, & salis Tartari ad viriditatem ferè calcinati & fusi partes tres, pone in vitro ore capaci seu olla fictili, luto obducta collocetur in arenam, affundatur aqua pluvialis destillata ad eminent. 6. digitorum: Vitri quarta pars sit vacua, quæ extra arenam promineat, subjice ignem successive, ut bulliat, lignea spatulâ diligenter agitetur, donec sulphur ferè omne in illis ebullitionibus solutum sit, quod spatio 5. vel 6. horarum fit, tunc enim liquor rubescit, mediocriter saltem inspissando instar lixivii: Si aqua inter bulliendum evanescit, affundatur alia fervida, supra pone alembicum cæcum, hâc enim ratione aqua non evaporat: Ultimo ubi ferè omne sulphur solutum est, & liquor rubens ad eminentiam trium digitorum transversorum restat, tunc ita calidè filtratur per chartam Emporeticam, si non omnia transeunt, ea iterum aqua communi solvantur, & ut anteà coquantur, & defiltrata calida solutione parum in alio vitro ponitur, & confestim dum adhuc calet, affunditur vinum calidum austeriusculum lente, (in ipsa autem affusione fœtor admodum ingratus sentitur) celeri tamen & alio vicissitudinarioq; lapsu, (hinc ebullitio) tamdiu, donec colorem spissi lactis acquirat. Hoc posteà in peculiari vitro servatur, & proceditur eodem modo cum restante solutione calida & vino: ultimò omnem lacteum liquorem misce, & pone in loco tepido, donec albedo sulphuris à vino quod erit cærulei & rubei coloris in fundum descendendo se separaverit, abstrahe tunc vinum illud tinctum per inclinationem, & affunde aquam pluvialem destillatam miscendo: stet per diem & noctem, ac iterum effundatur affundendo novam: Hoc toties reiteretur, donec nulla nigredo seu impuritas in aqua amplius appareat, nec sensibilis fœtor adsit, posteà post debitam residentiam & effusionẽ aqua siccatur lentè per se in hypocausto, & servatur instar pollinis, vel antequam planè siccetur, misceatur aqua Cinamomi, vel alia appropriata, ut fiat pultis instar vel lactis, & priusquam ad usum medicum adhibeatur, diligenter moveatur.

Pag. 199.

ALITER.

Fit etiam: miscendo sulphur tritum cum arenæ vel vitri tusi ana æqualibus partibus: & destillando per retortam, igne moderato: apponendoque vas recipiens, quod

quod acetum destillatum contineat. Et sic substantia sulphuris destillata præcipitabitur in pulverem album, quem exsiccabis. Hoc α) antidoto utebatur Princeps Auraicus contra pestem.

α) Non hoc sed priora, quem à Comite de Alta Flamma acceperat.

ALITER.

Lac sulphuris fit etiam cum sulphure & arena miscendo cum aqua vitæ. & destillando in cineribus per retortam. Valet ad cancros Venereos, ulcera maligna, serpigines, lichenes, &c.

Hæc praparatio, nec genuina est, nec etiam magni usus aut momenti; fit enim aqua quidem albicans, sed intra corpus inutilis: Externis potius accommodanda.

CAPUT XX.

De *Tincturis Solidiusculis & Panacæis.*

TINCTURA ANTIMONII.

FAc capitellum de cinere clavellato, calce vivâ, & cineribus communibus ana: α) in quo dissolve Hepar β) Antimonii; digerendo in arena per noctem; ut ferè γ) bulliat. Tincturam δ) separa: & filtra: & si placet ε) per acetum, in pulverem croceum præcipita, ac multis ablutionibus edulcora.

α) cum aqua communi, vel vino.
β) supra cap. 12. factum.
γ) non fere, sed revera in cacabo ferreo bulliat, &c.
δ) calidam quodammodo adhuc.
ε) nam & per se tinctura subsidet, licet non tàm confestim.

Vera illius Paracelsi compositio.

Pro tinctura Antimonii reponatur vera compositio illius Paracelsi, ex lib. de vit. long. qua tandem ad tincturam inde extrahendam multum opera conferre potest, & est, magnarum virium; exhibetur enim ad quolibet morbos a gr. duobus ad quinque vel 6. in vino vel aqua cordiali: Est diaphoreticum vel hydroticum insigne. De quo etiam vide Alexand. à Suchten. libr. de Antimon. myst. gem. pag. 196. & 284.

Tinctura Antimonii exaltata. Hac Antimonii tinctura ita in summam spiritualitatem deducta, auro potabili vix quicquam concedit. Sulphuris Victrioli essentia dulcissima.

Quod si tinctura hæc Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam inprimis ex podagra in articulis externis causatam feliciter curat, si observatis observandis, ad legitimam nempè diætam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidiè aut alternis gutt. j. de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in laconice procuretur (id quod in declinatione contractura fieri debeat) & contractura nulla arthritica resistit. Deniq; hæc ceTinctura Antimonie dulcissima sulphuris Victrioli essentia philosophice praparata maximè æquipollet viribus suis, & mirabiles effectus facit. Dosis est à gr. j. usque ad iiij. in aq. meliss. noxios humores totius corporis expellit, venerem stimulat, uterum rectificat, ejusq; motus inordinarios sistit, & in utroq; sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In aq. petrosel. idem penè præstat, sed insuper hydropem perfectè curat: Usus autem istius essentia aliquandiu continuandus.

PANACÆA † VICTRIOLI.

Dissolve victriolum cœruleum, in aqua pluviali destillata, calida: quam tertio filtratam lento balnei calore evaporare facies, donec cuticulam in superficie contrahat. Tum liquorem restantem calidam projice in vas plumbeum, α) in quo prius bacillos β) hinc inde transversos, per circuitum posueris. Ita per triduum in loco frigido relinque: ut cristallos virides γ) producat: quibus separatis liquorem restantem decoque: δ) & in eodem vase plumbeo repone: toties id repetendo: donec omnis liquor in cristallos abierit. Victriolum Smaragdini coloris, his reiteratis dissolutionibus & coagulationibus summè depuratum reduc in pulverem subtilem, quem spatio 5. vel 6. dierum tali calore exsiccabis, ut æstivalem Solis non excedat: donec foris & intus candidum appareat. Tum dissolve in aqua destillata: filtra: quod indissolubile, abjice: coagula in vase plumbeo: exsicca in hypocausto, ε) ad albedinem, ut supra: reiterando hanc operationem, usq; tertiò; vel donec in dissolutione nihil maneat indissolutũ. Victriolum hoc candidum pone in matracium firmum, sigillo Hermetis munitũ: quod in cineribus ita calidis calloca; ut solis æstivi calorem non excedat. Decimo die flavescet: vigesi. reducetur in alcohol. fietq; instar sanguinis rubicundissimum. ζ) Vase fracto impone in cucurb tam altam, & desuper funde acetũ tertiò destillatum: ut supereminet quatuor ad minimũ digitis. Superpone alembicum cœcum, & per quatriduum in balneo tepido digere, spatulâ ligneâ quotidiè movendo. Vase refrigerato: quod tinctum est affunde: aliudque acetum reaffunde: digere: move: separa toties; donec acetum ulterius tincturam non attrahat. Quod in fundo remanserit, abjiciendum. Acetum tinctum lento balnei calore ab siccitatem destilla. Manebit in fundo pulvis rubicundus, quem etiam tertiò in eodem aceto dissolves: digeres: separabis: destillabis: exsiccabis. Pulverem rubicundissimum pone in retortam, adhibito receptaculo grandi, dando ignem per gradus. Primò egredietur spiritus flavus, posteà rubicundissimus. Continuetur ignis in eodem gradu: donec appareant spiritus albi. Tum cessandum. Vase refrigerato: reperies in fundo retortæ terram diaphanam, puram, candidissimam, η) quam spiritibus suprà dictis paulatim imbues, digerendo, imbibendo: donec spiritus & anima proprio corpori sint restituta. Tandem terram hanc benedictam, in athanorum, in vase hermeticè clauso, per quadraginta dies decoque, donec figatur. Dosis ejus à granis tribus ad quinque vel sex in morbis deploratis maximè.

Anvvaldum Panacæam veram habuisse ex nonnullis constat.

† Num Panacæa vera detur an non hucusq; inter Medicos disputatum & conflictatum plerique autem Medicorum æstimant, impossibile esse eam dari, propter innumeram & inexplicabilem morborum varietatem, reticendo luxationes, & alios morbos Chyrurgia egentes, ut firmissimis rationibus demonstrare conatur Rulandus in progymn. q. 51. Verùm quæstionem hanc pro hujus temporis tractu, hujus vel illius individui possibilitate & impossibilitate, metiendam non esse censemus, siquidem ἁπλῶς eam consideremus, de ejus scilicet compositione & viribus propè divinis, planè de ejus veritate, consentientibus tot viris eminentissimis, constabit, ita ut nefas esse putemus, experimentis tot præclarissimis reclamare velle. Quocirca Panacæa res impossibilis non est. Num autem ea inter modernos tum Medicos Hippocraticos, tum Pseudospagyricos reperiri liceat, valdè & meritò ambigimus: Interim qui Panacæam e.g. Anvvaldinam defendunt, firmiter asserunt; ipsum Anvvaldum Panacæam quidem veram habuisse, eamque ex Italia ab alio quodam confectam & acceptam secum attulisse, & multis etiam eadem in gravissimis morbis consuluisse; Postea verò, ne tandem omnem illam veram Panacæam deperderet, composuisse illud pharmacum, quod apud Crellium ex Cinab. Croc. & conchis. pag. 123. descriptum extat, eidemque vera Panacæa portiunculam adjecisse, ut hac ratione dictum Pharmacum de vera Panacea viribus participaret. Sed hanc litem non faciemus nostram, quin potius cuilibet suam relinquentes opinionem.

a) plum-

α) plumbum enim magnam habet conglutinandi vim.

β) ligneos abiegninos, non quernos; aliàs enim atramenti instar nigresceret.

γ) potius cæruleos.

δ) ad cuticulam usque.

ε) retrò fornacem, vel in umbra.

ζ) vix tàm citò hoc succedit.

η) hoc nihil est.

Panacæa Vitrioli ab autore proposita, penè eadem est cum Isaaci Hollandi essentia vitrioli benedicta, quam habes in opere minerali: sed ut verum fatear, utraq; præparatio est admodum laboriosa & longissimi temporis. Neque autor noster eandem unquam confecit, tantum abest, ut de certitudine ejus nos confirmare possit. Itaque ne in ignoto Pelago vel ventis committamus, hâc præparatione potius supersedere, quàm tandem laboriosè venari velle, expedit. Nihilominus non vituperamus propositam in eà vitrioli purgationem, tum etiam quomodo ex hâc vitrioli purgatione spiritus & tinctura olei possint; reliqua verò nullius sunt momenti.

PANACÆA SOLARIS DIAPHORETICA.

Stomachus struthionis Paracelsi.

Recipe aquæ Philosophicæ libr. 1.
Mercurii sublimati uncias duas.

Misce: & in hac aqua solve mercurii tantum, quantum solvi potest. Dissolutio tardè procedit: ac propterea opus est digestione. Solutioni adde liquoris gummosi uncias duas. Misce, & destilla, idque bis vel ter, donec aqua nullas feces pòst se relinquat. In omnibus destillationibus ascendet Mercurius sublimatus, quem singulis vicibus in aquam repones. Hâc aquâ extrahitur quinta essentia metallorum, mineralium & marcasitharum.

SPIRITUS VINI TARTARISATUS.

Destilla feces vini exsiccatas, in modum aq. fortis. Aquam & oleum separa & serva. Interim feces ad albedinem calcina, quas oleo suprà dicto imbibe: & ut suprà destilla & calcina, toties id opus repetendo; donec oleum fuerit clarum, ut aqua, & dulce, nec adustionem sapiat. Ita habebis quintam essentiam tartarisatam, quæ corrosiva omnia ex metallis tollit.

SOLIS SUBLIMATIO.

Recipe Solis per antimonium purgati & in bracteolas secti, vel ejus loco.
Solis foliati uncias duas:
Stomachi Struthionis uncias quatuor:

Solve: & destilla per alembicum igne forti sub finem, ad sublimationem usque, ut vitrum candeat vase frigefacto: cohoba & destilla, idque ter repete, singulis vicibus, quod sublimatum fuerit, separando. Quartò destilla lentè phlegma, & iterum novum affunde ad uncias quatuor: & fac ut prius, donec tota aqua consumta, & omne corpus exaltatum & sublimatum fuerit in albedinem exaltatæ æquilæ, β) id est, mercurii sublimati. Tunc lauda Deum. Denuò totum sublimatum repone cum phlegmate destillando phlegma sine adscensione Spiritus.

MERCURIUS VITÆ.

Fit, ut est in Archidoxis Paracelsi, libro de arcanis, cum parte una, vel secundùm alios, duabus Mercurii sublimati. Rectificatur postea, & solvitur supra marmore vel vitro, deinde congelatur, destillando phlegma, & modicum aciditatis; donec guttæ in phlegma decidentes incipiant præcipitari. Tum amoto recipiente & alio substituto, destillatio igne moderato urgetur. Hoc quater repeti debet: quartò massa γ) erit clara & alba.

CONJUNCTIO SOLIS SUBLIMATI ET MERCURII VITÆ.

Recipe Solis sublimati, sive olei ejusdem supradicti sine phlegmate partem unam:
Mercurii vitæ clarificati partes duas:

Misce simul: & lento igne destilla spiritus. Quod coagulatum remanserit, solve supra marmore: tertiò solutionem & coagulationem repetendo. Tum supra hanc materiam affunde duas partes quintæ essentiæ tartarisatæ, destillando per alembicum ad siccitatem usque: reaffundendo aliam desuper toties, donec essentia dulcis destilletur, ut imposita fuit. Quo facto: super hujus medicinæ partem unam, affunde partes quatuor spiritus vini sine phlegmate digerendo, donec consumatur. Sic habebis Solis & Mercurii vitæ conjunctionem: cujus dosis guttarum quatuor in vino albo, Prodest in omnibus morbis desperatis, & iis, quorum causa est occulta.

α) generaliter dicuntur omnes aquæ fortes stygiæ, quod hæ perinde ut ille ferro edomando sufficit, similiter omnia metalla corrodendo solvant, & in se absorbeant.

β) Hoc non procedit.

γ) butyrum potius erit clarum & album de quo sufficienter suprà cap. 12. sub titul. Alia stibii calcinatio & pulvis emeticus.

Panacæa solaris diaphoretica secundùm præscriptum autoris nostri nullo modo confici potest. ac multa sunt in hac ipsâ descriptione, quæ invicem pugnant, propterea q; neque vera neque verisimilia possunt esse. Misso itaque hoc ipso eidem æquivalens, vel potius majus addimus, bezoarticum scilicet solare clarissimi Hartmanni, Bezoarticum Solare Hartmanni. *cujus confectio est talis: Solve aurum finum in aq. Philosophica, abstrahe menstruum in B. sapius, usque ad oleiformem in fundo cucurbitæ substantiam, post superfundo acetum destillatum radicatum, & destilla, idque fac, donec acetum planè in ea acrimonia prodeat, quâ affusum est, & à Sole omnes corrosivos spiritus hoc modo fuerunt ablati: tandem affunde spiritum vini proprio sale alkalizatum, & digere per quindenam, posteà spiritum vini eundem ex B. destillando aufer, & manet oleum Solis in fundo instar sanguinis rubicundum. Hujus olei recipe unciam semis, adde solutioni butyri Antimonii unc. quatuor, cum spiritu nitri facta (ceu suprà ostensum est in fin. descript. secund. c. 12.) & progredere eodem modo, quo ibi in confectione bezoartici propositum, destillando & cohobando sæpius, donec extremo loco ipse pulvis, in igne docimastico calcinatus, redeat in pulverem purpureum elegantissimum, earundem planè virtutum, quas de Panacaâ sua Solari autor hic deprædicat: Dosis gr. 3. 4. 5. 6. in convenientibus vehiculis, in morbis venenatis & diaphoresin exigentibus.*

TYROCINII CHYMICI LIBER TERTIUS. DE QUINTA ESSENTIA.

CAPUT I.

De

Eſſentia quinta ſanguinis humani.

Quintæ eſſentiæ vox homonyma eſt.

QUintæ eſſentiæ vocabulum homonymum eſt. Interdum ſignificat, quamvis ſpeciem Chymicam craſſitie materiæ elementaris, corpulentisque fecibus exutam: ac opponitur magiſterio, in quo tota ſubſtantiæ moles ferè remanet, ſed exaltata & depurata. Interdum, ut nos eam hic accipimus, denotat ſubſtantiam æthercam, cœleſtem, ac ſubtiliſſimam; è tribus principiis cujusvis corporis miſti ſoluti, à qualitate elementari ſenſibili, corruptibili & mortali, per varias operationes Chymicas, orbatis, & in unum ſeu corpus ſpirituale, ſeu ſpiritum corporeum coagulatis, conflatam. Dicitur à quibusdam Medicina, κατ' ἐξοχὴν: ab aliis Elixir, ob inſignes virtutes, quas in præſervatione corporis humani à variis morbis, exerit: ab aliis Cœlum, duplicem ob rationem. Primò, quod ſicut cœlum non ex quatuor elementis; ſed materia quadam ætherea & quinto quaſi elemento factum, nec corruptioni ulli obnoxium eſt: ita & quinta eſſentia vera, ab omnibus fecibus elementorum ſit ſecreta: ac quamvis non planè incorruptibilis: attamen ad eam ſubtilitatem, tenuitatem & ſimplicitatem ſpiritualem redacta, ut nihil heterogenei, è quo corrumpi poſſit, in ſe continere videatur. Deindè, quod ſicut cœlum in hæc ſublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conſervando; ita etiam hæc quinta eſſentia corporis humani valetudinem conſervet, juventam extendat, ſenectam remoretur, & omne morbi genus abigat.

Eſſentia quinta ſanguinis humani præparatio.

Cæterùm quinta eſſentia ſanguinis humani paratur hunc in modum: Recipe quantitatem ſatis magnam ſanguinis virorum ſanorum, in flore ætatis conſtitutorum: pone in vaſe circulatorio juſtæ capacitatis in B. M. continuè bulliens, donec Draco α) propriam caudam devoraverit. Vaſis refrigeratis materiam exime, quæ inſtar hepatis erit, eamque in particulas ſcinde: & per cucurbitas altas, eodem balnei calore, elementum aqueum ſive phlegma deſtillatione ſepara. Deſtillatum ſuper propriam terram β) reaffunde, & pone in B. bulliens in iisdem vaſis circulatoriis, per decem dies ut ſupra, poſteà phlegma deſtillando & propriæ terræ reaffundendo, ut ſupra, quinquies eundem proceſſum repetendo, & ultimò totum phlegma deſtillatum reſervando. Vaſis frigefactis materiam exime, & retortæ amplæ inde, adhibito recipiente capaci: deſtilla ex cineribus elementum aëris, γ) igne graduato. Nubeculis in recipiente diſparentibus ignis intendatur: ut elementum ignis in forma olei rubri ſive purpurati egrediatur. Sub finem ſublimabit ſe aliquid de ſale Armoniaco. Vaſis refrigeratis: ſepara aërem ſive ſpiritum ab igne, ſive oleo, vel blanda deſtillatione balnei, vel per tritorium. Spiritum cum ſale Armoniaco reaffunde fecibus, digere per triduum: & per retortam novam deſtilla, ſub finem dando ignem ad ſublimationem idoneum, ut totum ſal ſpirituale, vel ſaltem major pars ſublimetur, & cum ſpiritu in recipiente miſceatur. Novum ſpiritum fecibus reaffunde: digere: & deſtilla toties, ut ſupra: donec terra privetur animâ: quod cognoſces, quando ſuper laminam candentem poſita, fumum non ediderit. Notandum, antequam ſpiritus animetur, debere ſepties rectificari, ſingulis vicibus phlegma & feces ſeparando: & pars ejusdem ſeorſim reſervari, pro diſſolvente parando, ut poſteà dicetur. Nigrum nigrius nigro δ) calcina in reverberio, ſpatio quinque dierum igne moderato, in vaſe undique clauſo: donec nigredo vertatur in albedinem ſubflavam, & tandem in rubeum colorem. Tum terra apta erit ad ſuſceptionem ſpiritus animati. Imbibe terram calcinatam proprio phlegmate, & per viginti quatuor horas in cineribus digere, & deſtilla: hoc ter repetendo. Terræ exſiccatæ da decimam partem ſui ponderis ſpiritus animati: digere in Balneo, quantum ſatis: poſtea humiditatem inſipidam deſtillatione blandâ ſepara. Reaffunde nonam partem ſpiritus animati: digere: deſtilla ut ſuprà. Deinde da octavam partem ſpiritus animati: poſtea ſeptimam: ſextam: quintam: quartam partem: tamdiu cum quarta parte imbibendo, donec terra in duplum ſui ponderis accreverit. Et hoc eſt, quod Avicenna dicit: Scias, quod terram oportet nutriri, primò modicè aquâ ſuâ, & poſteà majori, ſicut videre eſt in infantis educatione. Idcircò multoties contere terram & paulatim imbibe eam, de octo in octo diebus: decoque, & poſteà mediocriter calcina in igne: nec tædeat te opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Caveas tamen, ne imbibas terram, niſi paulatim & cum longa contritione, pòſt ſiccationem terræ. Unde in hoc eſt pondus ubique notandum, ne ſcilicet nimia ſiccitas, vel ſuperflua humiditas opus corrumpant. Et in tantum decoque aſſando, quantum diſſolutio expoſcit imbibendo. Hæc Avicenna. Unde etiam Geber ait: ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & aſſationis, major pars ejus aqueitatis deletur; reſiduum verò per ſublimationem.

Pone itaque terram prædictam in cucurbitam altam, cui alembicum cum receptaculo ſimul adapta, rimulis diligenter conſtipatis, ne quid reſpirare poſſit. Et da ignem cinerum, ſpatio duorum dierum, quousque fumus ille mundus & albus adſcendat, & inſtar Talci ad latera cucurbitæ hæreat. Et hoc eſt, quod dicit Clangor buccinæ: Idcircò quantò magis poteris, ipſum corpus ſubtilia: & cum mercurio mundo coque: cumque corpus aliquam partem Mercurii in ſe hauſerit & concluſerit: ipſum ſubtilia cito igne & fortiori, quo poteris: donec adſcendat in ſimilitudine albiſſimi pulveris, in modum nivis, adhærens ſpondilibus Aludel. Cinis verò in fundo manens eſt fex, & ſcoria vituperata abjicienda, in qua nil vitæ habetur.

Prædicti Mercurii meteoriſati accipe unc: unam: miſce cum ſeptem unciis ſpiritus rectificati non animati. Digere per biduum in balneo, poſtea deſtilla per cineres; deinde per balneum cum reiteratis cohobiis: donec nullas relin-

las relinquat feces. Tandem per quadraginta dies circula. Usus ejus ad tinct. metall. lapidum eliciendas.

Ex eodem Mercurio & ejus oleo fit Elixir ad desperatissimos quoque morbos pellendos, in hunc modum: Recipe hujus Mercurii unciam unam: cui adde octavam partem sui ponderis olei rectificati; decoque in Athanore per octiduum: postea imbibe cum septima parte: & ut supra, decoque: deinde cum sexta parte; tandem cum quinta toties reiterando, donec materia fiat instar Syrupi spissi, nec ulterius decoctione induretur. Tum per quadraginta dies decoque: & fiet lapis rubicundus, cujus dosis gran. unum, vel duo, in liquore appropriato.

α) id est, donec omne phlegma fuerit absorptum.

β) quare electa fuit in destillatione.

γ) hoc est, spiritus.

δ) quod est terra residua post extractam animam.

ε) Oleum hoc debebat esse ἀφθαρτός seu incorruptibile, sed hic positum cœlo non est, siquidem flammam concepit: ergo autor hic finem non assequitur. Omnia quidem in hoc processu possunt procedere, verum cum ad conjunctionem devenitur, tunc aqua haret.

Adjungeremus hisce, commentarii loco, praclara & admiranda nonnulla sanguinis humani insignia, inprimis diceremus de Biolychnio illo, seu lampade vitæ quam vocant, mirabili prorsus & ad omnem posteritatem commendabili opificio, totius Spagyricæ operationes artificio singulari: quod stupendo admodum magisterio gravissimorum in corpore humano sed proprio, affectuum, ac mortis denique ipsius indicem in sese continet: diceremus praterea de cura morborum deploratissimorum magnetica ex mumia sanguinis hominis ægrotantis desumta: sed quoniam talia a Johanne Ernesto Burggravio jam publici juris facta sunt in libello Biolychnii curis secundis auctius edito ann. 1611. Franeckeræ apud Dominicum Balck, Lectorem eo remittimus, modo tantum ex eodem ea repetituri, & quæ minus clara sunt, stylo magis aperto interpretaturi annitemur. Ros Jovis amphibii vegetabilis in descriptione Biolychnii est spiritus vini summè exaltatus, de quo mox subsequenti capite ad vini quinta essentia præparationem. Is cum sanguine humano proprio vel ejus, cui conficiendum est hoc biolychnium, adhuc calente, & ex vena cordis seu basilica saliente conjungitur proportione analogâ, qualis est sanguinis ad alcohol vini tripla, quadrupla, vel quintupla. Missa per filtrum trajiciuntur, & in Pelicano ansato Hermeticè clauso tertiam saltem partem ejus complexa in B. digeruntur, donec naturali quadam fermentatione tota capacitas vasis à mixtura illa occupata, & separatio puri ab impuro facta fuerit. Purum quod est aurei coloris servatur seorsim, & exaltatur per retortam vitream cum suo recipiente firmiter & continue ferruminatam, solo siphunculo per quem liquor intromittendus est, ad collum junctum permeabilem decies vel duodecies ex B. cohobando, donec nimirum pretiosus liquor perfecte præparatus fuerit. Iste tandem adaptato ellychnio ex asphesto, hoc est, immuni ab igne artificiosè paratur in lampade aurea vel argentea, vel vitrea radiis solaribus per speculum concavum in lychnium coactis accensis sanitatis vel morbi certissimus index reponitur.

...ura ...rborū ...agne... ...ca, ...belviū ...san... ...ne hu... ...ano.

De cura morborum magnetica ex sanguine hominis ægrotantis instituenda, rectè præcipit Burggravius, qui videatur.

Nunc pergimus de quodam filtro ex sanguine humano præparando præceptionem instituere. Sæpius autem usu venisse animadversum est, quod inter diversos duos odio & simultates vigentes, quin etiam inter uxorem & maritum jurgia & rixæ odium intolerabile procreârint, ac alter alterum tanta mentis aversatione ac acerbitate infectatus fuerit, ut neque præsentis vultum, neque absentis recordationem tranquillo animo ferre potuerit.

Cujus odii exemplum memorabile est patris filium ex conjuge legitime natum haud alio modo aversantis, quam quo nonnulli feles reformidare, nec ullo aspectu vel alio sensu ferre solent, idque is tum statim à partu fecisse dicitur, tum etiam subsequente ætate. Cum enim pater juberetur recens natum amplecti, abhorruit, nec postea ejus præsentiam in eodem contubernio absque lipothymiâ tolerare potuit. Factum itaque est ab amicis, ut cum puer decennis cum aliis pueris uno eodemque habitu vestitus, inscio patre in convivio ministrasset, neque dum a patre agnitus fuisset, pristinam tamen affectionem pater præter omnem spem passus fuerit lipothymiâ cum algore sudoreque invadente: jussus ergo filius discedere, perpetuò postea divortio à patre est sejunctus. Hujus formidabilis antipathiæ causas conatus est reddere non nemo, sed nisi nos mens nostra fallit, ejusmodi natura obsoleta seu rara, non nisi ex intimis naturæ absconditis censeri, & determinari volunt, cum minus obnoxia sint ulli qualitatum elementarium miscibili potestati, ad causarum tantarum concursum prorsus inutili. Nos certè, quia animalia etiam inter se infensissima in gratiam rediguntur, huic abominabili affectui rectissimam medelam adhiberi posse non dubitamus. Τῆς ἀντιπαθείας exemplū mirabile & memorabile. A. L.

Modus est talis: Recipe sanguinis ex basilica sinistri brachii, & quantum opus est in tantundem alcohol vini spi. per infundibulum, è vena salientem ejus personæ, quæ ab altera odium patitur: digere benè clauso vitro per plusculos dies, postea destilla ex B. vaporoso per alembicum ad siccitatem. Ejus aqua destillatæ exhibe alteri personæ, quæ odium alterius vitiis hausit jejuno ventriculo drachmam j. vel duas, aliquoties repetendo, & mirabili admodū metamorphosi animi dissidentium conciliabuntur, omniumque rixarum fomites seu irritamenta cessabunt, modo præter hanc medicinam etiam piorum consolationes, & jucundæ suasiones accedant, malevolorum verò obstreperorum gannitus abarceantur. Hac ratione conjuges sæpe furiis in perpetuas lites agitatas, redintegrato pristino favore individuum amorem rediisse, explorata & toties confirmata experientia fidem fecit. Modus animos etiam inter conjuges dissentientes unimodi exprimitur

Sequitur jam oleum sanguinis humani ad caducum etiam inveteratum sanandum perquam celebre: Recipe sang. homin. sanor. & juven. venas primo vere incidentium satis magnam quantitatem, adde alcoholis vini præstantissimi partes tres, & in cucurbitis probè munitis in ventre fimi equini digere putrefaciendo per quadraginta dies, deinde destilla in cineribus per alembicum, & prodit unà cum aqua, oleum elegans, separa phlegma ab oleo destillando per B. lene, oleum postea per retortam è cineribus rectifica per se novies repetendo eandem destillationem, admodum nobile fiet oleum, cujus scrupulus semis in aq. pæon. singulis diebus per mensem integrum à luna nova incipiendo epileptico exhibitus, prætereaq; singulis noviluniis semel per integrum annum scrupulo integro repetitus, si diætæ ratio simul habeatur exquisita, certissimè morbum tollet, malignitatemq; totius corporis expellendo: sic non minoris excellentiæ & virtutis est Balsamus sanguinis humani simili ferè modo conficiendus, qui talis est: Oleum sanguinis humani ad caducum

Recipe sanguinis hominis sani libram unam, alcoholis vini optimi uncias duas, post digestionem debitam, destilla ex B. bis, deinceps repete totius digestionem in fimo equino per sesquimensem, aut septimanas plures, donec videlicet aqua appareat Balsamus sanguinis humani insignis.

gemina,

gemina, inferior rubra, superior alba, quas ambas separatim serva, utraque in caduco, capitis doloribus inveteratis, aliisq; cerebri affectibus insignem præstat usum, memoriam confortat, spiritus animales recreat, loquelam vel impeditam, vel amissam restituit, venena expellit, angustiam pectoris ampliat, pulmones impuritatibus infractos expedit, sanguinem purificat, ac inprimis nervis mirificè opitulatur, aliosq; usus in tota medicina, observatis ubiq; cæteris ad benè medendum necessariis, exhibet. Dantur in vehiculis appropriatis, vel etiam in vino utriusque ana gutt. 6. ad 12. usque.

Aqua sanitatis.

Hujus generis est aqua sanitatis, quam vocârunt Veteres. Recipe sanguinis humani juvenis. & carnosi libram unam, adde succi florum chelidoniæ majoris, & mellis virginei, seu primi, prius tamen despumati, tantundem, salis torrefacti manipulum unum, misce: addendo pulveris Zingiberis, macis, caryophyllorum, cubebarum, galangæ, mastic. cardamomi, granor. juniperi, cinamomi ana unciam unam semis, Xiloaloes drachmas quinq;, musci optimi, ac ambr. grys. in aq. rosarum dissolutorum ana scrupulum unum. Recondantur omnia in phiola Hermeticè clausa, eandem subtus terram defodiendo per mensem, postea destilla, & quoslibet liquores, auctis ignis gradibus, successivè egredientes serva. Iisdem usibus inserviunt, quibus præcedens balsamus: commodè itaque ad eosdem effectus applicantur.

Balsamus ex sanguine humano Antipodagricus.

Porrò ex sanguine humano balsamus quoque elicitur antipodagricus, infinitis elogiis dignissimus, & toties ab eruditis Spagyris singulari cum successu in debellanda podagra adhibitus, ejus modus talis est:

Recipe sanguinis humani adhuc calentis satis magnam quantitatem, id est, duas vel tres metretas, putrefac in B. clauso vitro per integrum novendium, vel etiam dies plures: deinde destilla per retortam ex arenis, observatis tamen ignis gradibus, omne quod prodibit collectum, serva, & lento B. calore per alembicum phlegma evoca, reliquum ex arena pelle per cornutam, emanabit oleum rubicundum & fœtens, elevato, ad spondilia colli, sale proprio volatili; quem diligenter custodi. Oleum verò rectifica per colcothar ex retorta igne arenæ aliquoties à recenti colcothare destillando: in quo probè correcto tandem solve prædictum salem & serva. Est balsamus mirandarum virtutum in paroxysmis podagricis, eo inungatur membrum affectum sex diebus continuis, quotidiè bis vel ter: sistitur revera dolor, tumore simul & rubedine, si quâ fuerit, evanescente, & naturâ per secessus crebriores, reliquum quod noxium est, expediente.

Olea ex sanguine cervino & hircino.

Similis prorsus virtutis seu ἐνεργείας sunt olea ex sanguine cervino & hircino, cum suis propriis salibus, in omni communiter sanguine existentibus eâdem [illegible] præparata, nisi quod ex prædictis animalibus, interiora viscera pulmonum, cordis & hepatis, prius particulatim dissecta, unâ cum sanguine putrefacienda sint, ut exinde nobilior quoque earũ partiũ essentia simul elevetur. Horum omniũ etiam insignis usus est in contracturis, à quibuslibet causis provenientibus: magnam enim potestatem resolvendi habent, quàm inprimis sal volatile conciliare videtur. His omnibus tanquam appendicis loco annectimus duplex arcanum, unum sanguinis, alterum verò Tartari.

Arcan. sanguin. humani præparatio.

Arcanum sanguinis humani, à Paracelso lib. 3. de nat. rerum, qui est de conservatione rerum natural. mirificè commendatur. Parandi modus est talis: Recipe sanguin. human. puri & sinceri libram unam vel duas, relinque in vase ligneo non metallico, donec omnis aquositas sponte sua sine ulla alia motione separata fuerit, quam decanta: super sanguinem coagulatum, & ad magma quoddam redactum funde salis communis spiritum, seu aquam ut vocat Paracelsus & continuò hac eadem cum sanguine mista eundem rubori pristino restituentem, postea nunquam putrescere sinit, sed perpetuo conservat in vigore. Hoc arcanum fecibus post aliquot dies remotis, vocat Paracelsus balsamum super omnia balsama, propterea que in medicina vehementer commendat. Ejus autem usus in renovando sanguine per universum corpus præcipuus videtur esse: ideoq; in hydrope, qui sanguinis stagnantis & quasi corrupti cataracta est, omnium maximè commendabile fore dubium non est ullum. Est enim hydrops a sale microcosmico resoluto, ac limites suos egrediente, sanguinisque massam à statu integritatis in pejorem aquam videlicet reponente; quia igitur ad arcanum hoc inprimis salis spiritus assumitur, isq; aliàs in hydropis, morbi nempè contumacissimi, eradicatione felicissimè usurpetur, consequens est, mundificationem sanguinis ab utroque, nimirum a spiritu salis & sanguine pro spiritu salis rectificato, multùm adjutam iri.

Spiritus salis præparat.

Cæterum præparatio spiritus salis ad hanc extractionem à Paracelso adhibitus, in ipsius Chetromag. l. 2. tract. 3. c. 2. docetur, quæ talis est: Recipe salis communis albissimi aliquoties fusi quantum placet, (ideò autem fundi debet, ut per istas fusiones salis, etiamsi purissimum, spiritus arsenicales pereant) illius pulverem cum succo raphani expresso misce, & agitando solve post resolutionem cum silicibus, vel laterum pulvere ad salem triplo vel quadruplo ex retorta igne nudo, & postremo vehementiori destilla, destillatum cum optimo spiritu Vitrioli rectificato analogis partibus conjunge, & quinquies per cornutam rectifica. Hic est spiritus, vel aqua salis, quam Paracelsus ad communiendum Solem, ut postea tinctura extrahi possit, & ad arcanum sanguinis commendat.

Philosophicum arcanum Tartari.

Superest extremo loco nullo modo prætereundum Philosophicum arcanum Tartari quod vocant: compositum quidem: fit enim ex triplici tartaro minerali vegetabili & animali: sed magnarum virtutum. Ejus descriptio genuina hæc est: Recipe Tartari albissimi libram unã adde salis petræ finissimi libram semis, pulverisentur tenuiter, & affuso alcohole vini correctissimo, ut quatuor digitis supernatet, obstructisq; diligẽter orificiis macerentur in B. vel fimo triduum integrum, postea per alembicum destilletur leni igne spiritus vini, qui simul & seorsim, cum residentia reservetur.

Deinde mense Majo sanguinis hominis sani & integrè juvenescentis, quantum satis est, exsicca in arena, donec in pulverem redigi queat: ex quo cum spiritu vini, antea ex Tartaro & nitro destillato, extrahe tincturam crebris affusionibus & destillationibus, donec nempe libram semis extracti sanguinis habueris: residuas autem à sanguine feces, tanquam inutile magma abjice. Ab hac tinctura leniter per alembicũ spiritum vini evoca, & tandem balsamum seu mumiam sanguinis in fundo restitantem, in cineribus exsicca, ut penè pulverisari possit.

Denique spiritum vini b[is] destillatione evocatum affunde reservato Tartaro & nitro simul junctis, & relinque aliquandiu, ut puriores partes in spiritum vini transeant, impuriores verò relinquantur, quibus invicem probè beneque disjunctis, rejectis nempe fecibus, impregnatum à Tartaro & nitro spiritum vini junge cum pulvere balsami, sanguinis paulò ante facto, & statim juncturis benè munitis in capaciori cucurbita in B. per duodecim dies, postea paululum bulliente B. per alembicum abstrahe menstruum, remanente in fundo pretioso arcano Tartari. Ejus guttula aliquot usque ad scrupulum semis, vel etiam plusculum in convenienti liquore exhibita, subinde repetitâ eâdem dosi, obstructiones omnes totius corporis expediunt, imprimis verò hepatis & mesenterii hydropem auferunt, febres, nominatim quartanam, tollunt, pleuritidi unicè auxiliantur, sitim levant. Externè, præter usum internum, herpeti, ac quibusvis æsthiomenis, pustulis facies morphæa non absimilibus, mentagra, illitum mirabiliter hoc arcanum medetur. Atque hæ sunt præcipuæ ex ipsa Anatomia Medica petitæ sanguinis humani præparationes, non nisi sensu, ratione & experientiâ impregnata, secus autem sentientes nos non malam gratiam inituros apud eos, qui naturæ mysteria perscrutantes nec in minimis, nec in mediocribus acquiescunt, sed etiam ad abditissima usque penetrare allaborant.

CAPUT II.

De Quinta vini essentia.

POne vinum generosum α) per mensem in ventrem equinum, vel ejus vicarium, in vasis circulatoriis justæ amplitudinis. Postea destilla in B.M. spiritum in cucurbitis altis, quem quater rectificatum singulis vicibus separando phlegma, septies adhuc destilla: ita ut ex libris quadraginta vini, unam separes spiritualiorem (nam quod inter spiritum phlegma destillatur, aqua ardens est) spiritum vase vitreo semipleno probè obturato, ne respiret, serva loco frigido. Interim phlegma destilla, residuum, usque ad mellis liquidi consistentiam. Quod prolectum est, redde fecibus: & iterum lento balnei calore tres partes evoca: β) deinde cucurbitam exime: & pone loco frigido, ut crystallos producat: quos ab omnibus sordibus elutos toties dissolves γ) & coagulabis: donec aquæ limpidissimæ glaciem æmulentur. Interim si artis vim & oleum pingue & combustibile è vino quæris: phlegma à crystallis separatum in B. usque ad mellis liquidi spissitudinem destilla: postea in retorta per arenam pelle. Aqua oleo flavo mista prius egredietur: deinde oleum rubrum: ultimò resina. Crystallis minutissimè tritis superfunde spiritum superiùs servatum: digere in B. per triduum: postea in arena destilla: toties eundem processum repetendo, donec spiritus perfectè propria anima impregnetur, & corpus planè aridum super laminam candentem positum fumum non edat. Tum corpori δ) prius, ut artis est, calcinato superfunde octavam partem sui ponderis spiritus animati: ε) digere & destilla ut prius: deinde da sextam partem spiritus: postea quintam: deinde quartam, toties cum quarta parte continuando, donec major pars corporis super laminam candentem posita in auras abeat. Tunc impletur, quod Morienus dicit: Hoc quoque te scire decet: quod anima citò corpus suum ingrediatur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungi potest. Habito hoc signo, vasi superpone antinotorium: & da ignem cinerum spatio duorum dierum, donec sulphur vegetabile ζ) spondilibus vasis instar Talci adhæreat. Hujus sulphuris accipe unciam unam. Spiritus puri uncias 4. misce & digere per diem naturalem: deinde destilla in cineribus cum cohobiis, donec totum corpus ascenderit. Tunc bis balneum bulliens destilla & per sexaginta dies circula: separatâque hypostasi, quæ circa fundum Pelicani hærebit, serva quintam vini essentiam, ad infinitos morbos curandos, tàm interiùs quàm exteriùs usurpandam.

Potest etiam hæc quinta vini essentia breviori tempore perfici. Imò cum hæc ederem: præsentibus & spectantibus quibusdam meis discipulis, spatio quinque septimanarum eam absolvi, & auri tincturam rubicundissimam eâdem elicui. Multæ enim sunt viæ, teste Gebero, ad unum effectum & unum intentum. Non possum autem non satis mirari hoc loco; Spiritum vini Gallici aut Germanici circulatum, mirabilem illum odorem non referre, quem Baptista Porta vino Neapolitano tribuit his verbis: Tunc resera osculum, & si foràs mirabilis fragrantia manebit, cui nulla res comparari poterit: scito te optimum finem assecutum. Quod si odor vel color responderit: reclude vas & iterum ad circulandum repone, donec signum assequaris. Atqui nec Italicus vini spiritus, teste Rubeo, tali præditus est odore. Ille enim cap. secundo, sectionis secundæ libri sui de Destillatione in hunc modum scribit: Utinam viveret nunc vir clarissimus, medicusque præstantissimus Eustachius Sancto Severinâs. Is enim, ut de me taceam, experientia ipsa, quam fecerat diligentissimè, testari posset, aquam ardentem, si non mense solùm integro, sed duobus atque etiam tribus mensibus, imò vel anni toto circulo, ut Raimundus præscribit, ageretur, ad id odoris suavitatisque nunquam perventuram, ac potius calidiorem indies, acrioremque fieri, ut quisquis velit, facilè potest experiri & ratio ipsa ab igne ac motu desumta persuadet. Quanquam illud non absolutè de aqua ardente simplici ac pura, ut posteriores putârunt, Raimundus intellexit, sed de ea in quâ dissolutum fuerit metallicum corpus. Canone enim secundo primi libri sic scribit: Hæc verò quinta essentia sic circulo acta & rectificata, non illo prædita odore fuerit, nisi corpus sit destillatum in ea. Unde constat: Portam talem quintam essentiam vini non è fornaculis, sed ex scriptis Lullii & Rupescissæ malè intellectis depromsisse.

α) quale est Hispanicum.

β) ut quarta pars maneat.

γ) in phlegmate vini rectificati.

δ) ipsi seu salis per ignem rota ad albedinem usque.

ε) & levi calore balnei destilla, prius digerendo, prodit solùm phlegma insipidum, posteà adde septimam partem spiritus animati.

ζ) hoc est, terra foliata alba.

Est & alia Quinta vini essentia præparatio, cujus etiam in præcedenti capite mentionem fecimus, sed composita magis, ex vino scilicet generoso & urina à pueris 12. annor: aut circiter natis vinum bibentibus, quæ ad aurum potabile conficiendum egregiè valere creditur. *Quinta vini essentia composita.* *Ejus apparatus genuinus talis est: Primò fiat ex generoso vino spiritus seu alcohol sine omni phlegmate, hoc modo: generosum vinum, quale est Hispanicum, primò in clauso, sed capaci vitro aliquandiu vel in fimo, vel in ejus vicario B.M. digeritur: postea ex eodem per phiolam spiritus destillatur, isq; aliquoties per eandem phiolam rectificatur, donec nempè ad summam tenuitatem pervenerit. Hujus libræ duæ miscentur cum libris sex recentis vini ejusdem generis, & per phiolam denuò eadem quantitas librarum nempe duarum non plus nec minus destillando prolicitur: atque ita deinceps posterior quantitas duarum librarum cum recenti vino septies vel octies semper addita, ac toties destillata, libras duas alcoholis vini spirituosissimi & fortissimi tan-*

tandem deponit, reliquo vino, ad residuos spiritus vinosos exinde aliàs destillandos, reservato. Iste verò spiritus diligentissimè in vase vitreo Hermeticè clauso adservandus est. Deinde colligatur urina à pueris 12. annor: aut circiter natis vinum bibentibus: ejus sufficiens quantitas in cucurbitis probè munitis fimo equino putrefiant per 40. dies: Finito putrefactionis tempore destilletur urina ex arena per alembicum in receptaculum majus, donec omnis humiditas ablata fuerit. Destillatum porrò tertiò à capite mortuo rectificatur per cohobia, ut exinde spiritus posteà justè elevari possit. Ex phiola igitur prolixioris colli cum suo alembico & recipiente, juncturis undiq; probè dextrèque munitis, ac per spongiam oleo olivarum parcè imbibitam, & leviter expressam, in colli orificio statuminatam per B. fervens destillatio instituatur: elevabitur spiritus urinæ instar cristalli, ac alembici spondilibus adhærebit, nullâ concomitante humiditate aquea, sed solo spiritu volatili prodeunte. Hæc verò destillatio ad completam elevationem totius spiritus continuanda est. Feces post spiritum in phiola residua abjiciantur. Quod autem supernè sublimatione prodiit cum aqua pluvia destillata solvitur & colligitur, similiq; modo ex phiola, ut prius, per spongiam oleosam destillatur, idque sexies repetitur semper recentem aquam destillatam subministrando. Hic denique ad summam puritatem deductus spiritus, inque phiolam Hermeticè clausam conditus, per quindenam lento calore balnei roridi digeritur, donec totus in liquorem lympidum solutus sit: huic postea additur æquale pondus spiritus vini suprà facti & correcti, ac ambo in frigidissimum locum positi, elapsa hora una vel altera, in albissimum salem coagulabuntur. Qui sal denuò per lentum calorem balnei vaporosi in phiola Hermeticè sigillata spatio 20. vel 30. dierum in liquorem vertitur: ac is extremo loco per alembicum probè firmiterq; adaptatum ex B. semel atque iterum rectificatus, tandem fit excellens menstruum, quod est sine omni corrosivo & fætore, ad auri solutionem, ac liquorem inde conficiendum maximopere desideratur. Calcinetur prius aurum per argentum vivum & flores sulphuris, seu docet autor supra cap. 16. lib. 2. sub titul. calcinationis Solis, ut transeat in calcem tenuem, quæ deinceps tenuissima fiat per Mercurium sublimatum purum, sæpius nimirum eundem ab illo sublimando, donec aurum spongiosissimum redditum in massam majorem, & raram excreverit. Cum prædicto itaq; menstruo hæc Solis calx subtilissima lento igne solvitur in solutionem instar sanguinis rubentem: quæ deinceps per mensem clauso vase digeritur, abstractoq; ex lentissimo B. Spiritu solvente, (in eosdem usus in posterum adhuc dum & perpetuò quasi sufficiente) aurum manet in forma olei rubicundissimi, suavem odorem de se spargentis, & in quolibet liquore solubilis. Idem verò oleum exaltatur seu purius activiusq; redditur, quando nimirum spiritu à corpore separato, sola tinctura, in qua potentissima vis duntaxat residet, per alembicum eleveturꝙ Solutionem itaque Solis non per B. destillamus, sed per arenas ex vase humili igne aliquantulum fortiori: Sic enim post primam partem menstrui, cum reliqua ejus parte, ipsa auri tinctura per alembicum transit instar sanguinis, relinquendo post se in fundo vasis terram nigram, aridam spongiosam & levem: Ipsum autem menstruum, quod cum tinctura Solis prodiit, per B. saltem tepidum ex phiola cum alembico separamus. Hoc igitur est aurum potabile, non illud quidem philosophicum & verum, seu unicum: ab illo enim hoc separatur multis modis, ac longè aliud est, neque hoc idem justissimam veri potabilis dinumeratione sustinere potest, reducitur nimirum, & cum corpore suo denuò in gratiam redit, quod planè alienum est à vero auro potabili. Potest autem in usu medico idem penè præstare, quod aliàs de auro potabili sperandum esse censent Chymiatri, quantumvis hoc nostrum agat remissius, nec exaltatis seu astralibus morbis æquè medeatur omnibus.

Solis oleum rubicundissimum.

CAPUT III.

De Quinta Corallorum essentia.

PRimò destillanda est magna aceti acerrimi α) quantitas cum separatione phlegmatis ad hoc opus utilis; novum singulis vicibus, super priores feces destillando, donec centum circiter libras aceti per B. optimè rectificati habeas. Requiruntur etiam triginta ac minùs libræ corallorum rubeorum in pulverem subtilem redactorum: matracia item plurima, ampla: colli prolixioris: quibus singulis libra una corallorum imponatur, acetum paulatim & per vices, propter nimiam ebullitionem affundendo; donec ad quatuor aut quinque digitos supereminea; perque diem naturalem in B. digerendo; usque dum acetum dulcescat, & colore flavo imbuatur. Tunc menstruum decantandum, novum reaffundendum: donec dissolubile dissolutum fuerit. Menstruum β) per B. ex cucurbitis altis repetatur: γ) & ad singulas salis libras, unciæ duæ aceti δ) affundantur & destillentur: deinde unciæ quatuor addantur: postea sex ita paulatim & per vices alendo, tandemque infusiones de uncia in unciam minuendo; donec acetum tàm acre atque impositum fuit, destilletur. Phlegma omne insipidum destillatum asservandum. Salia ε) sale aceti armoniaco impregnata in vapore calentis balnei fermentanda ibidem: donec odor gravis & color ater appareat relinquendo, quæ veræ putrefactionis sunt indicia. Cumque hæc apparuerit: sales resoluti calidè in retortas imponendi: eo quod statim in frigido congelentur: & per balneum vaporosum vel cineres phlegma separandum; donec vapores sive fumi albi conspiciantur. Tunc cessandum: & destillatio per arenam in reverberio clauso continuanda usque dum omnes spiritus egressi fuerint, & oleum rubrum sanguinis instar guttatim effluxerit. Feces servandæ ad usus, ut postea dicetur. Liquores omnes destillatos odoratissimos, & instar aquæ ardentis ζ) flammam concipientes pone in cucurbitas altas, & lento balnei calore à phlegmate separa: & loco frigido in vitris probè obturatis serva: postea igne aucto, phlegma urge, & ab oleo separatum ad usus repone. Interim feces superius reservatas calcina in Athanore, spatio quinque dierum, in vase undique clauso, uti Geberus libro primo Summæ, capite quinquagesimo, sequentibus verbis docet. Modus itaque calcinationis spirituum est: ut eis ad fixionem approximantibus, administretur ignis successi-

ve &

ve & paulatim illum augendo, ne fugiant: quousque maximum eos tolerare ignem contingat, & vas eorum sit rotundum; vitreum, benè spissum, ne fundatur undique clausum: & ut inquit Lullius, ne inflammationem præstet: Aut secundum Alphidium, spiritus dispergantur per aëra: quod quæritur enim, non fieret. Postea vase aperto detur ignis per gradus: ut feces nigræ cineritii coloris fiant: à quibus sal eliciatur cum phlegmate priori reservato, quod filtretur & coaguletur. Postea eundem salem dissolve in phlegmate posteriori servato; donec purum evadat, quod calore moderato exsiccari debet. Hujus salis recipe uncias duas: η) digere in B. per triduum: postea levi B. calore destilla aquam insipidam, quam seorsim serva. Reitera eandem operationem; donec sal in duplum sui ponderis, proprio sale armoniaco impregnetur & augeatur, vel etiam paulo plus, vel donec spiritus tam acer aut fortis destilletur à suo sale, atque cum impositus fuit. Tum sal in vase idoneo pone ad sublimandum in cineribus spatio duorum dierum dando ignem per gradus. Ita sublimabitur ad latera vasis materia candidissima, instar nivis, quæ dicitur verum Philosophorum Sal Armoniacum. Hujus Salis Armoniaci recipe unciam unam, θ) spiritus rectificati unc. quatuor: Misce simul & per biduum digere: deinde destilla cum cohobiis; donec totum sal cum spiritu ascenderit. Hæc materia triuna ι) circulari debet; donec exaltatio voto respondeat. κ) Sic habebis quintam Corallorum essentiam: cœlestem substantiam, ab omni fece terrenâ immunem, Mercurium vegetabilem & mineralem, Clavem Philosophicam solidissima λ) quævis corpora aperientem, ad medicamenta virtutum admirandarum paranda, modo omnibus veris Philosophis noto.

α) ut in salis corallorum preparatione, eorundemq́; magisterii confectione supra cap. 17. & 19. aceti etiam acerrimi loco menstrui adhibitionem minimè formidandum esse ostendimus: Sic nec hic erosionem aceti vereamur, siquidem ex Galeno ipso edocti, multa ejuscemodi intra corpus tutò propinari, quæ foris corpori admota & rubefiunt & erodunt, & crustas inducunt. An verò acetum crudum acerrimum, quo coqui passim utuntur, minoris acrimonia erit stillatitio? majoris imò efficaciæ propter crassitiem suam, qua magis adhæret, & diutius infestare potest. Modò ita procedatur ceu supra cap. 17. sub tit. sal. Corall. innuimus.

β) id est, decantationes omnes.

γ) ac relinquitur in fundo sal, qui est corpus corallorum per acetum solutum.

δ) recentis acerrimi.

ε) corallorum nempe.

ζ) Si cum isto spiritu ardenti corallia alia pulverisata conjunxeris, & in calido aliquandiu reliqueris, extrahitur tinctura corallorum vera, quæ postea à menstruo hoc separata, inq́; liquorem reducta, egregium est mundificativum sanguinis, dosis gutt. 3. ad 10. usque: melius verò procedit extractio, si corallia prius cum sale petra calcinentur, & discoagulentur, ac dein à sale petra per ablutionem liberentur.

η) & spiritus ardentis drachmam semis.

θ) ardentis scilicet

ι) saltem est bina.

κ) id est, clarissima evadat.

λ) scilicet gemmas, crystallos, corallia, &c. non metalla.

Sal quidem & magisterium corallorum in medicina maximè utilia sunt: longè tamen præstat eorum quinta essentia, quæ nempè est interior & purior succus seu liquor per multas solutiones, digestiones tandem inde extractus. Cujusmodi apud varios sunt varii: sic Penotus quintam essentiam ex margaritis (quæ ejusdem confectionis est cum coralliis) sic extrahit: pulverisa margaritas (corallia verò crasso modo tunde) & in vitro albo calido lavabis, deinde in optimo aceto destillato in Sole solves vitro optimè obturato, ita tamen ut singulis tribus diebus renovetur acetum, & effusum diligenter servetur; solutis omnibus margaritis (coralliis) conjunge & destilla acetum & iterum novum acetum solve ut prius, destilla ut ante, & semper aliquid de margaritis (coralliis) ascendet: retine & diligenter custodi, id reiterabis, donec nihil de margaritis tibi restet amplius. Recipe postea omne destillatum, adde ad mensuram unam margaritarum (corallorum) camphoræ optimæ unciam semis; reducit enim nobilem margaritarum essentiam, ut nihil remaneat, sed tota margaritarum substantia per alembicum transcendat: habet enim miram vim volatilizandi, ut ita dicam, corpus margaritarum: destillationem adhuc semel repete. Recipe hoc ultimum destillatum, pone ad calorem non nimis fortem sed lentum, permitte exhalare acetum in vitro orificii satis ampli, ac remaneat vigesima pars margaritarum: pone in vitro mundo cum alembico, per se destilla lento igne, priorem aquam exeuntē solùm recipe: & ubi guttæ flavescunt, appone aliud recipiens, fortifica ignē, videbis transcendere materiam flavam crassiculā, instar mellis. Hactenus Penotus. Nos verò corallorum quantitatem electam solvimus in spiritu aceti vini: hoc menstruo aceti per destillationem remoto sal Corallorum denuò in novo aceto destillato solvendam est, & feces removendæ, abstracto vicissim per destillationem eodem, deinceps hæc operatio solutionis, per spiritum aceti, & coagulationis, semper rejectis fecibus est peragenda, donec nullæ amplius feces ab ultimis solutionibus restiterint, atque adeò ipsa corallia ab omni immunditie liberata fuerint. Hinc cum aqua pluvia, vel rore majali destillato sal corallorum purificatum est solvendum, & sæpius remoto hoc menstruo aqueo omnes spiritus aceti cum coralliis residui per destillationem ex cineribus auferendi, id quod ostendet ipsius aquæ postremò destillatæ dulcedo aliqua, spiritūum aceti separationem factam esse coarguens. Huic sali corallorum defæcatissimo in phiola affunde alcohol vini rectificatissimi ad duorum digitorum eminentiam ac orificio vasis bene occluso, illud ad digerendum pone in B. per octiduum vel decendium: corallia eo tempore essentiam suam instar olei spissi ad superficiem ipsius vini spiritus remittent, quam cautè separa: aliaque alcohole vini superaffuso, & æqualis temporis spatio digestione institutâ eam toties collige, quoties visum fuerit. Convertitur autem penè totus sal, relictis paucissimis feculis in essentiam. Hanc de novo cum spiritu vini aliquandiu circula, post à leni destillatione balnei spiritum vini separa & serva. Habebis veram corallorum essentiam magnarum virtutum in medicina. Tandem ut huic Tyrocinio Beguiniano colophonem imponamus, coronidis loco præcipitatum diaphoreticum excellentissimum subsequentem, medicinæ alicujus universalis signaturam secum faciliè præ se ferentem, apponimus; ejus autem confectio, quamvis prolixa, tamen utilis, est ejusmodi; Primò omnium fiat spiritus nitri, ceu autor docet cap. 4. lib. 2. sub titul. Spiritus nitri. Hujus recipe libram unam, salis gemmæ tenuissimè pulverisati tantundem, misce, & ex retorta convenienti è vestigio cum suo recipienti anteà conjunctâ destilletur ex reverbero clauso aqua rubicundissima, quam serva.

Penoti præp. quintæ essentiæ margaritarum.

Præcipitatus diaphoreticus excellens.

Vide Paracels. Tom. VI.

va. *Deinde recipe cinabarim nativam Vngaricam rubicundissimam, quæ minera est mercurii seu argenti vivi, probè à scoriis montanis separatam quantumvis, eamq; paulatim in aqua præcedenti solve, ac inprimis vide ut cautè procedas, vehementer enim invicem incalescunt, particulatim itaque minera injiciendo est, ac insuper ad ejus totalem solutionem, quæ egregiè virescit, satis magna quãtitas menstrui requiritur. Solutionem claram, & à sulphure combustibili, quod vel supernatat solutioni, vel in fundo residet per inclinationem decantato, & ex cucurbita in igne arenæ destillo: prodit primò menstruum, ac quæ principia sunt ipsius mineræ in fundo manent, jam quidem propter hanc solutionem & menstrui ablationem discontinuata, sed deinceps separanda. Itaq; postea quam jam menstruum omne separatum fuerit, urge ignem aliquantò fortius, & ad latera seu spondilio cucurbitæ elevabitur mercurius sublimatus albissimus: in fundo verò retortæ sulphur & sal dati subjecti simul residebunt. Detrunca itaq; cucurbitam videlicet & mercurium seorsim, nec cum cæteris principiis confusum, ut hæc eadem ab illo separata habere possis. Sublimatum communem, diligenter collige, & cum aceto destillato in cucurbita igne arenæ ebulliendo solve, feces remove, acetum clarum, mercurium tamen in se continens abstrahe ad siccitatem: quod restiterit cum aqua pluvia vel rore majali iterum ebulliendo abjectis fecibus, solve, & aquam destilla usq; ad magma quodammodo nigricans: idem cum recenti aqua pluviali destillata vicissim ebulliendo solve, ac, rejectis fecibus, destilla, idq; etiam tertiâ & quartâ vice, donec nimirum mercurius post quartã destillationem planè albissimus restet.*

Huic tandem affunde alcohol vini præstans, & cum alembico cæco in B. digere per aliquot septimanas, vel etiam per integrum mensem. Interea reliqua quoque principia, quæ in fundo cucurbitæ post ablatum mercurium, restitêre, separa, & clarifica, quod hac ratione obtinebis, super eadem infunde aquam pluviam destillatam calidam, statim sal solvendo sese in eandem aquã abit; Sulphur verò flavescens solum manet. Quod si aliquid salis adhucdum eidem adhærebit, illud per aliquot repetitas eluitiones aqua pluvia destillata auferendum est, & priori salis extractioni miscendum. Vtrumq; autem deincept est purificandum, quod unicè quoque per spiritum vini absolvendum est: à sale igitur aufer aquam destillatam, cum qua nimirum solem exeraxisti, & eundem cum spiritu vini optimo solve, fecibus remotis solutio futuro est ex viridi flavescens: aufer spiritum vini ad cuticulam supereminentem, & sol ipsum instar vitrioli transparentis in fundo coagulabitur, quod diligenter collige & servo.

Sulphur verò aliquoties cum aqua calida destillata prius lotum, & exsiccatum simili modo cum spiritu vini aliquandiu digere, ac eundem postea aufer. In promptu itaque hoc modo sunt duo principia salis & sulphuris purificata: ad eandem puritatem redigendus quoque est mercurius. Posteaquam ille fuerit per destinatum tempus cum spiritu vini digestus & solutus: rubescit enim totum illud compositum eleganter ex retorta in excipulum capacissimum igne arenæ lento primum destilla spiritum vini, postea urge ignem, & spiritus mercurii prodibit sæpè hinc inde per totum recipientem extendendo, & sublimando instar Crystalli: relinq; omnia post exactam destillationem, & post horas viginti quatuor spiritus mercurii crystallisatus in spiritum vini primò destillatum solvetur, qui denuò à spiritu vini separandus est: id quod fac per B. lene: Spiritus enim vini adscendit, & spiritum mercurii in fundo relinquit cineritii coloris, quem etiam serva. Habitis his principiis omnibus, tandem ad illorum conjunctionem anaticam est descendendum; quam hoc modo solve: Primò omnium fiat aqua conjunctivo ex eadem minera hac viâ: Solve mineræ argenti vivi Vngarici uncias sex, in aquo solvente ex nitro & sale gemmæ primo loco facta, ac sequestratis fecibus solutionem ex B. leni destilla ad crassitiem usque oleosam: affunde recentem aquam solventem, ac vicissim ad oleositatem destilla, idq; fac quinquies vel etiam sexies.

Postea repone in B. M. clauso vase, ad putrefaciendum per quatuordecim dies, tandem destilla lento igne arenæ, donec, quicquid aqua superfluum fuerit, separetur: ubi spiritus oleicantes prodierint, muta recipiens, aliudq; apponendo, & diligenter lutando, eos cape, cum aqua postea simul transeunte; urge destillationem usque ad ignitionem vasis: aquam hanc serva: in hujus uncias sex solve salis supra facti uncias duas: ac circula aliquandiu in B. postea super unciam semis sulphuris funde istius aquæ, in qua nempè sal est solutum & digestum unciam unam semis, ac vicissim per B. lene tandem separa ad crassitiem: denuò affunde ejusdem aquæ priorem quantitatem, nempè unciam unam semis, & destillando per B. evoco, atque ita perge, donec cum sulphuris uncia semis, salis uncia una integra fuerit copulata, id quod expendere cognosces, an ex ambobus factus sit unus viscosus quidam liquor.

Harum unciarum uni semis adde uncias duas spiritus mercurii supra præparati, inque phiala sigillo Hermeticè clausa coque in Athanore prudenter adhibitis ignis gradibus, donec omnia in pulverem rubicundum versa fuerint, id quod spatio mensium trium vel quatuor fiet.

Pulverem hoc modo præparatum, & tandem cum alcohole vini correctum, serva. Est Medicina universalis, cujus gran. i. vel ad summum ij. in vehiculis convenientibus, in quolibet morbo exhibita, balsamum internum ad expellendum intrò hospitantem hostem, vel per vomitum, vel per alvum, vel per sudores mirificè adjuvant.

SIT NOMEN DOMINI BENEDICTUM.

INDEX

Rerum & Verborum in Tomo III. contentorum locupletissimus.

(Numerus paginam, litera a. & b. paginæ columnas designant.)

G.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

Tabulæ

tandem deponit, reliquo vino, ad residuos spiritus vinosos exinde aliàs destillandos, reservato. Iste verò spiritus diligentissimè in vase vitreo Hermeticè clauso adservandus est. Deinde colligatur urina à pueris 12. annor: aut circiter natis vinum bibentibus: ejus sufficiens quantitas in cucurbitis probè munitis fimo equino putrefiant per 40. dies: Finito putrefactionis tempore destilletur urina ex arena per alembicum in receptaculum majus, donec omnis humiditas ablata fuerit. Destillatum porrò tertiò à capite mortuo rectificatur per cohobia, ut exinde spiritus posteà justè elevari possit. Ex phiola igitur prolixioris colli cum suo alembico & recipiente, juncturis undiq; probè dextrèque munitis, ac per spongiam oleo olivarum pareè imbibitam, & leviter expressam, in colli orificio statuminatam per B. fervens destillatio instituatur: elevabitur spiritus urina instar cristalli, ac alembici spondilibus adhærebit, nulla ocomitante humiditate aquea, sed solo spiritu volatili prodeunte. Hæc verò destillatio ad completam elevationem totius spiritus continuanda est. Feces post spirituum in phiola residua abjiciantur. Quod autem supernè sublimatione prodiit cum aqua pluvia destillata solvitur & colligitur, similiq; modo ex phiola, ut prius, per spongiam oleosam destillatur, idque sexies repetitur semper recentem aquam destillatam subministrando. Hic denique ad summam puritatem deductus spiritus, inque phiolam Hermeticè clausam conditus, per quindenam lento calore balnei roridi digeritur, donec totus in liquorem lympidum solutus sit: huic postea additur æquale pondus spiritus vini suprà facti & correcti, ac ambo in frigidissimum locum positi, elapsa hora una vel altera, in albissimum salem coagulabuntur. Qui sal denuò per lentum calorem balnei vaporosi in phiola Hermeticè sigillata spatio 20. vel 30. dierum in liquorem vertitur: ac is extremo loco per alembicum probè firmiterq; adaptatum ex B. semel atque iterum rectificatus, tandem fit excellens menstruum, quod est sine omni corrosivo & fœtore, ad auri solutionem, ac liquorem inde conficiendum maximopere desideratur. Calcinetur prius aurum per argentum vivum & flores sulphuris, seu docet autor supra cap. 16. lib. 2. sub titul. calcinationis Solis, ut transeat in calcem tenuem, quæ deinceps tenuissima fiat per Mercurium sublimatum purum, sæpius nimirum eundem ab illo sublimando, donec aurum spongiosissimum redditum in massam majorem, & raram excreverit. Cum prædicto itaq; menstruo hæc Solis calx subtilissima lento igne solvitur in solutionem instar sanguinis rubentem: quæ deinceps per mensem clauso vase
Solis oleum rubicundissimum. *digeritur, abstractoq; ex lentissimo B. Spiritu solvente, (in eosdem usus in posterum adhuc dum & perpetuò quasi sufficiente) aurum manet in forma olei rubicundissimi, suavem odorem de se spargentis, & in quolibet liquore solubilis. Idem verò oleum exaltatur seu purius activiusq; redditur, quando nimirum spiritu à corpore separato, sola tinctura, in qua potentissima vis duntaxat residet, per alembicum elevetur. Solutionem itaque Solis non per B. destillamus, sed per arenas ex vase humili igne aliquantulum fortiori: Sic enim post primam partem menstrui, cum reliqua ejus parte, ipsa auri tinctura per alembicum transit instar sanguinis, relinquendo post se in fundo vasis terram nigram, aridam spongiosam & levem: Ipsum autem menstruum, quod cum tinctura Solis prodiit, per B. saltem tepidum ex phiola cum alembico separamus. Hoc igitur est aurum potabile, non illud quidem philosophicum & verum, seu unicum: ab illo enim hoc separatur multis modis, ac longè aliud est, neque hoc idem justissimam veri potabilis denominationem sustinere potest, reducitur nimirum, & cum corpore suo denuò in gratiam redit, quod planè alienum est à vero auro potabili. Potest autem in usu medico idem penè præstare, quod aliàs de auro potabili sperandum esse censent Chymiatri, quantumvis hoc nostrum agat remissius, nec exaltatis seu astralibus morbis æquè medeatur omnibus.*

CAPUT III.

De Quinta Corallorum essentia.

PRimò destillanda est magna aceti acerrimi α) quantitas cum separatione phlegmatis ad hoc opus utilis; novum singulis vicibus, super priores feces destillando, donec centum circiter libras aceti per B. optimè rectificati habeas. Requiruntur etiam triginta ac minùs libræ corallorum rubeorum in pulverem subtilem redactorum: matracia item plurima, ampla: colli prolixioris: quibus singulis libra una corallorum imponatur, acetum paulatim & per vices, propter nimiam ebullitionem affundendo; donec ad quatuor aut quinque digitos superemineat; perque diem naturalem in B. digerendo; usque dum acetum dulcescat, & colore flavo imbuatur. Tunc menstruum decantandum, novum reaffundendum: donec dissolubile dissolutum fuerit. Menstruum β) per B. ex cucurbitis altis repetatur: γ) & ad singulas salis libras, unciæ duæ aceti δ) affundantur & destillentur: deinde unciæ quatuor addantur: postea sex ita paulatim & per vices alendo, tandemque infusiones de uncia in unciam minuendo; donec acetum tàm acre atque impositum fuit, destilletur. Phlegma omne insipidum destillatum asservandum. Salia ε) sale aceti armoniaco impregnata in vapore calentis balnei fermentanda ibidem: donec odor gravis & color ater appareat relinquendo, quæ veræ putrefactionis sunt indicia. Cumque hæc apparuerit: sales resoluti calidè in retortas imponendi: eo quod statim in frigido congelentur: & per balneum vaporosum vel cineres phlegma separandum; donec vapores sive fumi albi conspiciantur. Tunc cessandum: & destillatio per arenam in reverberio clauso continuanda usque dum omnes spiritus egressi fuerint, & oleum rubrum sanguinis instar guttatim effluxerit. Feces servandæ ad usus, ut postea dicetur. Liquores omnes destillatos odoratissimos, & instar aquæ ardentis ζ) flammam concipienees pone in cucurbitas altas, & lento balnei calore à phlegmate separa: & loco frigido in vitris probè obturatis serva: postea igne aucto, phlegma urge, & ab oleo separatum ad usus repone. Interim feces superius reservatas calcina in Athanore, spatio quinque dierum, in vase undique clauso, uti Geberus libro primo Summæ, capite quinquagesimo, sequentibus verbis docet. Modus itaquè calcinationis spirituum est: ut eis ad fixionem approximantibus, administretur ignis successi-

ve &

ve & paulatim illum augendo, ne fugiant: quousque maximum eos tolerare ignem contingat, & vas eorum sit rotundum; vitreum, benè spissum, ne fundatur undique clausum: & ut inquit Lullius, ne inflammationem præstet: Aut secundum Alphidium, spiritus dispergantur per aëra: quod quæritur enim, non fieret. Postea vase aperto detur ignis per gradus: ut feces nigræ cineritii coloris fiant: à quibus sal eliciatur cum phlegmate priori reservato, quod filtretur & coaguletur. Postea eundem salem dissolve in phlegmate posteriori servato: donec purum evadat, quod calore moderato exsiccari debet. Hujus salis recipe uncias duas: α) digere in B. per triduum: postea levi B. calore destilla aquam insipidam, quam seorsim serva. Reitera eandem operationem; donec sal in duplum sui ponderis, proprio sale armoniaco imprægnetur & augeatur, vel etiam paulo plus, vel donec spiritus tam acer aut fortis destilletur à suo sale, atque cum impositus fuit. Tum sal in vase idoneo pone ad sublimandum in cineribus spatio duorum dierum dando ignem per gradus. Ita sublimabitur ad latera vasis materia candidissima, instar nivis, quæ dicitur verum Philosophorum Sal Armoniacum. Hujus Salis Armoniaci recipe unciam unam, β) spiritus rectificati unc. quatuor: Misce simul & per biduum digere: deinde destilla cum cohobiis; donec totum sal cum spiritu ascenderit. Hæc materia triuna ι) circulari debet: donec exaltatio voto respondeat. κ) Sic habebis quintam Corallorum essentiam: cœlestem substantiam, ab omni fece terrenâ immunem, Mercurium vegetabilem & mineralem, Clavem Philosophicam solidissima λ) quævis corpora aperientem, ad medicamenta virtutum admirandarum paranda, modo omnibus veris Philosophis noto.

α) ut in salis corallorum præparatione, eorundemq́, magisterii confectione supra cap. 17. & 19. aceti etiam acerrimi loco menstrui adhibitionem minimè formidandum esse ostendimus: Sic nec hoc erosinem aceti vereamur, siquidem ex Galeno ipso edocti, multa ejuscemodi intra corpus tutò propinari, quæ foris corpori admota & rubefiunt & erodunt, & crustas inducunt. An verò acetum crudum acerrimum, quo coqui passim utuntur, minoris acrimonia erit stillatitio? majoris imò efficaciæ propter crassitiem suam, qua magis adhæret, & diutius infestare potest. Modò ita procedatur ceu supra cap. 17. sub tit. sal. Corall. innuimus.

β) id est, decantationes omnes.

γ) ac relinquitur in fundo sal, qui est corpus corallorum per acetum solutum.

δ) recentis acerrimi.

ε) corallorum nempe.

ζ) Si cum isto spiritu ardenti corallia alia pulverisata conjunxeris, & in calido aliquandiu reliqueris, extrahitur tinctura corallorum vera, quæ posteà à menstruo hoc separato, inq́, liquorem reducta, egregium est mundificativum sanguinis; dosis gutt. 3. ad 10. usque: melius verò procedit extractio, si corallia prius cum sale petra calcinentur, & discontinuentur, ac dein à sale petra per ablutionem liberentur.

η) & spiritus ardentis drachmam semis.

θ) ardentis scilicet.

ι) saltem est binna.

κ) id est, clarissima evadat.

λ) scilicet gemmas, crystallos, corallia, &c. non metalla.

Sal quidem & magisterium corallorum in medicina maximè utilia sunt: longè tamen præstat eorum quinta essentia, quæ nempè est interior & purior succus seu liquor per multas solutiones, digestiones tandem inde extractus. Cujusmodi apud varios sunt varii: sic Penotus quintam essentiam ex margaritis (quæ ejusdem confectionis est cum corallis) sic extrahit: pulverisa margaritas (corallia verò crasso modo tunde) & in vino albo calido lavabis, deinde in optimo aceto destillato in Sole solves vitro optimè obturato, ita tamen ut singulis tribus diebus renovetur acetum, & effusum diligenter servetur; solutis omnibus margaritis (corallis) conjunge & destilla acetum & iterum novum acetum solve ut prius, destilla ut ante, & semper aliquid de margaritis (corallis) ascendet: retine & diligenter custodi, id reiterabis, donec nihil de margaritis tibi restet amplius. Recipe postea omne destillatum, adde ad mensuram unam margaritarum (corallorum) camphora optima unciam semis; reducit enim nobilem margaritarum essentiam, ut nihil remaneat, sed tota margaritarum substantia per alembicum transcendat: habet enim miram vim volatilizandi, ut ita dicam, corpus margaritarum: destillationem adhuc semel repete. Recipe hoc ultimum destillatum, pone ad calorem non nimis fortem sed lentum, permitte exhalare acetum in vitro orificii satis ampli, ac remaneat vigesima pars margaritarum: pone in vitro mundo cum alembico, per se destilla lento igne, priorem aquam exeuntē solùm recipe: & ubi guttæ flavescunt, appone aliud recipiens, fortifica ignē, videbis transcendere materiam flavam crassiculā, instar mellis. Hactenus Penotus. Nos verò corallorum quantitatem electam solvimus in spiritu aceti vini: hoc menstruo aceti per destillationem remoto sal Corallorum denuò in novo aceto destillato solvendum est, & feces removendæ, abstracto vicissim per destillationem eodem, deinceps hæc operatio solutionis, per spiritum aceti, & coagulationis, semper rejectis fecibus est peragenda, donec nulla amplius feces ab ultimis solutionibus restiterint, atque adeò ipsa corallia ab omni immunditie liberata fuerint. Hinc cum aqua pluvia, vel rore majali destillato sal corallorum purificatum est solvendum, & sæpius remoto hoc menstruo aqueo omnes spiritus aceti cum corallis residui per destillationem ex cineribus auferendi, id quod ostendet ipsius aquæ postremò destillatæ dulcedo aliqua, spirituum aceti separationem factam esse coarguens. Huic sali corallorum defæcatissimo in phiola affunde alcohol vini rectificatissimi ad duorum digitorum eminentiam ac orificio vasis bene occluso, illud ad digerendum pone in B. per octiduum vel decendium: corallia eo tempore essentiam suam instar olei spissi ad superficiem ipsius vini spiritus remittent, quam cautè separa: alioque alcohole vini superaffuso, & æqualis temporis spatio digestione institutâ eam toties collige, quoties visum fuerit. Convertitur autem penè totus sal, relictis paucissimis feculis in essentiam. Hanc de novo cum spiritu vini aliquandiu circula, posteà leni destillatione balnei spiritum vini separa & serva. Habebis veram corallorum essentiam magnarum virtutum in medicina. Tandem ut huic Tyrocinio Beguiniano colophonem imponamus, coronidis loco præcipitatum diaphoreticum excellentissimum subsequentem, medicinæ alicujus universalis signaturam secum facilè præ se ferentem, apponimus; ejus autem confectio, quamvis prolixa, tamen utilis, est ejusmodi. Primò omnium fiat spiritus nitri, ceu autor docet cap. 4. lib. 2. sub titul. Spiritus nitri. Hujus recipe libram unam, salis gemmæ tenuissimè pulverisati tantundem, misce, & ex retorta convenienti è vestigio cum suo recipienti anteà conjuncta destilletur ex reverberio clauso aqua rubicundissima, quam serva.

De præp. medic. chymic.

Præcipitatus diaphoreticus excellens.

Vide Paracels. Tom. VI.

va. Deinde recipe cinabarim nativam Vngaricam rubicundissimam, quæ minera est mercurii seu argenti vivi, probè à scoriis montanis separatam quantumvis, eamq; paulatim in aqua præcedenti solve, ac inprimis vide ut cautè procedas, vehementer enim invicem incalescunt, particulatim itaque minera injicienda est, ac insuper ad ejus totalem solutionem, quæ egregiè virescit, satis magna quãtitas menstrui requiritur. Solutionem claram, & à sulphure combustibili, quod vel supernatat solutioni, vel in fundo residet per inclinationem decanta, & ex cucurbita in igne arenæ destilla: prodit primò menstruum, ac quæ principia sunt ipsius mineræ in fundo manent, jam quidem propter hanc solutionem & menstrui ablationem discontinuata, sed deinceps separanda. Itaq. postea quam jam menstruum omne separatum fuerit, urge ignem aliquantò fortius, & ad latera seu spondilia cucurbitæ elevabitur mercurius sublimatus albissimus: in fundo verò retortæ sulphur & sal dati subjecti simul residebunt. Detrunca itaq; cucurbitam videlicet & mercurium seorsim, nec cum cæteris principiis confusum, ut hæc eadem ab illo separata habere possis. Sublimatum communem, diligenter collige, & cum aceto destillato in cucurbita igne arenæ ebulliendo solve, feces remove, acetum clarum, mercurium tamen in se continens abstrahe ad siccitatem: quod restiterit cum aqua pluvia vel rore majali iterum ebulliendo abjectis fecibus, solve, & aquam destilla usq; ad magma quodammodo nigricans: idem cum recenti aqua pluviali destillata vicissim ebulliendo solve, ac, rejectis fecibus, destilla, idq; etiam tertiâ & quartâ vice, donec nimirum mercurius post quartã destillationem planè albissimus restet.

Huic tandem affunde alcohol vini præstans, & cum alembico cæco in B. digere per aliquod septimanas, vel etiam per integrum mensem. Interea reliqua quoque principia, quæ in fundo cucurbitæ post ablatum mercurium, restitêre, separa, & clarifica, quod hac ratione obtinebis, super eadem infunde aquam pluviam destillatam calidam, statim sal solvendo sese in eandem aquã abit; Sulphur verò flavescens solum manet. Quod si aliquid salis adhuc dum eidem adhærebit, illud per aliquot repetitas elutiones aqua pluvia destillata auferendum est, & priori salis extractioni miscendum. Vtrumq; autem deinceps est purificandum, quod unicè quoque per spiritum vini absolvendum est: à sale igitur aufer aquam destillatam, cum qua nimirum salem extraxisti, & eundem cum spiritu vini optimo solve, fecibus remotis solutio futura est ex viridi flavescens: aufer spiritum vini ad cuticulam supereminentem, & sal ipsum instar vitrioli transparentis in fundo coagulabitur, quod diligenter collige & serva.

Sulphur verò aliquoties cum aqua calida destillata prius lotum, & exsiccatum simili modo cum spiritu vini aliquandiu digere, ac eundem postea aufer. In promptu itaque hoc modo sunt duo principia salis & sulphuris purificata: ad eandem puritatem redigendus quoque est mercurius. Postea quam ille fuerit per destinatum tempus cum spiritu vini digestus & solutus: rubescit enim totum illud compositum eleganter ex retorta in excipulum capacissimum igne arenæ lento primum destilla spiritum vini, postea urge ignem, & spiritus mercurii prodibit sæpè hinc inde per totum recipientem extendendo, & sublimando instar Crystalli, relinq; omnia post exactam destillationem, & post horas viginti quatuor spiritus mercurii crystallizatus in spiritum vini primò destillatum solvetur, qui denuò à spiritu vini separandus est: id quod fac per B. lene: Spiritus enim vini adscendit, & spiritum mercurii in fundo relinquit cineritii coloris, quem etiam serva. Habitis his principiis omnibus, tandem ad illorum conjunctionem anatricam est descendendum; quam hoc modo solve: Primò omnium fiat aqua conjunctiva ex eadem minera hac viâ: Solve mineræ argenti vivi Vngariæ uncias sex, in aqua solvente ex nitro & sale gemmæ primo loco facta, ac sequestratis fecibus solutionem ex B. leni destilla ad crassitiem usque oleosam: affunde recentem aquam solventem, ac vicissim ad oleositatem destilla, idq; fac quinquies vel etiam sexies.

Postea repone in B.M. clauso vase, ad putrefaciendum per quatuordecim dies, tandem destilla lento igne arenæ, donec, quicquid aquæ superfluum fuerit, separetur: ubi spiritus albicantes prodierint, muta recipiens, aliudq; apponendo, & diligenter lutando, eos cape, cum aqua postea simul transeunte; urge destillationem usque ad ignitionem vasis: aquam hanc serva: in hujus uncias sex solve salis supra facti uncias duas: ac circula aliquandiu in B. postea super unciam semis sulphuris funde istius aqua, in qua nempè sal est solutum & digestum unciam unam semis, ac vicissim per B. lene tandem separa ad crassitiem: denuò affunde ejusdem aquæ priorem quantitatem, nempè unciam unam semis, & destillando per B. evoca, atque ita perge, donec cum sulphuris uncia semis, salis uncia una integra fuerit copulata, id quod expendere cognosces, an ex ambobus factus sit unus viscosus quidam liquor.

Harum unciarum uni semis adde uncias duas spiritus mercurii supra præparati, inque phiola sigillo Hermeticè clausa coque in Athanore prudenter adhibitis ignis gradibus, donec omnia in pulverem rubicundum versa fuerint, id quod spatio mensium trium vel quatuor fiet.

Pulverem hoc modo præparatum, & tandem cum alcohole vini correctum, serva. Est Medicina universalis, cujus gran. I. vel ad summum ij. in vehiculis convenientibus, in quolibet morbo exhibita, balsamum internum ad expellendum intrò hospitantem hostem, vel per vomitum, vel per alvum, vel per sudores mirificè adjuvans.

SIT NOMEN DOMINI BENEDICTUM.

INDEX

Rerum & Verborum in Tomo III. contentorum locupletissimus.

(Numerus paginam, literæ a. & b. paginæ columnas designant.)

A.

N.

O.

 dulce

T.

V.

W.

FINIS TOMI III